R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II
8
50 A
13
ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google

M

Digitized by Google

3.5a.A.13

THESAVRI SACRORVM RITVVM EPITOME,

Selecta quæque, notatu dignissima, ex intimis Rubricarum, & Animaduersionum Bartholomæi Gauanti, in Rubricas Missalis, & Breuiarij Romani medullis decerpta continens

Adiectis quibusdam Notulis ad plenioremeorumdem intelligentiam.

OPERA

P. CLAVDII ARNAVD
Aquensis, Congregationis
Oratorij Domini Nostri
IESV CHRISTI
Presbyteri.

36

VENETIIS. MDCXLIV.

Apud Iuntas, & Baba.
Superiorum Permissu.

Digitized by Google

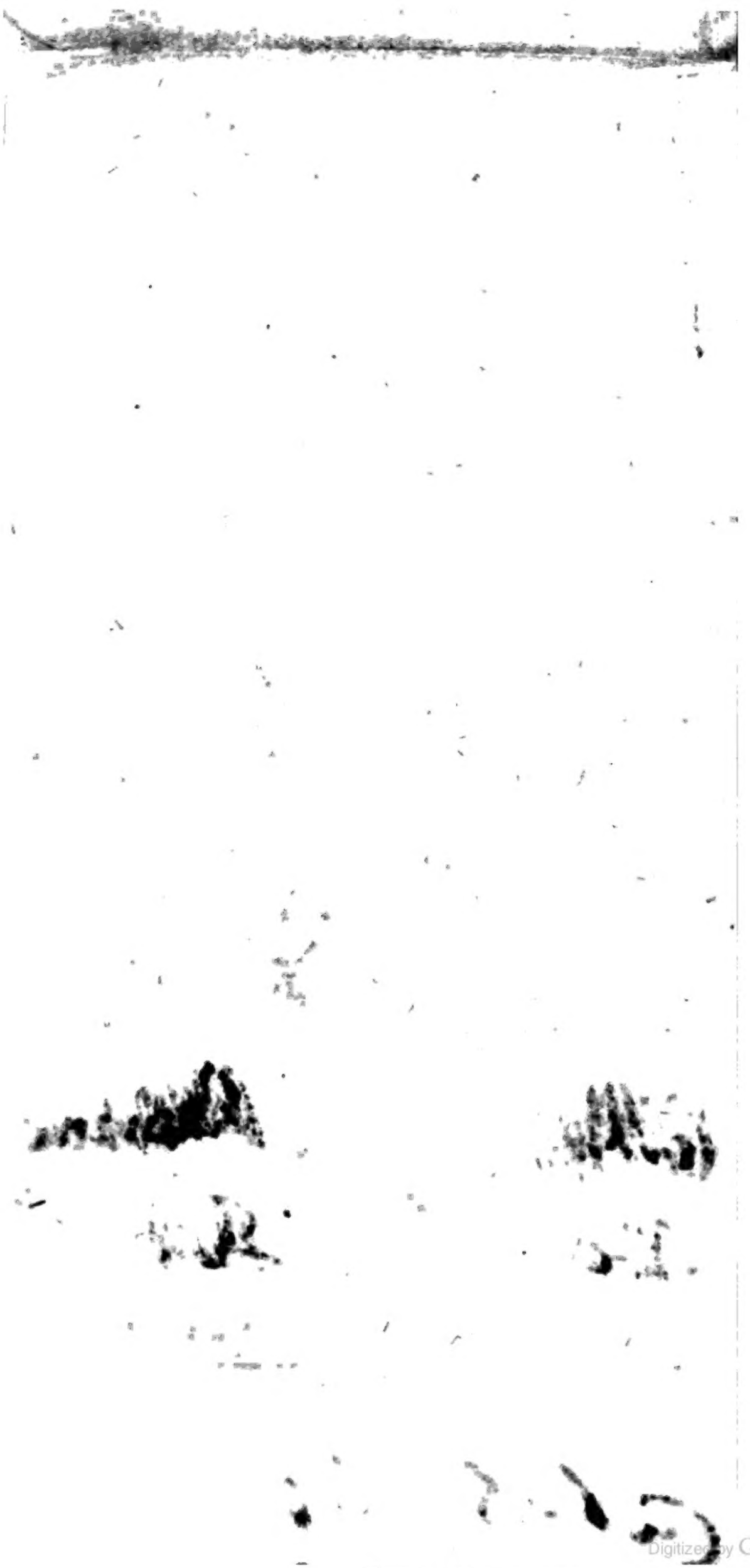
Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO,

AC MO

REVERENDISS.

DOMINO,

D. BARTHOLOMÆO
De Donadicu

Degriet, Conuenarum Episcopo,
Regisque Christianissimi
Consiliario.

TEMPORIS, ET ÆTERNITATIS
Salutem.

NIVERSIS, & singulis Sacri Cleri Ordinibus, qui Romano vtuntur Missali, & Breuiario, apprimè necessariam esse earum legum cognitionem, quæ

ijſdem continentur, nemo ſanè poteſt inficiari (ANTISTES VIGILANTISSIME) Cùm enim *(vt verbis vtar felicis recordationis Clementis Papæ octaui)* in Eccleſia Catholica à Chriſto Domino noſtro, ſub vno capite, eius in terris Vicario, inſtituta vnio, & earum rerum quæ ad Dei gloriam, & debitum Eccleſiaſticarum perſonarũ officium ſpectant, conformatio ſemper conſeruanda ſit; præcipuè tamen illa communio vni Deo, vna & eadem formula preces adhibendi, & auguſtiſſimi Miſſæ ſacrificij celebrandi, per-

pe-

petuò retinenda est, vt Deus in Ecclesia, per vniuersum orbem diffusa, vbique, vno & eodem orandi & sacrificandi ordine, à Christi fidelibus semper laudetur, inuocetur, & tremendo mysterio adoretur. *Quod profectò futurum non modò difficile, sed etiam impossibile, sublata harum legum notitia, quas Rubricas vocamus, ità compertum est, vt probatione non egeat. Nouerat id felicis memoria Pius huiusce nominis quintus, qui Breuiarium, & Missale, incertis per eam ætatem legibus vaga; certa ac stata orandi, ac Missa celebrandi methodo illiga-*

uit. Nouerat idem præfatus Pontifex æterna dignus memoria Clemens, qui deprauatas quorundam incuria leges huiuſmodi, nouis adiectis, priſtino decori reſtituit. Nouis & illud ſanctiſſimus Dominus noſter Vrbanus Papa octauus, nunc temporis totius Chriſtianę Reip. clauũ tenens, cuius tantum fuit in hac parte ſtudium, vt piorum omniũ votis annuens, Rubricas non paucas quæ à priori nitore exciderant, reparauerit; multas verò inchoatus potiùs quam perfectas, numeris omnibus impleuerit. Quocirca ſi leges ipſæ ita perſpicuæ eſsent, vt clarè ſine vlla interpretatione ab omnibus dignoſcerẽtur;

nihil

nihil nunc vltra desiderandum videretur, nisi vt quod à nobis postulat ratio Sacerdotalis officij, in eam maximè curam enucleandarū rubricarū incumberemus, vt omnes (quantùm Deo adiutore fieri potest) eas leges amplexaremur, ijs subijceremur, ne præpotentis Dei indignationem incurreremus, cuius maledictioni subiacet quicumque facit opus eius negligenter. Sed quia leges omnes, plerumque habent aliquid subobscuri, vt patet ex elucidationibus: decisionibus, interpretationibus Iuris vtriusque, tum Pontificij tum Cæsarei; idcirco plerique permulta ad dilucidationem Rubricarum spectan-

tia, non tantùm magnæ legentium voluptati, & vtilitati, sed & maximæ ipsorum scribentium laudi, & honori scripta reliquerunt. Et vt alios taceam, omnium nouissimus, temporis ordine, sed primus, operis dignitate, Reuerendus admodum Pater BARTHOLOMÆVS GAVANTVS *labores suos felicissimè hac in re collocauit. Qui quātùm iuuare possit diuini cultus studiosos in perfungendo sacro munere, asserent procul dubio vel mediocriter eruditi, si eius lucubrationes attento studio perlegerint: difficultates enim quæ circa rubricas, ritus, aut defectus suboriri poterāt, vel nullas, vel paucissimas intactas*

ctas reliquit; & quascumque attigit ita clarè soluit, vt ampliori dilucidatione nullo modo indigere videantur. Vnde si ad Sacerdotes verba mea dirigerem, illud Poetæ libenter vsurparem,

Nocturna hunc versate manu, versate diurna.

Verùm, si quosdam pigeat eruditissimi, & in hac re peritissimi huius viri opera (quibus fortè aliquo modo prolixiora videntur) terere; ne horum excusationi locus detur, volume integrũ in breuem redactum Epitomen offero; in qua sanè selectissima quæque notatu digna, & aliundè parum obuia, eo studio collegi, vt nihil penitus

*sa nomino) consilium; diutiùs hærere non potui, quin meas vigilias, albo tanti viri calculo comprobatas prælodari posse existimauerim. Hoc inito consilio, cùm obscuri, & alioquin parùm cogniti, parũque commendati viri opus, mẽdicatis semper dedicatione, vel præfatione præsidijs, egere non dubitarem; tibi profectò tuoque clarissimo nomini (*PRÆSVLI ILLVSTRISSIME*) vnde lucem, & commendationem aucupare queat, offerendum censui. Hoc & operis argumentum, & meæ vitæ ratio, & tua pastoritia dignitas exigebat. Thesauri sacrorũ Rituum Epitomen, sacrorum Rituum arbi-*

tro

tro consecrandam dijudicaui: Alumnus Cõgregationis Domini nostri Iesu-Christi, quæ tota est Illustrissimorum præsulum obsequio mancipata; cui potiùs offerrem quam tibi, & vigilantissimo Antistiti eximijs animi dotibus nonminùs quàm Pontificijs insulis ornatissimo, & de eadem Cõgregatione optimè meritò? Eæ me certè rationes impulerunt, vt meas has qualescumque lucubrationes tuæ tutelæ committerem: sed potior sanè ratio fuit iugis illa, & indefessa, ac penè incredibilis erga gregem tibi speciali Dei prouidentia commissum solicitudo, & præcipuæ erga Clerum curę, quibus normã Coepisco-

pis

pis omnibus exhibes, qua Cle rici omnes sacris incũbant & rebus & ritibus perdiscẽdis. Norunt hoc quicumque Clericorũ comitijs illis interfuere menstruis, quæ Cõgregationes vocantur, in quibus (Cœtibus distinctis nouẽdecim per tuã Diœcesim vndequaque sparsis) vix credibile dictu est, quantùm vel rudiores, & minùs periti, in sacrorum Rituum disciplina profecerint: quies vt haud dubiè non parùm hoc opus profuturum spero, sic nec tibi iniucundum fore existimo. Accedit noua ratio, quæ certè non tantùm offerentem inuitaret, sed etiã è nolentis sinu, opus hoc arriperet, vt totum tibi quocumque

que iure debitum vendicaret. Cùm enim iure Cæsareo optimè sancitum sit, vt inuenti Thesauri pars, Principi, pars ei in cuius fundo reperitur, pars cedat inuentori; totũ hũc Thesaurum, non auri quidem, sed Thesauri; (vt pote pretiosissimas quasque Christianæ pietatis, & diuini cultus opes in Thesauro Sacrorum Rituũ congestas, & ex eodem deprõptas continente) cùm offero, non do, sed reddo. Tu enim Princeps Ecclesiæ, cui debetur pars inuenti Thesauri sacrorũ Rituũ, vt pote Thesauri Ecclesiastici. Tu is in cuius fundo repertus, nempe in tuo Castro Episcopali de Alano, cum ibi tuendæ ac recuperã-

dæ valetudinis causa commemorarer; Tu is denique cui meritò debetur pars ipsa illius cui feliciter Thesaurum hunc inuenire obtigit; si etenim ille totus tuus est, quidni etiam tua sint singula, quæ ad ipsum quauis ratione spectare possunt? Accipe ergo hoc qualecumque meæ gratitudinis symbolum, & primum mei partus fœtum, in tuam clientelam lubens adopta, vt nullus id contemnendum putet, ad quod TVA AMPLITVDO *voluntatem, ac studium adiecerit. Vale, & Conuenarum Clero, tam insolito, tamque eximio cultu regendo, diutissimè viue. Hoc bonorum*

om-

omnium votum, ac eius præ-cipuè qui eſt in Chriſto Ieſu, & Maria matre eius,

Dominationis tuæ
Illuſtriſſimæ,

Humilimius ab obſequentiſ-ſimus cliens & famulus,
CLAVDIVS ARNAVD,
Oratorij Domini noſtri Ie-ſu Chriſti Presbyter.

In tuo Caſtro Epiſcopali de Aiano, Nonis Ia-nuarij 1636.

AD

AD BENIGNVM Lectorem

INter permultos qui de ſacris ritibus, ad ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium celebrandum, & horas Canonicas debito modo perſoluendas, attinentibus, ſcripſerunt; nouiſſimus omnium Gauantus, rem hanc integrè pertractauit, quod hactenus nemo. Sed quia cuiuſ-

que

que ritus originem indicare voluit, & cauſas tum hiſtoricas, tum myſticas recenſere; idcircò opus eius magnum volumen excreuit: quod vt occupatioribus viris parùm commodum, ſic & ſegnioribus nimis longum videbatur. Quocirca optarunt plurimi de Rep. Eccleſiaſtica, optimè meriti, vt breuiori volumine (quoad fieri poſſet) ea omnia comprehenderentur ſummatim, quæ ſcitu digniſſima in toto Gauanti opere continentur; & ea, præſertim quæ videntur ſufficere ad communiorum Sacerdotum inſtructionem, & ad integram tum Miſſę, tum Horarum Canonicarum diſciplinam perdiſcendam. Negotium hoc, etſi per arduum, proprio motu aggreſſi, ſuadentibus magnæ pietatis & authoritatis viris,

ris, queis non obtemperare non potuimus prosecuti, tandem ad optatum finem Deo iuuante perduximus Totius autem operis ordo is est, vt à Missa ordiamur, tanquam à nobiliori parte, deinde ad Horas Canonicas progrediamur, vna & eadem methodo, incipiendo à rubricis generalibus, deinde pertractandos ritus; tum defectus: vltimò verò rubricas particulares tam per Missale, quam per Breuiarium vndequaque sparsas. Et ne eximii huius viri cuius lucubrationes Epitomandas suscepimus authoritatem parui pendas, te monitum volumus nihil Religiosissimum virum exhibere, ad praxim regendum, quod non ex limpidissimis, fontibus hauserit, nempe vel ex antiquioribus libris Missalibus

Va-

Vaticanis manuſcriptis, vel ex decretis Sacræ Rituum Romanæ Congregationis, vel ex regulis quæ datæ ſunt ab iis qui Clementis & Vrbani Octauorum authoritate, recognitioni miſſalis, & Breuiarii præfuerunt. Quod ad nos attinet pauca adiecimus, ad pleniorem eorum quæ tractabamus intelligentia; quæ notis conſequentibus adhibitis diſtinguenda cenſuimus: quæ verò ſcitu digniora inter alia animaduertimus, charactere Italico ſecernenda iudicauimus. Moneberis inſuper, quòd ſacra Rituum Congregatio, annuente Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano, renouando decreta aliàs facta, mandat in omnibus, & per omnia, & ab omnibus, ſeruari rubricas Miſſalis, & Breuiarii

rii Romani, non obſtante quocumque prætextu, aut contraria conſuetudine, quam abuſum eſſe declarat. Videant igitur qui Romano vtuntur Miſſali, & Breuiario ne ex negligentia, vel inconſideratione obligationis contractæ, preſcriptos in iiſdem Miſſali, & Breuiario Ritus, aut mutare, aut omittere, pro arbitrio præſumant. Id enim pugnat, & contra prædictum decretum, & contra Bullas Pij quinti, initio Breuiarij, & Miſſalis Romani poſitas: quibus clariſſimè declarat, nihil vnquam iis addendum, detrahendum, aut aliquo modo immutandum. Te autem hortamur (Lector beneuole) vt ſi quid huic noſtro operi mancum, aut mutilum animaduerteris, ſuppleas, meliora ſuppeditans:

si quid absonum repereris, emendes; si quid verò gratum aut vtile, eo vtaris, & pro nobis peccari non dedigneris.

OPVS

OPVS HOC

integrum in duos tractatus quadripartitos diuidimus, quorum prior Missalis leges; posterior verò Breuiarij Rubricas continet.

Tractatus primus.

TRactatus primus in quatuor partes diuiditur. Prima pars, generales Missalis Rubricas complectitur 2. Ritum seruandum in celebratione Missæ. 3. Defectibus circa Missam occurrentibus adhibet remedia. 4. Rubricas proprias continet.

PArs prima, generales Missalis rubricas primi ordinis, viginti titulis perstringit: Rubricæ autem generales complectuntur ea quæ generatim accidunt Missæ; & ea sex sunt. 1. Concordantia cum officio; 2. Discordantia ab eodem. 3. Commemoratio vt in eodem. 4. Ordo tum partium Missę, tum missarum inter se. 5. Varietas temporis, vocis, & situs corporis. 6. Apparatus Sacerdotum, & altaris. De concordantia cum officio agitur in primis tribus titulis. Ad discordantiam, spectant tituli tres sequentes. De commemoratione, habes in titulo septimo. Ordo partium missę, patet ab 8. vsque ad 13. Missarum vero inter se, titulo 14. Varietas temporis, traditur titulo 15. Vocis, titulo 16. Situs corporis, titulo 17. Quæ attinent ad apparatum tit. 18. 19. & 20.

De Duplici. Tit. 1.

MIssa quę quotidie dicitur vel ſecundùm ordinem officij, vel extra ordinem: ſecundum ordinem, ſi conformiter cum officio; extra ordinem ſi miſsa ſit votiua, vel pro defunctis: dicitur de duplici quandocumque officium eſt duplex.

De ſemiduplici & ſimplici. Tit. 2.

MIssa de ſemiduplici, dicitur infra octauas, in Dominicis, & quandocumque officium eſt ſemiduplex. De ſimplici, quotieſcumque officium eſt ſimplex.

De feria & vigilia. Tit. 3.

1 IN feriis Quadrageſimæ, quatuor temporũ, Rogationum, & vigiliarum, ſi duplex, vel ſemiduplex, vel dies octaua feſti habentis octauam occurrat; in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis cantãtur duæ Miſsæ, vna de feſto poſt Tertiam, alia de feria poſt

Nonam.

Hæc rubrica nullo modo seruari debet in die infra octauã, quando fit officium de octaua; sed solùm in die octaua. Quod reperrimè in sacra Rituum Congregatione fuit diligenter discussũ & declaratũ.

2 In vigilijs (& ferijs quatuor temporum, vel feria 2. Rogationum ex noua Rubrica in recognitione Missalis (quæ veniũt infra octauas, missa dicitur de vigilia, vel ferijs prædictis, cum commemoratione octauæ, quando fit officium de octaua; si verò fiat officium de festo Missa dicitur de festo, cum cõmemoratione octauæ & vigiliæ, vel feriarum prædictarum nisi in casu sequenti.

3 Si vigilia Sãcti Ioannis Baptistæ, vel SS. Apostolorum Petri & Pauli venerit infra octauam Corporis Christi, Missa dici debet de octaua, cum commemoratione vigiliæ, & eo casu in Cathedralibus & collegiatis cantãtur duæ Missæ

una

vna de octaua , post Tertiam , & alia de vigilia post Nonã, ex noua rubrica in recognitione Missalis.

4 Missa vigiliæ in Aduentu occurrẽtis, dicitur cum commemoratione feriæ Aduentus, licèt de ea non sit factum officium, vigilia Natiuitatis excepta. Quod si occurrat alicubi festum nouem lectionum in vigilia intra Aduentum; in Missa oratio de Aduentu dici debet ante orationem vigiliæ. Habes exemplum in festo sancti Leonis 28. Iun. & constat clarè ex rubrica Missalis de commemorationibus tit. 7. n. 3. vbi oratio 2. est semper de eo de quo fit officium.

5 Si in Quadragesima, & quatuor temporibus occurrat vigilia; dicatur Missa de feria, cum cõmemoratione vigiliæ.

6 *In Missa vigiliarum & feriarum maiorum, nunquam dicitur Gloria, neq; Credo, & semper dicitur Prefatio communis, praterquã*

in Missis Litaniarum maiorum et minorum, quę Paschalem præfationem habent, sed ea quæ cum suo cantu dicitur in diebus ferialibus.

De Missis votiuis. Tit. 4.

1 IN Aduentu, licèt officium non fiat de S. Maria in sabbato, dicitur tamen Missa principalis de ea, cum commemoratione de Aduentu, nisi fuerint Quatuor tempora, vel vigilia.

Hæc rubrica est intelligenda de Missa Conuentuali tantùm, & nõ de priuatis Missis, quę non præscribuntur vi rubricæ, licèt non excludantur, quia missæ votiuę priuatæ, dici possunt quotumque die officium non est duplex, aut Dominica.

2 Quando officium fit de feria minori, & non est vigilia, nec est resumenda Missa Dominicæ præcedentis impeditę dici potest in Missa Conuentuali, aliqua ex Missis votiuis, se-

secundùm ordinem dierum assignatum in fine Missalis, cum comemoratione feriæ, sed nō votiua quæcunque adhibitū.

Circa quod nota quòd Sacra Rituū Congregat. die 25. Iunij 1611. & die 28. Ianuarij 1612. decreuit teneri Canonicos ad cantandā Missam conuentualem de die, vt lucrentur distributiones: Quod intellige salua superiori rubrica de votiuis assignatis singulis diebus in fine missalis, in feriali officio, & quotiescumque ex vi rubricarum præscribitur, vel conceditur Missa conuentualis discordans ab officio, siue pro defunctis, siue alia quacūque, quia tunc talis Missa censetur missa de die.

3 Missæ votiuæ pro re graui, cantari possunt in festis non maioribus, sed non sunt vllo modo admittendę in festis primæ classis.

4 Priuatæ missæ poterūt dici votiuæ quæcumque in diebus non duplicibus (*neque dominicis*

ex noua rubr. in recognitione Missalis) non seruato dicto ordine dierum assignato in fine Missalis, arbitrio rationabili celebrantis.

Circa quod duo nota. Primum quod prohibentur Missæ votiuæ in his diebus in quibus prohibetur fieri de festo duplici, nempe infrà octauã Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, in feria 4. cinerũ, in hebdomada maiori, in vigiliis Natiuitatis Domini & Pentecostes. Quod decreuit Sacra Rituum Congregatio die 28. Augusti 1627. Secundum, quod exceptio votiuarum in Dominicis, intelligenda est de die dominico tantùm qui colitur à populo, & non de officio Dominicæ.

Vnde sequitur quòd si in die feriali fiat officium de dominica puta anticipata post Epiphaniam, seu post Pentecosten, seu infra oct. Natiuitatis Domini Missæ votiuæ eo casu non prohibentur.

§ Missæ de Spiritu sancto, de beata

beata Maria, & pro defunctis, quæ præscribuntur Presbyteris, in eorum ordinatione dicēdæ, post celebrationem primę eorum Missæ, sequentur regulas aliarum votiuarum, & idcirco dici non possunt in diebus quibus prohibentur aliæ votiuæ, id est in dominicis, & duplicibus, & quando prohibetur fieri de festo duplici.

[Hinc sequitur quòd non licet dicere Gloria, & Credo tã in Missa de Spiritu Sancto quàm in Missa de Beata Maria, nisi hæc dicatur in Sabbato, & Missa pro defunctis debet esse quotidiana cum tribus orationibus consuetis.]

6 *Infra octaua Beatæ Virg. non conuenit dicere votiuam de eadē. Sed si fiat officium de octaua, dicatur missa festiua conueniens officio, cum Gloria & Credo: si verò fiat officium. de S. dicatur Missa festiua de Beata Maria, sed nō ritu festiuo, at sine Gloria & Credo.*

[Hoc idem seruandum infra octaua Sanctorum; si enim infra octauam Sancti Ioannis, in die S. Leonis petat quis Missam de S. Ioanne Bptista, dici debet ritu votiuo sine Gloria: & sic de aliis.]

Hinc sequitur quòd si infra octauam Pentecostes dicenda sit missa votiua solemnis pro re graui, & dicatur de Spiritu Sancto, dicenda est ea quæ competit diei occurrenti, & non alia.

De Missis defunctorum. Tit. 5.

1 PRima die mensis non impedita officio duplici, vel semiduplici, extra Aduentum, Quadragesimam, & tempus Paschale, dicitur Missa Conuentualis generaliter pro defunctis quotidiana: si verò in ea fuerit festum simplex, vel feria quę propriam habeat Missam, aut resumenda sit missa Dominicæ præcedentis impedita, quæ non possit resumi alio die infra hebdomadā,

in

in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis, dicantur duę miſſæ, vna pro defunctis, alia de feſto ſimplici, vel feria prædicta. At in Eccleſiis non Cathedralibus nec Collegiatis dicatur miſsa de die, cum oratione fidelium.

2 Feria 2. cuiuſque hebdomadæ, in qua officium fit de feria miſsa principalis dici poteſt pro defunctis; ſi autem fuerit propria miſsa de feria, vel de feſto ſimplici, vel reſumenda ſit miſsa dominicæ prędcdętis vt ſuprà, in miſsa de die dicatur 2. oratio fidelium. Excipitur quadrageſima tempus Paſchale, & quando per annum officium eſt duplex vel ſemiduplex, quibus temporibus non dicitur Conuentualis miſſa pro defunctis, neque pro eis fit commemoratio.

Hæc rubrica & ſuperior, intelligenda eſt de miſsa cõuentuali, & nullo modo de priuatis, ſiue prę ſcribatur

batur Missa, siue solùm commemoratio.

3 Missæ priuatæ pro defunctis, quocumque die dici possunt, quandocumque possunt dici Missæ votiuæ, vt supra tit. 4. num. 4.

4 In dominicis, & festis, missam defunctorum in sepulto, (hoc est) præsente corpore in Ecclesia, concedit Sacra Rituū Congregatio 23. Maii. 1603. *Sed hoc intellige, de solemni missa, non autem de priuatis, quæ etiam præsente corpore dici non possunt in dominicis neque in duplicib.*

5 Si contingat anni versariā diem, vel tertiam, vel Septimā, vel Trigesimam, in festo celebrari, in sequentem diem poterit transferri, vt annuit sæpiùs Sacra Rit. Cong. 27. Sept. 1608. & 19. Maij 1614.

6 Sacra Rituum Congr. tolerari posse censuit, Missas de Requiē, in duplici festo, quod non est de præcepto, vt testatorum

torum voluntates impleantur. 1. Sept. 1607. & 20. Iunij 1626. Non ait ad arbitrium viuorũ (quod benè nota) sed pro implenda lege defunctorum.

Dixi, quod non est de præcepto, quia etiam in festo de præcepto, si cadat in diem assignatum pro altari priuilegiato, puta feriam 2. extra quam priuilegium altaris pro defunctis est nullum, non potest adhuc dici Missa de Requiem, vt decreuit Sac. Rit. Congr. 24. Apr. 1627.

7 Quandocumque solemniter pro defunctis celebratur, dicitur vna tantùm oratio.

8 Oratio *Fidelium*, est semper vltima, vbi plures dicuntur orationes.

9 *Non sunt nominandi alij dies præterquàm Tertius, Septimus, & trigesimus in Missis defunctorum: Et omnis consuetudo in contrarium est abolenda.*

10 Triginta missæ quas vocãt S. Gregorij licitè dici possunt.

Ita

Ita decreuit Sac.Rit.Cong.28. Oct.1628. *Sed tria notanda sunt. Quòd primò non est necesse vt idẽ per mensem celebrat diebus triginta. sed sufficit si offeratur hostia per mensem siue ab vno, siue à pluribus. 2. Sufficit offerri sacrificium, non autem omnes missę dicendę sunt ritu proprio pro defunct. 3. cõtinuis diebus fieri debent, remota superstitione. Neque discontinuantur ob triduum maioris hebdomadæ quo ex proprio Ecclesię vsu, nõ debet celebrari.*

11 Sequẽtia pro defunct. dicitur quandocumq; dicitur vna tantùm oratio missa.

De translatione festorum. Tit. 6.

IN Ecclesiis, vbi titulus est Ecclesiæ, vel concursus populi, ad celebrandum festum quod transferri debet, possunt cantari duæ missæ, vna de die, alia de festo. Exceptis (ex noua rubrica in recogn. Missal.) dominica prima Aduẽtus, fer. 4. cinerum, dominica 1. quadrag.

drag. dominica palm. cum tota hebd. maiori, dominica Resurrectionis, & dominica Pentecostes cũ dũobus diebus sequentibus, die Natiuitatis Domini, Epiphaniæ, Ascensionis, & festo Corporis Christi; *Circa quod nota, quod si festum translatum admittat in missa symbolum poterit etiã illud dici in hac missa; secus non, nisi venerit in Dominica*. At in fine prædictarum Missarum Euangelium dicitur S. Ioannis, non feriæ, vel festi occurrentis.

De Commemorationibus. Tit. 7.

1 IN Missa solemni, festorũ secundæ classis, non fit commemoratio festi simplicis occurrentis, licèt facta sit in officio, sed tantùm in Missis priuatis.

2 In Dominica Palmarum, & vigilia Pentecostes, nulla fit commemoratio in Missis tam priuatis quàm solemnibus, licèt facta fuerit in officio com-

me-

memoratio festi simplicis occurrentis.

3 De feria maiori, aut vigilia, fit semper commemoratio, quando Missa dicenda est de festo illis temporibus occurrente. Sed in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis, in ferijs prædictis, & vigilijs dicũtur duæ Missæ, vna de festo, alia de feria, aut vigilia, absque vlla vtrorumque commemoratione. At in festis primę classis nihil fit de vigilia occurrente.

4 *Missa vigiliæ censetur propriæ vigiliæ, licèt sumatur de Cõmuni, & ideò non omittenda in Cathedralibus & Colleg. Nota quòd quando prescribuntur duæ Missę cantãdæ, vna de festo, alia de feriæ si in officio facta fuerit quędam commemoratio de simplici, aut de die infra octauam, fiet etiam in missa de festo, sed non in Missa de feria: Si verò facienda sit commemoratio feriæ, aut vigiliæ, fiet in*

Missa

Missa de feria, & non in missa de sancto.

5 Quando fit commemoratio de feria Quatuor temporum, pro feriæ commemoratione, dicitur prima oratio, quæ cõcordat cum officio.

6 In faciendis commemorationibus magna est difficultas; sed facile erit, eas in ordinem debitum redigere, si orationes omnes quæ dici possunt in Missa in tres classes diuidemus. Prima erit orationum officij. 2. ordinariarum. 2. extraordinariarum. Orationes officij, sunt illæ quæ dictę fuerunt in officio, & hæ primum locum occupant. 2. sunt illæ quę notantur 2. vel tertio loco dicendę. & hæ cedunt tantùm orationibus officii 3. sunt illę quæ assumuntur ad libitum sacerdotis, vel pro deuotione petentium, & hæ cedunt omnibus alijs. V. G. Si in officio semiduplici, fiat commemoratio

tio de simplici, in Missa, 2. oratio erit de simplici, tertia, quæ secundo loco dicenda erat: sed si velis dicere orationem de aliquo Sancto, 2. oratio erit quę secundo loco dicenda erat, putà Acũctis, vel alia similis, & tertia (si sit ad libitũ) poterit esse de sãcto pro deuotione, & sic de alijs. In votiuis autem, seruetur dignitas orationum; vt de S. Trinitate, de Spiritu Sancto, de Sacramento, de Sãcta Cruce, ante votiuam de Beata Maria; & de Angelis, & Sancto Ioanne Bapt. (ex noua rubrica in reç. Miss.) ante Apostolos.

7. Quandoq; prima & 2. oratio sub vna conclusione dicũtur, vt vnica videatur oratio in Missa celebri; Quod accidit in collatione ordinum, consecratione Episcoporum, Virginum, Ecclesiarum, & Altarium, benedictione Abbatum & Abbatissarum, cęmeterij benedi-

ctio-

ctione, & conſecratione Regum, & Reginarum. At orationes pro gratiarum actione, quæ habentur poſt Miſsam de Trinitate, non ſunt recitandæ ſub eadem concluſione cum prima.

8 Cùm dicuntur plures orationes, vt vna oratio, eadē eſt cum alia ibidem dicenda; oratio huiuſmodi (illa ſcilicet quæ eadem eſt, non alia) commutetur cum alia de Communi, vel proprio, quæ ſit diuerſa. Et eo caſu prima manet altera mutatur. Sed mutatio de dominica, aut de feria, aut de iis quę ſunt ad libitum fiet in proximè ſequentem. V. G. Si fiat officium de S. Martino Epiſc. in dominica 22. poſt Pentecoſten, orationes ſecretæ ſunt eædem; ſed nunc ſecreta dominicę vigeſimę ſecundę mutabitur in ſecretam Dominicę 23. & ſic de aliis.

Dixi illa quæ eadem eſt, nō

alia mutetur, quia si prima oratio sit eadem, & secreta diuersa, nulla est ratio mutandi secretam: idem dicendum est de post-Communione.

De Introitu, kyrie eleison, & Gloria in excelsis. Tit. 8.

QVotiescumque est solemnitas aliqualis, vel ratione temporis, puta quia sabbatum dicatum Beatę Virgini; (*Nota quòd semper dicitur Gloria in excelsis, in missis B. Marie que dicuntur in die sabbati, licèt non sit factum de ea officium, non verò aliis diebus, quando non est factū de ea officium*:) vel quia eo die dicitur obiit Sanctus, de quo missa, quasi in eius festo, licèt non sit factum de eo officium; vel ratione causę grauis & publicę, conceditur missis votiuis, hymnus Angelicus. Res autem grauis est, ea pro qua conuenit totus Clerus cum Episcopo. Si tamen paramenta adhibeantur violacea, tunc

non

non dicitur Gloria neq; Credo; & Sacra Rituum Congregatio vtrumque declarauit 19. Maij. 1607. *Nisi in dominica dicatur missa votiua solemnis, quia tunc dicitur Credo, etiamsi adhibeantur paramenta violacea.*

De orationibus. Tit. 9.

1 IN festi duplicibus, dicitur vna tantùm oratio, nisi facienda sit aliqua commemoratio quæ facta fit in officio.

2 In festiis semiduplicibus nō dicuntur orationes plures tribus, nisi ratione commemorationum quæ factæ fuerunt in officio.

3 [Quotiescumque suffragia consueta Sanctorum dicuntur in officio, in missa 2. oratio *A cunctis*. 3. ad libitum. Excipe tempus a Natiuitate Domini ad Purificationem in quo 2. oratio, *Deus qui salutis*, 3. Ecclesiæ, vel pro Papa; & à feria 4. cinerum, vsque ad Dominicam Passionis excluſiuè, quo tempo-

ſtempore, 2. oratio eſt de feria 3. A cunctis in ſemiduplicibus ; at in Miſſis de tempore 2. orat. A cunctis, 3. pro viuis & defunctis. Reliquis temporibus (excepto tempore à Dominica Paſſionis ad Dominicam palmarum excluſiuè , in quo in Miſſis de tempore 2. orat. *Eccleſiæ*, vel pro Papa , 3. non dicitur ; & in ſemiduplicibus 2. orat. de feria , 3. *Eccleſiæ* , vel pro Papa) 2. orat. eſt ſemper de B. Maria pro temporis diuerſitate, 3. *Eccleſiæ*, vel pro Papa : Si excipias octauas B. Mariæ , & vigiliam, & octauam omnium Sanctorum, quibus diebus 2. orat. de Spiritu Sãcto. 3. Eccleſiæ, vel pro Papa. Quod idem ſeruatur in miſſis Sanctæ Mariæ in ſabbato quãdo de ea eſt factum officium . Sed in votiuis de B. Maria , 2. eſt de eo de quo factum eſt officium , 3. *Deus qui corda*; & in Miſſis votiuis de Sãctis Apoſt.

Petro

Petro & Paulo, quando 2. ora. est, A cunctis, eius loco dicitur, *Concede*.

4 Si cantandæ sint duæ Missæ, à dominica Passionis ad dominicam Palmarum, de festo, & de feria; in festo semiduplici 2. orat. erit *Ecclesiæ*, vel pro Papa neque dicetur 3. tam in Missa de festo, quàm in Missa de feria.

5 Si tempore Passionis aut infra octauas Paschæ & Pentecostes occurrat commemoratio de festo simplici; in Missa non dicitur 3. orat. Quod intellige de Missis de tempore, aut de octauis.

6 In Dominicis infra octauas, dicuntur tantùm duæ orationes.

Accidit in dominica priuilegiata, fieri tantùm cõmemorationem de die octaua, & tunc Missa 2. orat. est de octaua, 3. non dicitur.

7 In festis simplicibus, & feriis per annũ dicuntur tres, aut

quinque, aut septem, aut plures, dummodò impares. *Sed nota, quòd etiam si liceat plures dicere ad libitum, hoc non est intelligendum eo sensu vt quascumque velis dicas, sed eas priùs quæ in rubricis assignantur pro 2. vel 3. & tunc supra illas, quæ tibi magis placent addere poteris, cum debito ordine & numero. Verùm non licet relinquere eas quæ notantur 2. vel 3. loco dicendæ, & alias in earum locum sufficere.*

8 In Missis quæ solēniter dicuntur pro re graui (excepta Missa solēni pro gratiarū actione, quæ duas orat. admittit) dicitur vna tantùm oratio.

In Missis votiuis priuatis pro gratiarum actione, oratio pro gratiarum actione, tertio loco dicitur.

9 Si Superior decernat quotidie dicendam orationem, V. G. *Deus refugium;* tūc vel additur vti commemoratio in duplicibus, semid. & dominicis; vel dicitur 3. loco ad libitum.

Ita

Ità decreuit Sac. Rit. Cong. 28. Aug. 1627. At in festis 1. classis omittitur, imò etiam in festis 2. classis, saltè in Missa solemni. *Sed obseruandum est quòd propter hanc orationem non licet omittere eas quæ in Missali sigillatim assignantur. Vnde fit vt in Dominicis, & semiduplicib. quando designantur in specie 2. & 3. loco dicendæ, tunc dicentur 4. orationes 5 & in simplicibus, & ferijs quinque,* & seq. *Hæc regula seruanda est in Missis quæ dicuntur ratione Confraternitatum.*

10 In Missa de Sãcto, qui Titulus est altaris, de quo non recitatur officium, sed Missa tantùm, ad eiusdem Altare in die festo illius, dicuntur tres orationes: 2. de eo de quo factum est officium, 3. quæ aliàs 2. loco dicenda erat. *Huic Missæ hymnus Angelicus conuenit, sed non symbolum.*

11 Quando non dicitur, *Dominus vobiscum*, ante orationem,

tunc concluſio abbreuiatur. V. G. Per Chriſtum Dominũ noſtrum, vel, Qui viuis & regnas in ſæcula ſæculorum.

De Epiſtola, Graduali, Alleluia, Tractu, ac Euangelio. Tit. 10.

1 IN Miſſis de ferijs, in Aduentu, omittitur, *Alleluia*, cum ſuo verſu ſed non in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

2 Tractus non dicitur in feriali officio, à Septuageſima, vſque ad Quadrageſimã, quando repetitur Miſſa Dominicę; ſed dicitur in votiuis, quæ dicuntur eo tempore.

De Symbolo. Tit. 11.

1 SYmbolũ dicitur quoties proprijs locis notantur, & pręterea à ſingulis diebus dom. & inf. oct. ſanctorum, in quorũ feſto dicitur Symbolũ.

In tranſlatione Sanctorum, non dicitur Symbolum, niſi officium ſit duplex, quod trãſlationi tãtùm principalis Patroni concedit Sac. Rit. Cõg.

2 Con-

2 Cõceditur Symbolũ in eo loco, vbi est insignis reliquia.

Insignis reliquia est, caput, brachium, crus, quibus Sac. Rit. Cong. 8. Apr. 1628. addit partem illam in qua passus est Martyr, modò sit integra, & non parua. Sed hoc intellige de reliquijs approbatis. Quod declarauit eadem Sac. Rit. Cong. 3. Iunij 1617.

3 Solus concursus populi, non facit vt legitimè dicatur *Credo*.

De Offertorio, Secretis, Prefationibus, & Canone. Tit. 12.

IN Secretis termina tur prima, & vltima oratio, vsque ad finem, vt in primis orationibus. *Et reuerà verba illa (orationes dicuntur secretò vsque ad illa verba in conclusione,* Per omnia sæcula sæculorum *) non impediunt quo minus 1. orat. secreta (cum plures dicuntur) terminetur integrè & secretè, vsque ad finem.* In quo non pauci errant.

2 *In Missis de feria priuilegiata, putà quatuor temp. infra octauas quæ habent Præfationes proprias, non dicitur alia præfatio quàm Communis, imò & in vigilijs, ita decreuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Decembris* . 1626. *Excipe Missã Litaniarum maiorum & minorũ, in qua semper dicitur præfatio Paschalis, in tono feriali.*

3 Si infra octauam festi habentis prefationem propriam occurrat festum ex maioribus, non habens præfationem propriam . dicitur præfatio propria octauæ, licèt de ea nulla fiat commemoratio.

4 Quando Missa votiua pro re graui celebratur, dicitur Præfatio in tono solemni.

5 Infra Octauam Natiuitatis Domini, votiuæ Missæ non habent aliam Præfationem, quàm de Natiuitate.

6 *Datur casus quo separari debeat Communicãtes à sua præfatione. Nam infra octauam Ascen-*

sionis,

sionis, si occurrat festum SS. Philippi & Iacobi, præfatio erit de Ap. Communicantes, de Ascensione, licèt in Missa nulla fiat commemoratio de octaua. Idem accidit in Missis votiuis, quæ dicuntur infra eandem octauam, & habent præfationem propriam. Ita decreuit Sacr. Rit. Congreg. 28. Augusti 1627.

De Communione, Orationibus post Communionem, Ite Missa est, vel Benedicamus Domino, Benedictione & Euangelio S. Ioannis. Tit. 13.

1 EVangeliũ S. Ioannis, semper legitur in fine Missæ, niſi quando fit de feſto: in aliqua Dominica, vel feria, quæ habet Euangelium proprium, quod legitur eius loco, *Euangelium autem respondens officio, vel nobiliori loco legendum, vel omninò omittendum. Idcircò in votiuis semper dicitur Euang. S. Ioan.*

2 In Dominica Palmarum in

Missis priuatis, legitur Euangelium quod ponitur in benedictione Palmarum, loco Euãgelij S. Ioan.

3 In tertia Missa Natiuitatis Domini, legitur in fine Euangelium de Epiphania.

4 Quando dicũtur duæ Missæ, de festo, & de feria, absque vlla vtrorumque commemoratione, legitur Euangelium S. Ioannis in fine vtriusque.

De ordinanda Missa ex supra dictis.

Tit. 14.

1 MAior difficultas est in ordinandis Missis votiuis, quæ petuntur infra octauas, de eo Sãcto cuius est octaua. Sed habes superiùs rubricam propriam, Tit. 4. num. 6.

De hora celebrandi Missam. Tit. 15.

1 LIcet celebrare hora cum dimidia ante solis ortum, ex causa.

2 Priuilegiati vt hora ante, vel

vel post, celebrare queant, possunt hora, ante, vel post, statam horam à Summistis concessam, celebrare.

Vbi non est aurora physicè, attendatur moraliter & politicè, quando scilicet ibi terminari solet hominum quies, & inchoari labor iuxta probatam locorum consuetudinem.

3 Missa Parochialis sine cantu, est priuata, non Conuentualis.

4 Si propter terræ frigiditatem, populus veniat tardiùs ad Ecclesiam, pro Missa solemni; præstat differri tempus recitandi horam Tertiam, quàm cantare Missam de festo, seu de Dominica post Sextam. Ita decreuit Sac. Rit. Cong.

De ijs quæ clara voce, aut secretò, dicenda sunt.

Tit. 16.

1 CAueat sacerdos, ne alta voce dicat *Memẽto Domi-*

ne famulorum, aut, *& omnium circunstantium*, aut, *Memento etiam Domine*, aut, *Omnis honor & gloria, &c.* Et verba consecrationis.

2 Orationes ante Epistolam, in Missa solemni dicuntur alta voce à celebrante, & alia expressa in rubrica Missalis tit. 16. num. 1. sed reliqua quæ non notantur alta voce dicenda, etsi dicantur alta voce in Missa priuata, tamen in Missa solemni dicuntur submissa voce.

De ordine genuflectendi, sedendi, & standi in Missa priuata & solemni.

Tit. 17.

1 SVnt quædam ad quæ genuflectendum notatur num. 1. 2. & 3. huius tituli in rubrica Missalis, ad quæ celebrans in Missa conuentuali bis genuflectit, nempe cùm priuatim legit; & iterum cum publicè dicuntur. Sicuti fit ad illa

illa verba, *Et Incarnatus est*, in Symbolo priuato, & publico, si non sedet celebrans.

2 In Missis priuatis, genuflectendum est tantùm vnico genu, & solùm ad prima verba versuum; in Missa verò solemni genuflectendum est vtroque genu, vsque ad finem dum cantantur à choro.

3 Si non sedet celebrans cũ cantatur in choro. *Et Incarnatus est*, genuflectit in superiori altaris gradu; si verò sedet caput apertum tantùm profundè inclinat, sed licet sedeat in die Annuntiat. Beatæ Mariæ; & in tribus Missis Natiuit. Domini, debet discedere à sede, vt genuflectat in superiori altaris gradu.

4 Subdiaconus tenens librũ ad Euangelium, se gerit ac si esset marmoreum legile, & Acolythi, ac si essent marmorea candelabra. Reliqui verò (excepto Diacono, qui genuflec-

ctit versus librum, quando est genuflectendum, dum legitur Euangelium) genuflectunt versus altare.

5 Canonici, & omnes his inferiores debent genuflectere (quando non sunt parati) ad confessionem, cum suo psalmo Abbates non genuflectunt. Cantores autem, si tunc cantent *Introitum* ad lectorile, nō genuflectunt.

6 In Missis feriarum Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, & vigiliarum quæ ieiunātur, & in Missis defunct. genuflectendum est ad orationes, & dicto à celebrante *Sanctus*, vsq; ad *Pax Domini*, exclusiuè, quia ad illa verba surgendum est. Excipe ab his diebus (vigilias Paschæ, Pentecostes, Natiuitatis, Domini & quatuor temp. Pentecostes) *ex noua rubrica in recog. Miss.* in quibus non est genuflectendum.

7 Alijs diebus genuflectendum

dum est, initio sacri canonis, vsque ad depositionem calicis inclusiuè. Sed post depositionem calicis stant omnes versus altare in locis suis.

8 Subdiaconus tenens patenam, non genuflectit toties quoties celebrans.

9 Alij de clero, à cõsecratione vsque ad communionem, duo genua flectere debent, cum transeunt ante altare: & item quando patet Sacramentum in altari: duobus quoque genibus genuflectendum est ad *flectamus genua* & quoties cùm aliqua morula præscribitur genuflexio.

10 In Missa solemni celebrãs medius inter Diaconum & Subdiaconum, sedere potest à cornu Epistolæ dum cantatur *kyrie eleison*, *Gloria*, *Epistola*, & *Graduale*, & *Credo*. Dixi dum cantatur *Epistola*, & *Graduale*, quia id non est expresè in rubricis sed conceditur ex

decreto

decreto Sacræ Rit. Cong. si datur tempus.

In choro non sedent qui actu cantant ex noua rubr. in recogn. Miss.

11 Quando Acolythi sedent, vnà cum celebrante sedeant super altaris gradu in cornu Epistolæ facie versa ad celebrantem, non ad populum.

12 Dum oblata incensantur, qui sunt in choro sedẽt adhuc.

13 Facta communione celebrantis, & aliorum, sedetur.

14 Clerus stat ad *Introitum*, *ad orationes* (exceptis diebus ieiuniorum, & Missis defunctorum) *ad Euangelium ad Prefationem*, item depositio calice (& in diebus ieiuniorum & Missis defunctorum ad *Pax Domini*) & *ad orationes* post commun. & ad alia vsque ad finẽ Missæ. Laici eaſdem regulas seruare possunt.

De coloribus paramentorum.

Tit. 18.

IN festo sacrorum stigmatum S. Francisci, adhibetur color albus ex decreto Sac. Rit. Cong. 9. Decemb. 1623.

2 *Regula in mutandis coloribus ea est, vt mutatio fiat in primis vesp. festi. Si autem vesp. non sint integra, is color adhibendus est initio vesperarum, qui congruit illi de quo dicitur Capitulum. Si officium & Missa discordant, color altaris sequatur officium; vestium autem sacerdotis sit color Missæ conformis: quæ diuersitas accidit in feria tertia Rogationum, & in vigilijs infra Octauas: pro Missa verò solemni conuenit vt Pallium altaris concordet cum colore paramentorum Missæ.*

De qualitate paramentorum.

Tit. 19.

1 PLuuiali vtitur celebrans in processionibus. Nota quòd in processionibus crux præferri debet à Regularibus cum

cum velo pendente, seu pallio, ex decreto Sac. Rit. Cong. 14. Ianuarij 1617. & à sæcularibus sine velo, & *imago Christi terga debet vertere clero sequenti, quasi Christus præire videatur; nisi sit Archiepiscopalis, vel Papalis, in qua imago crucifixi respicit Archiepiscopum, vel Papam, siue mediatè siue immediatè præcedat, V.G. etiam si Canonici præcedant Archiepiscopum post eius crucem.*

3 Qui Almutijs vtuntur, debent eas deponere cũ pluuiale induunt, nec debent eas deferre cum casula, aut cum Pluuiali, nec itẽ ponere super Altare.

4 Vbi pluuiale haberi non potest, celebrans vtitur stola sola, deposito Manipulo (si iam habeat) tam in processionibus, quàm in benedictionibus quæ fiunt in altari. *Sed illud notandum est (in quo multi errant) quòd stola semper in modum crucis ante pectus gestari debet, cingulo de more connuncta, &*

vtrin-

vtrinque religata; siue in Missa, siue extra Missam, siue in altari siuè extra altare, siue cum pluuiali, siue absque eo, dummodo adhibeatur super albam: Quod si adhibeatur cum superpelliceo, soluta pendebit à collo hinc inde, quia ligari in modum crucis non potest.

5 Nullus est Manipuli vsus extra Missam, tam pro Ministris, quam pro celebrante; & idcircò quoties celebrans deponit manipulum, deponunt etiam Ministri.

Cùm Diaconus induit stolam, osculetur crucem, quæ est in medio eius.

7 Diaconus, & Subd. non vtuntur Dalmaticis in diebus Ieiuniorum (præterquàm in vigilijs SS.) & in Dominicis, & ferijs aduentus, & Quadragesimæ, ac in vig. Pentec. ante Missam (exceptis Dominicis *Gaudete*, & *Lætare*, etiamsi eorum Missa resumatur infra hebd.)

hebd.) Vigilia Nat. Domini ſabbato ſancto in benedictione cerei & in Miſſa & 4. temp. pent. Item in bened. cinerum, cereorum, & palmarum.

De Præparatione Altaris Tit. 20.

8 NOn poteſt Epiſcopus deputare Oratoria in domo priuata, vt ibi fiat Miſſa, niſi ad diuinũ tantùm cultum dedicentur; ex Concilio Tridentino ſeſſ. 22. de obſeru. & euitan. in ſacrificio Miſsæ. Nõ tamen intelligitur domus priuata palatium Epiſcopi in eo enim capella deputari poteſt pro Miſſa celebranda: poſſet tamen in caſu neceſſitatis, vt ait Suarez diſp. 81. ſect. 3. Quòd ſi violetur locus, non poteſt ibi celebrari ſine peccato.

2 Ara lapidea debet eſſe ab Epiſcopo conſecrata cum chriſmate & reliquijs Sanctorum ab Eccleſia approbatorum. Quæ duo ſunt de ſubſtantia cõſecrationis ex Azo-

rio

rio lib. 10. cap. 27. Sed Suarez tenet oppositam sententiam quoad reliquias, disp. 81. Sect. 5. vbi ait, ex vsu constare reliquias non esse de essentia cõsecrationis, licèt olim fuerit fortasse hac de re præceptum, quia cessauit iam præceptum, cessante ratione & occasione eius, quæ fuit ad resistendum hæreticis honorem debitum reliquijs Sanctorum oppugnãtibus. Quod patet ex vsu receptissimo.]

Debet hæc Ara esse vel inclusa, vel superpostea tabulæ ligneæ, vel alterius materiæ ad maiorem cautelam; sed tamen emineat aliquantulum necesse est, vt eius limites à sacerdote facile dignosci possint.

Vbi habes in rubrica (tam amplia sit ara vt hostiam, & maiorem partem calicis accipiat) hoc intellige tempore consecrationis hostiæ, & calicis, quæ vtraque fieri debet

in

in ara , & non extra .

4 Tribus mappis lineis benedictis veſtiendum eſt altare , niſi neceſſitas aliud ſuadeat ; duplicatam vnam concedit rubrica , vt ſint tres ſaltem æquiualentes , non ergo duæ ſimplices tuta conſcientia ſufficiunt .

5 Nullæ coronides ligneæ , circa altaris angulos ducantur , quod vetitur in cærem. Ep. 1. lib. cap. 12.

6 Conuenit vt pallium altaris, habeat in medio ſui crucẽ, ex Fortunato lib. 2. Epiſt. 3.

7 Crux cum imagine crucifixi ſemper collocari debet in medio altaris, niſi quando expoſitum eſt ſacramentum. *Hæc rubrica abſque vlla alia limitatione eſt intelligenda , ſiue celebretur in altari cuius icon. ſeu tabula picta, aut ſtatua eſt ipſamet Chriſti crucifixi imago; ſiue etiam celebretur in altari in quo continuè in tabernaculo immobili ſanctiſſimũ*

aſſer-

aſseruatur Sacramentum. Illud quoque notandum eſt, quòd crux ita locari debet, vt pes eius æquet altitudinem candelabrorum, & crux ipſa tota, candelabris ſuper emineat ſi commodè fieri poteſt.

8 Rubrica præſcribit duo candelabra cum candelis accenſis. Sufficere vnicum lumen in neceſſitate, concedit Azorius, lib. 10. cap. 28. quæſt. 5. imò ſebaceam ex ſeuo, quod vltimum negat Suarez diſp. 81. ſect. 6.

9 In Miſſis priuatis niſi aliud exigat ratio feſti, non cõuenit accendere quatuor candelas in altari, ne quidem Vicarijs Generalibus, licèt ſint Protonotarij, ſicut nec eiſdem miniſtrari à duobus Capellanis. Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 7. Auguſti, 1627.

10 *Præſcribitur itẽ tabella Secretarum, cuſſinus ſupponendus Miſſali, cereus accendẽdus ad eleuationem ſacramenti, & campanula*

nula pulsanda. Sed hæc rubrica etsi clarissima, tamen negligitur à plerisque.

11 Ampullæ debent esse vitreæ, non argenteæ, ne contingat error in calice, ob densiorem materiam, qua difficilè vinum cognoscitur ab aqua.

12 Manutergium non debet poni super altare, sed in fenestella, aut parua Mensa, cum pelui cula, & ampullis.

13 Super altare, nihil omnino ponatur, quod ad Missæ sacrificium, vel altaris ornatum, non pertineat. Non igitur birretum sacerdotis, siue in principio, siue in fine Missæ; neque sudariolum ad emungendas nares, quod à cingulo pendens ad dextram portari debet; Neque almutia celebrantis Canonici, aut Beneficiati.

14 In altari vbi celebrauit Episcopus proprius in sua Diœcesi, nullus celebrare debet sine eiusdem licentia, quæ

tacita

tacita sufficit in necessitate.

Idem seruari debet respectu Legati à latere, intrà fines suæ Legationis.

15 In altari priuati oratorij cui conceditur ex priuilegio apostolico celebratio Missæ, exceptis solemnioribus festis, non potest in eis celebrari in Natali Domini, Epiphania, Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione B. Virginis, festo SS. Apost. Petri & Pauli, & omnium SS. ex decreto Sac. Rit. Cong. 17. Nou. 1607. *Nomine Paschatis, & Pentecostes, dies tantùm prima intelligitur.*

16 Vmbraculum, seu Baldachinum, super altare appendi conuenit, forma quadrata, colore conuenienti.

17 Tabernaculum in quo assiduè asseruatur sacramentum, conopæo vestiri debet eius coloris, cuius est pallium altaris; sed pro nigro ponitur viola-

violaceus, in honorem Christi viuentis.

18 *Sepimento altaria munda conseruantur, quo arcentur laici, ne altaribus inhæreant indecorè.*

Hic esto finis primæ partis, Tractatus primi.

PARS

PARS SECVNDA,

Rubricarum Missalis, quę Ritum seruandum in celebratione Missæ 13. titulis complectitur.

De præparatione sacerdotis celebraturi.

TITVLVS I.

I Sacerdos confiteri velit, confiteatur antequam vestiat indumenta Sacerdotalia.

2 Ant. *Ne reminiscaris*, quę in D dupli-

duplicibus duplicatur, duplicari debet etiam ante eas Missas, quæ dicuntur ritu duplici, hoc est cum vnica oratione, siue sint votiuæ, siue pro defunctis (quamquam pro defunctis omitti possint ant. & psalmi.)

3 Non est celebrandum sine libro Missali, aliàs grauiter peccatur. Conuestitur autem Missale ab accuratioribus, proprio integumento colori Missæ conuenientis.

4 Quod iubetur in rubrica, vt perlegatur, siue prælegatur Missa, eo fine fit, vt si mutanda sit oratio, quæ sit eadem cum alia, opportunè mutationi prouisum sit.

5 Calix non debet fieri ex ære, neque ex aurichalco, sed potiùs ex stanno.

6 Durat consecratio calicis, donec frangatur, vel intùs de nouo, auro liniatur.

7 In medio purificatorij debet

bet pingi crux acu.

8 Parua palla linea, debet esse eiusdem materiæ, cuius est corporale, & eodem cultu veneranda, & non tangenda à laicis, neque à sacratis fœminis.

9 Conuenit vt bursa corporalis, habeat crucem in medio.

10 Quæ pars bursæ aperta est, celebrantem respiciat, velo anteriori super eam reuoluto.

11 In extima corporalis & pallæ superiori parte, potest sericum, & aurum addi.

12 Corporale ita plicari debet, vt nec initium eius, nec finis appareat.

13 Non sunt lauanda corporalia in communi vase, sed in proprio ad id destinato.

14 Possunt corporalia tangi post eorum benedictionem, & lotionem, sed non post vsum: neque post lotionem debent

iterùm benedici.

15 Si immunda notabiliter sunt, peccat mortaliter in eis celebrans.

16 Paramenta non debent poni in altari in quo Missa est facienda, nisi pro solis Episcopis, & Cardinalibus, vt dec. Sac. Rit. Cong. 7. Iulij 1612. deficiente verò sacristia, ponatur mensa separata.

17 Si in casu necessitatis ponantur in altari, nunquam in medio altaris, sed in cornu Euangelij collocentur.

18 Birretum deponens Sacerdos vt paramenta induat, ne illud super Missale deponat, neque super calicem; scopis se purget, & mundet à puluere.

19 Si figura paramenti destruitur vel inepta sit ad vsum sacrum, amittitur benedictio.

20 Cingulũ nondum ruptũ, potest nodo resarciri; quòd si rumpatur, altera quidem parte

parte poteris vti, non autem toto per nodum reſarcito, quia forma amiſſa eſt. Et nota quòd ligaminæ quibus verè te cingis, ſunt magis de forma cinguli, quàm illæ eiuſdem partes, quæ pendent verſus terram, vt ſcias ferre iudicium de eodem benedicendo iterum.

21 Si quis celebret cũ enormiter immundis paramentis peccat mortaliter; lauanda verò ſunt in proprio vaſe. De conſec. d. 4. c. omnis.

22 Benedictionem veſtium, eſſe ordinis Epiſcopalis, non iuriſdictionis, cenſent Tabien. V. Abbas. num. 12. Vgolinus de Epiſc. cap. 32. num. 9. quam idcircò Epiſcopi alijs non poſſunt ſine Papę facultate delegare.

23 In Clericis peregrinis, & ruſticanis, tolerãdæ ſunt breuiores veſtes, non tamen ſupra medium crus. Homobo-

tract: 4. quæst. 145.

24 Concilium Palentinũ sub Vrbano 6. definiuit coronam Sacerdotis esse debere ad mẽsuram maioris hostiæ. Toletanum 4. coronam Clerici ad mensuram minoris hostiæ; ergo Diaconorum & Subdiaconorum erit formæ mediæ.

25 In amictu, manipulo, & stola, cruces adesse debent; quas osculari debemus, dum eas accipimus. Sed omittant signum crucis, quod præter rubricam, sibi faciunt quidã manu, & amictu simul à fronte ad pectus; vel signent se manu tãtùm antequam accipiant amictum.

26 *Nota quod dum alba induitur Sacerdos, ab alio accipit, submittens caput iunctis manibus.*

27 Ligari debet manipulus infrà cubitum, non supra, nec longiùs à manu.

28 Stola imponitur collo, nõ longè à collo, longè enim à collo,

collo, proprium est Episcopi.

29 Transuersando stolam ante pectus, Sacerdos ducit partem à sinistro humero pendẽtem ad dextram, tùm partem à dextro humero pendentem ad sinistram.

30 Plantea recentiori vsu habet speciem columnæ à parte posteriori; ab anteriori verò crucem, quasi sacerdos sit inter columnam, & crucem Christi.

31 Annuli vsus expressè prohibitus fuit in Missa Protonotarijs non participantibns, & quibuscumque Doctoribus à Sac. Rit. Cong. 11. Febr. 1623. & itẽ Canonicis Cathedraliũ 20. Nou. 1628. & Canonicorum nomine veniũt etiam dignitates quæcumque, siue sint de gremio Capituli, siue non.

De ingressu Sacerdotis ad altare. Tit. 2.

1 SAcerdos omnibus paramentis indutus, accipit

manu sinistra calicem, quem portat eleuatum ante pectus, bursam manu dextra super calice tenens, & facit reuerentiã cruci, vel imagini quæ est in sacristia, capite cooperto, & profundè inclinato.

2 Si contigerit Sacerdotem transire ante altare maius capite cooperto, faciat ad illud reuerentiam: si ante locũ Sacramenti, genuflectat cooperto capite: Sacramento verò patente in altari, genuflectat detecto capite, & cautè se gerat dum amouet manum dextram ad detegendum caput, neque incedat idcircò lõgiùs aperto capite, quod titulo maioris reuerentiæ aliqui faciũt, sed minùs cautè, ob calicem quem manu gestant.

Si contigerit transire ante altare vbi ministratur Sacramentum, vel vbi expositum est, genuflectat vnico genu detecto capite: Idem obseruet si ad-

si aduertat in altaribus minoribus adhuc esse post consecrationem, Sacramentum; sed in elenatione hostiæ, vsque ad calicis depositionem, duobus genibns fit adoratio.

4 Si transeat ante altare, in quo sit exposita solemniter reliquia insignis Sancti de quo fit festum ibidem; conuenit vt apertum caput inclinet illi profundè. In alijs reliquiarum expositarum casibus, habeatur ratio altaris tantùm.

5 Cùm peruenerit ad altare, stans in plano capellæ, ante infimum gradum, detecto capite, altari profundè inclinat. Si autem, in eo sit tabernaculum SS. Sacramenti genuflectit.

6 *Nota quòd non licet celebrare tecto capite sine iusta causa, & legitima dispensatione.*

7 Explicandũ corporale est, ita vt ora corporalis oram al-

taris tangat, eo fine, vt manus quæ ante consecrationem tenentur extra corporale, post consecrationē intra corporale contineantur commodiùs.

8 *Ita aptandum est velum tam initio, quàm in fine Missę post cō-munionem, vt in anteriori parte lateat totus calix.*

9 Si consecrandæ sint hostiæ in aliquo vase mundo benedicto, debet vas illud cooperiri aliqua patena, vel palla; ante, & post consecrationem; vel si pyxis proprium habeat operculum, eodem tegatur.

10 *Apertio Missalis ad Sacerdotem spectat,* in missis priuatis.

11 Sacerdos inchoaturus Missam antequàm descendat ab altari priùs, facit crucī reuerētiam, cum capitis profunda inclinatione, tum vertit se à cornu Epistolæ, iuxta motum naturalem, hoc est à sinistro latere altaris ad dextrum.

12 Missa solemnis, principa-

lis, &

lis, & conuentualis est eadem. Sed alia est solemnis; alia minùs solemnis. Solemnis est ea in qua nihil omittitur quod ad solemnitatem spectet; minùs solemnis est ea in qua omittitur incensatio, & pacis osculum. In minùs solemni, Subdiaconus portat calicem, Diaconus librum de sacristia ad altare. Hic depositio & aperto libro, descendit ad celebrantem, cum quo confessionem facit, & interim Subdiaconus explicato corporali, collocat calicem in medio altaris, & finita Missa, reuertuntur eodem modo in sacristiam. In solemni verò collocantur necessaria super credentia cooperta linteo, nimirum Missale vnum, seu duo, pro Epistola, & Euangelio cantandis, velum longum pro Subdiacono, peluicula cum vrceolis, & manutergio, calix cũ purificatorio

hostia in patena, palla, velum, bursa cum corporali. Calix autem erit in medio credentiæ, cætera hinc inde. *Hæc omnia debent cooperiri velo oblongo vsque ad terram vndequaque pendente.*

13 Antequã celebrans exeat è sacristia cum ministris, imponat (capite aperto) incensum in thuribulũ, ministrante Diacono nauiculam, & thuriferario thuribulum, cum benedictione. Thuriferarius autem portans Thuribulum manu dextra, in annulum quidem maiorem pollice immisso, annulum verò catenæ mediæ, siue operculi, annulari digito sustentans, & nauiculam (illius scilicet pedem) sinistra manu tenens, ita vt pars quæ aperitur à parte exteriori sit, non pectus respiciat, præcedit ante omnes, sicut in sacris processionibus. Diaconus, & Subdiaconus procedunt capite

operto,

operto, vnus poſt alium. Pares autem cum celebrante, ſi hic pluuiali ſit indutus pro aſperſione aquæ benedictæ.

14 Acolythi debent eſſe pares ſtatura, vt æqualia in motu ſint candelabra, ferant autem eadem illi, ita vt qui à parte dextra incedit, apponat dextram nodo cãdelabri medio, ſiniſtram pedi eiuſdem, & qui à ſiniſtra incedit è conuerſo, ſiniſtram nodo, dextram pedi: Si adſit cæremoniarius procedit ſolus poſt Acolythos.

15 Candelabra cum candelis accenſis collocantur in cornibus menſæ anterioribus, vt vſui præſto ſint Acolythis.

16 Birreta celebrantis (qui dat Diacono ſuum) & miniſtrorum, deponuntur à cæremoniario extra credentiam, ſuper aliquod ſcamnum, putà vbi ſunt ſeſſuri, vel in alio loco decenti.

17 An-

17 Antequàm celebrans incipiat confessionem genuflectit, si in altari est tabernaculum SS. Sacramenti; vel si non est, caput profundè inclinat cruci: Ministri verò tam Diaconus, quàm Subdiaconus, & omnes alij etiam cruci quæ in altari est genuflectunt in tota Missa quando contigerit transire ante illam, quod expressè habetur tit. 4. rubric. num. 7.

18 Ad confessionem genuflectunt Acolythi, & Thurifer arius, propè credentiam; Cæremoniarius si adest genuflectit vbi vult, à latere commodiori ad functionem suam, cui neque stanti assignari potest certus locus in Presbyterio, vt plurimùm stabit à cornu Epistolæ.

19 Si dum celebratur solemniter in altaribus minoribus, contingat transire ante altare maius, vel SS. Sacramenti, fiat

vt

vt supra in Missa priuata: Sed celebrans semper detegat caput, quia non gestat calicem. & faciat inclinationem, vel genuflexionem, medius inter Ministros, qui eadem cum ipso præstare debent.

De principio Missæ, & Confessione facienda. Tit. 3.

1 SAcerdos pro confessione facienda, descendit in plano Capellæ.

2 Si celebraturus sit coram Summo Pontifice, sistat se in infimo gradu altaris à cornu Euangelij, ante ipsum Pontificem, vbi genuflexus expectat benedictionem, qua accepta erigit se, & stans aliquantùm versus ad altare, incipit Missam. Si autem sit coram Cardinale, Legato sedis Apostolicæ intrà fines suæ Legationis. Patriarcha, in locis suæ iurisdictionis, Archiepiscopo in tota eiusdem Prouincia; Episcopo in sua Diœcesi, etiam in

Ecclesijs

Ecclesijs Regulariũ, & exemptis; stans in infimo gradu à cornu Euangelij, dato signo profundè eis inclinat caput, & versus ad altare incipit Missam. Minister autem in his casibus erit in cornu Epistolæ. Cum alijs Principibus, & Prælatis debet Sacerdos ita se gerere, vt eos quidem honoret, sed parciùs quàm prænominatos in rubr. Putà antequàm accedat ad altaris gradus, calicem tenens manibus, vt supra, sese illis inclinet capite tecto, profundè & profundiùs, pro dignitate personarum. Idem præstare poterit in fine Missæ recedens ab altaris gradibus, dum adhuc est in plano Capellæ.

3 Quemadmodum celebrans non debet quemquam aduertere in alio altari celebrantem etiamsi Sacramẽtum eleuet; Sic nec Ministri parati: non verò inferiores Ministri qui

qui eo casu possunt genuflectere, & adorare Sacramentum.

4 Cum seipsum Sacerdos signat, sinistram ponit infra pectus, ita tamen vt sinistra manus sit extra terminos crucis à dextra impressæ, sed supra cingulum eam ponat.

5 Benedicens aliquid in altari, sinistram ponit super altare, quia non decet sinistram manum suspensam quasi in aere teneri. Quod item seruari debet, quoties præstandum est aliquid vnica manu, V.G. volnenda sunt folia Malsali vel aliquid simile agendum, tunc enim alia manus deponi debet, & numquam vnica manus suspensa teneri.

6 Non debet addi nomen patroni, aut alicuius Sancti in Confessione pro arbitrio, sine Papæ licentia.

7 Cũ celebrans dicit *& vobis fratres, & vos fratres, Misereatur*

reatur vestri, conuertitur paululùm versus ministros, in Missa solemni; & Ministri reciprocè cum dicunt *& tibi Pater, & te Pater, Misereatur tui* inclinant versus celebrantem. Ad *Misereatur*, adhuc inclinati manent, sed ad *Indulgentiam* stant. Sed in Miss. priu. Sacerd. non conuertitur.

8 *Signa crucis sibi adhibent Ministri vnà cum celebrante in tota Missa, excepto Subdiacono dum patenam tenet.*

De Introitu, Kyrie Eleison, & Gloria. Tit. 4.

1 OSculatur Sacerdos altare in medio, nõ à latere.

2 Vbi non sunt reliquiæ Sanctorum (ex dispensatione Apostolica) in altari omitti debent verba *quorum reliquiæ hic sunt*, eoque casu osculum altaris fieri debet, ad ea verba, *indulgere digneris*.

3 In deosculatione siue altaris, siue libri, siue alterius rei nun-

nunquam producitur signum crucis pollice, vel manu super id quod osculandum est.

4 Cùm Sacerdos dicit *Gloria Patri*, conuertere debet caput ad Crucem, non personam.

5 Oportet iungere manus in verbo *Amen*, in fine hymni angelici, peracto signo crucis.

6 In Missa solemni, cùm Sacerdos ascendit ad altare, Diaconus sinistra manu, Subdiaconus dextra, albam, & vestem anteriorem celebrantis, paululum eleuant; & solus Sacerdos osculatur altare: *Ministri verò neque osculantur, neque tangunt, sed suo quisque loco genuflectit, & statim surgit: quod semper obseruent, etiamsi celebretur in altaribus vbi non est Sacramentum, sed sola crux cum imagine Crucifixi.*

7 Osculato altari à celebrãte sequitur incensatio. *Nota quod si quidpiam aliud misceatur cum incenso, maior quantitas semper*

semper debet esse incensi, vt incensum dici queat.

Regulæ seruandæ pro incensatione faciendæ.

NAuicula datur à thurifer-rario, Diacono ministrãti sine osculis. Subdiaconus in hoc casu stat à finistris celebrantis; Thuriferarius verò sustentat annulum maiorem, manu siniſtra, & eleuato altero annulo operculi, manu dextra, eademque manu complectente catenulas circa medium earum, inter operculum & thuribulum, flexoqae quasi genu dextro offert thuribulum æqualiter eleuatum ad nauiculæ altitudinem, Celebranti.

Tunc Diaconus parùm inclinatus versùs celebrantem, dicit, *Benedicite Pater Reuerende,* & osculatur cochlear, & manùm celebrantis, ante, & post; at celebrans manum siniſtram pectori admouet, & dextra sumit ter, & ter immittit incen-

incensum in thuribulum de-
nauicula, dicens, interim, *Ab illo benedicaris &c.* & deposito cochleari producens manu dextra signum crucis, super thus, in thuribulo, illud benedicit. Postea Diaconus dimittit nauiculam in manu thuriferarij, qui eam accipit sine osculis demissoque operculo statim tradit thuribulum Diacono, qui dat illud celebranti, osculata priùs catenularũ sũmitate, & manu illius dextra.

[Nota pro faciliori intelligẽtia eorum quæ seruari debent in incẽsatione quòd altare bifariam diuiditur, nẽpe in planitiem, seu mensam, & frontem, seu faciem: planities est pars superior, id est tabula altaris; frons verò, anterior pars. Planities diuiditur in partem anteriorem, & posteriorẽ; frons verò non diuiditur, sed vocatur anterior pars simpliciter. Quælibet harum partium tam

ante-

anterior, quàm posterior planitiei, & frons altaris, incensari debet triplici ductu abvtroq; latere, vt clariùs patebit, & præ oculis exhibebitur in imagine supposita. His præmissis; cum celebrans acceperit thuribulum à Diacono, facta cruci reuerentia, profunda, vel genuflexione Sacramento, eam ter incensabit nihil dicens, neque in tota hac incensatione: & facta iterùm cruci reuerentia, vel genuflexione Sacramento, incensat altare, non candelabra (quod benè nota,) sed posteriorem planitiei partem, æquali distantia (prout distribuuntur candelabra) linea recta, à medio eius vsque ad cornu Epistolæ: vbi demissa manu thurificat illius postremam partem inferiorem, mox superiorem, bis ducto thuribulo; & conuersus ad altare, elevans manum incensat eius

plani-

Autorum Rhetor. et
Platonis, ita mendosa pas-
sim, ut ne Latine quidem
quæ ex Græcis, ut ipse
quæ ex Græcis, ut ipse
ait, vertisse videatur. Ita
Ego Ciceronis Rhetorica
figmentum, prolixa circu-
latio, ineptus ambitus,
tenor, turpis clades, loca
communia, ridiculum
pectus, ridiculum caput,
& figurarum pene omnium
vitia, quæ ille in Græcis
reprehendit, in Latinis
ipse commisit. Quæ ut
ille Græcis, ita Ego Ci-
ceroni, ut ne Latine quidem
dicta videantur, dare pos-
sim. Quæ ut ille Græcis,
ita Ego Ciceroni, ut ne
Latine quidem dicta vi-
deantur, dare possim.

Emiliter ductu reliquam faciei partem, vsque ad cornu Epistolæ, vbi reddit thuribulum ipsi Diacono. *Subinde nota quòd & si pauciora sint quàm sex candelabra, adhuc triplici ductu thuribuli incensatur vnumquodque latus altaris: Nota, præterea, quòd cùm celebrans incensat, Diaconus & Subdiaconus inseruiunt hinc, inde, eleuando planctæ eam partem quæ est circa eius brachia, vt non impediatur; altera eorum manu pectori admota.*

Si fuerint reliquiæ, seruentur quę in Missali notantur.

Nota numeros sequentis imaginis, sic facilè intelliges quę suprà scripsimus de incensationibus.

Dia-

Lavandula Stoechas, &c. Cette dernière est excellente contre les vers, & on en fait un grand usage en Espagne. Les cataplasmes de feuilles de Lavande sont bons pour les douleurs de nerfs, & le suc en est excellent pour les plaies.

Lavande de Mer, Statice Limonium. C'est une espece de Gramen, dont les feuilles sont larges, & la tige rameuse, fort haute, & terminée par des épis de fleurs bleues. Quoi-qu'elle affecte plus particulierement les bords de la mer, on la trouve aussi en quelques endroits éloignés de la mer. Elle est astringente, & on en fait des cataplasmes pour les plaies.

Lavande Marine, Statice Armeria. Elle a les feuilles longues, étroites, & velues, & la tige haute de deux pieds, terminée par des fleurs rouges. Elle est astringente, & on en fait des cataplasmes pour les plaies.

ſtabilem in Presbyterio.

8 Solus celebrans legit *Introitum*, non Miniſtri: qui tamen reſpondent & dicunt cum eo nouies *Kyrie eleiſon*, in eodem cornu Epiſtolæ vſque ad nonum.

9 Quando Diaconus,& Subdiaconus ſtant vnus poſt aliũ, Diaconus ſe locat ſuper ſecũdum gtadum, & Subdiaconus in plano capellæ formantes lineam rectam.

10 *Quando Diaconus, & Subdiaconus aſcendunt ad altare, faciunt priuo genuflexionem in medio vnde diſcedunt, ſed non debent aliam iterum facere ad altare: & vice verſa quando diſcedunt ab altari genuflectunt, ſed nullam aliam faciant genuflexionem reuerſi ad loca ſua.*

11 Cùm celebrãs dicit *hymnum angelicum* caput inclinant Miniſtri cum eo, & cum eodem ſe ſignant in fine.

12 Si ſedendum erit, parato ſcam-

ſcamno oblongo, & decenter veſtito; à latere Epiſtolæ, in plano capellæ, poſtquam celebrans dixerit ſecretò totum hymnum angelicum, facta Cruci à celebrante inclinatione, ſeu genuflexione Sacramento, & à miniſtris ſemper genuflexione, deſcendunt vnus poſt alium, per breuiorem viam, à latere Epiſtolæ, ad ſedem paratam, in qua ſedent, cooperto capite: quod tamen aperiunt cum inclinatione ad verba eiuſdem hymni, ad quæ inclinandum notatur in rubr. parte ſecunda, tit. 4. num. 3. dum cantatur à choro. In fine verò non ſe ſignant rurſus ſigno Crucis, quæ omnia, & in Symbolo ſunt obſeruanda.

13 Sedet celebrãs medius inter Diaconũ à dextris, & Subdiaconũ à ſiniſtris: ſtant Acolythi regulariter ad credentiam.

14 Reuersuri ad altare, dimissis birretis procedunt vnus post alium, per planum capellæ, & facta in medio reuerentia altari, vel genuflexione Sacramento, ascendunt quisque ad locum suum, vno remanente post alium.

15 *Si sedendum non sit* (quod maximè decet coram Sacramento in altari exposito) *stabunt apud altare quasi pares, à principio, vsque ad finem dicti hymni cantati à choro, & inclinabunt vt supra*, finitoque hymno, facta a Ministris genuflexionem ibidem, descendent ij ad gradus suos, vt vnus stet post alium.

De Oratione. Tit. 5.

1 PRæter extensionē & iunctionem manuum, quæ præscribuntur Sacerdoti dicturo, *Dominus vobiscum*, earundem eleuationem addit cæremoniale Episcoporū lib. 2. c. 8.

2 Qui vtuntur perspicillis nun-

Sacrorum Rituum. Congregationis Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Caraffæ Relatore.

Pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, cum Officio, & Missa propriis sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum.

Die 19. Martii 1746. Sanctissimus Dominus Noster Benedictus Papa XIV. Sacrorum Rituum Congregationis Relationem ex infrascripto Voto Reverendissimi Domini Promotoris Fidei factam benigne annuit, & Officium, & Missam propria sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, concessit, & indulsit, prout petitur.

Pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, cum Officio, & Missa propriis sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum.

Ex Ecclesia Ariminensis Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, ejusque Festum celebratur die 14. Octobris sub ritu duplici majori, cum Officio, & Missa propriis, ut in Missali, & Breviario Romano impressis, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum, ut in Rituali Romano, ut ex Litteris Testimonialibus Reverendissimi Episcopi Ariminensis, & Capituli Ecclesiæ Cathedralis Ariminensis, ac Civitatis Ariminensis Magistratus, & Populi, ejusdem Civitatis, & Diœcesis, ad Sacram Rituum Congregationem datis, & exhibitis constat.

Hinc est, quod Reverendissimus Episcopus Ariminensis, Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Ariminensis, ac Civitatis Ariminensis Magistratus, & Populus, ejusdem Civitatis, & Diœcesis, Sacram Rituum Congregationem humiliter exorarunt, ut Officium, & Missam propria sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, concedere dignaretur.

Sacra autem Rituum Congregatio, ad Sanctissimi Domini Nostri Benedicti Papæ XIV. Relationem, ex infrascripto Voto Reverendissimi Domini Promotoris Fidei factam, benigne annuit, & Officium, & Missam propria sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, concessit, & indulsit, prout petitur.

Die 19. Martii 1746. Sanctissimus Dominus Noster Benedictus Papa XIV. Sacrorum Rituum Congregationis Relationem ex infrascripto Voto Reverendissimi Domini Promotoris Fidei factam benigne annuit, & Officium, & Missam propria sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, concessit, & indulsit, prout petitur.

Pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, cum Officio, & Missa propriis sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum.

Ex Ecclesia Ariminensis Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, ejusque Festum celebratur die 14. Octobris sub ritu duplici majori, cum Officio, & Missa propriis, ut in Missali, & Breviario Romano impressis, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum, ut in Rituali Romano, ut ex Litteris Testimonialibus Reverendissimi Episcopi Ariminensis, & Capituli Ecclesiæ Cathedralis Ariminensis, ac Civitatis Ariminensis Magistratus, & Populi, ejusdem Civitatis, & Diœcesis, ad Sacram Rituum Congregationem datis, & exhibitis constat.

Hinc est, quod Reverendissimus Episcopus Ariminensis, Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Ariminensis, ac Civitatis Ariminensis Magistratus, & Populus, ejusdem Civitatis, & Diœcesis, Sacram Rituum Congregationem humiliter exorarunt, ut Officium, & Missam propria sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, concedere dignaretur.

Sacra autem Rituum Congregatio, ad Sanctissimi Domini Nostri Benedicti Papæ XIV. Relationem, ex infrascripto Voto Reverendissimi Domini Promotoris Fidei factam, benigne annuit, & Officium, & Missam propria sub ritu duplici majori, cum octava diei, & Litaniis Sanctorum pro Ecclesia Cathedrali Civitatis, & Diœcesis Ariminensis, Patronus Sanctus Gaudentius Martyr, concessit, & indulsit, prout petitur.

interſint Miſſæ, nulli dabitur liber oſculandus, nec etiam celebranti; ſi plures inæquales, digniori tantùm.

4 Tolerari poteſt illa cõſuetudo qua defertur liber prælato, continuante celebrante Symbolum, non autem tolerari debet altera, qua prælatus oſculatur librum, dicto offertorio, cum non dicitur *Credo*. Miniſter librum defert ſine vlla reuerentia ad prælatum, ſed poſtquam ille fuerit oſculatus, libro ſtatim clauſo reuerentiam illi debitam faciet; Ille verò tantùm qui librum oſculatur dicere debet, *per Euangelica dicta, &c.* ſunt enim verba oſculantis propria, quæ ideò omiſſo oſculo omittuntur, & in Miſſa defunctorum.

5 Ex decretis Cong. Cardinalium ſuper negotia Epiſcoporum 22. & 28. Aug. 1589. non defertur liber oſculandus

Vica-

Vicario Apoſtolico, neque Commendatario, ſeu eiuſdem procuratori ex decret. Sacr. Rit. Cong. 17. Sept. 1611. neque alijs à SS. Põtifice, Cardinali in loco ſui Tituli, Legato intra fines ſuæ legationis, Patriarchę, in loco ſuæ iuriſdict. Archiepiſcopo in ſua Prouincia, Epiſcopo in ſua Dioeceſi & ſine facultate ſedis Apoſtolicæ: Principibus autem magnis ex tolerantia, non autem inferioribus laicis, & illis alius liber deferendus eſt, & non idem ipſe celebrantis, qui proprium eo caſu ſemper oſculari debet librum.

6 Quando in Symbolo celebrans dicit, *adoratur*, caput inclinat, ſed non ad ſequens verbum *conglorificatur*; in fine Symboli ſignat ſeipſum, ad verbũ *Amen*, iungit manus.

7 In Miſſa ſolemni, Subdiaconus circa finem vltimæ orationis, comite Cæremoniario,

procedit ad cantandam Epiſtolam. Comitatur autẽ Subdiaconum à ſiniſtris eiuſdem; quod & aliàs facit; genuflectens cum eo vnico genu; in medio altaris.

8 Cantari debet Epiſtola, iuxta cornu altaris, vbi celebrans legit Epiſtolam, in plano Presbyteri.

9 *Si inferior Subdiacono, cantare velit Epiſtolam, ne ſacras induat veſtes, ſed ſuper pelliceum tãtùm.*

Epiſtola cantata Subdiaconus, facta iterum genuflexione altari in medio, redit ad celebrantem, & genuflectens oſculatur eius manum & ab eo benedicitur, præterquàm in Miſſis defunct. poſteà idem Subd. defert Miſſale celebrantis ad cornu Euangelij, & ibi miniſtrat celebranti.

10 Diaconus defert librum Euangeliorum nullo comite (comes enim datur Miniſtris ad aliquid cantandum, aut quan-

Ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου πρὸς Ὀλυμπιάδα περὶ τῆς τελευτῆς Ἡφαιστίωνος.

Ἀλέξανδρος Ὀλυμπιάδι χαίρειν. Ἡφαιστίων ὁ ἐμὸς ἑταῖρος ἐτελεύτησεν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τοῖς Ἀμμωνίοις ἐστρατευόμην. ἐπεὶ δὲ ἐπανῆλθον, ἐπὶ τὸν τάφον αὐτοῦ ἐπορεύθην. ἐκεῖ δὲ ἐπὶ τῇ κλίνῃ ἐκάθισα, καὶ ἐδάκρυσα, καὶ ἐκόψατο.

13 Cantari debet Euangeliũ versùs Aquilonem inter altare,& populũ quod idem est ac contra altare versùs populũ; & reuera verba rubricæ quæ alioquin pugnare viderentur inuicem, non pugnant sed locum & situm quasi medium indicant, ita vt Diaconus, neque totus sit contra altare,neque totus versus populum,sed inter vtrumque faciem sistat suam.

14 Dum cantatur Euangeliũ, Thuriferarius stabit post Diaconum ad siniſtram eiusdem, & agitabit leuiter thuribulũ, eleuata aliquantulum operculi catenula, ne ignis extinguatur.

15 Subdiaconus & Acolythi immobiles stabunt, neque capita inclinabunt vnquã, multò minùs genuflectent. Cæremoniarius post Diaconum stabit.

16 Subdiaconus defert librũ aper-

ma essercizio, dimostrò, come si può vedere nel primo libro de' suoi Asolani, e nel secondo de' Fregiosi; dicendo chiaro la differenza, che è tra l'amore, e la lussuria, e quanto sia lontano Socrate dalla lussuria, e quanto sia vicino all'amore.

12 Discorso in piano sopra l'amore, e sopra la bellezza, come si può vedere nel primo libro suo sotto diversi titoli.

13 Discorso in piano sopra la bellezza, e sopra l'amore, come si può vedere nel secondo libro suo sotto diversi titoli, e sopra la bellezza, e sopra l'amore, e sopra la lussuria, e sopra la differenza, che è tra l'amore, e la lussuria, e sopra la differenza, che è tra la bellezza, e la lussuria, e sopra la differenza, che è tra l'amore, e la bellezza.

14 Discorso in piano sopra l'amore, e sopra la bellezza, come si può vedere nel primo libro suo sotto diversi titoli.

15 Discorso in piano sopra l'amore, e sopra la bellezza, come si può vedere nel primo libro suo sotto diversi titoli.

16 Discorso in piano sopra l'amore, e sopra la bellezza, come si può vedere nel primo libro suo sotto diversi titoli.

tis reuerentijs, portat bursam corporalium sine comite; & it per viam breuiorem ad credentiam, per longiorem ad altare; interim surgit Subdiaconus, & stans capite detecto, expectat aduentum Diaconi, vt cum eo sedeat vt priùs, sed cum accedit; celebrãs, & Subdiaconus, si ad altare sint & non sedeant, paululùm secedunt versus cornu Euangelij, vt Diacono veniẽti quasi medium altaris totum relinquãt.

22 In Missa solemni quam celebrans dicit sine Diacono & Subd. dicit nouies *Kyrie eleison*, in cornu Epistolæ, vt in alijs Missis solemnibus. Item, *humiliate capita vestra Deo*, sed versus altare.

De Offertorio, & alijs, vsque ad Canonem. Tit. 7.

1 SVnt qui dicũt Offertoriũ expãsis manibus, sed hoc est expressè contra rubr. quæ præcipit dici iunctis manibus,

alij

alij dicunt ſubmiſſa voce contra rubricam.

2 Velum plicati debet à Miniſtro, & deponi propè tabellam ſecretarum ab eadem parte altaris, vbi calix, ne ſuper corporale, aut extra illud remaneat non plicatum : quod cùm neque à Sacerdote plicari conuenire videatur, plicetur à Miniſtro ; qui explicato manutergio, in eadem parte collocabit ibidem peluiculam cum vrceolis.

3 Si fuerint plures hoſtiæ cõſecrandæ in pyxide, Sacerdos dextra diſcooperit eam antequàm accipiat patenam, eamdemq; collocat in medio corporalis, inter locum calicis, & tabellam ſecretarum, nec ideò debet eam eleuare, ſub prætextu oblationis, ſed ſufficit ſi ad eam intentionem dirigat.

4 Miniſter tenere debet ampullæ partẽ inferiorem, ita vt Sacerdos eam poſſit per autẽ

ſeu

seu manubriolū capere, debet item recipere eandem, manu siniſtra, vt alteram ſtatim miniſtret ampullam manu dextra: offerat autem ambas cum oſculis earum, non manus Sacerdotis, & cum debita reuerentia, ſaltem inclinando caput, niſi Sacerdos de maioribus exigat genuflexionē. Sed & Sacerdos ipſe propriùs admoueat calicem ampullis, ita vt neque gutta cadere queat ſuper altaris mappam, & ſi guttæ vini, aut aquæ diſperſæ appareant intra calicem, tunc vel circumacto vino calicis vniantur, vel purificatorio abſtergantur.

5 Dum Sacerdos offert calicem; illum ita eleuatum tenet, vt cuppa calicis, nō excedat oculos, neque ſit infra os.

6 Nota quod verba illa rubricæ, *quod ſemper facit quando aliquid eſt benedicturus* ante, *veni ſanctificator*, intelliguntur tan-

Gentes de mendre capacité: car il ne faut pas croire, que tout ce qui paroist beau, & agreable, soit propre pour se mettre dans un Temple. Il faut considerer le lieu, & la nature de l'Edifice, pour ne pas faire des Ornemens ridicules, & mal-seans: comme on feroit, si on mettoit des Festons de fleurs, & de fruits, en cette maniere, dans un Temple dedié aux Martyrs.

Au dessous de ces Ornemens, il faut mettre la Frise, qui doit estre plus large, que celle de l'ordre parfait, quarante parties de module, & quarante-deux, & demie, dans l'ordre Composite. Elle contiendra pareillement trente parties, & demie, dans le Dorique, & trente-deux dans l'Ionique. Elle doit estre un peu dégagée par le haut, & par le bas, & avoir un petit Astragale, ou Tore, qui la termine par chacun de ses bouts.

scribitur formanda crux super vtrumque ; formari debet inter hostiam & calicem , ita vt æqualiter altè fiat crux à calice ad hostiam , & transuersè super oram anteriorem pallę , quæ calicem tegit , eò quòd media esse solet inter calicem & hostiam .

8 *Si facienda est oblatio populi, fiat dicto Offertorio , ante oblationem hostiæ .*

9 Qui Missas nouas celebrãt, non possunt circuire Ecclesiã ad oblationem , ex decreto Sac.Cong. Concilij Trid. Sess. 22. neque in fine oblationis debet dari benedictio, vti nec initio .

10 Antequàm Minister aquã fundat pro lotione manuum , priùs eleuat paululùm manutergium ab altari, vt Sacerdos illud capere queat ; & tenens peluiculam in siniſtra , ampullam aquæ in dextra,cum oscu-lo ampullæ , & debitis reue-

rentijs,

rentijs, fundit aquam. Repoſita deinde ampulla aquæ, cum alia vini, in loco ſuo, manutergium plicabit.

11 Verſus, *Gloria Patri*, ad Pſal. *Lauabo*, poteſt dici cum redditur in medium altaris, dū modò non omittatur capitis inclinatio.

12 Sacerdos non debet recedere à medio altaris, vt dicat orationes ſecretas, ſed eas recitare in medio conuerſus ad librum. Hinc patet aptandum eſſe librum propè corporale, vt commodiùs legatur, non autem relinquendum eò loci vbi dictum eſt Euangelium.

13 Ritus ter pulſandi campanulam, cum aliqua diſtinctione, ad eleuationē Sacramenti, decētior eſt, & congruentior, quàm pulſandi continuatè ter inquam cum aliqua morula interpoſita, ſcilicet cū Sacerdos adorat, cum eleuat, & cum reponit hoſtiam ſeu calicem.

14 Dia-

14 Diaconus & Subd. dicto à celebrante *Oremus*, accedunt ad altare, facta priùs in suo quisque loco genuflexione.

15 Dum Subdiaconus accipit calicem de credentia, deponitur velum paruum calicis & relinquitur super credentiam, vt commodiùs portetur calix. Nota quòd Subdiaconus manu sinistra nuda tenet calicem, non autem cum velo pendente ab humeris, & per breuiorem viam defert illum ad altare, & procedit comitatus ab Acolytho ampullas vini & aquæ portante, qui eum sequitur, non præcedit: neque ab alio quàm vno ex duobus Acolythis comitatur.

16 Diaconus dat patenam cũ hostia celebranti, osculando eius manũ, sed osculata prius patenam interim Subdiac. extergit calicem purificatorio.

Esto regula generalis. Quotiescumque aliquid traditur celebrãti,

ne, paulo clariorem effert pro ve-
ra: quæ ut ad Lucretium redeam,
ita ille ait, ut ipse Lucretius
ait, ut ipse Epicurus, ut ipsa
denique res habet. Quidquid
enim ex sensibus, quidquid ex
ratione animi verum esse pu-
tat, quanta cunque sit fantasia,
quanta cunque opinio, id omne
oritur a corporibus solidis, quæ
imagines appellamus.

Si nullus patuisse credidit
Orcum, nec Cerberum, nec Ti-
tyon, nec Tantalum, qui nec
quidem nunc habitasse a Cæ-
sare Strabone, Fimbriæ filio,
in Asia, proditum est, quæ
loquuntur corpora, nunquam
ea nec fuisse, nec esse, nec
posse existere: quæ autem
fuisse, esse, posse videmus, ea
ex similibus corporibus, quæ
sint, fieri, et constare.

Et Democrito nostro fidem
habeo, qui dixit, nullum esse
locum, nullum corpus, nullum
pondus, nullum naturam, nul-
lum genus Animalis, nullum

que verò accipit sine osculis nec ampullæ, nec manuum) & infundit vinum in calicem. Ampullam verò aquæ accipit Subdiaconus ab Acolytho, sine osculis, & parùm inclinatus, ostendit celebranti dicens *Benedicite Pater reuerende*, & infundit aquam: tum Diaconus dat calicem celebranti cũ debitis osculis, & cum eo dicit *Offerimus*.

19 Subdiacono tantùm datur patena tenenda, nõ verò alijs inferioris ordinis, & si cantent Epistolam, quod vltimũ prohibitum est fieri cum paramẽtis sacris. *Pars interior patenæ, Subdiaconum debet respicere.*

20 Celebrãs dicens *per intercessionem*, ter imponit incensum, & semel illud benedicit, in Thuribulo, ita vt ad verbum *benedicere*, manu dextra producat signum crucis super Thuribulum fumigans. Diaconus, & Thuriferarius ministrant

ſtrant vt initio Miſſæ, & Diaconus in hac incenſatione retinere debet pedem calicis, dextra manu,ne cadat. At Sacerdos ter ducit Thuribulum ſuper calicem & hoſtiam ſimul, in modum Crucis. Crux autem fit etiam in hoc caſu, nõ veluti per quatuor puncta, ſed per lineas, vt ſup. eod. tit. num. 7. Neque demittendum eſt Thuribulum in formandis his crucibus, ſicut in circulis ſequentibus, in quibus Thuribulum depreſſiùs ducitur, ità vt circumeat calicẽ. *Quod autẽ dicit rubr. bis ad ſiniſtrã, & ſemel à ſiniſtra ad dexterã, hoc intelliga de dextra & ſiniſtra celebrantis.*

21 Celebrans non incẽſat Sacramentum, ſed crucem; niſi Sacramentum ſit expoſitum, quia tunc genibus flexis in ſupremo gradu, illud incenſat. Diaconus amouet quidem calicem, dum crux incenſatur, ſed non extra corporale ſi capax ſit.

Sub-

Subdiaconus autem in tota hac incensatione nihil se mouet. Thuriferarius verò deposita nauicula super credentia, amouet de altari, & reportat librum nisi sit assistens.

22 Diaconus incensat chorũ, comite thuriferario, qui præcedit, & incensantur omnes. In choro autem incensandi stare debent, quasi extra stallum, neque illi indecorè inniti; se mutuò inuitent antequàm quilibet incensetur à Diacono; vt in cœremon. Ep. lib. 1. cap. 23. Celebrans nullo maiore præsente, cui triplex ductus Thuribuli debeatur, triplici ductu incẽsandus erit; eo præsente, duplici tantum ductu: Diaconus, Subdiaconus, & alij parati, duplici ductu, canonici item duplici ductu, Sacerdotes in choro vnico ductu, cæteri sine mora. Inclinabit caput qui incensat

ante

Digitized by Google

ante & poſt ijſdem vſque ad Sacerdotes incluſiuè, niſi ita multi ſint, vt incenſatio finiri non poſſit ante finem præfationis. Diaconus incenſabit omnes de clero exceptis Acolythis, quos ſtantes apud credentiam incenſabit Thuriferarius ante laicos de populo. Domini locorũ minorum, de quibus in Cæremoniali Epiſc. lib. 1. cap. 28. nulla fit mentio, ſeu Magiſtratus, incenſari poterunt a Thuriferario duplici vel vnico ductu, pro qualitate perſonarum, ij videlicet quibus proprium ſcamnum, ſeu ſedes ab alijs diſtincta parari ſolet. Conſuetudo locorum laudabilis in his attendi ſolet, ad pacem tum Cleri, tum laicorum conſeruãdam, in toto incenſationis ordine & ritu.

23 Thuriferarius incẽſat ter populum, primò in medio, deinde versùs latus Epiſtolæ, quod

quod est dextrum populi, tertiò versus latus aliud, cum honoris significatione ante & post à Thuriferario adhibita.

24 Ministrant Acolythi celebranti in lotione manuum debitis & cum quasi osculis ampullæ, & manutergij, ante & post, sed stantes Acolythi, non genuflexi ministrant.

25 Ad, *Orate fratres*, Subdiaconus respondet, *Suscipiat, &c.* sed celebrans tardiùs dicat secretas orationes, vt Diaconus opportuno tempore redire queat ad dicendum, *Sanctus*, &c. cum eodem: Cæremoniarius interim assistat libro, & folia vertat quamdiu Diaconus abest, nisi adsit assistens.

26 Paulò antequam dicatur *Sanctus*, accedunt Diaconus & Subdiaconus ad altare, facta in locis suis post celebrantem genuflexione; quam rursus faciunt, dicto ab eisdem vlti-

mo

mo *Osanna in excelsis.*

27 *Benedictus qui venit*, &c. non cantatur à choro nisi post depositionem calicis, etiam in Missis defunctorum.

28 Assistens non tenet manus iunctas, sed folia Missalis vertit & indicat quæ sunt dicenda à celebrante.

29 Ad *Sanctus*, campanas maiores pulsare conuenit, sicut in Missa priuata, campanulam paruam, quam pulsant aliqui, etiam in Missa solemni; & placet per alterum ex Acolythis, vt moneantur ij qui maiores pulsare debent campanas, & tempus ignorant eas pulsandi, quia longiùs absunt.

De Canone Missæ vsque ad consecrationem. Tit. 8.

1 AD primum gestum, prima verba, *Te igitur*, sũt pronuncianda, neque dari debet gestus sine voce.

2 In Canone caput inclinatur ad nomen Papæ.

3 Episcopus loci in quo celebratur nominari debet in canone, neque nominandus est Abbas exemptus loci, sed Episcopus vicinior, ad quem pro ordinatione itur. *Caueant Regulares ne in Canone nominent superiores suos vt antistites, quod vetuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Nou.* 1615.

4 Dum Sacerdos facit commemorationem viuorum, in primo *Momento*, aliquantulum caput demittit, non ergo eleuat oculos versus crucem, nec claudit, nisi fortè ad maiorem animi compositionem; neque defigendi sunt oculi in Sacramentum, si est in altari expositum, eo quòd in altero *Momento*, præscribitur capitis demissio, & oculorũ; in vtroque enim *Momento*, hæc capitis & oculorum demissio attendi debet ad indicandam humilitatem.

5 Nomina eorum pro quibus

Sacer-

Sacerdos orare vult, secretò nominet, id est inclusa pectoris cogitatione.

6 Hoc loco dicendum est de applicatione sacrificij, & quid quid sit de valore Missæ, qui dici potest infinitus in radice, sed ad impetrandū, & ad alios effectus finitus in terminis, vel in effectu, quia finitè de eo omnes, magis vel minùs pro minori vel maiori deuotione cuiusque concurrētis ad Missæ sacrificium participant. Ex S. Thoma 3. p. q. 79. a. 4. Quatuor expedit Sacerdoti vt faciat.

Primum est, vt intēdat prodesse omni meliori modo, ijs de quibus Ecclesia expressè meminit in canone, quibus Deus distribuat portionem sacrificij generalem, pro eorum capacitate, & deuotionis mensura.

Secundum, vt prouideat sibi ipsi Sacerdos de portione sibi

debita quam solus Deus nouit quanta sit. Et probabile est eam posse dari à Sacerdote alijs nominandis, pro eo titulo quo importat pœnæ debitę remissionem. Quo casu prodesset magis ijs, quàm si pro ijsdem sequenti proxima ratione, & modo celebraret, quia certum est participare Sacerdotem in maiori quantitate, de valore Missæ, quàm alium quemlibet, qui eundem celebrare iubet, aut procurat.

Tertium est, vt suffragari intẽdat eo maiori affectu quo potest & debet ijs quibus tenetur, siue ex obedientia, siue ex titulo beneficij, siue legati, siue contractus rationabilis, siue promissionis, aut voti, siue congruentis eleemosynæ acceptæ, aut promissę, & ea prorsus ratione, qua ijsdem tenetur ad Missam, seu plures Missas. Si verò ij non egeant, au fortè ex defectu gratiæ, non

sint

ſint capaces ſacrificij fructus, ſubſtituat ſtatim alios actu, & ſecunda vt aiunt intentione, alioquin fructus Miſſæ non applicatus, remanebit in Theſauro Eccleſiæ. Deus autem nouit, quantùm cuique illorum de fructu Miſſæ ſit dandum.

Quartum eſt, vt alijs item prodeſſe intendat, ſine prædictorum præiudicio, eo ordine & quantitate fructus, qua Deus ſcit ipſum teneri, & eos ſpecialiter nominatos Deo commendet, ſiue in ordine ad remiſſionem pœnæ, cùm ſit ſatisfactorium; ſiue ad gratiam acquirendam, & augendam, cum ſit meritorium; ſiue ad deletionem culpæ, cum ſit propitiatorium; ſiue ad quæcumque bona ſpiritualia, vel temporalia, quibus illi egent, & vtiliora eis forent obtinenda, cum ſit impetratorium; ſiue ad

gratias agendas de obtentis, cùm sit Eucharisticum ; siue ad reddendum honorem ab illis Deo debitum , cùm sit latreuticum .

7 *Memento* , est oratio priuata , quare in ea admitti possũt infideles & excommunicati omnes ad eorum salutem procurandam .

8 In coinmemor. post *Memento*, defunct. eadem ferè obseruet Sacerdos. Et primò omnes commemoret ex instituto & intentione Ecclesiæ; deinde eos pro quibus tertio loco teneri dictum est supra. 3. alios cariores quos voluerit , & itẽ illius animam defuncti , quæ proximè egressura est de purgatorio. Omnes autem defuncti , commendandi sunt Deo , in ordine tantùm ad pœnarũ remissionem.

9 Ad Orationem, *hanc igitur*, expandit manus Sacerdos , nõ super calicẽ tantùm, sed super

vtra-

vtraque oblata, pollice dextro adhuc ſuper ſiniſtro, in modum crucis poſito, ſed deſubtus, vt conſtat ex actis Eccl. Mediol.

10 Si pyxidem collocauit poſt calicem, retrahet eā priùs ad latus ipſius calicis verſus cornu Epiſtolæ, vt ſuper ipſas quoque particulas, proferat verba conſecrationis, quæ proferre debet ſtans quidem, & inclinato capite, ſed retentis æqualiter pedib. in ſuppedaneo altaris; non dextro vltra ſiniſtrum, reuerentiæ cauſa quaſi deflecto.

11 Sacerdos genuflexus vnico genu adorat hoſtiā, vt ſtatim faciliùs ſurgere poſſit, quod fit & in ſequētibus. Neque cubitis ſuper altare poſitis adorat, ſed manibus hoſtiam tenentibus ſuper altare extentis, & ità vt commodè ad terram vſque genuflexio fiat, neque tamē videri hoſtia

ab omnibus possit, sed abstineat omninò ab osculo hostię, quam statim eleuat & statim reponere debet, nec diu eleuatam tenere.

12 In eleuatione hostiæ digitos extensos iungat, & item imas partes manuum, vt solidiùs & decentiùs eam eleuet, neque eas diuidat, nisi quando reponit hostiam; digiti verò prædicti non disiunguntur, nisi post eorundem ablutionem inclusiuè.

13 Minister paulò post Sacerdotem, ad eiusdem dextram genuflexus, supra altiorem gradum si plures sint gradus, manu sinistra eleuat partem inferiorem posterioris planetæ, quam in medio accipit, sed eam deponens non osculatur, vti nec accipiens.

14 Quod dicitur in rubr. *Sacerdos consecraturus accipit calicem iuxta cuppam*, idem est ac si dicatur, capit nodum calicis

qui

quæ ipsum Deum ex se genuit, & ex quo ipse genitus est, & ex quo Spiritus Sanctus procedit, ut ipsa Trinitas sit unus Deus, & ipsa Trinitas sit unus Dominus, & ipsa Trinitas sit unus Spiritus Sanctus, & ipsa Trinitas sit unus Spiritus Sanctus, & ipsa Trinitas sit unus Spiritus Sanct

consecrationem, & depositâ hostia post consecrationem, facta cum celebrante genuflexione pyxidem operit, & collocat in loco pristino, & antequam discooperiat calicem consecrandum, cùm celebrante priùs adorat cum genuflexione hostiam ab eo depositam super altare. Subdiaconus genuflectit supra infimum altaris gradum in medio, post celebrantem, dum tenet patenam, sed dum non tenet eam, ter incensat in cornu Epistolæ, incenso non benedicto, nimirum cum celebrans adorat, cum eleuat, & cum deponit hostiam, vel calicem.

20 Facta consecratione, Diaconus redit ad librum, facta iterum genuflex. in cornu Euangelij tantùm, vbi est liber, & assistit vt priùs thuriferarius verò redit ad Sacristiam.

Nota quod chorus genu-

flectit

flectit initio canonis, & surgit post depositionẽ calicis. Stant autem omnes versus altare, in locis suis.

De Canone post Consecrationem, &c. Tit. 9.

1 PAusa fit in *Memento*, defunctorũ, non post literã N. sed post verba *somno pacis*.

2 Nota quòd ad verba per *eumdem Christum Dominum nostrum*, ante verba, *Nobis quoque peccatorib.* fit capitis inclinatio.

3 Dum Sacerdos pectus sibi percutit post communionem, hoc facit tribus digitis inferioribus & vltimis ne pollex & index iuncti, tangant planetã.

4 Duæ cruces quæ fiunt inter calicem & pectus, cum hostia consecrata, fiunt in eadem proportione, & altitudine, quã tres præcedentes, quæ fiunt à labio ad labium calicis: sed cauendum est ne hostia tangat labium calicis, ne fragmenta inde fiant.

5 In Miſſa ſolemni, dum fiunt cruces à celebrante, Diaconus retinet duobus digitis manus dextrę, calicem.

Regula generalis eſt, quòd Diaconus (non alij) cum celebrante genuflectente, genuflectat, ſi ſolus eidem aſſiſtit.

De Oratione Dominica, & alijs vſque ad Communionem.

Tit. 10.

1 FRactionē hoſtiæ incipit Sacerdos à ſuperiori parte, ſed ex Ordine Romano præcidi debet particula ex imo hoſtiæ.

2 Miniſter daturus pacem, genuflectit ad dextram celebrantis, & dicto tertio, *Agnus Dei*, porrigit inſtrumentum pacis oſculandum eidem celebranti; tū facta genuflexione accedit ad Prælatum, & alios, quibus idem inſtrumentum porrigit, facta tantùm reuerentia poſt datam vnicuique pacem velum quoque adhibebit

bit colori Missæ conueniens, quo qualibet vice terget illud antequàm alter osculetur, si plures sint Prælati; alijs verò non tergat. Neque danda est pax hoc loco cuicumque; sed personæ, seu personis tantùm valdè insignibus.

3 Dum Sacerdos signat seipsum hostia consecrata, non debet mouere patenam, sed hostiam tantùm, ita tamen vt non egrediatur limites patenæ, ne fragmenta cadant extra illam. Item cubitos super altare ponat in sumptione, vt in consecratione.

4 Dextra tantùm nanu calicem mouet, siniſtra patenam tenens, quam non supponit calici, nisi cum eum sumit.

5 Ille modus loquendi, *Accipit calicem infrà nodum cuppæ*, non significat aliud diuersum ab eo quod supra alijs dicitur, *Tenens nodum infrà cuppam*. Sensus enim est, *Accipit nodum*

nodum cuppę qui est infra. Neque maior est ratio cur diuersimodè capiatur calix in prædictis casibus; imò ad sumendum calicem, tutiùs, & commodiùs tenetur nodus calicis, minùs tutè tenetur calix inter nodum, & pedem illius.

6 Postquam Sacerdos communicauerit, Minister deferet ad altare, in cornu Epistolæ, ampullas in peluicula, quas ministrabit, cum osculis & reuerentijs debitis, & in fine, relatis ijsdem ad locum suum, extinguet cereum, pro eleuatione accensum.

7 Deceret vt vinum infusum in purificatione calicis, esset eiusdem quantitatis, qua fuerunt primæ species sanguinis; alioquin Sacerdos illud saltem intrà calicem circumagat, vt absumantur species; neque extra altare demittat calicem, neque digitis labia calicis, seu oris sui detergat,

neque

tamque digna laudis, ut ea ſola ſatis ſit ad immortalitatem. Quæ ſi ſcripta ſunt, ſi ſcripta ſuperſunt, ego certe non vidi.

Vidi Caſtri Ioannis Antonii Riccii Mediolanenſis, ſummi quondam Romanæ Eccleſiæ notarii, ſepulchrum, ſed ſine titulo, ſine ullo ſcripto, quod ſciam, ſine ullo ſigno, quod ſuperſtitioſum eſſe non poſſit, ſine ullo denique, quod ad memoriam hominis poſſit pertinere.

Vidi Mediolani viros ſe ſepeliri ſibi vivos, quod ſcripto quodam ſuo teſtati eſſent, ſed ſine ullo ſigno, ſine ullo titulo, ſine ullo denique, quod ad memoriam hominis poſſit pertinere.

Ut Veneziæ Senatus ſibi ſepulchrum ſine ullo ſigno, ſine ullo titulo, ſine ullo denique, quod ad memoriam hominis poſſit pertinere, ſtatuerit, ſed ſolum ſine ullo ſigno, ſine ullo titulo, ſine ullo denique, quod ad memoriam hominis poſſit pertinere, ſtatuerit, ſed ſolum

cornu Epistolæ, vt commodiùs accipiat bursam, quæ est in cornu Euangelij.

13 *Velum velare debet totum calicem in anteriori parte, & poni sub bursa corporalium non supra, sicut initio Missæ.* Caueant igitur qui sine velo celebrare solent, id enim pugnat & contra mysteria sacra, & contra rubricas, quæ eo vtendum clarissimè decent.

14 Regulariter facienda est communio populi, postquam Sacerdos sumpsit sanguinem immediatè. Sed hodie quia plurimi exoptant finem Missę, & eos tædet expectare alios vt communicent, præsertim si multi sint communicandi, differri solet communio vsque ad peractam Missam; quod tolerandum videtur si multi communicēt, sed non si pauci. Celebrans autem post sumptionem sanguinis, calicem palla tegat antequàm alios com-

communicet. *Nota quòd communicandi manus in Crucis formam ſunt componendæ ex Synodo 6. Trullana, can.* 102.

15 Sicut in Miſſa vno tantùm præſente, dicitur *Miſereatur veſtri*; ita etiam vni tantùm communicaturo, dici debet *veſtri, veſtris*.

16 Tenet Sacerdos particulã duobus digitis, paululùm eleuatam ſupra patenam ſeu pyxidem, ita tamen vt dextra manus adhæreat patenæ ſeu pyxidi; neque nimium eleuetur particula ſuper pyxidem.

17 Verba autem hæc, *Domine non ſum dignus*, dicuntur à Sacerdote, integrè, clara voce, & ſemper in genere maſculino.

18 A ſolo Sacerdote ſumi debet hoſtia ſemel expoſita ſolẽniter, poſt calicis ſumptionẽ.

19 In Miſſis defunctor. non eſſet diſtribuenda Euchariſtia; ſed ſi diſtribuatur poſt ſumptionem ſanguinis, non debet

debet dari benedictio.

20 Si in fundo calicis, vnitæ vini species adhuc reperiantur post distributioné Eucharistiæ, sumi poterunt ante vini infusionem in calicem.

21 Si in altari remaneant particulæ vsque ad finem Missæ genuflectat Sacerdos quoties accedit, vel recedit à medio, vel transit ante Sacramentum: & cùm dicit *Dominus vobiscũ*, nõ vertit se ad populũ in medio altaris, sed paulò propè cornu Euangelij, ne terga vertat Sacramento: & in fine, ibidem dabit benedictionem, nõ perficiés circulum. Calix quoque in hoc casu, non erit collocandus in medio altaris, sed à latere Euangelij; neque plicabitur corporale, nisi reposito Sacrámento in locum suum post Missam. Denique dicit Euangelium S. Ioannis in fine Missæ, non signat altare, sed seipsum tantùm. Dixi tantùm

non signat altare, quia si adsit charta, vel Missale, vtrumuis signare debet.

22 Quid verò agendum à Sacerdote si fragmenta supersint, seu paucæ particulæ, peracta communione? Sacerdos eas sumat, dummodò pertineant ad eamdem Missam. Quod constat ex tit. 7. num. 2. de defectibus.

23 Accidit etiã, quòd pyxis, intra Missam sit purificanda, & eo casu purificabitur ante calicis purificationem, collectis nimirum in eius fundo fragmentis omnibus diligentissimè, cũ indice dextræ manus, & cum eodem indice sumi poterunt, admoto eodem linguæ; vel ad labium pyxidis fragmẽtis deductis, & ore eidem admoto, ita vt nullum remaneat fragmentũ. Deinde infundi potest paululum vini, quo circumacto intrà pyxidem, & tergente indice, tota

pars

pars interior abstergatur, quo hausto exsiccabitur pyxis interior vndequaque purificatorio. Nō debet deinde vacua pyxis regivelo, sed páno lineo

24 Cum Ministri dicūt *Agnus Dei*, in Missa solemni, dextra percutiunt sibi pectus, sinistra infra pectus admota.

25 Subdiaconus dat pacē eisdem quos Diaconus incensauit, & præterea Acolytho comitanti inclusiuè, vt notatur in Cær. Ep. lib. 1. cap. 24.

26 Qui dat pacem, nemini inclinat cui dat pacem, nisi postquàm dederit: qui accipit inclinat caput danti, ante & postquàm acceperit. Item qui dat, dicit, *Pax tecum*, qui recipit, respondet, *& cum spiritu tuo*: amplectunturque se inuicē, & appropinquāt genas sinistras, sed qui dat, ponit brachia desuper, qui recipit subter.

27 In vnoquoque deinde ordine, primus dat pacem alteri

sub-

nbſequéti, & ille alteri, & ſic leinceps, vſque ad vltimum iuſdem ordinis, non præmiſſis inuitationibus, quæ in incenſatione tantùm fiunt. Clericis non niſi ſtantibus pax datur; Laicis verò datur per inſtrumentum oſculatum ab eo qui pacem à celebrante immediatè accepit.

28 Ordo dandi pacẽ eſt idẽ quidẽ incẽſatione, ſed per inſtrumẽtũ datur ſingulis laicis: per oſculum, primo cuiuſque ordinis, à Subdiac. illis laicis quos Diaconus incenſauit: ab Acolytho laicis alijs. Nunquã verò à Diacono alicui datur, ne quidem domino loci ex decr.Sac.Rit.Cõg.5. Iul. 1614. Neq; datur vnquam cũ patena vice tabellæ ſeu inſtrumẽti, quod prohibuit Pius V.

29 Subdiaconus Miniſtrans ampullas non omittat oſculationes & reuerentias debitas.

Acolythorũ alter defert ſine genu-

genuflexione ampullas ad a
tare, cum peluicula, quas po
riget sine oculis Subdiacono
& referet ad credentiam; alte
portabit velum paruum de
credentia ad altare, in cornu
Euangelij, vt Subdiaconus eo
deinde tegat calicem.

31 Si non redierit Subdiaco
nus suppleat Acolythus in mi
nistrandis ampullis pro calicis
purificatione: quamuis in me
ditatione SS. Sacramenti, eam
poterit celebrans adhibere
moram, qua Subdiaconus re
dire queat, ampullas ministra
turus.

32 Si fiat communio in Missa
solemni, Diaconus cooperto
calice cum palla, eòque posito
paulò vltra medium corpora
lis, intrà aram tamen, versus
cornu Euangelij; collocat in
medio corporalis pyxidem.
Quod si extrahenda sit de ta
bernaculo, Diaconus extrahat
cum genuflexionibus ante &

post,

poſt, genuflexo interim celebrante & alijs circa altare.

Diaconus in cornu Epiſtolæ ſtans, profundè tamen inclinatus dicit alta voce *Confiteor*, manibus iunctis. Celebrans, poſtquam Diaconus diſcooperuerit pyxidem, ſtat in medio altaris, facie verſa ad Diaconum; Subdiaconus item poſt celebrantem ſtabit; qui dicto *Confiteor*, eodem loco ſtans dicit *Miſereatur*, & *Indulgentiam*, propè medium altaris, facie item verſa ad Diaconum, qui reſpondebit *Amen*. Acolythi intereà ante medium altaris, in ſuperiori gradu genuflexi facie ſibi inuicem verſa; Diacono verò & Subdiacono ante linteum genuflexis (ſi ſint cõmunicandi) celebrans cum debitis genuflexionibus eos communicat præmiſſis verbis, *Ecce Agnus Dei*; & *Domine non ſum dignus* cum reliquis cæremonijs, ve

in

in Missa priuata. Qui gestant intortitia, substituât sibi alios, donec communicauerint, neque accedant cum intortitijs ad celebrantem pro communione. Dum alios celebrans cõmunicat, Subdiaconus stat à siniſtris celebrantis, Diaconus in cornu Epistolæ purificationem cum calice ministrat, ijs scilicet qui de clero sunt, non laicis quibus purificationem dabit alter è clero, cũ alio vase aut vini, aut aquę. Diaconus autem eo casu ad dextram celebrantis accedit. *Neque Ministri patenam teneant sub mento communicantiũ, quod ad Episcopos tantùm attinet.* Sacerdotes cum stola de collo pendente communicant ante altare, vnà cũ leuitis, & Clero: Laici verò, extra chorum. Facta communione, cum debitis reuerentijs Diaconus operit pyxidem, & reponit in locum suum, genuflexo interim celebrante,

brante, & poſt eum Subdiacono, quibus deinde ſurgentibus & repoſito calice in medio altaris, detectoque, fiũt alia pro purificatione celebrantis. Si remaneat Sacramentum in altari, Miniſtri omnes præſertim Diac. dicturus *Ite Miſſa eſt*, obſeruent quę ſupra celebranti ſunt præſcripta num. 21.

De Communi Orationibus. Tit. II.

1 SAcerdos manu dextra claudit librum, vt pars libri clauſa calicem reſpiciat.

2 Calix non traditur Cæremoniario, à quo neque comitatur in hoc caſu Subdiaconus qui tamen vadit & redit per breuiorem viã, vt adſit ad orationem [poſt] Diac. in loco ſuo.

3 Celebrãs dictis orationibus non claudit librũ, ſicut à principio non aperuit, ſed hoc reliquit Diacono, vel Cærem.

4 Antequã Diaconus vertat dicturus, *Ite Miſſa eſt*, genu-

flectat versus altare ; & postquàm dixerit, redeat eodem modo quo celebrans, & vnà simul cum eo. Nota quod celebrans non debet dicere submissa voce, *Ite Missa est.*

De benedictione in fine Missę, & Euang. S. Ioan. Tit. 12.

1 SOli Episcopi & his maiores (& Abbates qui vtuntur Pontificalibus) ter populo benedicunt. Quod si ante se, & à tergo circunstantes habeat, celebrans putà Clerũ in choro, seu moniales, & populũ ante altare; tamen semel tantùm benedicit conuersus ad populum, intentione directa ad omnes. Idem fiat quando prælatus est in medio Capellæ, vt tantùm adstantes à latere Euangelij, actu benedicat, directa intentione in alios.

2 Si libro non vtatur Sacerdos, neque folio, in quo scriptũ sit Euangeliũ S. Ioannis, signet altare, quod si vtatur libro

bro aut folio, ſignet in eo initium Euangelij, & eo caſu (præſertim ſi eſt aliud Euangelium à communi) Miniſter deferat librum cum cuſſino ad cornu Euangelij, dum celebrans dicit, *Placeat.* In fine huius Euangelij, ſiue S. Ioannis, ſiue alterius, ſemper reſpõdetur, *Deo gratias.* Non oſculatur Sacerdos hoc Euãgeliũ quodcumque illud ſit. Si vſus eſt libro claudit dextra, ita vt pars aperta libri reſpiciat cornu Euangelij, non calicem.

3 Regula generalis. Confeſſio, oſculum Euangelij, & benedictio ſe inuicẽ conſequuntur reſpectu Prælatorum.

4 Extinguuntur candelæ primò in cornu Euangelij, deinde in cornu Epiſtolæ, vt ſtam Miniſter poſſit Miſſale accipere cum birreto Sacerdotis ſed non debent extingui, niſi poſt finitum Euangelium.

5 Caput apertum inclinat Sa-

cerdos cum descẽderit in planum capellæ, & coram tabernaculo Sacramenti, genuflectit capite aperto. Quod declarauit Sac. Rit. Cõg. 28 Aug. 1627.

6 Vestibus se exuit ordine retrogrado, nimirum priùs casulam deponit, deinde stolam, tum manipulum, exinde alia; & quæ à principio osculatus est, nunc eadem exuendo se, osculetur in medio, nempe stolam, manipulum, & amictum. Neque omittat in sacristia debitam reuerentiam imagini, vt initio.

7 Lauet manus in fine Missę, sed ablutionis aqua in locum mundum diffundatur.

8 In Missa solemni ad benedictionem celebrantis, Ministri æqualiter distantes supra secundum gradum Diaconus à dextris, Subdiaconus à sinistris genuflectant versus altare (nisi sint Canonici) & manu pingant sibi crucem, a fronte

fronte ad pectus, vt ſolent laici: cæteri quoque inferiores Miniſtri genuflexi manent vſq; ad finem benedictionis.

9 Miniſtrat Subdiaconus librum ad vltimum Euangeliũ. Diaconus autem ſtat quaſi medius inter celebrantem & Subdiaconum, aliquantò poſt celebrantem, & cum dicit, *& verbum caro*, &c. vel quid ſimile genuflectunt prædicti tres versus librum, & non versùs crucem, aut versùs Sacramentum, quod multi perperam faciunt, niſi expoſitum ſit Sacramentum.

10 Cum diſcedunt (Acolythis præeuntibus cũ candelabris) procedũt cooperto capite Miniſtri poſt debitã reuerentiam altari factam, vt initio Miſſæ, vnus poſt aliũ manibus iũctis.

11 In ſacriſtia, reuerentia facta imagini ab omnibus; & celebranti, à Miniſtris; deponunt omnes paramenta.

De his quæ omittuntur in Miss. pro defunct. Tit. 13.

1 PSalmi cum precibus dici solitis pro præparatione Sacerdotis ante Missam, omitti possunt; non autẽ omitti debẽt oscula crucis in amictu, manipulo, & stola induendis.

2 Quando celebrans incipit introitum, dextra signat librum, sinistra super Missali posita.

3 Minister non osculatur ampullas quas celebranti porrigit.

4 Si detur communio intra Missam nulla datur benedictio, nisi ab Episcopis vbi moris est.

5 Credentia vel nulla vel simplex, cum linteo breui & candelis accensis.

6 Ad oblationem solus celebrans incensatur, non alij.

7 Subdiaconus ministrat à sinistris celebranti, in oblato-

rum

rum incenſatione ; & in ablutione manuum, cum Diacono miniſtrat mappam ad tergendas celebrantis manus .

8 *Cum Subdiaconus non teneat patenam , debet incenſare Sacramentum in eiuſdem eleuatione, & ſtatim ſurgere vt ſtet in medio , in ſuo loco .*

9 Omittuntur oſcula omnia in Miſſis defunct. tam manus celebrantis,quàm rei quæ traditur .

10 *Dũ celebrãs deponit manipulum pro abſolutione facienda , debonunt & Miniſtri , vt in caſu ſimili tradit Carem.Ep.lib.2.c.17.*

11 Dum Subdiaconus defert crucem, defert ſicut in proceſſionibus , id eſt ita vt imago Crucifixi terga vertat eidem ſubdiacono,& Clero ſequẽti .

12 Thuriferarius & alter Acolythus , qui defert aquam benedictam , præcedunt & crucem & alios Acolythos deferentes candelabra .

13 *Thus & aqua benedicta, in exequijs ſunt correlatiua. Sed thuris benedictio fit hoc loco more ſolito dicendo, Ab illo benedicaris.*

14 Dum deſcendit celebrans de altari habeat birretum in capite, deinde capite detecto ſe ſiſtat inter altare & tumulum, ſeu lecticam mortuorum, abſente corpore Subdiaconus contra altare id eſt facie verſa ad altare, ad pedes lecticæ, ſeu tumuli; præſente verò corpore ſeruetur Rituale Romanum de exequijs, pro vario defunct. ſitu: Non enim ad caput lecticę imaginarium defuncti ſe ſiſtit celebrans, ſed ad verum caput. Ergo in Sacerdotũ funere, præſente corpore variatur ſitus celebrantis, & Subdiaconi.

15 Caueat Sacerdos ne directè terga vertat Sacraméto, id circò ſecedat à medio aliquãtulùm versùs cornu Epiſtolæ.

16 *Extra Miſsam dicuntur ſem-*

per

per orationes manibus iunctis, ille namque ritus extendendi manus eſt Miſſarum proprius.

17 Oratio, *Abſolue*, dicitur, communiter etiam in abſolutione Prælatorum, addito dignitatis titulo.

18 *Dum fit abſolutio, ſi eleuetur Sacramentũ in aliquo altari, neq; celebrans, neque Miniſtri genuflectant, ne ſacra interrũpatur actio.*

DE HIS QVÆ ADDENDA ſunt in Miſſa quæ celebratur ad altare, in quo expoſitum eſt SS. Sacramentum.

APPENDIX.

1 IN primis illud notandũ eſt, quod pro exponendo Sacramento in altari pro initio quadraginta horarum, cantari debet Miſſa votiua de Sacramento (niſi infra octauam eiuſdem, quia tunc feſtiua dicitur) cum *Gloria*, vnica oratione, *Credo*, & præfatione de Natiuitate. Si verò accidat

in festo primæ ; vel secundæ classis , vel in Dominica priuilegiata, in Collegiatis cantantur duæ Missæ , vna de festo, alia de Sacramento , vel dicitur Missa de festo aut Dominica cum oratione SS. Sacramenti .

2 In ingressu Sacerdotis ad altare in quo patet Sacramentum , Ministri omnes cum celebrante debent genuflectere in plano capellæ vtroque genu. Facta verò confessione, ascendunt ad altare , vbi deinceps genuflectunt vnico genu, vt expeditiores sint ; & celebrans dicit, *Oramus te Domine,* vt aliàs .

3 Incensatio altaris fit de more, stante Sacerdote , dum benedicit incensum ; quod de more benedicitur , quia altare & celebrans etiam thurificari debent . Pro cruce quæ adesse non debet , incensatur Sacramentum à celebrante super altio-

altiorem altaris gradum cum Miniſtris genuflexo. Neque Diaconus oſculari quidquam debet in hac Miſſa, quod tradi debeat celebranti; neque manus celebrantis in traditione rerum ob apertam præſentiam Sacramenti. Inclinat autem celebrans genuflexus caput ſuum profundè, ante & poſt incenſationem Sacramenti.

4 Cum incenſandus eſt celebrans, reddito thuribulo in cornu Epiſtolæ, vt moris eſt, deſcendit, & ſiſtit ſe apud idē cornu, facie verſa ad populū, aduertens ne dum mouet ſe, terga vertat Sacramento; & ibi à Diacono è contrà ſtante in plano capellæ, incenſatur. Quod erit obſeruandum in altera incenſatione ad Offertorium, & ibidem lauabit manus.

5 Accedens ad medium altaris, & recedens à medio, vel tranſiens ante medium toties

quoties, semper genuflectit celebrans vnico genu, quod & Ministri obseruent.

6 Conuertens se ad populũ dicturus, *Dominus vobiscum*, seu alia, facta genuflexione post osculum altaris, sistit se renibus versis ad Euangelij cornu: tum facta iterum genuflexione in medio, redit ad librum, seu altare.

7 Diaconus & Subd. non omittunt tamen osculum manus celebrantis, in fine Epistolæ, & ante Euangelium.

8 Si concionandum est à celebrante, fiat ab eo stante in cornu Euangelij, & aperto capite. Ministri ad eius dextram stabunt extra cornu Euangelij.

9 In incensatione oblatorum benedicit incensum de more, & sine genuflexione incensat oblata; tum genuflexus, super altiorem gradum incensat Sacramentum. Hic Diaconus non

non amouet calicem de medio, quia nullum eſt periculũ effuſionis eius.

10 Ad *Orate fratres*, non perficitur circulus, rurſuſque genuflectitur, quia reditur ad medium.

11 In benedictione populo danda, dicto *Omnipotens Deus*, genuflectit celebrans, & in latere Euangelij benedicit: non perficit circulum, neque in medio genuflectit, ſed in eodem latere, conuerſus ſtatim ad altare, ſignat librum, ſeu tabellam Euangelij vltimi, non altare.

12 In fine Miſſæ recedit cum Miniſtris ab altari, cum genuflexione in plano Capellæ vtroque genu facta: vel ſi facienda eſt proceſſio, pro fine orationis publicæ, facta propè altare genuflexione in medio, deſcendit extra cornu Epiſtolæ, vbi depoſitis manipulis à ſe, & à Miniſtris cum caſula.

casula, induit celebrans pluuiale, & cætera facit, quæ ad processionem spectant: quibus adde incensandum esse priùs Sacramentum quàm deponatur de loco suo super altare.

13 In Missis priuatis, eadem seruari debent, demptis ijs quæ sunt propria Missæ solemnis: neque debet omitti illud, quod præscribitur de manuum ablutione, extra altare.

Hic finem habes secundæ partis Rubricarum.

PARS

Digitized by Google

PARS TERTIA

Rubricarum, quæ defectibus in celebratione occurrentibus, remedia adhibet, titulis decem.

De defectibus in genere,

TITVLVS I.

OPtima est diuisio in defectus substantiales, & in accidentales. Substantiales in tribus contingunt, vel in materia, vel in forma, vel in intentione Ministri: Acciden-

cidentales multi esse possunt, neque ad certum numerum possunt reduci.

De defectibus materiæ. Tit. 2.

REquiritur, vt panis sit triticeus, vinum de vite, materia præsens moraliter.

De defectu Panis.

Tit. 3.

1 VBi maior est quantitas alterius grani, quàm tritici, non censetur panis triticeus.

2 In fermentato nunquam licet apud latinos consecrare, etiamsi vrgeat necessitas alicuius, in mortis articulo. *Suar. sect. 3. in fine. Vnum verò.*

3 Si panis cœperit corrumpi, conficiens grauiter peccat.

4 Si celebrans ante cõsecrationem aduerterit hostiam esse corruptam, aut non triticeam, remota illa, aliam ponat, & facta oblatione, saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco, vbi desijt, & quo

non

non eſt neceſſe eam eleuare ante oculos ſuper patenam, neque facere cum ea, vel ſuper eam ſignum Crucis, ſed eã ſimpliciter deponat ſuper corporale, ſi id aduerterit inter oblationẽ calicis,& conſecrationem; ſi poſt conſecrationem, imò poſt ſumptionem illius hoſtiæ, idem faciat, & à conſecratione incipiat (facta oblatione ſaltem mente concepta) nempe ab illis verbis, *Qui pridie*,&c. Si verò ante ſumptionem aduerterit aut poſt ſumptionem corporis & ſanguinis, ſumat ad cautelam, aut ob reuerentiam conſeruet: ſi autem ſumpſerit, nihilominus ſumat de nouo conſecratam: ſi poſt ſumptionem ſanguinis, apponi debet rurſus nouus panis,& vinũ cũ aqua, & facta priùs oblatione vt ſupra, & conſecratione, omiſſis alijs vtrumque ſumat.

5 Si hoſtia conſecrata caſu aliquo

aliquo diſpareat. & nequeat reperiri, alia de nouo conſecretur, incipiendo ab ijs verbis, *Qui pridiè*, &c. vt ſupra. Quòd ſi id contingat miraculo, videtur tunc acceptare Deus ſacrificium eo modo oculis noſtris imperfectum; & ideò non eſt neceſſe in rigore, vt alia hoſtia conſecretur, *ita S. Th. p. 3. q. 82. a. 4. ad 3.* Vbi tamen conſulit, vt iteratò cõſecretur.

De defectu vini.

Tit. 4.

1 SI vinum ſit factum penitus acetum, aut de vuis acerbis, ſeu non maturis expreſſum, non conficitur Sacramentum.

2 Vinum ex aqua miraculoſum, eſt apta materia; imò vinum congelatum, dummodò poſſit reſolui adhibitis pannis calidis.

3 Si vinum cęperit aceſcere, fit Sacramentum cũ peccato tamen

tamen. *S. Th. ſup. ad* 2. Si ſit muſtum de vuis tunc expreſſum, ex neceſſitate conceditur, ſed abſtinendum eſt omninò ob irreuerentiam & indecentiã. *Suarez loco cit. diſp.* 45. *ſect.* 1. Si non ſit admixta aqua, vel admixta roſacea, aut alia huiuſmodi, fit Sacramentum, ſed cum peccato. *S. Th. q.* 74. *a.* 7. *ad* 3.

4 Si ante conſecrationẽ ſanguinis, aduertat aut vinum, aut iquam deeſſe, aut vtrumque; lebet ſtatim apponere vinum :um aqua; & facta oblatione rt ſupra, conſecrare incipiendo ab illis verbis, *Simili modo*: ĩ poſt verba conſecrationis iduertat vinum non fuiſſe poĩtum, ſed aquã; depoſita aqua n aliquo vaſe, iterùm vinum :um aqua ponat in calice, & :onſecret vt ſuprà: ſi poſt umptionem corporis, vel huuſmodi aquæ, apponat aliam ioſtiam iterùm conſecrandam.

dam, & vinum cum aqua in calice, offerat vtrumque, & consecret, & sumat, licèt non sit ieiunus. Vel si celebretur in publico, ad euitandum scandalum, poterit apponere vinum cum aqua, & facta oblatione vt supra, consecrare, ac statim sumere.

5 Si quis percipiat ante vel post consecrationem, vinum esse acetum, vel aliàs corruptum, idem faciat. Eadem est ratio deficientis materiæ, ad sacrificium integrum, si tamen Sacerdos pergat in Missa, & ex ignorantia, vel inopinati casus perturbatione non obseruet, non per hoc mortaliter peccat. Ita Sà, verbo, Missa num. 31.

6 Si celebrans ante consecrationem aduertat non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, benedicendo de more; tum proferat verba consecrationis: si post consecratio-

nem

nem id aduertat, nullo modo apponat, ne ſequatur corruptio Sacramenti pro aliqua parte.

7 Si materia quæ eſſet apponenda, nullo modo poſſet haberi; ſi id ſit ante conſecrationem corporis, vlteriùs procedi non debet; ſi poſt conſecrationem panis, aut etiam vini deprehenditur defectus alterius ſpeciei, altera iam conſecrata; tunc procedendum erit, & Miſſa abſoluenda; ità tamen, vt prætermittantur verba & ſigna, quæ pertinent ad materiam deficientem. Dixi ſi nullo modo haberi poſſit, quod intellige moraliter. Si enim difficillimo modo haberi poſſit, & notabilis inde oriretur offenſio populi, Miſſa erit abſoluenda, abſque materia deficiente, ſiue hoſtiæ, ſiue vini.

De

De defectibus formæ. Tit. 5.

SI cõtingat defectus essentialis in forma, vel in materia, vel in vtraque, nempe cum mutatione sensus verborum cõsecrationis, iteranda est cõsecratio, vt perficiatur sacrificium : & si contingat id cognosci post sumptionem corporis, vel speciei non ritè cõsecratæ, iteranda consecratio, apposita materia quæ non fuit consecrata, quia eadem est ratio ineptæ materię & materię sine forma : imò si id contingat ex malitia Ministri mutantis formam, vel non habentem intentionem debitam ; nihilominus debet post sumptionem supplere defectum, pœnitendo de priori culpa quam commisit, & reuerenter supplendo : quod si defectus accidat in vtraque specie & iam vtramque sumpsit, non est quod suppleat ; quia sacrificium nullum fuit,

neque

neque ſuppleri debet quod non eſt inceptum : & obligat tunc præceptum de non ſacrificãdo, facto ieiunio. Ita *Suar. 3.p.diſp.85. ſect.1. ſecundo.*

De defectus Miniſtri.

Tit. 6.

EX parte Miniſtri requiruntur quinque. Intentio; animæ corporis, & veſtimentorum diſpoſitio, tum diſpoſitio in miniſterio quoad occurrentia. Defectus circa intentionem eſt eſſentialis, circa reliqua verò eſt accidentalis antùm.

De defectu intentionis

Tit. 7.

SI quis deluſoriè profert verba conſecrationis, nõ intendens conficere, enormiſſimum patrat ſacrilegium; & fictionis peniteat ante emptionem, poteſt reſumere formam, non ex vi præcepti efficiendi ſacrificium, quod adhuc inceptum eſt; ſed

ex

ex vi præcepti non fingendi falsum in hoc ministerio, & consequenter non perseuerandi in fictione, nec sumendi potum & cibum per modum Sacramenti, quod non est; nec dandi alijs occasionem adorandi merum panem & vinum. Post sumptionem verò ficti Sacramenti, seruetur quod diximus supra ex *Suar. tit. 5. prec.*

2 Si Sacerdos putans se tenere vnam hostiam, post consecrationē inuenerit fuisse duas simul iunctas, sumat vtramque. Ratio est, quia ambæ sunt consecratæ; cum illud *Putans*, dicat tantùm priuatam deceptionem, quæ non tollit intētionem debitam quæ esse debet, & moraliter est circa hāc presentem materiam. *Ita Suar. disp. 43. sec. 6.*

3 Si relicta sit hostia integra consecrata, eam in tabernaculo reponat; si id fieri ne-

tinb

quit , Sacerdoti ibidem celebraturo ſumendam relinquat, decenter opertam ſuper corporale : ſi neutrum horum fieri poteſt , in ipſo calice ſeu patena conſeruet , quouſque vel in tabernaculo reponatur , vel ab altero ſumatur ; quod ſi non habeat quomodò honeſtè conſeruet, poteſt eam ipſemet ſumere.

4 Virtualis intentio ſufficit, quæ eſt illa quam habet Sacerdos , cùm accedens ad altare intendit facere quod facit Eccleſia. Quod hic dicitur de materia ordinaria conſecranda , in Miſſa, intellige etiam quando plures particulæ ponuntur à celebrante (vel ab alio ipſo ſciente) ſuper altare vt conſecrentur , & in actuali conſecratione , non recordatur illarum Sacerdos, ſed eius tantùm quam habet prę manibus: tunc enim omnes

ſunt conſecratæ. *Nauar. cap.* 25. *num.* 91. Debent tamen eſſe præſentes intra aram, non extra eam inquit *Suar. diſp.* 43. *ſect.* 6. Aliàs non æſtimaret illas conſecratas eſſe: ſicut etiã exiſtimat id totum in calice conſecratum eſſe, quod per modum continui in eo continetur; guttæ verò extra calicem, aut intra ſed ſeparatæ à toto veri ſimilius putat quòd non ſint conſecratæ, vt potè non intentæ virtuali intentione. Sed in caſu quo ponantur particulæ non conſecratæ, vbi aliæ ſunt conſecratæ erunt item eæ conſecratæ poſt verba conſecrationis, *iuxta placitum Poſse vini de Off. cur. cap.* 2. *num.* 20. Quod tamen non deberet fieri, ſed ſi fiat, genuflexiones plures addendę erunt, ab offertorio ad communionem; neque circulus perficiendus erit ad *Orate fratres*, propter cõſecratas particulas

5 Si pyxis non aperitur ex obliuione tempore conſecrationis, ſit tamen conſecratio, *ex Suar. diſp. 43. ſec. 5.*

De defectibus diſpoſitionis animæ. Tit. 8.

1 SI quis canonicè impeditus celebret; conficit quidem Sacramentum ſed peccat grauiſſimè. Et valor illæ Miſſæ, qui eſt ex parte precum Eccleſiæ, omninò perditur, *ex S. Th. p. 3. q. 82. a. 7. ad 3.* Quòd ſi immineat mortis, infamiæ, aut ſcandali periculum, poterunt prædicti cum contritione celebrare, ita *Azor. lib. 10. c. 1. q. 6.*

2 In duobus caſibus licet ſine confeſſione celebrare, vrgente neceſſitate, & quando deeſt copia Confeſſoris. Neceſſitas autem vrgens in his caſibus erit; primò abſoluendi inhoatum iam ſacrificium vt perficiatur. Item neceſſitas alterius in periculo mortis

existentis, pro quo communicando, facienda est Missa. Item si omittendo Missam, scandalũ oriretur: dico *Scandalum*, non autem quædam populi admiratio, quæ sola non sufficit. Item quando tenetur ex officio sacrum facere, quam præsertim causam indicat *Tridentinum*, *sess.* 13. *cap.* 4. *can.* 11. necessitas igitur debet attendi, non commoditas.

Inopia verò Confessoris dicitur esse, quando verè non adest, qui absoluere à peccato mortali possit, quo reus est Sacerdos celebraturus; vel longiùs abest, quàm adiri cõmodè queat. Item quando etsi Confessor adsit, timetur verè de eo quòd ob non seruatum sigillum, aut aliam ob causam graue damnum sequeretur celebraturo, tamen confiteatur alia peccata, tacito tantùm eo, in quo est periculum; sicut etiam idem facere debet, si re-

fer-

seruatum casum habeat, neque adire potest Episcopum, neque obtinere absolutionem. Sed in ijs casibus necessaria est contritio.

5 Si ante inchoatam Missam recordetur Sacerdos se esse in peccato mortali, confiteatur, etsi oporteat exui sacris vestibus (citra scandalum intellige, si Missa est inchoata, & facilè potest confessor accedere ad altare, fiat. Verùm *S. Thom. q. 83. ar. 6. ad 2.* dicit tutius esse relinquere Missam, maximè in casu excom. vbi tamen indicat non esse præceptum, sed consilium deserere inceptam Missam, dum dicit *tutius esse*. & S. Bonauentura negat deserendam Missam, negatque etiam teneri Sacerdotem discedere ab altari, vt confiteatur: debet autem cum primùm poterit, confiteri, ex Tridentino supra.

De defectibus dispositionis Corporis. Tit. 9.

1 NOn ieiunus post mediã noctem etiã post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus aut cibi per modũ etiam medicinæ, & in quantumcunq; modicissima quantitate, non potest communicare, nec celebrare.

2 Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur non impediunt communionem, dummodò non transglutiantur per modum cibi, sed per modum saliuæ: idem dicendum si lauando os, deglutiatur stilla aquæ, præter intentionem. Sed quantitas aquæ (vel vini, si lauet os vino) ita parua esse debet, vt permisceatur saliuæ inseparabiliter, ita *S. Thom. 3. p. q.* 80. *a.* 8. *ad* 4. Notat *Suar. disp.* 68. *sect.* 4. Necessarium esse, vt manducatio præcesserit mediam noctem; nam si aduertat Sacerdos post me-

mediam noctem in ore reliquias cibi habere, & eas ex certa scientia deglutiat, violat ieiunium naturæ, necessarium ad Cõmunionem; quod tamen Tabien. verbo *Communionem* reijcit, vt scrupulosum.

3 Duo tamen non ieiuno Sacerdoti conceduntur. Primum vt possit sumere particulas siue á se, siue ab alio consecratas, si nequeant conseruari, sine maiori irreuerentia. Et licèt multo tempore se detinuerit Sacerdos, in distribuenda Eucharistia, potest adhuc tamen reliquias sumere, & vasa purificare, si distribuat coniunctim cum Missa. Alterum est ad supplendum sacrificium. Concedit *Tol. lib. 2. cap. 1. num. 2.* celebrationem illi qui omninò immemor cibi sumpti aut potus, recordatur deinde post consecrationem se nõ esse ieiunum, imò etiam

ante, si scandalum immineat.

4 Si plures Missas in vna die celebret, in vnaquaque abluat digitos, in aliquo, vase mundo & in vltima tantùm percipiat purificationem; prohibemur in priori Missa sumere calicis ablutionem; quamuis non sumi soleat ob nutritionem. Quare si prima sumitur ablutio, frangitur ieiunium, & alia Missæ celebrari non potest.

5 *In aliquo vase mundo debent ablui digiti, non in calice Missæ ne vinum ablutionis sit deinde materia consecrationis.* Cæterùm hęc ablutio digitorum, si non sumatur à celebrante in tertia Missa, sumi debet ab alio qui sit ieiunus, vel in Sacrarium fundenda erit. Quod etiam nota pro ablutione digitorum quæ fieri debet in Communione populi extra Missam.

De

De defectibus in ministerio occurrentibus. Tit. 10.

1 NVmerãtur in hac rubrica, nu. primo, quatuordecim casus grauiores in quibus, vt plurimùm accidit peccatum mortale, si fiat contra regulas, hoc loco significatas, de quibus supra egimus, prima parte tit. 20. & 2. part. tit. 1. & 2. nisi excuset ignorantia vel obliuio.

2 De rebus an sint benedictę, necne; non tenetur semper Sacerdos interrogare, quæ verò non sunt vsui amplius, comburantur.

3 Si Sacerdote celebrãte violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa; si post, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluuionis, vel ruina loci vbi celebratur: ante consecrationẽ dimittatur Missa, post verò omissis omnibus alijs, acceleret sumptionem Sacramenti.

ex vi præcepti non fingend falsum in hoc ministerio , & consequenter non perseue randi in fictione , nec sumen di potum & cibum per mo dum Sacramenti , quod non est ; nec dandi alijs occasio nem adorandi merum panem & vinum . Post sumptionem verò ficti Sacramenti , seruetur quod diximus supra ex *Suar. tit.5. prae.*

2 Si Sacerdos putans se tenere vnam hostiam , post consecrationē inuenerit fuisse duas simul iunctas , sumat vtramque. Ratio est,quia ambæ sunt consecratæ ; cum illud *Putans*, dicat tantùm priuatam deceptionem , quæ non tollit intētionem debitam quæ esse debet,& moraliter est circa hāc præsentem materiam.*Ita Suar. disp. 43. sec.6.*

3 Si relicta sit hostia integra consecrata , eam in tabernaculo reponat ; si id fieri ne-

tinb

quit , Sacerdoti ibidem celebraturo ſumendam relinquat, decenter opertam ſuper corporale : ſi neutrum horum fieri poteſt , in ipſo calice ſeu patena conſeruet , quouſque vel in tabernaculo reponatur , vel ab altero ſumatur ; quod ſi non habeat quomodò honeſtè conſeruet, poteſt eam ipſemet ſumere.

4 Virtualis intentio ſufficit, quæ eſt illa quam habet Sacerdos , cùm accedens ad altare intendit facere quod facit Eccleſia. Quod hic dicitur de materia ordinaria conſecranda , in Miſſa, intellige etiam quando plures particulæ ponuntur à celebrante (vel ab alio ipſo ſciente) ſuper altare vt conſecrentur , & in actuali conſecratione , non recordatur illarum Sacerdos , ſed eius tantùm quam habet prę manibus: tunc enim omnes

ſunt conſecratæ. *Nauar. cap.* 25. *num.* 91. Debent tamen eſſe præſentes intra aram, non extra eam inquit *Suar. diſp.* 43. *ſect.* 6. Aliàs non æſtimaret illas conſecratas eſſe: ſicut etiã exiſtimat id totum in calice conſecratum eſſe, quod per modum continui in eo continetur; guttæ verò extra calicem, aut intra ſed ſeparatæ à toto veri ſimilius putat quòd non ſint conſecratæ, vt poté non intentæ virtuali intentione. Sed in caſu quo ponantur particulæ non conſecratæ, vbi aliæ ſunt conſecratæ erunt item eæ conſecratæ poſt verba conſecrationis, *iuxta placitum Poſſe vini de Off. cur. cap.* 2. *num.* 20. Quod tamen non deberet fieri, ſed ſi fiat, genuflexiones plures addendę erunt, ab offertorio ad communionem; neque circulus perficiendus erit ad *Orate fratres*, propter cõſecratas particulas

5 Si pyxis non aperitur ex obliuione tempore consecrationis, fit tamen consecratio, *ex Suar. disp. 43. sec. 5.*

De defectibus dispositionis animæ. Tit. 8.

1 SI quis canonicè impeditus celebret; conficit quidem Sacramentum sed peccat grauissimè. Et valor illæ Missæ, qui est ex parte precum Ecclesiæ, omninò perditur, *ex S. Th. p. 3. q. 82. a. 7. ad 3.* Quòd si immineat mortis, infamiæ, aut scandali periculum, poterunt prædicti cum contritione celebrare, ita *Azor. lib. 10. c. 31. q. 6.*

2 In duobus casibus licet sine confessione celebrare, vrgente necessitate, & quando deest copia Confessoris. Necessitas autem vrgens in his casibus erit; primò absoluendi inchoatum iam sacrificium vt perficiatur. Item necessitas alterius in periculo mortis

existentis, pro quo communicando, facienda est Missa. Item si omittendo Missam, scandalũ oriretur: dico *Scandalum*, non autem quædam populi admiratio, quæ sola non sufficit. Item quando tenetur ex officio sacrum facere, quam præsertim causam indicat *Tridentinum*, *sess.* 13. *cap.* 4. *can.* 11. necessitas igitur debet attendi, non commoditas.

Inopia verò Confessoris dicitur esse, quando verè non adest, qui absoluere à peccato mortali possit, quo reus est Sacerdos celebraturus; vel longiùs abest, quàm adiri cõmodè queat. Item quando etsi Confessor adsit, timetur verè de eo quòd ob non seruatum sigillum, aut aliam ob causam graue damnum sequeretur celebraturo, tamen confiteatur alia peccata, tacito tantùm eo, in quo est periculum; sicut etiam idem facere debet, si re-

fer-

ſeruatum caſum habeat, neque adire poteſt Epiſcopum, neque obtinere abſolutionem. Sed in ijs caſibus neceſſaria eſt contritio.

5 Si ante inchoatam Miſſam recordetur Sacerdos ſe eſſe in peccato mortali, confiteatur, etſi oporteat exui ſacris veſtibus (citra ſcandalum intellige, ſi Miſſa eſt inchoata, & facilè poteſt confeſſor accedere ad altare, fiat. Verùm *S.Thom.q.83. ar. 6. ad 2.* dicit tutius eſſe relinquere Miſſam, maximè in caſu excom. vbi tamen indicat non eſſe præceptum, ſed conſilium deſerere inceptam Miſſam, dum dicit *tutius eſſe*. & S. Bonauentura negat deſerendam Miſſam, negatque etiam teneri Sacerdotem diſcedere ab altari, vt confiteatur; debet autem cum primùm poterit, confiteri, ex Tridentino ſupra.

De defectibus dispositionis Corporis. Tit. 9.

1 NOn ieiunus post mediã noctem etiã post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus aut cibi per modũ etiam medicinæ, & in quantumcunq; modicissima quantitate, non potest communicare, nec celebrare.

2 Si reliquiæ cibi remanentes in ore transglutiantur non impediunt communionem, dummodò non transglutiantur per modum cibi, sed per modum saliuæ: idem dicendum si lauando os, deglutiatur stilla aquæ, præter intentionem. Sed quantitas aquæ (vel vini, si lauet os vino) ita parua esse debet, vt permisceatur saliuæ inseparabiliter, ita *S. Thom. 3. p. q.* 80. *a.* 8. *ad* 4. Notat *Suar. disp.* 68. *sect.* 4. Necessarium esse, vt manducatio præcesserit mediam noctem; nam si aduertat Sacerdos post me-

Ecclesiam Romam. 227
Sanctum Augustinum, qui
ad Ecclesiam Romanam
scribens Epistolam contra
Donatistas, quæ tempore
ejus Romæ præsidebant,
non ait, Tu, Petre, es Pa-
stor, &c.

Quæ cum ita sint, non
video, cur Protestantes ve-
lint pugile fortes, pastorem
bonum, Petrum, a Christo
factum, Catholicæ confessio-
nis, quam ipse Petrus Ro-
mæ docte tempore & docu-
erat, & confirmaverat, ad-
mittere nolint, & ad Ecclesiæ
universæ ædificium tuendum
necessarium esse, non intelli-
gant. Nam si Petrus Romæ
non est ad fundamentum ho-
rum ædificiorum positus, ut
Ecclesiæ Romanæ, quæ ad
qui contulit tantorum ædi-
ficiorum fundamentum, ut
Ecclesiæ universæ, quæ ad
eos ædificium, non esset
R 2 nullus

De defectibus in ministerio occurrentibus. Tit. 10.

1 NVmerãtur in hac rubrica, nu. primo, quatuordecim casus grauiores in quibus, vt plurimùm accidit peccatum mortale, si fiat contra regulas, hoc loco significatas, de quibus supra egimus, prima parte tit. 20. & 2. part. tit. 1. & 2. nisi excuset ignorantia vel obliuio.

2 De rebus an sint benedictę, necne; non tenetur semper Sacerdos interrogare, quæ verò non sunt vsui amplius, comburantur.

3 Si Sacerdote celebrãte violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa; si post, non dimittatur. Si timeatur incursus hostium, vel alluuionis, vel ruina loci vbi celebratur: ante consecrationẽ dimittatur Missa, post verò omissis omnibus alijs, acceleret sumptionem Sacramenti.

4 Si Sacerdos ante consecrationem, grauiter infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, prætermittitur Missa: si post consecrationem vel alterius, vel vtriusque speciei, per alium expleatur ab eo loco vbi ille desijt; & in casu necessitatis, etiam per non ieiunum. Si prior inchoauerit tantummodò formam sanguinis, alter eandem integram proferet; si verò nesciatur vbi desierit, incipiatur à *simili modo*; vel si consecrauit vtramque speciem, incipiatur ab *vnde & memores*: si dubitatur de consecratione hostiæ, incipiatur à Canone, & sub conditione mente retenta cõsecret, vel aliam (quod melius est) consecret, & priorem sumat post sumptionem sanguinis.

Non tantùm non ieiunus potest explere hanc Missam, sed etiam excommunicatus &

irre-

Digitized by Google

irregularis dummodò ceſſet ſcandalum.

5 Si Sacerdos huiuſmodi infirmus poſſit communicare,& non ſit alia hoſtia conſecrata, ille qui ſupplet Miſſam, diuidat hoſtiam, & partem præbeat infirmo.

6 Si ſemiprolata forma Corporis obijt Sacerdos, Miſſa non debet ſuppleri, quia nulla eſt conſecratio.

7 Si ſemiprolata forma ſanguinis, alter proſequatur Miſſam, & ſuper eundem calicem repetat integram formam incipiendo à *ſimili modo:* vel poſſet ſuper alium calicem præparatum integram formam proferre, & hoſtiam primi Sacerdotis,& ſanguinem à ſe cõſecratum ſumere, ac deinde calicem ſemiconſecratum ante ablutionem; qui calix ſuper quo ſemiprolata fuit forma ſanguinis adorandus eſt ſub conditione.

8 Dato nouo casu quòd obierit post sumptionem hostiæ tantùm, tunc alter sumat tantùm sanguinem qui remansit.

9 Si quis extra casus necessitatis prædictos, vtrasque species non sumpserit, grauissimè peccat.

10 Species à fulmine tactę venenatæ censétur, & ideò licet earum sumptionem omittere, & alias consecrare earũ loco.

11 Si post oblationem hostia appareat notabiliter fracta, altera substituatur (facta oblatione illius) sed post ablutionẽ, prior iam oblata sumatur.

12 Si hostia dilabatur in calicem nihil est reiterandum. Quod si non fuerit madefacta sanguine, signa consueta fieri debent, cum parte non madefacta; sed si tota fuerit madefacta, omnia sunt quidem dicenda, sed omittenda signa, & sumendæ vtræque species signando se cum calice, & dicen-

Digitized by Google

cendo *Corpus & ſanguis Domini noſtri,&c.*

13 Si ſanguis congeletur,debet liquefieri adhibitis pannis calefactis, vel aqua feruenti, dummodo in calicem non intret aqua; quòd ſi nullo ex his modis poſſit liquefieri, poterit digitis cõminui & in particulas redigi,vt ſumi poſſit,vt docet *Suar.diſp.*85.*ſect.*1.*verbo, Tertio.*

14 Si aliquid de Chriſti ſanguine ceciderit,primò ſeruentur quę rubrica preſcribit hoc titulo.num.12.ſecundò aduertendum eſt, multa eſſe antiquata per hanc rubricam, ex ijs, quæ Pius hac de re ſtatuerat; cuiuſmodi ſunt abſciſſio veſtium, & combuſtio; intra altare combuſtorum repoſitio, ſumptio lotionis. Pœnæ quoque non ſunt in vſu, ſed imponendæ ſunt á ſuperiore,nec vllam tenetur Sacerdos ſubire, niſi impoſitam. Tertiò, aliqua

ad-

adduntur in rubrica de quibus Pius non meminit, vt quando cadit super vestes Sacerdotis, pannum,& tapete substratum, nempe quod hæc debeant ablui, & lotio in Sacrarium projci. Quòd si cadat sanguis super barbam, barba debet pluries ablui, & lotio in sacrariũ proijci.

15 Si Sacerdos euomat Eucharistiã, si species sacramẽtales integræ, vel in aliqua particula haberi possunt, reuerenter seruentur, vel sumantur (nisi nauseat fiat) & similiter fiat si à mure sumantur, aut ex Eucharistia vermes generentur: ea verò quæ tales species contigerunt, vel comburenda, vel purificanda sunt.

16 Accidere potest casus, in quo vomitus potest esse, & licitè voluntarius; nempe quãdo monitus est Sacerdos de speciebus à se sumptis quòd sint venenatæ.

17 In

17 In casu dubio hostiæ consecratæ, quæ reperitur apud veneficum, seu sacrilegum, aut circa altare vbi proxime fuit celebratum; aut quando particula, patenæ parti posteriori ita fixè hæret, vt subeat suspicio de consecratis in præcedenti Missa particulis, eam vnam esse posse; in his casibus nulla solemnitas est adhibenda luminarium, sed huiusmodi hostia adoranda erit sub conditione, reseruanda, & sumenda in aliqua Missa ante calicis ablutionem. Quòd si fortè talis sit vt nauseam pariat, seruanda est decenter, donec corrumpantur species, & comburantur.

18 Si fragmentum consecratæ hostiæ ita paruum sit, vt nequeat discerni, ceciderit super linteum aliquod; pluries lauetur linteum eiusmodi, sed non est necesse quod comburatur.

19 Si

19 Si Sacerdos omittit aliquid de rubricis primi ordinis vt *Gloria in excelsis, Credo, Commemorationem de sancto, & eiusmodi* & recordetur in progressu Missæ, non debet repetere, nec regredi; commemorationem autem de Sancto debet addere inter orationes secretas, & post com. licèt inter Collectas eam omiserit. Si verò aliquid omittat de rubricis secundi ordinis, quæ respiciunt ritum seruandum in celebratione Missæ, de suo genere mortale est, nisi leuitas materiæ, aut inaduertétia excusset: quia Concilium Triden. sess. 22. & Pius V. in Bulla Missalis expressè præcipiunt obseruari ritus huiusmodi. Grauiùs autẽ est si quid addatur, quã si omittatur. *Ita Suar. disp. 84. sect. 2.*

20 Non facit contra rubr. qui officium recitans aliud, Missam deinde dicit more Ecclesiæ in qua celebrat, vbi fortè dicitur

dicitur *Credo*, vel, *Gloria*, quæ non dicuntur extra eam, imò tenetur celebrare ibidem pro ratione festi. Intellige tamen quæ dicimus de Missa pro omnibus approbata: nam Missæ certis Regularibus concessæ tantùm, puta de Sanctis Ordinis eorum, aut alijs quæ non habentur in Missali Rom. non possunt ab alijs dici, nec etiam in ipsorummet Regularium Ecclesijs, ex decr. Sac. Rit. Cong. 19. Nouemb. 1622. Neque à Capellanis secularibus proprijs in Ecclesiis Monialiũ quæ Romano non vtũtur Breuiario. Quo casu Missam quidem proprii Capellani, recitabunt de Sancto, de quo Moniales officium, sed cum Miss. Rom. vt in proprio, vel in communi Sanctorum, eadem Sac. Rit. Cong. ita decreuit 20. Nouemb. 1628. Si nulla est Missa in Miss. Rom. quæ concordet cum

officio

officio Monialium, puta de nomine Iesu, de spinea corona & similibus, eo casu Missam de circunciſione Domini, seu Missam de Cruce, vel passione recitare poterunt.

20 Quòd si quis adderet, vel detraheret ex Cæremonijs, etiam deuotionis causa, præsumens id esse melius, tunc peccaret mortaliter: quia in bulla Pij V. dicitur *ne præsumant. Ita Molina in instruct. Sacerd. tract. 3. cap. 11. §. vltimo.*

21 Si inchoata Missa veniat Episcopus, aut eo maior, aut princeps, neque alia Missa celebrari possit; si ante consecrationem veniant, poterit Missa repeti à capite; quod idem potest fieri etiam vltra primam vicem, si maior causa superueniat.

22 Missa potest interumpi, & discontinuari, ob aliquã causam, puta concionem, publi-

cationes

cationes edictorum quæ fiunt à parochis, vel ad confessionē audiendam moribundi, custodita si opus est interim ab alio Eucharistia, vel ad vngendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest; non autem interrumpi debet paulò ante communionem, vt Sacerdos audiat apud altare, etiam breuem confessionem alicuius communicaturi.

23 Accidit aliquando, in Missæ ministerio offerri Sacerdoti particulam consecrãdam pro communicando laico, oblatione iam facta; quo casu potest cõsecrari, oblatione eiusdem mente concepta: non tamen remotiùs ab oblatione hostiæ, puta iam cœptā præfatione; sed eo casu si necessitas adsit poterit dari laico pars hostiæ consecratæ. *Ita Suar. 3. par. disput. 65. sect. 2.* cum Palud. & Siluestro, quos ibidem citat.

APPEN-

APPENDICES

De rubricis præceptiuis & directiuis,

APPENDIX I.

RVbricæ præceptiuæ obligant sub mortali; directiuę non item, nisi ex contemptu omittantur.

1 Quando in rubricis habetur hæc vox *grauissimè*, seu, *grauiter peccat*, certissimum est, significari peccatum mortale, secluſa obliuione, ignorantia inculpabili & inaduertentia, quæ culpam diminuunt. Septies autem habetur, cùm de defectibus Missæ agitur 1. Si non in azymo conficiatur Sacramentum in Ecclesia latina, 2. Si vinũ cęperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantùm acre, vel mustum de vuis tunc expressum, vel si sine aqua

aqua, aut cum aqua non naturali fiat ſacrificium. 3. Si in forma adderet aliquid celebrans, quod ſignificationem non mutaret. 4. Si celebret ſuſpenſus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel quomodocũque canonicè impeditus. 5. Si celebret in peccato habens copiam Confeſſoris. 6. Si nõ habens copiã Confeſſoris, ſine contritione in peccato mortali celebrat. 7. Si integra Sacramenta non ſumpſerit extra caſus à rubrica Miſſalis conceſsos hac parte tertia, tit. 10. num. 4.

2 Quando materia rubricæ pertinet ad integritatem Sacramenti, ſeu ſacrificij, eius omiſſio eſt peccatum mortale. Eiuſmodi ſunt quæ de pane, vino, aqua, intentione, forma, ſumptione vtriuſque ſpeciei, ſunt præſcripta; quæ omnia ſub mortali ſunt obſeruanda. In forma quoque,

illud

illud *enim*, non potest sine peccato mortali volũtariè omitti.

3 Hæ rubricæ sunt prçceptiuæ, in quibus concordant Doctores, eas esse de re graui, vt de loco celebrandi non prohibito de ara consecrata, de lumine, de hora celebrandi, de dispositione animæ & corporis, ieiunio scilicet à peccato mortali & à cibo, de ministro, de Missali lib. de calice, patena, corporali, & palla de Canone integrè & secretè recitando, de prima purificatione cum vino, de numero, mundtia, integritate, & benedictione vestium Sacerdotalium.

4 Rubricæ quædam sunt strictioris iuris, in Missis conuentualibus Ecclesiarum Cathedralium & Collegiatarum; quia æquiparantur horis canonicis, imò verò sunt horarum quasi finis ad quem diriguntur horæ. Eiusmodi est; rubrica de concordia Missæ con-

conuentualis cum officio. Inter Collegiatas autem adhuc est disparitas, nam Collegiatæ regulares tenentur ad horas canonicas & Missam in choro, ex vi regulæ tantùm, & consuetudinis interpretantis regulas. At seculares Canonici tenentur ex stipendio ad leges pontificias in choro seruandas.

5 Propè præceptiuæ sunt eæ rubricæ, de quibus disputant Doctores an obligèt sub mortali; cuiusmodi sunt de Matutino & Laudibus ante Missam, de mappis tribus, de luminaribus cereis.

6 Dubiæ sunt reliquæ; de principio auroræ, & fine meridiei, de Cruce in altari, de pedibus calceandis, de veste talari, de pileoli vsu à quo concedatur extra canonem, de orationibus ante Missam, ad vestes, & post Missam; de Missa priuata ad arbitrium sine causa,

causa, de Missa non approbata, nisi pro quibusdam Ecclesijs, de votiua, vel de requiem, in festo duplici, & diebus prohibitis, de orationibus additis secretò dicendis ex deuotione celebrantis, in quibus omnibus, Doctoribus vtrinque disputantibus, rubricis tamen magis adhærendum videtur.

7 Illa rubrica est de re grauissima, quæ habetur *part.* 1. *tit.* 3. *num.* 1. nimirùm. *In ferijs quadragesimæ, quatuor temporum, & vigiliarum, si duplex, aut semiduplex festum, vel dies octaua occurrat, in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, cantantur duæ Missæ.* Et nota quòd ambę cantari debent Choro præsente, nec sufficit, si altera dicatur priuatim, absẽte Choro. Quod ità strictè obseruandum censet Sacra Rituum Congregatio, vt die 16. Maij 1626. decreuerit, non posse omitti alterã ex duabus Missis cantandis,

Digitized by Google

dis ob celebrationem Capituli Canonicorum ; & iterùm, hoc idem die 16. Ian. 1627. alferuerit, ne duæ Miſſæ, etiam ex neceſſaria negotiorum cauſa & Capitulari omittantur. Sed rubrica non obligat Collegiatas Regularum, vbi nulli ſunt Canonici, ſed Collegiatas tantum Canonicorum.

8 Reliquæ Rubricæ ſunt directiuæ tantùm, & non obligant ſub mortali, niſi ſequatur contemptus, aut ſcandalum.

De Miſſarum oneribus.

Miſſarum onera ad 5, reuocari poſſunt,

Ratione { Loci, Temporis, Ritus, Officii, aut beneficij, Stipendij.

1. RAtione *Loci*, tenetur Sacerdos ſacrũ facere in certo altari nõ impeditus legitimè, ſi teſtatur, aut alius, locũ

celebrandæ Missæ præscripserit, aliàs peccat mortaliter, quia non implet legem testatoris, quam neque hæredes mutare possunt. Non tamen tenetur ad restitutionem, si alibi celebret. Potest tamen Episcopus aliquando ex iusta causa, si nequeat in eo altari celebrari, concedere vt alibi celebretur.

2 Qui tenetur celebrare in altari priuilegiato pro defun. & alibi celebrat cum numismate v. g. S. Caroli quo anima liberari potest a purgat peccat mortaliter quia non seruat pactum, & præterea quia non est ita certum de numismate an sit benedictum, ac de altari an sit priuilegiatum.

3 Qui tenetur alicubi celebrare absque applicatione sacrificij, nullo modo potest accipere stipendium, ab alio, vt illi applicet sacrificium liberũ, quod expresse vetuit sacr

Conc.

Conc. Trid. Cong. Quod notent Canonici, & Curati, qui tenentur Miſſam Conuentualem, ſeu parochialem, in proprijs Eccleſijs celebrare, ratione Canonicatus, aut Rectoriæ: quia ad eam tenentur ratione beneficij; ſecùs, quando ex mera conſuetudine, vel ex ſtatuto Canonicali, ad maiorem Eccleſiæ decorem Miſſas priuatas celebrant, non ratione beneficij, neque cappellæ, neque ſalarij qui ſoli quatuor tituli prohibentur. Et de parochis, quòd quibus diebus tenentur Miſſam celebrare, non poſſint manualem eleemoſynam accipere, cenſuit expreſsè Sac. Cong. Conc. 1. Sept. 1626.

II. *Ratione temporis*, quia vel nunquam, vel ſæpiùs, vel tardiùs, vel citiùs, vel rariùs celebrat, quàm debetur.

1 Qui *nunquam* celebrat, graviter peccat, & in anno ter

saltem, aut quater, quilibet celebrare tenetur ex Trid. sess. 23. de reform. cap. 14. Parochi sæpiùs tenentur, vt populus Missam audiat.

Qui sæpiùs in die celebrat, grauiter peccat. Excipe casus sequentes. 1. in die Nat. Domini. 2. in casu supplendi sacrificij. 3. quando Sacerdos pauper qui nullum potest habere Vicarium, præest duabus Ecclesijs, in quibus vterque populus solet audire Missam. 4. quando pauci sunt Sacerdotes, & multi Catholici in locis infidelium, & hæreticorum. In his postremis, licet bis, & ter celebrare (si opus est) omissa ablutione calicis, in alijs casibus olim licitis, non licet ampliùs.

3 Contingit *tardiùs* celebrare cum p. m. quando notabiliter differtur sacrificium, puta ad impetrandum aliquid à Deo, & Missa dicitur elapso neces-

sitatis

fitatis tempore, quo casu, tenetur Sacerdos ad restitutionem. Item quando ità multæ Missæ acceptantur, vt longissimo tempore sit opus. Cui malo prouisum est dec. Sac. Cong. Conc. Trid. 21. Iunij 1625. quo prohibetur singulis, ne eleemosynas nouas accipiant, nisi oneribus impositis anteà ità satisfecerint, vt noua suscipere valeant. Qua tamen in re, eadem Cong. declarauit, posse noua Missarum onera suscipi (etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint) dummodò infrà modicum tempus possint omnibus satisfacere. Si tamen tribuens eleemosynam pro nouis oneribus, sciat impedimentum, & consentiat, eo casu poterunt noua onera suscipi, post alia quamprimùm persoluenda. Comprehenduntur etiam in hoc decreto priuati quique Sacerdotes.

Transgressores huius speciālis decreti, non tenentur ad pœnas appositas in prædicto decreto, quæ relationem tantùm habent ad onera perpetua, cessantque omnia priuilegia, quibus indulgetur, vt certa Missarum celebratione, vel anniuersariorum, vel quibusdam Collectis, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat; ità vt si tempore huius decreti superfuerunt multæ Missæ celebrandæ, celebrari distincte debeant. Qui verò obligatur ad celebrandum in festis de præcepto, de voluntate testatoris, non potest differre Missam in seq. fer. Neque intelligendus est testator de festis duplicibus, aut semid. quando simpliciter dicit, in festis; sed in festis de præcepto, aut consuetudine, pro seruitio populi.

4 *Citiùs* celebrando, peccatur anticipata applicatione sacrificij,

ficij, nempe incerta, pro eo qui posteà eleemosynam dederit, cum suspensione effectus sacrificij. Quod expressè vetuit Paulus V. die 5. Nouem. 1605. Potest tamen Capellanus præuenire tempus celebrationis, & anticipatè celebrare Missas antecedente hebdomada, quas ex obligatione celebraturus erit in seq. pro certa intentione.

5 *Rariùs* denique celebrando peccatur, quando quotidiano quis obligatur sacrificio, per se, vel per alium faciendo, & vno die per hebdomadam omittit celebrare, neque celebrari per alium curat: secùs si vni tantùm est impositum, onus quotidianum, vt per seipsum impleat; nam hoc intelligi debet, salua honestate & decentia, ratione cuius vacare potest à Missa celebranda semel in hebdomada; hoc est, potest semel

non celebrare, non autem potest semel pro alio applicari sacrificium.

Qui verò impeditus infirmitate, non facit quotidianam Missam ad quam tenetur, excusatur, neque tenetur ad supplementum, nisi vltra mensem ægrotet. Et item si reliquo anni tempore diligens fuit obeundo suo munere, & nisi in fundatione Beneficij aliud expressè statuatur.

III. *Ratione ritus* accidunt peccata in oneribus Missarum quando promisit, Sacerdos Missam vot. vel de Requiem (maximè si cum iuramento per instrumentum promisit) & aliam dicit. Sed hoc limitandum est, quando Sacerdos non afficitur maiori deuotione in Missa de Sancto, vel de feria, excepto festo duplici, Dom. & aliis dieb. in quibus prohibentur Missæ vot. & pro defunctis, quia si maiori affici-

afficitur deuotione in Missa de Sancto, vel de feria, potest Sacerdos illam dicere loco vot. aut pro def. inde enim oritur valor accidentalis Missæ ex opere operantis, quod compensatur etiam cum lucro fructus Missæ vot. aut pro def. nec erit necesse dicere in prędictis casibus collectã de vot. seu pro def. Applicatio namque sacrificij fit in Memento, vel in oblatione, quæ tacitè fit in ipsa cõsecratione.

IV. *Ratione Beneficij, seu Officij*, contingit peccari in oneribus Missarum. Nam Episcopi, & Parochi, tenentur aliquando applicare sacrificium pro suis ouibus ex Trid. sess. 23. cap. 1. arbitrio boni viri nempe in præcipuis solemnitatibus Domini, & Dominicis dieb. aut saltem semel in hebdomada.

2 Regularis grauiter peccaret applicando sacrificium

contra rationabilem voluntatem sui prælati, aut sacristæ ad id deputati.

3 Quilibet Sacerdos ex probabiliori sententia, non potest applicare portionem sacrificij quam supra diximus esse Sacerdotis propriam, accepto ob eam stipendio, tanquàm pro integra Missa; si verò fiat hæc applicatio ex charitate, est probabile.

4 Conuenit adhuc *Ratione Officij*, vt ille qui supplet inchoatum ab alio sacrificium, conformet se cum primo Sacerdote in applicatione eiusder sacrificij, quia accessorium sequitur naturam principalis. V. Demùm *Ratione stipendij*, multis modis peccatur.

1 Qui accipit plura stipendia iusta, taxata scilicet, vel lege, vel consuetudine, à pluribus petentibus singulis vnam Missam, pro se distinctè, & vnam facit pro ijs omnibus, peccat

ex

ex communiori ſent. Fraxinel-lus, ſect. 4. concluſ. 1.

2 Qui ab vno accipit plura ſtipendia, pro pluribus Miſſis, & vnam tantùm celebrat, peccat eodem modo, ex eodem ibidem.

3 Qui procurat ſtipendium iuſto pinguius pro vna Miſſa, (niſi celebrandum ſit in loco diſtãti & incommodo) peccat & tenetur inuitè danti reſtituere: neque ſufficit titulus paupertatis, quia facta eſt Ordinatio in Sacerdotem Titulo Beneficij, aut patrimonij ſufficientis ad victum. Ex Bonac. de Euch. diſp. 4. q. vlt. pu. 8.

4 Qui ſtipendium iuſto pinguius accipit pro Miſſa, quam deinde minori ſtipendio quàm ſit iuſtum facit ab alio celebrari, peccat: neque item ſi det illi ſtipendium iuſtum (retinens ſibi quod eſt ſupra iuſtum) tutus eſt in conſcientia, quia Sac. Conc. Trid.

Cong. declarauit eleemosynam maiorem solita dari, tribuendain esse integram absolutè Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem ab vllo retineri posse: Immò eadem Cong. permittendum non esse ait, vt Ecclesiæ, aut loca pia, seu illorum administratores, ex eleemosynis Missarum celebrandarum, vllam vtcumque minimam portionẽ retineant, ratione expensarum quas subeunt in celebratione Missarũ, nisi cum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt nullatenùs debere excedere valorem expensarũ quæ pro ipsomet sacrificio sunt necessariò subeundæ.

5 Qui acceptis duobus stipendijs iustis, pro duabus Missis, vnam tantùm celebrat, applicando vni sacrificium vt

pro-

propitiatorium, alteri vt impetratorium, peccat; quia vterque totum Missæ fructum prætendit.

6 Qui à pluribus stipendia minora iusto recipit, vt ex ijs, constituto iusto stipendio, vnam Miss. celebret, peccat: quia ex decr. citato, tot Missæ dici debent quot sunt eleemosynæ datæ, etiam incongruę, & exiguæ siue ab vno, siue à pluribus dentur; quod præcipitur ibi sub obtestatione diuini iudicii, sub peccato mortali, & cum obligatione restitutionis, reuocatis quibuscumque priuilegiis.

7 Rector beneficii qui potest per alium celebrare Missam, tenetur tribuere Sacerdoti celebranti pro se, congruam eleemosynam, secundùm morem ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione Beneficii, aliud fuerit cautum.

8 Vbi nullum statutum est

stipen-

stipendiū à testatore, vel alio, pro certo numero Missarum, eo casu statuere debet Ordinarius, non autem hæres, aut alius,& iuxta morē ciuitatis.

9 Caueat vnusquisq, ab onere perpetuo Missarum suscipiendo, sine licentia Episcopi sui, vel Generalis Vicarij si Sæcularis sit; aut Generalis, seu Prouincialis si Regularis, danda in scriptis & gratis: alioquin Sæcularis ab ingressu Ecclesiæ erit eo ipso interdictus; Regularis autem pœnam priuationis Officij & perpetuæ inhabilitatis ad Officia, vocisque actiuæ, ac passiuæ, absque alia declaratione incurret,ex cit.decr.

Ad hæc vt ibidem dicitur, amoueantur capsulæ ab Ecclesijs cum inscriptione eleemosynæ pro Missis, ne fideles hac ratione frustrentur, neque exponantur in die commemorationis deffunctorum pro eorum

rumdem Missis solitæ apponi. Nulla tamen pœna est in hoc casu apposita.

11 Neque acceptorum mul-torum onerum reductio, moderatio, & commutatio ab alio nunc fieri potest, nisi à Sede Apostolica, & aliter factæ sunt nullę, ex eod. decr. verumtamen si in ipsa Beneficij erectione, cautum fuerit expressè vt liceat Episcopo iniunctum onus reducere, ac moderari; declarauit eadem Sac. Cong. licere adhuc Episcopo id præstare. Quare neque in Synodis Diœcesanis, neque in Capitulis Generalibus fieri possunt ampliùs reductiones Missarum, olim concessæ à Conc. Trid.

Et ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, seu desuetudinem abeant, Superiores locales cuiusque Monasterij, Conuentus, ac domus regularis curare, atque efficere te-

nentur,

nentur, sub pœna priuationis Officij, vocilque actiuæ, & passiuæ, ipso facto incurrenda, vt in perpetuum sexto quoque mense (id est) fer. 2. post 1. Dom. Adu. & fer. 6. post octau. Corporis Christi prædictę Ordinationes in publica mensa perlegantur. *Hactenus de tertia parte rubricarum Missalis, iam verò ad vltimam transeamus.*

PARS

Digitized by Google

PARS QVARTA.

De rubricis per Missale sparsis.

MIssale diuiditur in partes quinque. 1. Proprium de tempore. 2. Proprium de Sanctis. 3. Commune Sanctorum. 4. Missas pro defunctis, & 5. Benedictiones varias in fine eiusdem. Proprias vnaquæque pars habet rubricas à Generalibus distinctas. Eas igitur ordine debito examinabimus. In hac parte omnia ad tit. 92. reuocabimus.

De

De rubricis Missarum in Aduentu. Tit. 1.

MIlsa Dom. Aduent. infra hebdomadam nō habet *Alleluia*, quando fit de feria; quia feriæ Aduent. sunt veluti vigiliæ Nat. Domini.

De quatuor Temporibus Aduentus. Tit. 2.

IEiuniū hyemale fit in 3. hebdomada Aduent. in Sabb. legitur Euang. Dom. 4. sequentis sicut Introitus, Graduale, & Communio in feriæ 4. præced. ne scilicet officium Dom. proprium contingat eo anno omitti, quo vigil. Nat. occurrit in hac Dom. 4.

De Natali Domini, & festis sequentibus. Tit. 3.

1 SI vigilia Nat. venerit in Dom. 4. eius Euangelium non legitur in fine Missæ vig. tùm quia sufficienter lectum in sabbatho præcedenti, tùm quia non fuit lectum in Officio.

Si

Si vigilia Nat. venerit in Dom. Missa cantanda erit post Tertiam, & post aquæ benedictę aspersionem, quia eo die non ieiunator. Si verò alijs dieb. infra hebdomadam, Miss. dicitur post Nonam.

2 Purificatorio non est tergendus calix, nisi in fine 3. Missæ, neque omittendæ sunt preces quæ in purificatione calicis, & digitorum ablutione, recitari solent. Memento quoque vt in vase, non in calice fiat purificatio digitorum ex dictis tit. 9. num. 4. Verùm in 1. Missa solemni hausto diligentiùs sanguine, Subdiaconus deferet calicem sine purificatorio ad credentiam de more, indeque alius in sacristiam, vbi suppositò corporali, decenter seruabitur. vsque ad 2. Missam solemniter seu priuatim, celebrandam, in cuius initio, vt aliàs collocari poterit super credentia,

desiccata iam vt creditur quacumque vini specie. Hęc Rom. praxis.

Celebraturus 1. Missam in media nocte ieiunus esse debet per hor. circiter 6. ex quadam congruentia. Quòd si celebraturus sit ante mediam noctem ex priuilegio, vel legitima consuetudine, verè non dispensatur in ieiunio necessario ad Missam, ideò a pridiana media nocte ieiunet neque in Missa vigiliæ sumat purificationem. Et eo casu si in 1. Missa noctis sumeret purificationem, imò & cibum ante mediam noctem, posset celebrare 2. & 3. Missam Nat. Domini.

Probabilem & securam sent. putat Suarez 3. part. disp. 80. sect. 4. posse in nocte hac celebrari 3. Missas priuatas simul post mediam noctē, quia nullo iure prohibetur, quod certum est si causa adsit maioris

ris muneri Sacerdotum, vel minoris numeri altarium, vel si minùs commodè celebrare possunt. Qui vnam tantùm dicit Missam, dicit 3. cuius Orat. concordat cum Officio.

Prima Missa non potest dici separatim ab aliis de nocte, nisi cum Matutino solemniter de more cantato.

3 In Missa Sancti Stephani, legitur Euang. de Abele protomartyre totius mundi.

4 In festo Sācti Ioannis præ-dicitur de Nat. quia maximę dignitatis est hęc octaua.

5 Festum Innocentium non admittit cantica lætitiæ, quia descendere in limbū. In Dom. verò & octaua dicuntur.

6 In vig. Epiphaniæ legitur Euangel. anticipatè, quod accidit postridiè Epiphaniæ.

7 Epiphania continet plura miracula, stellæ Magorum, Baptismi Christi, aquæ in vinum mutatæ, & quinque mil-

lium

lium sanctorum.

Post Euang. publicatur Pascha, ex Conc. Aureliano 4. can. 1. vt proximè determinetur Dom. Septuages. quæ est prima dies ex mobilibus.

8 Si contingat Dom. inf. oct. Epiphan. in præcedēti sabbat. celebrari, duas tantùm orat. in Missa admittit.

9 In die octaua celebratur præcipuè Baptismus Christi, vt patet ex Euang.

De Dominicis post Epiph. vsque ad Septuag. Tit. 4.

1 POst Epiphan. variatur Introitus cum suis accessorijs Grad. Offert. & Commun. in primis tantùm tribus Dominicis.

2 Secundæ Domin. Missa dicitur semper ante Septuag. saltem in sabb. vel alio die præced. vt congruo tempore legatur Euangelium de aqua in vinum mutata, quod est initium miraculorum Christi.

In

3 In vltimis tribus Domi. 4. 5. & 6. Introitus,& acceſſoria ſunt eadem quæ in Dom. 3. quia ſunt Domin. vagę, & ſæpiùs transferuntur poſt Pent. quo caſu mutuant Introitum & acceſſoria à Dom. 23. poſt Pent.

De Dominicis à Septuag. vſque ad fer. 4. Cin. Tit. 5.

1 A Numero dierum, vel à numero hebdomadarū ſumitur harum Dominicarum denominatio. A numero dierum quidem ieiunij, quia Quadrageſima habet 40. dies abſtinentiæ. Quòd ſi velis numerare tantùm veri & proprij ieiunij dies demptis Domin. erunt, 36. cui idcirco additi ſunt 4. dies, à feria 4. Cinerum ad Dom. 1. vt ieiunium Quadraginta dierum Chriſti perfectè imitaremur. Quod ſecuti alij qui in cœna Domini & in Sabbatho Sancto non ieiunabant à Quinquageſima

cœpere

cępere ieiuniũ. Alij idem obseruare volẽtes demptis Dom. & fer. 5. (quæ decreto Melchiadis exceptæ fuerant à ieiunio) à Sexagesima ieiunio initium dederunt. Alii denique demptis etiam Sabbat. ex Constantinopolit. 6. c. 55. à Septuagesima ieiunium sunt exorsi. A numero verò hebdomadarum denominationem sumit harum Dom. Rup. abb. l. 4. cap. 2. Illasque ordinat vsque ad 4. Dom. Lætare quę est paradisi propria quædam imago, vt patet ex Euang. & toto officio vnde adhibentur dalmaticæ ad missam, pulsantur organa, & alia fiunt in signum lætitiæ. Septuagesima, (inquit ille) dicenda est quia per 7. hebdomadas ad illam Lætare peruenitur: Sexagesima quia per sex, Quinquagesima quia per 5. Quadragesima quia per 4. hæc ille.

2 Si Septuagesima venerit ante

ante Purificationem 2. & 3. orat. non mutantur, ita vt 2. fit de Virgine cuius partus adhuc celebratur: idem fiat in Sexageſima, & Quinquageſ.

In ferijs omittitur Tractus.

3 In collecta Sexageſimæ occurrunt duo præter regulas ordinarias. Alterum eſt, quod dicitur collecta de S. Paulo ſine collecta de S. Petro, alterum eſt, quòd licet in prima collecta fiat mentio de Sancto Paulo, tamen in orat. A cunctis, adhuc fit de eodem commemoratio, contra illud quod habetur 1. part. tit. 9. num. 15. de Miſſa vot. Apoſt. quæ excludit orationem. A cunctis. *De feria 4. Cin. vſque ad Dom. de Paſſione. Tit. 6.*

4 Cineres debent eſſe aridi non in modum luti, ita decreuit Sac. Rit. Cong. 13. Maii 1603.

Præparentur Thuribulum, nauicula, & vas aquæ in an-

gulo altaris.

3 Finitâ nona Sacerdos indutus pluuiali violaceo cum Ministris indutis quidem, sed sine dalmaticis (in præcipuis Eccles. cum Planetis) in minoribus Alba amictis, sine manipulis ex Cær. lib.2. cap.17. procedit de sacristia ad altare, Acolyth. que tantùm præcedũt cum candelabris accensis. Ministris pares celebrãti procedunt (quia habet pluuiale) ad benedicendum cineres in vase aliquo posito in cornu Epistolæ, ita vt vas sit inter Missale & cornu. Celebrans osculato altari accedit ad librum, vbi stans inter vtrumque ministrum (quod debet seruari quandocumque est cũ pluuiali)legit Ant. *Exaudi* &c. tum dicit Orationes manibus iũctis & dum benedicit manu dextra Cineres, Diaconus eleuat à dextris fimbriam anteriorem pluuialis, deinde imposito

posito incenso in Thuribulo de more benedicto ministrantibus in benedictionem Diacono & Thuriferario aspergit ter in medio, à dextris & à sinistris cinerum, delato vase aquæ ab altero ex Acolythis & aspergillo sine osculis dato Diacono, qui deinde cum osculis tradit celebranti. Celebrans autem postquam aspersserit ter, adolet incenso. Deinde dignior Sacerdos ex clero accedens ad altare in suo habitu chorali sine stola, stans imponit in formam crucis cinerem celebranti stanti, dicens *Memento homo* &c. stat autem celebrans facie versa ad populum capite inclinato. Si verò non adsit alius Sacerdos non debet Diaconus imponere Sacerdoti cineres, sed ipsemet celebrans genibus flexis coram altari, sibi ipsi eo casu imponat, quasi à Christo illos

recipiat ; at dum accepit ab alio , illi statim digniori Sacerdoti primò cineres imponit , deinde Ministris paratis genibus flexis , tum aliis stans aperto capite , & Diacono tenente à dextris eius vas cinerum .

4 Aperto capite distribuit celebrans cineres , candelas , & ramos,ex dec. Sac. Rit. Cong. 18.Iul.1626.

5 Veniunt alii cum debitis reuerentiis altari & celebrāti, ante & post , manibus iunctis. Clerus accedit quidem ad gradus altaris , sed populus congruentiùs recipit extra gradus ad cancellos : fœminis autem non supra velum , sed supra capillos dantur cineres si fieri potest commodè . In fine distributionis , ante orat. *Concede* , tergat digitos celebrans , in angulo altaris cum aqua,& mica panis .

6 In feria 5. Dom.3. habetur Colle-

Collecta de SS. Cosma, & Damiano, tacito cognomine martyrum, quia de iisdem ibi fit mentio, titulo tantùm stationis, sed inde neque in officio, neque in orat. *A cunctis*, in propria eorum Ecclesia, omitti debet consueta commemoratio eorumdem tamquam martyrum inter suffragia & tamquam Titularium Eccles. prop. In reliquis fer. nihil occurrit noui declarandum.

De Dom. de Passione, & Hebdomada maiore. Tit. 7.

IN primis vesp. Do. de Passione velantur cruces & imagines (hoc est ante vesp.) velum autem non debet habere secum aliam imag. & illud velum quo teguntur cruces sit potiùs violaceũ, quàm nigrum, nequaquam album.

In benedictione Ramorum Sacerdos procedit ad altare vt sup. in die Cin. cum iisdem

Ministris eodem modo indutis : statim atque peruenerit ad gradus, Acolythi deponunt candelabra super credentia : is verò facit aquæ aspersionem , sed Ministri induti in hoc casu portant manipulos quia cantaturi sunt Epist. & Euang. facta aspersione ascendit ad altare quod osculatur in medio, & deinde accedit ad librum in cornu Epistolæ , in quo commodiùs ponuntur Palmæ & Rami , quàm in medio altaris. His ita dispositis Sacerdos stans in cornu Epistolæ dicit *Dominus vobiscum*, sed non vertit se ad populum , neque diducit manus, sed iunctas eas tenet etiam ad *Oremus* & Orat. & ministri pares sunt cum celebrante hinc inde vt in benedict. Cin. sup. Subdiaconus cantaturus lectionem in loco solito eadem facit quę pro Epist. Missæ , in cuius fine osculatur manum Sacerdotis.

sed

Sed non defert librum ad cornu Euang. quod legit celebrãs si velit in cornu Epist. & resumit (si ea vtitur) planetam plicatam Subdiaconus.

Nõ discedit celebrans à cornu Epist. omnia fiunt etiam à thuriferario prout ad Euang. Miss. diximus p. 2. tit. 6. num. 5. Post hæc benedicuntur Rami. Sacerdos stans in cornu Epist. dicit *Dominus vobiscum*, orat. & præfat. manibus iunctis, assistentib. hinc inde Ministris, cum quibus dicit *Sanctus*. Cum autem benedicturus est Ramos Diac. eleuat fimbriam pluuialis anteriorẽ. Celebrans verò dum dextra signum Crucis facit ponit sinistram super altare. In orationibus nihil est detrahendum, neque mutandum, licèt benedicantur Rami aliarum arborum, non Palmæ, aut Oliuarum Rami. Circa finem vltimæ orat. Acolythorum alter

accipit de credentia vas aquæ benedictæ, cum aspersorio, & vnà cum Thuriferario accedit ad celebran. propè Diaconum.

4 Celebrans ponit incensum in Thuribulum more solito; deinde accepto aspersorio de manu Diaconi cum solitis & debitis reuerentijs, aspergit autem ter, id est in medio, à dextris Ramorum, & à sinistris eorum, dicẽdo submissa voce, *Asperges me*, versum illum tantùm, & deinde adolet incenso eo modo quo aspersit, nihil dicens. Diaconus autem in aspersione, & incensatione, eleuat fimbriam pluuialis, rursus celebrans in cornu Epist. addit quæ sequuntur in Missali.

5 Completa benedictione dignior ex clero accedit ad altare, & dat Ramum stanti celebranti, stans, in suo habitu sine stola, cum osculo Rami ab vtroque facto, non manus. Deponit autem celebrans Ramum

mum ſuum in manu Acolythi, & alijs aperto capite ſtans diſtribuit. Diaconus à ſiniſtris eius miniſtrat eidem Ramos, eos tantùm oſculando, depoſito interim ſuo Ramo ſuper altare. Alter Acolythus miniſtrabit Ramos Diacono, ſine oſculis. Canonici non oſculantur manũ celebrantis Canonici. Si populus eſt multus, poterit alius Sacerdos mitti qui diſtribuat laicis, ſed Ordo Rom. à celebrante diſtribui iubet.

6 Poſteà fit proceſſio. Et 1. celebrans ponit incenſum in thuribulum miniſtrante Diacono, & Thuriferario cum benedictione de more. In proceſſione præcedit Thurifer arius cum thuribulo fumigante, vt quaſi viam ſternat Crucifixo ſequẽti, vel quaſi Chriſtus trahat poſt ſe ſequentes in odorem vnguentorum ſuorum. Deinde Subdiaconus paratus

ratus (non alius quàm is qui cum Diacono ministrat celebranti) defert Crucem inter Acolythos, & prædicti 4. nempe thurifer. Subdiac. cum duobus Acolythis deferentibus candelabra, deponunt alicubi Ramos vt faciliùs gestent alia. Sequitur clerus per ordinem, vltimò celebrans cooperto capite, & cum ramis in manibus suis tam celebrans, quàm Diaconus.

7 In reuersione processionis 2. vel 4. cantores intrant in Ecclesiam, & clauso ostio stantes versa facie ad proces. incipiunt. *Gloria laus &c.* & decantant 2. primos versus. Sacerdos verò cum alijs cooperto capite repetit eosdem. Posteà Subdiaconus percutit semel imam partem portæ cum ima parte hastilis, qua aperta intrat processio. & Subdiaconus accedit ad altare, vbi deponit Crucem propè credentiam, si

Missa

Miſſa ſequatur ſolemnis.

8 Deinde celebratur Miſſa, & Rami tenentur manibus dum cantatur Paſſio, & Euangelio celebrans autem dum legit in cornu Epiſt. Paſſionem Palmam tenere debet ſiniſtra manu; idem & Miniſtri faciant.

9 Paſſio cantari poteſt à tribus Diaconis in eodem pulpito, vel in tribus pulpitis ad maiorem commoditatem, in cornu Euangelij, in plano capellæ, qui 3. Diaconi induti amictu, alba, cingulo, ſtolam Diaconali violacea, & cum manipulo eiuſdē coloris, procedunt de ſacriſtia hoc ordine, vt qui Euangeliſtam refert, librum deferat ante pectus, & ſit primus, quem ſequitur ille qui turbam; poſtremò qui Chriſtum. Omnes manibus iunctis. Factis autem debitis reuerentijs altari, accedunt ad cantandum, medium locum

relinquentes agenti personam Christi, & dextram Euangelistæ. Romæ communior vsus est vt Euangelista medium teneat locum, & illius dextram ille qui Christum repræsentat: & in capella Papę vnus tantùm adhibetur liber, in quo tres cantores singillatim cantant quæ cantare debent, quo fit, vt Euangelista qui plus alijs cantat, medium teneat locum. Alij adhibent 3. libros vt commodiùs cantent. Non probatur illa distributio Passionis inter celebrantem, & Subdiaconum, ita vt celebrans vice Christi loquatur, & Subdiac. turbarum. Si desint Ministri, solus Diaconus cantare debet totam passionem, & partem finalem eiusdem addito deinde ministerio Subdiaconi, & Acolythorum, vt fit ad Euangelium. Notæ illæ †. C. S. significant Christum Chronistam, & Synagogam, vel Chri-

Christum, cantorem, & succentorem.

10 Neque petitur benedictio neque luminaria deferuntur, neque Thus adhibetur. Omnis autem solemnitas in tanta mœstitia tollitur, & in fine tantùm more solito tanquam ad Euangelium missæ petitur benedictio, incensatur liber, qui & osculandus datur celebranti initio postremę partis cum eiusdem incensatione; in fine etiam respondetur, *Laus tibi Christe*, quæ item (excepta incensatione libri & celebrantis) seruanda erunt in Missis priuatis. Vide inf. titul. 9. num. 5.

11 Ad legendam Passionem in missa priuat. nō extinguuntur luminaria in altari.

12 Si processio extra portam exire nequeant, fiat circum Ecclesiam, & quod ante portam præstandum erat, fiat in vestibulo, ante ingressum

sum capellæ maioris.

14 Si cantores desint ad cantandam Pass. eo casu, Diaconus solus Missæ cantet totam, & ea finita redeat ad altare, ac reliqua faciat pro parte postrema vt sup.

De feria 5. in Cœna Domini.
Tit. 8.

1 CRux quæ in altari est velo tegatur albo.

2 Ministri accipiunt dalmaticas, quia est Missa solemnis & festiua.

3 In tertio *Agnus Dei*, dicitur *Dona nobis pacem*, contra Durand. lib. 4. cap. 52. qui vult dici *Miserere nobis*, nam Missale vult dici de more, quamuis pax non detur.

4 Reseruatur hodie hostia cum particulis in sequentem diem pro Sacerdote, & infirmis.

5 Postquàm Sacerdos communi-

municauerit, Subdiaconus calicem alterum de credentia, ad altare deferat sine velo longo, sed cum velo tantùm calicis eiusdem paruo, patena, & palla. Tum Sacerdos ante ablutionem digitorum ponit hostiam reseruatam in hoc calice, quem Diaconus palla & patena cooperit, & desuper velum expandit album, & in medio altaris collocat. Deinde fit communio clerici priùs ante altare, tum populi extra cancellos.

6 Sac. Rit. Cong. 27. Sept. 1608. Communionem Cleri iussit in hac Miss. in memoriam quòd Christus communicauit Apostolos, quod est seruandum.

7 Sacerdos autém genuflectit quandocunque accedit, vel recedit à medio altaris, vel trāsit ante Sacramentum. Licèt in calice lateat, & sub velo

quod

quod in similibus casibus obseruari debet.

8 In fine dat benedictionem à latere Euangelii neque perficit circulum, sed reuertitur ad medium, ne terga vertat Sacramento: eadem obseruent Ministri.

9 In altari non fit signum Crucis, quia ibi immediatè est auctor benedictionis. Si legit Euang. in libro, potest signare librum. Ad ea verba *Et verbum caro factum est*, genuflectat celebrans cum ministris, paulò versùs Sacramétum.

10 Locus in quo asseruari debet Sacramentum, debet esse omnino distinctus ab altari in quo celebratum fuit, Et ornari debet cum velis, siue cortinis albis, si fieri potest, sed nullo modo nigris, quia crastina die super calicem erit adhuc velũ album, cũ reportabitur ad altare maius. Habes

exem-

exemplum in ſacello Pontificio, vbi omnia ſplendent in hoc caſu reſeruandæ hoſtię. Hic enim locus non ſepulchrum, ſed regia Chriſti viuentis eſt.

11 Proceſſio non debet fieri extra Eccleſiam, tam in hac quàm in ſequenti feria, ex decr. Sacr. Congr. ſuper negotia Epiſcoporum 6. Aug. 1591. fit autem hæc proceſſio more ſolito; Acolythis nimirum cum candelabris Crucem comitantibus, quam defert alius Subdiaconus paratus cum tunicella alba, ſine manipulo. (Crux autem ſit adhuc velata velo violaceo) hic autem cum ſuis Acolythis ſtabit, genuflexis omnibus alijs, in loco vbi reponitur Sacramentum.

12 Vt celebrãs induat pluuiale, retrahet ſe extra cornu Epiſt. ob præſentiam Sacramẽti, ibiq; omnes deponent manipulos: tum ſic indutus procedit

cedit ante medium altaris vbi facta genuflex. stans imponit incensum in duobus thuribulis sine benedictione, deinde genuflexus incensat ter Sacramentum facta ante & post profunda capitis inclinatione, simul cum ministris. Caueat Diaconus ab osculis coram Sacramento. Tum accepto Calice cum Sacramento de manu Diaconi stantis, ita vt celebrans sinistra nodum teneat, & dextram superponat calici; quem Diaconus tegit extremitatibus veli pendentis ab humeris, procedit medius inter Diaconum à dextr. & Subd. à sin. sub baldachino, duobus Acolythis continuè incensantibus. Quod duobus modis fieri potest. Primò si Acolythi alternatim incensent, ductis Thuribulis vt fit in incensatione personarum. Secundò, si hinc inde ante procedant mouentes manibus dex-

dextris Thuribula de ijſdem pendentia,& effumantia,quaſi ſternendo viam Sacramento cum odore incenſi. Qui modus eſt magis vſitatus, & maiorem reuerentiam connotat erga Sacramentum, quod non niſi à genuflexis Sacerdotibus incenſari ſolet.

13 In diſtributione haſtarũ baldachini, nobilioribus dantur eæ quæ ſunt in facie celebrantis, poſteriores minùs nobilibus.

14 Nobilioribus item inter haſtas, pares dentur eæ quæ ſunt à dextris celebrantis dum procedit.

15 Conuenit tamen, vt hodie & ſequenti die, ab Eccleſiaſticis cum pluuialibus deferantur haſtæ. Quod ſi deſint pluuialia nõ ideò induant ſtolas, ſuperpelliceis tantum induti.

16 Interea dum fit proceſſio cantatur Hymnus *Pange lingua* &c. Sed celebrans nunquã

cum

cum alijs cantat in processione Sacraméti, at secretò dicit.

17 Quia processio non fit extra Ecclesiam,conuenit vt clerus ad primos duos versus huius strophæ *Tantum ergo Sacramentum*, genuflectat, conuersus ad Sacramentum. Ministri tamen non genuflectant. Extra Ecclesiam verò minimè, & vbi multus est clerus, posset enim alioqui & malè interrumpi processio.

18 Cum autem ventum fuerit ad locum paratum, Diaconus genuflexus a Sacerdote stante,accipit calicem;& ponit illum primò,super altare, & deinde facta genuflexione descendit, & rursus curat imponi incensum sine benedictione a celebrante stante vt priùs, amoto velo per Subdiaconum ab humeris celebrantis, quia nõ est daturus in fine benedictionem. Quo facto celebrans genuflexus ter incensat, facta

ante,

ante, & poſt, cũ miniſtris profunda capitis inclinatione, ſed dum incenſatur Sacramentum cantatur, *O ſalutaris hoſtia*, vel *Tantum ergo*, &c. Deinde Diaconus reponit Sacramentum in capſula, facta iterum genuflexione, ante, & poſt. Clauem autem dabit illi ad quem ſpectat; non enim videndus eſt calix à populo, & multò minùs hoſtia patere populo debet. Neque dari debet clauis laico, quantumuis nobili ex decr. Sacr. Rit. Cong. 30. Ian. 1610. ſed ei potiùs, qui ſequenti die eſt celebraturus.

19 Poſteà altaria omnia (non altare maius tantùm) denudanda ſunt, ſed poſt veſp. ex communi & receptiſſimo vſu Eccleſiarum Vrbis. Procedat autem celebrans cum Diacono in albis, & ſtolis tantùm violaceis, cum Subdiacono in albis tantùm ſine manipulis: & clerus cantare poteſt pſalmum

mum totum. Amouendæ verò sunt mappæ tantùm cum pallijs & alijs ornamentis, relicta Cruce velata, cum candelabris in altaribus; neque psalmus ideò repetendus est si multa sint altaria. Conopæũ Tabernaculi maioris in quo asseruatur ordinariè sacramẽtum, debet esse coloris violacei quia Regia viuentis Christi est, ad modicum tempus absentis. Quod si adhibeatur coloris nigri ob sequentem feriam 6. ea erit ratio, quia vacuum est tabernaculum, & conformis erit color paramentis celebrantis. Romæ in Eccl. Sancti Petri amouetur conopæum quod magis placet, nisi sint velãdæ statuę, seu imagines prædicti Tabernaculi.

20 Hoc triduo transeuntes ante crucem quæ est in altari maiori, illi faciant reuerentiam cum genuflexione, excepto

cepto celebrante parato (nisi infra aliud notetur) quia fulget Crucis mysterium.

De mandato, seu lotione pedum.

1 COngruũ esset vt in loco ad id deputato altare esset cum pallio albo, cũ Cruce,& candelabris. Poterit etiã párari credentia à latere sinistro, super quã collocabuntur miss. linteũ Sacerd. vasa ad abluẽdas in fine manus eiusdem & alia eiusmodi cum floribus, & herbis : scamna necessariò cum tapetibus habeantur pro lauandis,& tapetia sint ita ampla vt celebrans super ijsdem genuflexus lauare queat, neque albam fœdet.

2 His ita dispositis dato signo cum tabula, conueniunt omnes. Prælatus seu superior super amictu, & alba induitur stola & pluuiali violaceis. Diaconus & Subdiaconus vt in missa induuntur etiam manipulis (licet eo careat celebrans)

brans) ob Euangelium ca
tandum à ministris. Si fiat pr
cessio à sacristia ad locum d
stinatum , Subdiaconus fer
crucem medius inter Acol
thos more solito , quam d
ponit propè altare in corn
Euangelii . Deinde ministran
te Diacono nauiculam, & thu
riferario thuribulum, imponi
de more incensum Superio
cum benedictione ; tum Dia
conus librum Euangeliorun
ante pectus tenens genuflexus ante Superiorem stanten
in cornu Epistolæ petit bene
dictionem, qua accepta astan
tibus Acolythis cum cande
labris accensis, & Subdiacono
librum tenente , signat librum
incensat, & cantat Euangeliũ
Quo finito Subdiaconus por
tat librum apertum osculan
dum Superiori , & Diaconus
eum de more incensat.

3 Finita incensatione cele
brantis , deponuntur manipul

à mini-

ministris vt ei liberiùs inser-
uiant: postea Superior exuitur
pluuiali, & per Diac. & Sub-
diac. præcingitur linteo, & sic
præcinctus, alsistétibus sibi ijs-
dé Diac. & Subd. accedit ad
lotionem pedum, & per ordi-
nem dispositis ijs, qui lauandi
sunt clericis, peluim & aquam
ministrantibus, Subdiacono
singulorum pedem dextrum
tenente, genuflectens singulis,
illorum pedem lauat, exter-
git, & osculatur, nullo facto
super pedem signo Crucis
manu celebrantis, Diacono
præbente linteum ad abster-
gendum, qui ideò stabit á dex-
tris celebrantis, colliget lin-
teum ipsum quo celebrans est
præcinctus, & extendet quan-
do opus est vt tergat, non au-
tem Diaconus infundat aquã
pedibus, quod pugnat directè
contra rubricam.

4 Post lotionem Superior la-
uat manus, & abstergit alio

linteo, deinde accipit pluui
le, redit ante medium altari
vbi stans detecto capite, dic
Pater noster. Versus, & Oratio
nes manibus iunctis, tenenti
bus librum Diacono, & Sub
diacono. Finitis omnibus ve
exuitur ibidem, vel redit ad
sacristiam, ordine quo vene
rat.

5 Hora cõmodiore post vesp
deferantur particulæ supra
reseruatæ pro infirmis, cum
luminibus, superpelliceo, &
stola alba adhibitis, ad locum
vbi reseruata fuit hostia con
secrata, nisi aliud exigat lau
dabilior consuetudo: Et ostio
lum tabernaculi maneat aper
tum, ne populus ibi adoret,
quod non adest ampliùs.

De feria 6. in Parasceue.

Tit. 9.

1 Finita Nona, quę cum alij
præcedentibus horis sine
lumine dicitur, Sacerdos, &
ministris induti paramentis
nigri

nigri coloris ſine luminari-
ous, & incenſo, procedunt ad
altare, quod debet eſſe nudũ,
tum Cruce velata velo nigro;
vt ſuo tempore facilè queat
letegi, & candelabris ſex ob-
curi potius coloris, & cande-
is ex cera communi, non al-
a extinctis; gradus eiuſdem
udi erunt ſed benè mundi
ro Sacerdotis proſtratione.
Credẽtia ſimplex linteo coo-
erta in ſuperiori parte tan-
ùm, cum neceſſarijs tantùm
d officium nempe burſa cum
corporali, & purificatorio,
ampullis vini & aquæ, vaſe
vitreo ad ablutionem digito-
rum, miſſalibus duobus, &
cuſſino, mappa longa pro al-
tari, vel longo albo pro ce-
lebrantis humeris ad Sacra-
mentum reportandum, & can-
delabris Acolythorum cum
candelis ex cera communi.
Procedunt igitur Sacerdos cũ
miniſtris vnus poſt alium vt

ad missam, præcedentibus A-
colythis sine candelabris, &
ministri sine dalmaticis; cum
verò peruenerint ad altare,
ante illud prostrati aliquan-
diu orant, quapropter con-
uenit, vt sub eorum capitibus
ponantur cussini coriacei, vel
simplices, non tamen de ijs
qui sunt ad vsum missæ in
altari, sed nullo modo vestiri
debent gradus altaris panno
nigro.

2 Dum orat Sacerdos *cum*
ministris, Acolythi interim
vnam tantùm tobaleam super
illud extendunt, & prætereà
Missale cum cusino super al-
tare apertum collocatur. Sa-
cerdos cum ministris facta
oratione, ascendit ad altare
& osculatur illud in medio.
Deinde lector accedit ad le-
gendam prophetiam in loco
vbi legitur Epist. sed in fine
non osculatur manũ celebran-
tis.

3 Finito

3 Finito tractu Sacerdos in cornu Epist. dicit *Oremus*, Diaconus genuflectit ante alios dicens *flectamus genua*, Subdiaconus ante alios surgens dicit, *Leuate*, solus stat celebrans, ad orationem ministri stant. Tum Subdiaconus cantat lectionem in tono Epistolæ, sed in fine non osculatur manum celebrantis.

Finito tractu dicitur Passio super nudum pulpitum, quam celebrans submissa voce legit in cornu Epistolę stans paulo versus cantores, & stantibus ministris vt ad introitū Missę, scilicet Diacono stante à dextris celebrantis, & Subd. à dextris Diaconi, sed cū legit ipse, *Tradidit Spiritum* non genuflectit quia non legit in cornu Euangelii. Lecta verò etiam postrema parte in eodem cornu quæ vicem gerit Euang. conuertit se ad cantores Passionis qui induti sunt amictu

alba cingulo, ſtola diacona
nigra cum manipulo, & pra
ſtant omnia quæ ſuperiùs no
tata ſunt pro die Palmaru
tit. 7.

5 Ad ea verba Cantorum
Tradidit ſpiritum, omnes qui
dem genuflectunt, ſed cele
brans & alij verſus altare, Dia
coni cantores versùs librum
ſignumque ſurgendi poſt pau
ſam datur à Diacono, qu
Euangeliſtam agit, eo ipſ
quod ſurgit. Pauſa erit vniu
Pater noſter. Quare non place
dari ſignum à celebrante, ma
nu cum ſtrepitu ſuper librum
depoſita: fit autem prædict
genuflexio ambobus genibu
in terra poſitis.

6 Quod ſequitur legitur i
tono Euangel. & dicitur *Mun
da cor meum*. Sed non petitu
benedict. non deferuntur lu
minaria, neque incenſum; Dia
conus etiam non ſignat libr
neque ſeipſum, Acolythi mo

dium

lium tenent Subdiaconum, qui ſuſtentat librum, quem nō radit in fine oſculandum celebranti.

7 Deinde Sacerdos ſtans in odem cornu Epiſtolæ, incipit b'olutè orationes: tunc verò niniſtri ſtant poſt celebranem vnus poſt alium. Celerans dicit monitiones manibus iunctis, orationes verò nanibus extenſis, neque vnuàm genuflectit.

8 Completis orationibus Saerdos depoſita caſula acedit d cornu Epiſt. & ibi in poſteiori parte anguli altaris acipit à Diacono Crucem iam n altari præparatam, quam erſa facie ad populū à ſummitate parum diſcooperit, inipiens ſolus Antiph. *Ecce lignum Crucis*, Ac deinceps in eliquis iuuatur in cantu à niniſtris, vſque ad, *Venite adoremus*: choro autem cantante *enite adoremus*, omnes ſe pro-

ſternunt excepto celebrante.
Hæc proſtratio non fit vſque
ad terram, ſed genibus flexis
& capite valde demiſſo dein-
de celebrans proſequitur ſe-
cundò & tertiò prout ſatis
clarè notatur in Miſſali. Sed
nota quod aduerbium *Altiùs*
concordat cum verbo *Incipit*,
nedum cum ſolo verbo *Ele-*
uans ita vt & vocem crucem
eleuare debeat altiùs Sacer-
dos vnà ſimul.

9 Poſtea portat celebrãs cru-
cem ſine vlla genuflexione fa-
cta altari. Acolythi dum de-
nudatur crux, extendunt ta-
pete pulchrum cum cuſſino
pretioſo; & velo longo albo
ſupra gradus altaris, verſus
planum capellæ. Genuflexus
celebrãs, ibidem deponit Cru-
cem ſuper velum & cuſſinum.
Mox depoſitis calceamentis
à latere Epiſtolæ propè ſcam-
num illic paratum ad ſeden-
dum, accedit ad adorandum

Cru-

Crucem, ter genua flectēs antequam eam deosculetur. Celebrans adorat solus, & facta adoratione reuertitur, & accipit calceamenta & casulam. Deinde ministri simul procedunt ad adorandum, & Diaconus quidem cum stola sua latiori, quam non deponit vsque ad finem officii. Subdiaconus autem in albis ex vsu Romano, alii de Clero in suo quisque habitu chorali, calceis tantum depositis ex laudabili consuetudine.

10 Cōuenit autem vt vniformis sit omnium actio pro locorum consuetudine, tum in osculo membrorum crucifixi, tum in æquali pausa qua singuli genua flectunt. Ad singulas ad orationes dici potest versus. *Adoramus te Christe & benedicimus tibi, quia per sanctā Crucem tuam redemisti mundū.*

11 Ordo adorationis est, vt quilibet laicus, etiam prin-

ceps post Clerum adoret, Prælati verò si qui adsunt post celebrantem. Interim dum fit hæc adoratio, cantantur improperia, & alia quæ sequuntur vt in Missali.

12 Circa finẽ adorationis accenduntur candelæ super altare, & item eæ quæ super credentiam habentur pro Acolythis, & Diaconus accipiens bursam corporalium, extendit corporale more solito, & iuxta illud ponit purificatorium ad cornu Epistolæ loco solito, & tunc etiam transfertur à Cærimoniario Missale ad cornu Euang. cum cussino, & finita adoratione, Crucem reuerenter accipit, & reportat ad altare, quo casu reuerentiam nemini faciat. Sed & celebrans assurgat transeunti Cruci, cui genuflectit simul cum Subdiacono, quod hodie faciunt omnes omninò, nemine excepto in honorem Cru-

cifixi

cifixi Domini Noſtri. Amoueantur ſtatim ab Acolythis tapetes & cuſſinus cum velo.

13 Si multus adeſt populus, poterit collocari alia crux à Sacerdote cum ſtola nigra ante altare aliud, ad quã adorandam accedant tum mares, tum fœminæ ne proceſſio nimis differatur, & officium ſequens.

14 Poſteà ordinatur proceſſio ad locum, vbi pridie Sacramẽtum repoſitum fuerat, præcedit Subdiaconus cum Cruce, inter Acolythos deferentes candelabra cum cereis accenſis, hoc eſt, alter paratus vt Subdiaconus Miſſæ (excepto manipulo) ſine dalmatica. Defert autem Crucem proceſſionalem diſcoopertam. Duo Thuriferarij præcedunt Subdiaconum ſine incenſo in thuribulo: quia nondum eſt proceſſio ſacra, ſed aditus ad eam & ideò itur ad locum deſtinatum, per breuiorem viam.

Ibi omnes genuflexi orant, exceptis Subdiacono (qui gestat Crucem) & Acolythis .

15 Cum peruentum fuerit ad locum Sacramenti, accenduntur intorticia , quæ non extinguuntur nisi post sumptionem Sacramenti,& Sacerdos genuflectit ante Sacramentum,orat aliquantulùm . Diaconus interim aperit capsulam in qua reconditum est Corpus Domini;posteà Sacerdos surgens, absque benedictione imponit incensum in duobus thuribulis, Diacono nauiculam ministrante , sine osculis rerum & manuum quæ omninò omittuntur in hoc officio , & genuflexus ter incensat Sacramentum , facta cum ministrante, & post , profunda capitis inclinatione. Et statim imponitur humeris eius velum album,non nigrum. Tum Diaconus extrahens calicem de

cap-

cāpſula ſtatim dat ad manus Sacerdotis genuflexi, & tegit extremitatibus veli, quod humeros illius circundat, & procedunt ordine quo venerunt: defertur baldachinum album, non nigrum, ſuper Sacramentum, & duo Acolythi continuè Sacramentum incenſant, interim cantatur hymnus *Vexilla Regis prodeunt*. Subdiaconus Crucis, depoſita Cruce, vbi minùs impediat in latere Epiſtolæ genuflectit. Acolythi deponunt candelabra ſuper credentia, clerus in plano capellæ circumdat altare genibus flexis.

16 Cum venerit Sacerdos ad altare poſito ſuper illud Calice hoc eſt vt pridiè eum miniſterio Diaconi, nam Diaconus genuflexus accipit Calicem de manu celebrantis ſtantis, & deponit ſuper altare, genuflectit, deſcendit, miniſtrat nauiculam ſtanti Sacerdoti

doti pro impositione incens
& deposito humerorum velo
celebrans genuflexus rursu
incensat Sacramentũ vt priùs
Recedit alter ex Thuriferarij
post hanc incensationem. De
inde accedens Sacerdos ad al
tare, & facta genuflexione, a
amoto à Diacono velo albo
paruo à calice, deponit ho-
stiam è calice super patenam
quam Diaconus tenet, & acci-
piens patenam de manu Dia-
coni, hostiam sacram ponit
super corporale nihil dicens.
Neque debet sponte tangere
Sacerdos hostiam, neque ideò
priùs lauare manus (quod ali-
qui perperam scripsere) si ta-
men accidat vt tangat, puri-
ficet statim digitos, qnod in
hac rubr. sub conditione di-
citur, non iubetur. Interim
Diaconus imponit vinum in
calicem, & Subdiaconus aquã
quam Sacerdos non benedi-
cit, nec dicit oration. con-

suetam,

uetam, ſed accipiens calicem
Diacono, ponit ſuper altare
nihil dicens, nec faciens ſignũ
crucis cum calice, vti nec fe-
cit cum patena, & Diaconus
llum cooperit palla.

17 Deinde Sacerdos imponit
ncenſum in Thuribulo abſ-
que benedictione, nihil dicés,
& incenſat oblata, & altare,
more ſolito genuflectens ante
& poſt, & quandocumque
tranſit ante Sacramentum.

18 Cum incenſat oblata dicit
Incenſum iſtud &c. nec ipſe in-
cenſatur, ſed aliquantum ex-
tra altare in cornu Epiſtolæ
lauat manus, facie ad populũ
verſa. Deinde in medio alta-
ris inclinatus, iunctis mani-
bus ſuper altare vt aliàs, dicit
quæ not. in Miſſ. Tum versùs
ad populum in cornu Euang.
dicit *Orate fratres*, ſed dum ſe
vertit caueat, ne vel minimùm
terga vertat Sacramento, &
per eandem viam reuertitur

non

non perficiens circulum, & omissis alijs dicit &c. (*Suscipiat*) omittitur.

19 Sacerdos sub silentio, dicto *Amen*: eadem voce qua dixit *Pater noster*, ad quod Diaconus debet descendere vt aliàs cum Subdiac. post celebrantè, absolutè sine *Oremus*, in tono orationis Missæ ferialis dicit *Libera nos* extensis manibus. Sed non se signat cum patena vt aliàs. Tunc celebrans facta reuerentia vsque ad terram supponit patenam Sacramento, quod in dextra accipiens, eleuat vt videri possit à populo: non eleuatur patena quam tenet manu posita super altare, nec eleuatur planeta, nec incensatur hostia: eleuatur autem altera tantùm manu ad differentiam eleuationis quæ fit post consecrationem, ne videatur hac die de nouo cõsecrata.

20 Posteà diuidit statim supra

cali-

calicem in tres partes. Diaconus autem cum debitis reuerentijs discooperit, & cooperit calicem, vt aliàs. Celebrans verò vltimam particulam mittit in calicem nihil dicens, & sine vllo crucis signo, quod vltimum firmauit decret. Sac. Rit. Congr. 28. Aug. 1627. *Pax Domini* non dicit, neque *Agnus Dei*, neque pacis oscu-lum datur. Postmodùm prætermissis duabus orationibus, tertia dicitur, manibus iunctis super altare. Fit communio Sacerdotis vt in Missali, ad quam ministri stant capite profundè inclinato, vt aliàs. Deinde Diaconus calicem discooperit, & cum celebrante genuflectit, ac omissis quę dici solent ante sumptionem sanguinis, immediatè particulam hostię cum vino sumit reuerenter de calice, sed non se signat cum calice quod decreuit Sac. Rit. Congr. 28. Aug.

Aug. 1627. & more solito facta ablutione, non calicis, sed digitorum tantùm in calice, ministrante Subdiacono ampullas, & sumpta purificatione in medio altaris inclinatus, dicit manibus iunctis, *Quod ore* &c. extinguuntur hoc loco dum fit ablutio, non priùs, cerei à clero delati.

21 Non dicitur *corpus tuum Domine*, nec Postcommunio, nec Placeat, nec datur benedictio, sed Diaconus librũ claudit; Subdiaconus plicato corporali, & in bursam reposito, reportat calicem ad credentiam; & postremò cum debitis reuerentijs redeunt omnes vnde & modo quo venerant, tum dicuntur Vesperæ sine cantu.

22 Postea denudatur altare ab Acolythis, à quibus & nudatur credentia, & candelæ extinguuntur post Vesp. si reportanda est Crux, vt eam populus

lus adoret, ad priorem seu alium locum; supponantur eidem, eadem quæ priùs, & decet eam portari ab alio Sacerdote post Vesperas, sed deceret magis aliam Crucem poni pro adoratione populi, post adorationem primam.

23 Pyxis quę remansit cum particulis in loco pro calice & hostia deputato, portatur ad aliud sacellum, in loco remotiori præparatum, cum luminibus, ne in Ecclesia sint luminaria in Matutinis sequentibus, & officio sabbati vltra præscripta.

24 Occurrente festo Annuntiationis B. Virg. in parasceue, non tenentur fideles interesse Officio prędicto. Ita decr. Sac. Rit. Cong. 19. Feb. 1622. & eadem die respondit eadem Sac. Cong. non ministrandam esse, nisi infirmis, hac die Eucharistiā, etiam ratione festi.

25 Abrogatus fuit abulus de-

ferendi

ferendi nocte in hac feria S
Sacramentum , à Sac. Con
Cardinalium super neg. Epi
22. Mart. 1596. vt alienus
ritu S. Rom. Ecclesiæ,quæ o
cultat his diebus Eucharistiæ
& in aliud tempus ideò disti
lit processionem , & festu
Corporis Christi .

De Sabbato Sancto. Tit. 10.

HOra competenti co
periuntur altaria. Se
conuenit duplici pallio vesti
altare maius violaceo nim
rùm, super album,ita vt remo
ueri citò queat violaceũ,circ
finem Litaniarum. Interim d
cuntur Horæ , candelis altari
extinctis vsque ad principiu
Missæ ; sed super altare can
delę erunt ex cera alba . Ce
reus etiam benedicendus,col
locabitur cum suo candela
bro in latere Euang. Ante ce
reum ; legile vestitum veste
alba , & super illud Missale
clausum : interim excutitu
ignis

Digitized by Google

gnis de lapide foris Eccleſiã; & ex eo accenduntur carbones. Dicta nona, Sacerdos indutus amictu, alba, cingulo, ſtola, & pluuiali violaceo (vel ine caſula) aſtantibus ſibi Miniſtris, paratis violaceis, ine manipulis, & ſine dalmaticis procedit ad benedicendum ignem, crucem geſtat ubdiaconus, quem prꝛcedũt Acolythi tres, cum aqua benedicta; Thuribulo ſine igne, cum nauicula, & peluicula, cum quinque granis incenſi: & hoc eodem ordine ad portam procedunt.

2 Cum celebrans peruenerit autem portam Eccleſiæ (ſi cõmodè fieri poteſt) vel in ipſo aditu Eccleſiæ benedicit nouum ignem.

3 Crux cum Subdiacono debet eſſe in porta, ante faciem celebrantis, ignis autem in foculo ſuper aliquod ſcamnum coram celebrante; vbi etiam forci-

forcipes ferrei, & candelulæ
cum lignis sulphuratis, pa
rari debent. Orationes dic
celebrans manibus iunctis
& Diaconus eleuat fimbrian
pluuialis, quando Sacerdo
manu benedicturus est ignem
& grana incensi. Quæ quinqu
grana sunt benedicenda seor
sim, propria benedictione, nul
la alia addita quantitate in
censi.

4 Dū benedicit grana incēsi
Acolythus assumens de carbo
nibus benedictis, ponit in thu
ribulo, & finita oratione, Sa
cerdos de nauicula, à Diacon
ministrata more solito (qu
& ministrat cum osculis al
persorium, & Thuribulum ce
lebranti) ponit incensum in
thuribulo, benedicens illud de
more: deinde prædicta grana
incensi, & ignem, ter aspergit
in medio, à dextris rerum be
nedictarum, & à sinist. earum
dem, dicens, *Asperges &c.* &

ter

:er adolet incenſo, vti aſper-
ſit. Interim omnia luminaria
Eccleſiæ extinguuntur, vt de
ıgne benedicto poſtmodùm
accendantur.

5 Tum Diaconus indutus dalmatica albi coloris, & manipulo ac ſtola eiuſdem coloris (accipit hic paramenta alba, depoſita ſtola violacea; Subdiaconus hic etiam manipulum violaceum ſumit) Diaconus igitur ſic indutus accipit arundinem cũ tribus candelis in ſummitate illius, triangulo diſtinctis. Solet arundo ornari floribus, ſeu ita ornetur, vt appareat ex parte arundo non baculus, aut quid aliud. Præcedit Thuriferarius poſito priùs incenſo à celebrante in Thuribulum, more ſolito, pergit cum eo Acolythus deferens quinque grana incenſi, nempe à dextris Thuriferarij. Sequitur Subdiaconus cum Cruce, & clerus per ordi-

ordinem : deinde Diaconu
cum arundine (ad cuius fini
stram eat Acolythus cum can
dela accensa de nouo igne, &
si opus est intra laternam , n
à vẽto extinguatur in proces
sione) & celebrans post eum
Cum Diaconus ingressus e
Ecclesiam & celebrans etiam
(non ante) inclinat arundi
nem vt celebrans quoque ge
nuflectat in Ecclesia,& Acoly
thus deferens candelam accẽ
dam de nouo igne , accendi
vnam ex tribus candelis desu
per positis , & Diaconus ele
uans arundinem , genuflectit
similiter & omnes alii , & alia
præstat , quæ præscribuntur
proprio loco in Missali hac
ipsa die ; Subdiaconus tamen
Crucem ferens non genufle
ctit , vt ibi notatur. Cum per
uenerit ante altare , & dixerit
tertiò *Lumen Christi*, Sacerdos
ascendit ad altare in cornu
Epistolæ , & Diaconus dat
arundi-

arundinem vni Acolytho, & accipiens librum petit à celebrante benedictionem, vt fit ad Euangelium.

6 Posteà vadit ad pulpitum, & ponit super eo librum, & incensat. A dextris Diaconi, stent Subdiaconus cũ Cruce, & Thuriferarius; à sinistris duo Acolythi, ille qui tenet arundinem, & alius tenens in vase quinque grana incensi benedicta, figenda in cereo. Tunc surgentibus omnibus & stantibus, cantat Diaconus, non signans librum, neque seipsum, neque imponens de nouo incensum in Thuribulum. Ministri verò hinc inde stantes, respiciunt librum vt Diaconus, rectam quasi efformantes lineam, cum Diacono medio, ita vt latera, non terga vertant altari.

7 Ordo figendi grana est vt primum in superiori parte, alterum in media, tertium in

inferiori, quartum in dextra cerei, quintum in sinistra.

8 Diaconus accendit cereũ, cum vna ex tribus candelis in arundine positis, & non cum alia candelula. Accenduntur deinde lampades sumpto lumine ex cereo, vel ex candelis arundinis.

9 In fine benedictionis cerei, excepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus si non est coronatus, nemo alius nominari debet, inconsulta Sede Apostolica, vti neq; pridiè in orationibus.

10 Sede Romana, vel Episcopali vacante tacetur nomen Papæ, aut Episcopi.

11 Cõplera benedictione cerei, Diaconus depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad celebrantẽ, qui exuitur pluuiali, & sumit manipulum & casulam violacei coloris. Interim Crux deponitur à Subd. in loco decenti, & arũdo

stabili-

ſtabilitur pede marmoreo præparato non procul à cereo, poſteà leguntur prophetiæ in medio chori, vel in ambone, vel ante altare, *Lectores autem non oſculantur in fine manum celebrantis, neque recedunt, niſi dicto Leuate, à Subdiacono.*

12 Orationes dicit celebrans vt in miſſa, extenſis manibus. *A miniſtris illud obſeruandum eſt vt dum celebrans prophetias legit, aſſiſtãt ſicut ad introitũ miſſæ id eſt, Diaconus à dextris celebrãtis, Subd. à dextris Diaconi, & dum orationes dicit, ſẽper vnus poſt aliũ.*

13 Si ſedere voluerit celebrãs poſt lectam in altari prophetiam, ſedeat ad ſcamnum conſuetum, ſed nudum, in latere Epiſt. Eat autẽ per viã breuiorem cum miniſtris, & redeat per longiorẽ, cum debitis reuerentijs ante medium altaris.

14 Nullo modo ſedeat celebrans ante altare, quod Epiſcopo tantùm, & vtentibus

Episcopalibus conceditur.

15 His expletis, si Ecclesia habuerit fontem Baptismalem, Sacerdos deposita casula, & manipulo accipit pluuiale violaceum, & præcedente Cruce cum candelabris, & cereo benedicto accenso (qui portatur ante Crucem) descendit cum clero & Ministris ad fontem.

16 Iubetur aspersio populi, cũ aqua fontis (ante olei infusionem) & eiusdem aquæ reseruatio, ad aspergendum in domibus vel aliis locis.

17 *Finita benedictione fontis, cantari debent Litaniæ, at non apud fontem, sed cùm peruentum fuerit ante altare, & non priùs.*

18 Vbi non est fons baptismatis finita vlt. oratione, celebrans deponit casulam & cũ ministris ante altare procumbit; & hi quoque procumbunt in albis, depositis planetis plicatis vbi habent. Cussini coriacei dari possunt tam illis

quam

quam celebranti ſub eorum capitibus ; ſicque omnibus aliis genuflexis cantantur Litaniæ à duobus Cantoribus in medio chori, vtroque choro idem ſimul reſpondente. Aliqui ſcripſere perperam geminandum à Cantoribus *per reſurrectionem*, quod eſt contra bullam Pii V. quæ additiones prohibet.

19 Ad verſum *Peccatores* diſcedunt Sacerdos & miniſtri ad ſacriſtiam, paramenta alba accepturi; hoc quidem ſi vicina eſt, ſi verò remotior, diſcedunt in locum viciniorem & decentem, vel poſt altare, ſi fieri poteſt. *Omninò ante altare nemo inferior Epiſcopo eſt veſtiendus, licèt loci ſuperior ſit, niſi vtatur Mitra.*

20 Interim accendũtur lumiaria, & pallium violaceum remouetur ab altari, ornaturque credentia cum ſuis neceſſariis, ad Miſſam ſolemnem

vt moris est.

21 In fine Litaniarum cantatur solemniter *Kyrie eleison*, sed ita lentè, vt Sacerdos, & Ministri queant procedere ad altare.

22 Finita incēsatione altaris, quæ fit more solito celebrans dicit cū ministris nouies *Kyrie eleison*, submissa voce, tùm incipit solemniter, *Gloria in excelsis*; & pulsantur campanæ quando incipitur hymnus, nō priùs. Sed aduerte, ne maiores campanæ pulsentur, antequam signum datum fuerit in Cathedrali; seu matrice Ecclesia, ex decr. Sac. Rit. Cong. 21. Mart. 1609. & eæ tantùm eo casu pulsabuntur quæ sunt intra parietes Ecclesiæ. Dato deinde signo à cathedrali, seu matrice, dabitur etiam (licèt detur longè post *Gloria in Excelsis*) solemne signum ab omnibus alijs Ecclesijs cum campanis maioribus. Per matricē

in-

intellige quoque parochialem in Diœceſi; & ſi plures ſint parochiales, eam quæ alijs maior eſt dignitate: Nam ante matricem hanc, non ſunt pulſandæ campanæ à confratrijs ex alio decreto Sac. Rit. Cõg. 19. Febr. 1608.

23 Finita Epiſtola, celebrans incipit, *Alleluia*, in cornu Epiſt. oſculata prius eius manu à Subd. & dum cantatur, ſtant omnes. Celebrans poſt cantatum à ſe tertiò *Alleluia*, & dictis quæ ſequuntur, tranſit ad cornu Euang. lecturus Euang. more ſolito.

24 Ad Euang. non portantur luminaria, ſed tantùm incenſum, petitur benedictio, & alia fiunt de more.

25 Subdiaconus poſt traditionem libri Euangeliorum oſculandi Sacerdoti, defert ad altare vnà cum calice burſam corporalium. Ad *Lauabo* dicitur *Gloria Patri*. Ad Veſp. non

deponitur à Sacerd. calula, vt accipiat pluuiale, quia nondum est finita Missa.

26 Conuenit vt antiphona, *Alleluia*, inchoetur à digniori qui est in choro.

27 Ministri dicunt cum celebrante psalmum, & *Magnificat* in cornu Epist. vti stant ad introitum Missæ: incensatio itē fit eodem modo, quo initio Missæ, sed præterea incensantur alii in choro.

28 Quando multi sunt qui cō modè eo die sacrificio publico interesse non possunt, quod accidere potest quando festū Annūciationis incidit in Sabbatum sanctum, tunc de licentia superioris celebrari potest, alias non, & nisi post inchoatum saltem solemne sacrificium. Quo casu fortè sufficit incipere à confessione qua finita dicat Sacerdos *kyrie eleyson*, nouies, & reliqua cum vesperis vsque ad finem Missæ.

Gem-

Gemma libro 3. cap. 118.

29 Festi cuius officium transfertur nulla prorsus quod ad Missam attinet, haberi debet ratio: & multò minùs votiua Missa dici debet, ne quidem pro re graui, nedum pro arbitrio. Idem dicendum de communione cleri, seu laicorum in festo Annuntiationis in Sabbato sancto: nullus enim debet communicare in hac Missa quæ noctis, & ideò non dicitur communio.

De cereo accendendo.

Appendix.

30 S Ac. Rit. Cong. 19. Maii. 1607. Censuit regulariter posse accendi ad Missam, & vesperas solemnes in triduo paschatis, in sabbato in albis, & Dominicis vsque ad Ascensionem. In aliis seruandam esse locorum consuetudinem.

31 Si dicatur Missa parochialis, non solemnis, ad eam item die dominico accendi potest,

32 Candelæ tres in arundine positæ, non vltra Vesperas Sabbati sancti ardere debent.

De die sancto Paschæ vsque ad festum Trinitati. Tit. 11.

1 IN Missis quæ dicuntur inf. oct. Paschatis cum paramentis violaceis, putà Litaniarum maiorum, seu pro publica necessitate, non dicitur duplex *Alleluia* ad *Benedicamus Domino*, quia duplex *Alleluia*, est proprius ritus Miss. Paschalis & lætitiæ.

2 Occurrunt in hoc tempore Paschali Litaniæ maiores, & minores, seu Rogationes; & maiores quidem in festo S. Marci, etiamsi festum cum eiusdē Missa contingat transferri.

3 *Si terminatur processio Litaniarum maiorum ad Ecclesiam S. Marci celebratur ibi Missa de S. Marco, ex decr. Sac. Rit. Congr. 23. Maij 1603. alioquin cum tantum dua Missæ; una de festo;*

alia

alia de Litanijs.

4 Si occurrant in die Paſchatis, trasferuntur in feriam 3. ſeq. ex decr. Sacr. Rit. Cõg. 25. Sept. 1627. & in Miſſ. de Rogationibus, quę dici debet ſine commem. oct. Paſch. dicitur præf. Paſchalis cum ſuo cantu feriali.

5 Litaniæ minores fiunt triduo ante Aſcenſionem.

6 Miſſa proceſſionum tres habet orat. ſine *Gloria* ſine *Credo*, & ſine com. cuiuſcumque feſti occurr. de quo ſi nouem lect. eſt, cantatur alia Miſſa, præfatio ſemper eſt Paſchalis, ſed dicitur cum cantu feriali.

7 In fer. 3. Rog. in Miſſ. priu. ſi fiat de feſto nouem lect. in illius Miſſ. fit com. Rog. *Si fiat officium de ſimplici feſto, poteſt dici Miſſ. de eo, cum com. Rog. vel Miſs. Rog. cum com. feſti.*

8 Si feſtum non occurrat dicitur Miſſ. Rog. neque in ea fit com. de officio feriali quod

inferiori, quartum in dextra cerei, quintum in sinistra.

8 Diaconus accendit cereũ cum vna ex tribus candelis in arundine positis, & non cum alia candelula. Accenduntur deinde lampades sumpto lumine ex cereo, vel ex candelis arundinis.

9 In fine benedictionis cerei, excepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus si non est coronatus, nemo alius nominari debet, inconsulta Sede Apostolica, vti nec pridiè in orationibus.

10 Sede Romana, vel Episcopali vacante tacetur nomen Papæ, aut Episcopi.

11 Cõplera benedictione cerei, Diaconus depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad celebrantẽ, qui exuitur pluuiali, & sumit manipulum & casulam violacei coloris. Interim Crux deponitur à Subd. in loco decenti, & arũdo

stabili-

ſtabilitur pede marmoreo præparato non procul à cereo, poſteà leguntur prophetiæ in medio chori, vel in ambone, vel ante altare, *Lectores autem non oſculantur in fine manum celebrantis, neque recedunt, niſi dicto Leuate, à Subdiacono.*

12 Orationes dicit celebrans vt in miſſa, extenſis manibus. *A miniſtris illud obſeruandum eſt vt dum celebrans prophetias legit, aſſiſtãt ſicut ad introitũ miſſæ id eſt, Diaconus à dextris celebrãtis, Subd. à dextris Diaconi, & dum orationes dicit, ſẽper vnus poſt aliũ.*

13 Si ſedere voluerit celebrãs poſt lectam in altari prophetiam, ſedeat ad ſcamnum conſuetum, ſed nudum, in latere Epiſt. Eat autẽ per viã breuiorem cum miniſtris, & redeat per longioré, cum debitis reuerentijs ante medium altaris.

14 Nullo modo ſedeat celebrans ante altare, quod Epiſcopo tantùm, & vtentibus

Episcopalibus conceditur.

15 His expletis, si Ecclesia habuerit fontem Baptismalem, Sacerdos deposita casula, & manipulo accipit pluuiale vio laceum, & præcedente Cruce cum candelabris, & cereo benedicto accenso (qui portatur ante Crucem) descendit cum clero & Ministris ad fontem.

16 Iubetur aspersio populi, cũ aqua fontis (ante olei infusionem) & eiusdem aquæ reseruatio, ad aspergendum in domibus vel aliis locis.

17 *Finita benedictione fontis, cantari debent Litaniæ, at non apud fontem, sed cùm peruentum fuerit ante altare, & non priùs.*

18 Vbi non est fons baptismatis finita vlt. oratione, celebrans deponit casulam & cũ ministris ante altare procumbit; & hi quoque procumbunt in albis, depositis planetis plicatis vbi habent. Cussini coriacei dari possunt tam illis

quam

quam celebranti ſub eorum capitibus ; ſicque omnibus aliis genuflexis cantantur Litaniæ à duobus Cantoribus in medio chori, vtroque choro idem ſimul reſpondente. Aliqui ſcripſere perperam geminandum à Cantoribus *per reſurrectionem*, quod eſt contra bullam Pii V. quæ additiones prohibet.

19 Ad verſum *Peccatores* diſcedunt Sacerdos & miniſtri ad ſacriſtiam, paramenta alba accepturi; hoc quidem ſi vicina eſt, ſi verò remotior, diſcedunt in locum viciniorem & decentem, vel poſt altare, ſi fieri poteſt. *Omninò ante altare nemo inferior Epiſcopo eſt veſtiendus, licèt loci ſuperior ſit, niſi vtatur Mitra.*

20 Interim accendũtur lumimaria, & pallium violaceum remouetur ab altari, ornaturque credentia cum ſuis neceſſariis, ad Miſſam ſolemnem

vt moris est.

21 In fine Litaniarum cantatur solemniter *Kyrie eleison*, sed ita lentè, vt Sacerdos, & Ministri queant procedere ad altare.

22 Finita incēsatione altaris, quæ fit more solito celebrans dicit cū ministris nouies *Kyrie eleison*, submissa voce, tùm incipit solemniter, *Gloria in excelsis*, & pulsantur campanæ quando incipitur hymnus, nō priùs. Sed aduerte, ne maiores campanæ pulsentur, antequam signum datum fuerit in Cathedrali, seu matrice Ecclesia, ex decr. Sac. Rit. Cong. 21. Mart. 1609. & eæ tantùm eo casu pullabuntur quæ sunt intra parietes Ecclesiæ. Dato deinde signo à cathedrali, seu matrice, dabitur etiam (licèt detur longè post *Gloria in Excelsis*) solemne signum ab omnibus alijs Ecclesijs cum campanis maioribus. Per matricē

in-

intellige quoque parochialem in Diœceſi; & ſi plures ſint parochiales, eam quæ alijs maior eſt dignitate: Nam ante matricem hanc, non ſunt pulſandæ campanæ à confratrijs ex alio decreto Sac. Rit. Cõg. 19. Febr. 1608.

23 Finita Epiſtola, celebrans incipit, *Alleluia*, in cornu Epiſt. oſculata prius eius manu à Subd. & dum cantatur, ſtant omnes. Celebrans poſt cantatum à ſe tertiò *Alleluia*, & dictis quæ ſequuntur, tranſit ad cornu Euang. lecturus Euang. more ſolito.

24 Ad Euang. non portantur luminaria, ſed tantùm incenſum, petitur benedictio, & alia fiunt de more.

25 Subdiaconus poſt traditionem libri Euangeliorum oſculandi Sacerdoti, defert ad altare vnà cum calice burſam corporalium. Ad *Lauabo* dicitur *Gloria Patri*. Ad Veſp. non

deponitur à Sacerd. calula, vt accipiat pluuiale, quia nondum est finita Missa.

26 Conuenit vt antiphona, *Alleluia*, inchoetur à digniori qui est in choro.

27 Ministri dicunt cum celebrante psalmum, & *Magnificat* in cornu Epist. vti stant ad introitum Missæ: incensatio ité fit eodem modo, quo initio Missæ, sed præterea incensantur alii in choro.

28 Quando multi sunt qui cõmodè eo die sacrificio publico interesse non possunt, quod accidere potest quando festũ Annũciationis incidit in Sabbatum sanctum, tunc de licentia superioris celebrari potest, alias non, & nisi post inchoatum saltem solemne sacrificium. Quo casu fortè sufficit incipere à confessione qua finita dicat Sacerdos *kyrie eleyson*, nouies, & reliqua cum vesperis vsque ad finem Missæ.

Gem-

Gemma libro 3. cap. 118.

29 Festi cuius officium transfertur nulla prorsus quod ad Missam attinet, haberi debet ratio: & multò minùs votiua Missa dici debet, ne quidem pro re graui, nedum pro arbitrio. Idem dicendum de communione cleri, seu laicorum in festo Annuntiationis in Sabbato sancto: nullus enim debet communicare in hac Missa quæ noctis, & ideò non dicitur communio.

De cereo accendendo.

Appendix.

30 SAc. Rit. Cong. 19. Maii. 1607. Censuit regulariter posse accendi ad Missam, & vesperas solemnes in triduo paschatis, in sabbato in albis, & Dominicis vsque ad Ascensionem. In aliis seruandam esse locorum consuetudinem.

31 Si dicatur Missa paro chialis, non solemnis, ad eam item die dominico accendi potest,

Digitized by Google

32 Candelæ tres in arundine poſitæ ; non vltra Veſperas Sabbati ſancti ardere debent.

De die ſancto Paſchæ vſque ad feſtum Trinitati. Tit. 11.

1 IN Miſſis quæ dicuntur inf. oct. Paſchatis cum paramentis violaceis ; putà Litaniarum maiorum , ſeu pro publica neceſſitate , non dicitur duplex *Alleluia* ad *Benedicamus Domino* , quia duplex *Alleluia* , eſt proprius ritus Miſſ. Paſchalis & lætitiæ .

2 Occurrunt in hoc tempore Paſchali Litaniæ maiores , & minores , ſeu Rogationes ; & maiores quidem in feſto S. Marci , etiamſi feſtum cum eiuſdē Miſſa contingat tranſferri .

3 *Si terminatur proceſſio Litaniarum maiorum ad Eccleſiam S. Marci celebratur ibi Miſſa de S. Marco , ex decr. Sac. Rit. Congr. 23. Maij 1603. alioquin celebrantur duæ Miſſæ ; una de feſto ;*

alia

alia de Litanijs.

4 Si occurrant in die Paſcha-tis, trasferuntur in feriam 3. ſeq. ex decr. Sacr. Rit. Cõg. 25. Sept. 1627. & in Miſſ. de Rogationibus, quę dici debet ſine commem. oct. Paſch. dicitur præf. Paſchalis cum ſuo cantu feriali.

5 Litaniæ minores fiunt triduo ante Aſcenſionem.

6 Miſſa proceſſionum tres habet orat. ſine *Gloria* ſine *Credo*, & ſine com. cuiuſcumque feſti occurr. de quo ſi nouem lect. eſt, cantatur alia Miſſa, præfatio ſemper eſt Paſchalis, ſed dicitur cum cantu feriali.

7 In fer. 3. Rog. in Miſſ. priu. ſi fiat de feſto nouem lect. in illius Miſſ. fit com. Rog. *Si fiat officium de ſimplici feſto, poteſt dici Miſſ. de eo, cum com. Rog. vel Miſs. Rog. cum com. feſti.*

8 Si feſtum non occurrat dicitur Miſſ. Rog. neque in ea fit com. de officio feriali quod

peculiare est hac die.

9 Altarium minorum paramenta erunt offic. conformia, altaris autem maioris & celebrantium in quocumque altari conformia erunt Miss. Rog.

10 In vig. Ascens. dicitur Missa propria.

11 Si in ea occurrat festum 9. lect. dicuntur 3. Missæ in Collegiatis; de festo post Tertiam, de vig. post Sextam; & de Rog. post Nonam. & in vnaquaque harum 2. or. *Concede* 3. *Ecclesiæ*, vel pro Papa.

12 In priuatis si eo die occurrat fest. simplex 2. or. erit de eo. 3. de Rog. quæ in offic. nullam habent com. Festum enim simplex præcedit 3. & 4. fer. Rog. in Miss. Si occurrat fest. 9. lect. Miss. erit de festo. 2. or. vig. 3. Rog.

13 In Ascensione Domini, extinguitur cereus Pasch. post Euang.

14 In

14 In vig. Pentec. col.alb.vſque ad Nonam; violaceus vſque ad Miſſ. rubeus deinceps adhibetur, qui & in priu. Miſſ. huius diei quoad veſtes celebrantium adhibendus; licèt celebrent ante nonam. De ſimplici non fit com. etiam in Miſſ. priu. licet in offic. facta ſit.

De feſto Trinitatis, & Dom. poſt Pentecoſt. Tit. 12.

1 IN feſto Corporis Chriſti fit proceſſio ſolemniſſima cum paramentis albis.

2 In Cathedr. Eccl. ſeruentur ea quæ *in Cer. Ep. ib.* 2. *c.* 33. habentur; in minoribus verò eccl. ea quæ in rituali Rom. Pauli 5. in Miſſa cantanda ne omittantur genuflexiones præſcriptæ coram SS. Sacramento patente. Habes ſupra part. 2. appendice ſecunda.

3 Finita Miſſa deponuntur manipuli, induit celebrans pluuiale extra cornu Epiſt. deinde

deinde procedit ante medium Altaris, vbi stans, imponit incensum sine benedictione, & genuflexus in supremo gradu, ter incensat Sacramentum in Tabernaculo ostensorio positum, ea ratione qua diximus in fer. 5. in Cœna Domini, supra tit. 8. Interim dum incensatur cantari potest, *O Sacrum conuiuium*, vel, *Tantum ergo*. Non deferatur tabernaculũ SS. Eucharistiæ Sacerdotum humeris, sed manibus tantùm celebrantis, non obstante quauis alia consuetudine, quam abusum esse declarat. Sac. Rit. Congr. 2. Iunij 1618. Imago verò quæ est in hostia, debet terga vertere celebranti, & ita accidit; dum ab altari Diaconus tabernaculum accipit, & stans genuflexo celebranti immediatè, tradit.

5 In processione Clerus immediatè præcedat celebrantem cum cereis accensis, cæteri

teri ſiue confratres ſiue regulares, ante clerum procedant, cereoſque geſtent omnes ea manu, quæ extima cuique eſt, altera pectori admota. Hymni decantentur alternatim; qui à celebrante cum Miniſtris dici poterunt ſubmiſsa voce. Qui crucem defert, congruit vt veſte Subdiaconali ſit indutus, & procedat medius inter Acolythos, cum candelabris, & cereis accenſis.

6 De baldachino, & haſtarum diſtributione, diximus fer. 5. in Cœna Domini. De circulo, & via procedendi, ſtandum eſt locorum conſuetudini. *Rectiùs à latere Epiſt. proceditur ad latus Euang.*

7 In fine proceſſionis Subdiaconus deponit crucem in loco decenti; Ceroferarij candelabra in credentia, & cum choro genuflectunt. Depoſito Sacramento, ſuper altari, cum miniſterio Diaconi, imponitur à

ſtante

stante celebrante sine benedictione incensum in Thuribulo ; fit incensatio trina de more, cantante interim clero genuflexo , ante & circum altare , vltimo duodecim versus hymni *Pange linguæ glorioſi* , *Tantum ergo* &c. Quibus dictis, cantatur versus à duobus clericis *Panem de cęlo* &c. & à celebrante stante (Ministrisque genuflexis , & librum sustinentibus hic inde) dicitur *Dominus vobiscum*, cum oratione *Deus qui nobis* &c. nihilque aliud addens, ascendit ad altare, genuflectit, & ipsemet nullo Diaconi ministerio accipit velatis manibus tabernaculū , benedicit cum eo populū (facie hostiæ ad eumdem versa) in modum Crucis, semel, nihil dicens , & gyrum perficiens reuerenter reponit.

8 Tum genuflexione facta descendit ad gradus vt priùs , & amoto velo à Subdiacono ,

Dia-

Diaconus aſcendit, genuflectit, & reponit, vel in locum altiorem, vt eo die colatur à populo pro locorum conſuetudine; vel velo contectũ, in locũ ſuum: corporale, ſeu palla ſemper ſit ſubſtrata tabernaculo, & velum longum eidem tabernaculo appenſum, quod hinc inde cadat verſus altaris latera, & à poſteriori parte Tabernaculi vmbellula ſuperaddatur. Emineat quoque locus ſupra locum reliquiarum.

9 Parietes viarum per quas eſt tranſeundum ornari debent rapetibus & aulæis, & ſacris imaginibus, non profanis. Actus autem ſcenici, vel ludicri, vel indecori omninò prohibentur.

10 Ardebunt candelæ vſque ad datam benedictionem incluſiuè: & Diaconus nihil oſculabitur coram Sacramento.

11 Si cantantur veſp. coram Sacramento patente, conuenit

vt

vt omnes stent aperto capite; quòd si sedeant, caput non tegant. Quod etiam obseruandum est in discessu, ne intrà cancellos cooperiatur caput.

12 Post 23. Dom. post Pent. ponuntur Missæ, quæ superfuerant post Epiphaniam, dato ijsdem introitu, cum suis accessorijs, mutuatis à Domin. 23. *Lege quæ notauimus supra de Dominicis post Epiphaniam, tit. 4.*

13 Quatuor Temp. Sept. sunt semper heb. 3. Sept. id est post Dom. 3. Sept. In his quatuor Temp. stationum finis est, quorum initium est in prima Dom. Aduent.

14 Vetus admodũ est ab Apostolicis vsque temporibus ducta sacrarum stationum consuetudo, in quibus fidelium multitudo ad Apostolorum sepulchra, & fortissimorum Martyrum memorias conueniens, hymnis, & canticis spiritualibus, Deum in sanctis

suis

suis mirabilem laudabat, & salutaribus immaculatæ hostiæ sacrificijs placabat; & aduersus multiplices antiqui hostis oppugnationes, tanquam in castris Dei, statione tutissima consistebant. *Hæc Sixtus V. constit. 23. edita die 3. Februar. 1586.*

Ex quibus patet primò nomen stationis Ecclesiasticæ, translatum esse à statione militari. 2. Patet origo stationum à temporibus Apostolicis. Tertiò patet ritus stationis, qui nimirum erat potissimus in Missis celebrandis, vnde, & singulis Missis stationalibus præfigitur in Missali locus stationis.

Loca stationalia sunt hodie 45. Stationes Quadragesimales 54. per annum 31. omnes 85 quia ad eundem locum sæpiùs itur.

De

De rubricis Proprij Missarum de sanctis. Tit. 13.

TRia de Sanctis sunt fieri solita, vigiliæ, festa, & octauæ. Vigilię à pastoribus habuere initium, qui vigilias nascente Christo custodierũt; & tota nocte ante quædam festa vigilabatur à nostris, sed ob scandala noctu contingentia, ieiunio & vigiliarum nomine retentis, vigiliæ fuerunt interdictæ: Festa sanctorum, natalitia dicuntur, quia cælo hinc emigrantes nascuntur: Octauæ fiunt ad prorogandã festa celebriora.

De Benedictione Candelarum, & processione in die Purific. B.V. Tit. 14.

1 PRimò vestiendum est altare pallio violaceo super album ita vt facilè ante missam dimoueri queat.

2 Si hoc festum venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexag. vel Quinquag. fit tantùm bene-

benedictio, & candelarum distributio, facta priùs aquæ aspersione, antequàm celebrans ascendat ad altare. Et missa dicitur de Dominica, nisi Ecclesia dicata sit in honorem B. Virginis, de qua eo casu erit Missa, ex Cær. Episc. l. 2. c. 6. cantata altera de Dominica, quæ respondet officio, iuxtà rubr. de translat. fest. part. 1. tit. 6.

[Notà quod hic textus intelligi debet de quacunque Ecclesia dicata quocumque titulo in honorem B. Virginis, quod clarè constat ex eo quod ex decr. Clementis VI. Missa dicitur de Beata Virgine in Ecclesijs eius nomine dicatis, etiam dilato officio; quod frustra poneretur, in Ecclesijs dicatis titulo Purificationis, quia eo casu Missa debet concordare cũ officio, & idcirco non indiget tali concessione. Præterea, in Cær. dicitur, cantata

tata altera Missa de Do. quod non potest fieri in Ecclesijs, vbi Purificatio est ritulus, quia nunquam Missa dicitur de Do. nisi quando de ea est factum officium, & tamen in ijs Dom. fit officium de Titulari, ergo gratis contra. scripsere, qui volunt hanc rubr. intelligi solùm de Ecclesijs dicatis sub titulo Purificationis B. Mariæ Virginis.]

3 Finita tertia Sacerdos indutus pluuiali violaceo, vel sine casula cum Ministris similiter indutis procedit ad benedicendum candelas in medio ante altare, vel in cornu Epist. positas super mensa, in qua priùs parari debet, vas aquæ benedictæ, & thuribulum cum nauicula: in ipso verò cornu altaris collocetur Missale apertum, & ipse osculato priùs altari in medio, transit ad cornu. Epist. (aptior est locus ad ritum) & ibidem stans me-

medius inter miniſtros, hinc inde aſſiſtentes, dicit orationes cum eodem ritu, de quo ſup. tit. 7. in Dom. Palm. Hic repete ea quæ diximus, quæ communia ſunt huic benedictioni, & proceſſioni. *Dicit autem orationes manibus iunctis.*

4 Benedicturo celebranti candelas manu, Diaconus eleuet fimbriam pluuialis anteriorẽ.

De incenſo imponendo, aſperſione aquæ, incenſatione, & diſtributione ſatis ſuperque diximus in benedictione Cinerum, & Palmarum: eſt enim eadem ratio.

Facta benedictione, dignior è clero accedit ad altare in ſuo habitu chorali ſine ſtola, & ſtanti celebranti dat candelam eodem modo, quo Palma traditur, tradatur & candela (miniſtrantibus Miniſtris vt ibidem) deinde tradatur Prælatis; & Canonicis, qui manum celebrantis ca-

no-

nonici non osculantur.

5 Facta distributione, Cantatur Antiphona *Exurge Domine*, deinde Sacerdos dicit *Oremus*, & Diaconus, *Flectamus genua*, Subdiaconus, *Leuate*, (si tamen post Septuag. venerit & non in die Dominica.) In processione omnia seruentur quae notauimus in processione Palm. Neque duo Subdiaconi adesse debent, quòd perperam aliqui scripsere.

6 Candelæ tenentur in manibus accensæ ad Euang. & ad eleuationem, vsque ad Communionem.

7 *A ministris candelæ non tenentur in Missa, à celebrante ad Euang. tantùm, standum erit etiam cum candelis, post eleuationem non genuflectendum.*

8 Si ob pluuiam non itur extra Ecclesiam, fiat idem quod & in processione Palm.

9 Amouetur pallium violaceum, si Missa dicenda sit de festo

festo B. Virginis.

10 Ex verbis rubricæ non præcipitur quòd candelæ sint tenendæ accensæ ad Euangeliũ & quando Missa est de Dom. Septuagesimæ aut Sex. neque Romæ accenduntur in hoc casu.

De festis in quibus cantanda sunt 2. Missa in Eccle. Cath. & Coll. Tit. 15.

DE obligatione cantandi duas Missas, in Festis quę occurrũt ferijs maioribus, extat apertarubrica 1.p.tit.3.n.1.

Hoc igitur loco enumerabimus sigillatim festa in quibus eæ cantari debent ordine mensium seruato.

1 In Decembri, & Ianuario nullus occurrit casus in Ecclesia vniuersali.

2 In Februario cõtingere posset casus (si in eundem mensem incidat Quadragesima) in festis SS. Agathæ, & Romualdi: in Antiochena Ca-

thedra S. Petri, & in festo S. Matthiæ Apostoli,& item si in eiusdem vig. occurrat Antiochena Cathedra extra Quadragesimam.*p.*270.*l.*7. conuerso Missæ: quæ, *l.*conuerso;Missæ.

3 In Martio in festis SS. Casimiri, Thomæ Aquinatis (in Missa Solemni de his festis, fit com. S. Lucij & SS. Perpetuæ & Felicit.) Quadraginta Martyrum, Gregorij Papæ, Iosephi, Ioachim, Benedicti, & Annunciationis B. V. in Missa verò de festo semiduplici 2. orat. & 3.erunt eadem quæ in Missa de feria.

4 Quod si festum Annuntiationis B. V. in eos dies incidat, qui occurrunt à Dominica Palmarum, vsque ad feriam 3. Paschatis inclusiuè, quamuis in antiquis rubricis generalib. 1. p. de translatione festorum. tit. 6. ratione tituli Ecclesiæ, vel concursus po-

populi, concedatur posse cantari aliam Missam de festo, vltra Missam correspondentem officio, tamen ex noua rubrica in recognitione Missalis ibidem posita non potest cantari Missa de B. Virg. in ijs diebus: in alijs autem ferijs Quadrag. poterit cantari sine commemoratione feriæ, *& in eius fine legetur Euangelium S. Ioannis*. Quod semper obserua in Missa de festo distincta à Missa de feria maiori, quando ambæ cantantur eodem die.

5 In Aprili si intra Quadragesimam venerint festa S. Frāciſci de Paula, & S. Leonis Papæ, duæ cantantur Missæ; si alicubi accidat festum semid. à Dom. Pass. ad Dom. Palm. in Missa solemni de festo dicuntur duæ tantùm orationes 2. *Ecclesiæ* vel pro Papa, sicut etiam in Missa de feria.

6 In festo S. Marci, Missa Litaniarum maiorum cantatur

sine *Gloria* & *Credo* cum tribus orationibus, præfatione Paschali feriali, nisi terminetur processio ad Ecclesiam S. Marci; quia eo casu de festo cantabitur *ex decr. Sac. Rit. Cong. 23. Maij* 1603. Si verò incidat in diem Pasch. transfertur in feriam tertiam sequentem. Vide quæ diximus supra part. hac tit. 11. num. 4.

7 In minoribus Litanijs si occurrat festum duplex, aut semid. duæ cantantur Missæ; de festo, & de Rog.

8 In Vig. Ascens. cantantur duæ, de Vig. & de Rog. illa post Sextam, hæc post Nonam. Quod si occurrat festum 9. lect. cantari debent tres; de festo post Tertiã, de Vig: post Sext. & de Rog. post Nonam. *Missa Vig. dicitur post Sext. quia non ieiunatur.*

9 Mense Iunio accidere potest vig. S. Ioannis, & SS. App. in die octaua Corporis Chri-

sti,

ſi, vel infra octauam, & tunc duæ cantantur Miſſæ. In Miſſa verò vigiliæ præfatio cõmunis dicitur. In feſto item S. Leonis (niſi transferatur) cantantur duæ; de feſto, & de vig. Apoſt. in Miſſa de feſto, fit cõmemor. de oct. S. Ioañ. & 3. or. eſt de Beata Virg. in Miſſa verò de Vigilia 2. or. *Concede*, 3. *Eccleſiæ, vel pro Papa.*

10 Menſe Iulio occurrit caſus cantandi duas miſſas, quando anticipatur vig. S. Iac. in Sabbato; vel transfertur feſtum S. Apollinaris in Fer. 2. & in his caſibus Miſſæ duæ cantantur de feſto, & de vig.

11 Menſe Auguſto, ſi vig. S. Laurentij fiat in Sabbato anticipatè in feſto SS. Cyriaci, &c. vel feſtũ SS. Cyriaci &c. transferatur in Fer. 2. cantantur duę Miſſæ Vigilia S. Bartholomęi poteſt anticipatè fieri in die octaua Aſſumptionis, & tunc cantantur duæ Miſſæ.

In Missa de Vig. præfatio cõmunis.

12 In mense Sept. feria 4. quatuor temp. occurrere potest in die octaua Natiuitatis B. M. Virg. tunc duæ cantantur Missę. *In Missa de fer. præf. communis, ita decreuit Sac. Rit. Congr.* 12. *Dec.* 1626. In festis SS. Cornelij, & Cypriani, stigmatum S. Francisci, SS. Ianuarij, &c. SS. Eustachij, &c. S. Lini, occurrere possunt 4. temp. tunc duæ cantantur Missæ, vig. S. Matthæi semper habet duas Miss. alteram de SS Eustachio &c. alteram de vig. sed si accidat in feria quatuor temp. altera dicitur de sanctis, altera de ferijs quatuor temp. nulla de vig. In Missa Sanctorum 2. orat. *A Cunctis* 3. ad libitum: In Missa feriæ 2. orat. de vig. 3. *A cunctis*. In fine vtriusque Euangelium S. Ioan.

13 Mense Nouemb. duæ Missę cantantur in die commemo-

morationis omnium fidelium defunct. Altera de die infra octauam post Tertiam, altera de requiem post Nonam, seu post vigilias mortuorum. Hoc loco monendi sunt Sacerdotes, sacrificium Missæ defunct. hac die applicandum esse omnibus defunctis ex intentione Ecclesiæ, neque ideò fit iniuria ijs pro quibus quotidiana fortè extat obligatio Missæ, prævalet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ priuatæ legi testatorum.

14 In absolutione solẽni defunct. vltima absolutio faciẽda erit ad lecticam mortuorũ cum Ꝟ. longiori *libera me*, & oratione *Absolue* in numero plurali quæ habetur inter Psal. grad.

15 Vbi fiunt aliæ solemnes Missæ pro Episcopis, Canonicis, & alijs ne tamen omittatur Missa de die infra oct. omnium SS.

Appendices.

1 ADdendum est hoc loco quòd initio Aprilis & in fine Maij, seu initio Iunij alia qua SS. festa mutant ritum à tempore Paschali ad non Paschale, & è conuerso; Missæve officia si propria desint, erunt sumenda de communi. Sed Missa S. Barnabæ dicitur vt in festo S. Marci, præter orationem, Epist. & Euangelium.

2 Denique vbi celebratur festum Rosarij ex decreto Gregorij 13. (nempe in ijs locis vbi adest Capella, aut altare Rosarij) ritu duplicis maioris per annum, ne dicatur Missa quæ nomine Rosarij circumfertur, concessa tantum ordini Prædicatorum, & alijs prohibita *ex decr. Sac. Rit. Cong.* Sed fiat Missa vt in festo S. M. ad Nives.

De

De Rubricis Missarum Communis Sanctorum. Tit. 16.

2 COmmunes missæ inseruiunt tum celebrandis SS. aliquorum festis quæ habẽtur in kalend. & nihil habent proprium, vel nõ habent omnia, vt videre est in Proprio SS. tum celebrandis festiuitatibus quæ extra kalendarium occurrunt in pluribus locis; præsertim verò patronorum locorum & Titularium Ecclesiarum, qui nihil habent proprium in missa: est autem vnicuique liberum recitare Missam quam voluerit ex eodem cõmuni, vbi sunt plures Missæ, & multò magis Epist. & Euãg. ex ibidem assignatis, dummodò oratio, & Euangelium missæ, concordent cum oratione & Euangelio officij.

3 Si infra Octauas Paschę aut Pent. cantanda sit Missa de festo transferendo ob concursum populi, vel ratione tit.

Eccl. vel votiua solemnis pro re graui ſ dicenda erit vt in tempore Paschali, quia tẽpus Paschale terminatur tantùm in Sabbato ante Trinit.

3 Nota parentheſim in oratione ſecreta Miſſæ dedicationis Eccleſiæ, ea enim verba quæ parentheſi clauduntur, omitti debent, cum dicitur miſſa de dedicatione alicuius Eccleſiæ, quæ non eſt eadem ipſa in qua celebratur.

4 In miſſa dedic. Eccl. Cathed. recitatur Symbolum per totam Diœceſim.

De rubricis Miſs. votiuar. in fine Miſſalis. Tit. 17.

1 REgula generalis. In duplicibus & dom. & quandocumq; prohibẽtur fieri officium de dupl. non poſſunt dici miſſ. vot.

2 Tempore Aduentus in miſſis votiuis non omittitur *Alleluia* cũ ſuo verſu, licèt omittatur in miſſ. fer. Adu.

A Sc-

3 A Septuag. vsque ad Pascha in votiuis (ijs diebus in quibus dici possunt) semper dicitur Tractus etiam in ijs diebus in quibus non dicitur in missa ferię.

4 Tempore Passionis, in missis votiuis, dicitur psalm. *Iudica*, & *Gloria Patri*, in fine psalmi *Lauabo*, licèt non dicatur in missis de tempore.

5 Infra oct. Pasch. si votiua cantetur pro re graui in ea non dicitur Graduale sed 4. *Alleluia* cum 2. versibus, & in fine missæ dicitur *Ite Missa est* sine duplici *Alleluia*. Hæc habes apud Gauantum, hoc tit. num. 11.

6 Tempore Paschali, in fine introitus dicuntur duo *Alleluia*, post Epist. quat. *Alleluia*, cum 2. versibus in fine offert. & communionis additur *Alleluia* vbi non habetur.

7 In votiuis (etiam infra oct.) nunquã dicitur *Gloria*, & *Credo*

nisi solemniter dicantur pro re graui, pro qua conuenit totus clerus cum Episcopo. Excipitur tamen Missa vot. de Angelis in qua semper dicitur *Gloria*, cum sit hymnus Angelicus; & missa de B.M.Virg. in Sabbato, quia licèt non sit factum de ea officium, & ideò tunc eius missa sit merè votiua, tamen dici debet *Gloria*, sed non extrà sabbatum.

8 In missa votiua de Cõuersione S. Pauli fieri debet commemoratio S. Petri, sed magis congrueret dicere missam votiuam communem vtrique.

9 Si quis exigat Missam vot. de Assumptione aut Natiuitate B. Mariæ, vel aliam similem, dici potest Missa de B. Virgine ex his quinque votiuis pro diuersitate temporum accommodatis, cum intentione ad honorem Assumptionis vel Natiuitatis, &c.

10 Missa Rosarij non conce-

ditur

ditur omnibus vt dictum, est tit. 15. præc. Sed si quis habeat onus celebrandi Missam de Rosario, dicat votiuam ex quinque assignatis pro diuersitate temporũ, & satisfaciet, *ex decr. Sac. Rit. Cong. 6. Maij*, 1623. *& 7. Aug. & 30. Sept.* 1628. Eodem modo decreuit de Missa Sanctæ Mariæ de Monte Carmelo 8. Apr. 1628. ne fit communis omnibus, sed Carmelitis tantùm.

11 In missis vot. de aliis Apost. quàm de SS. Petro & Paulo, si quid ratione temporis desit, putà *Tractus*, seu versus cum *Alleluia*, tẽpore Paschali, *Tractus* quidem desumi poterit ex Missa votiua Apostol. Petri & Pauli, *Versus* autem cum *Alleluia* tempore Paschali, imò verò etiam *Introitus cum accessorijs*, ex festo S. Marci.

12 In aliis votiuis Sanctorũ, vel dicitur Missa propria sancti, si habet, mutato in Collecta

cta verbo *Natalia*, festa, & eiusmodi, in *Commemorationem* desumptis item vel tractu, vel *versibus*, cum *Alleluia*, vel etiã *Graduali*, si opus est ex missa de communi vel certè tota missa dicatur de cõmuni, prout ratio temporis requirit.

13 Missa quindecim Auxiliatorum reiecta est à Sac. Rit. Congr. 16. Ian. 1617. ita vt neque retineri possit in codice missalis, sub pœna librorum prohibitorum.

Pari modo reiecta est missa de Patre æterno, & missa de S. Gregorio pro viuis. *Extant decreta prælo data* 8. *Apr.* 1628.

14 In votiuis pro gratiarum actione, additur oratio propria, quæ habetur post vot. de S. Trinitate, cum conclusione distincta à conclusione primæ collectæ, vt supra p. 1. tit. 7. num. 7. ita vt in missa solemni duæ tantùm orationes

nes

nes dicantur cum distinctis conclusionibus, in missis autē priuatis 2. erit de officio 3. pro gratiarum actione.

15 In missa ad postulandam gratiam Spiritus sancti, quæ est eadem ac de Spiritu Sancto, mutātur orationes, omissis iis quæ sunt hac in missa, dicuntur eæ quæ habentur in fine eiusdem missę vot.

16 In anniuersario consecrationis Episcopi, si venerit in die festiuo, missa erit de festo, cum commemoratione pro Episcopo. In oratione autem nominatur Episcopus, & Ciuitas, quia Ecclesia sine additamento significat vniuersalem Ecclesiam: si verò in die non festiuo, missa dicitur vt in missali, cum vnica oratione, *Gloria*, *Credo*, & præfatione cōmuni, vel de tempore, vel habente rationem temporis.

17 Missa pro sponso & sponsa dicenda est extra diem festum

de

de præcepto, at in die festo, de præcepto dicitur Missa de festo, cum commemor. benedictionis. Si vidua sponsa est, non benedicitur, etiam si vir nunquam nupserit; si verò nupserit vir & Virginem ducat poterunt nuptiæ benedici cum hac missa. Dicto *Pater noster*, Sacerdos antequam dicat *Libera nos*, stans in cornu Epist. versùs sponsum, & sponsam ante altare genuflexos, dicit orationes quæ notantur in Missali dicendæ hoc loco, tenente librum Ministro ante eum. Et dum recedit à medio, seu accedit ad medium genuflectat semper Sacramẽto. Poterit etiam suo loco dari pax (*cum instrumento osculato à Sacerdote*) per Ministrum, sponso & sponsæ. Et antequam Sacerdos populo benedicat, conuersus ad sponsum & sponsam in cornu Epist. dicat orationem, quæ est in missali. Denique

que aſperguntur in fine ſponſi cum aqua benedicta ; ſed fiat hæc aſperſio vtriuſque , cum aſpetgillo, & aqua , & cum ſigno Crucis ſuper eos : idem quoque fiat in benedictione mulieris poſt partum .

18 Datur regula generalis in miſsali , quod de eodem non fit in miſsa bis , per modum principalis,& per modum cõmemorationis : verùm hoc non habet locum in collectis purè acceſsoriis , & remotionibus à prima ; nec in ijs quæ addi poſsunt vſque ad quinque ſeu ſeptem . Quid enim vetat dicere orationem , *pro Congregatione* & familia , in qua fit expreſsa mentio de B. Virg. certè niſi poſset addi quando fit mentio aliqua de B. Virg. nunquam poſset addi, quia ſit ſemper mentio aliqua de B. Virg. (extra tépus Paſſionis , octauas Paſchæ & Pent.) & ſic hæc oratio fruſtrà po-

neretur

neretur in missali. Ergo vltrà viciniorem accessoriam, quæ commemorationem sapit, & debet esse diuersa à prima collecta, nihil refert an in aliis purè accessoriis,& remotioribus à prima, mentio de nouo fiat eorũ qui in prima vel altera collecta fuerunt nominati.

19 In oratione *A cunctis*, pro dignitate Patroni nominandi sunt in illo N.ante Apostolos; SS. Angeli & S. Ioan. Bapt. *ex decr.Sac Rit.Cong.22.Aug.1620.*

20 Oratio *pro se ipso Sacerdote* dici non debet in missa cui interest proprius Episc. vel eo maior, vel princeps magnus: potiùs orandum est pro prælato, seu principe præsente quod fit ob reuerentiam eorumdem maiorum.

De rubricis Missarum pro defunctis. Tit. 18.

1 IN die depositionis,& anniuersario,imò in tertio, septimo, & trigesimo à depositione

ſitione ſummi Pontificis, Epiſcoporum,& Cardinalium,dicitur prima miſsa cum orationibus proprijs.

2 In die depoſitionis, tertio, ſeptimo,trigeſimo, & anniuerſario Sacerdotum, dicitur 2. miſſa, cum oratione propria *pro defuncto Sacerdote*; Neque refert in ea non fieri mentionem de die tertio, ſeptimo, trigeſimo, & anniuerſario, nam eadem oratio pro Papa, dicitur in obitu & anniuerſario, nulla facta anniuerſarij mentione.

3 Pro laicis verò, certæ ſunt regulæ in Miſsali. In eorum obitu, die 3. 7. & 30. dicitur 2.Miſsa; in anniuerſario, tertia.

4 Pro eo qui proximè obijt, longè tamen à nobis, prima vice poteſt dici Miſsa vt ín die tertio,omiſsoverbo,*tertiã*.

5 Extra prædictos dies, Miſsæ dicuntur vt in quotidianis de-

de functorum Dies 3. 7. 30. & anniuers. numerantur à die obitus, vel à die depositionis seu sepulturæ, qua potiori iure defunctus subiacet Ecclesiasticę curæ.

6 In titulo *pro patre & matre*, additum est, *Sacerdotis*, nam nõ cõuenit hæc oratio de patre cuiusque, in ore sacerdotis.

7 Missæ quæ circunferuntur S. Gregorij *pro viuis & defunct.* neque sunt S. Gregorij, neque approbatæ, imò reiectæ, ita vt non possint retineri in calce missalis. *Ex decr. Sac. Rit. Cong. 8. Apr.* 1628.

De rubricis benedictionum.

Tit. 19.

1 BEnedictio hic sumitur pro prece, qua Ecclesiastico more, rebus ipsis specialis sanctitas impertitur, ita vt in vsus profanos deinde trãsferri non possint.

2 Benedictionum alię sunt constitutiuæ: aliæ inuocatiuæ.

uæ. Conſtitutiuæ ſunt illæ, per quas ſiue res, ſiue perſonę, diuino cultui deſtinantur. Inuocatiuæ verò ſunt eę, per quas vel rebus, vel perſonis, imploratur auxilium diuinum. Primi generis ſunt benedictiones aquę, veſtrum Sacerdotalium, mapparum altaris, corporalium, & vaſculi pro ſacroſancta Euchariſtia, de quibus in miſsali agitur, quia communes eſse poſsunt ſimplicī Sacerdoti priuilegiato. Secundi generis aliæ ſunt, Agni in Paſchate, ouorum, panis, nouorum fructuum, cuiuſcunque comeſtibilis, candelarum, loci, domus nouę, thalami, & nouę nauis; quę in miſsali deſcriptę ſunt citra pręiudicium aliarum quę in Rituali Ro. habentur, quia hę à quocunque Sacerdote fieri poſsunt.

Habitus benedicturi Sacerdotis, eſt ſuperpelliceū, & ſtola regulariter alba; aliquando vio-

violacea, nẽpe in benedictione coniuncta cum exorcismis. Vnde ad aquam benedicendam eo colore vtimur. Potest tamen adhiberi stola coloris tempori conuenientis.

4 Stando semper benedicat Sacerdos, & aperto capite, manuque, formet signum Crucis versus rem vbi est nota, & itẽ ipsam aspergat in fine ter, hoc est in medio, à dextris, & à sinistris rei.

5 Super altare quidem benedicendæ res collocari poterunt; non tamen esculenta, quæ omninò super mensam ponenda sunt extra altare.

6 Nunquam omittitur in dominicis aquę benedictę aspersio.

Regulę seruandæ in aspersione.

HAec aspersio fit dicta Tertia, & ante benedictionẽ Palmarum, & Candelarum si Purificationis festum occurrat in die dom. Sacerdos igitur ce-

celebraturus, procedit his diebus de sacristia cum pluuiali, medius inter Ministros paratos, fimbrias anteriores pluuialis tenentes, & cũ peruenerit ad gradus, sistit in infimo, ibiq; genuflexus (etiam tempore Paschali) aspergit ter altare, nempe in medio, à dextris, & à sinistris altaris, hoc est prius versùs cornu Euang. tum versùs cornu Epistol. *Nota si in altari sit exposita SS. Eucharistia, abstinendum est ab aspersione altaris; Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere ab oculis aspersorij, & manuum, quæ aliàs nunquam omittit tam in principio, quàm in fine aspersionis.* Incipit autem antiphonam antequàm incipiat aspersionem actualem, quia, *Asperges*, est futuri temporis. Aspergit seipsum adhuc genuflexus, deinde erectus aspergit ministros genuflexos, primò Diaconum, tum Subd. deinde Cle-

rum,

rum, sed aspergens non inclinat caput; at Clerum stare decet, detecto capite, & aspergenti reuerenter caput inclinare. Neque fieri debet aspersio singulorum, sed plurium simul tam cleri quàm populi. Canonici singillatim aspergi poterunt ad maiorem eorumdem veneratione; quibus & celebrans aliquam honoris significationem adhibebit ante & post totam eorum asperſionem. Ministri comitantur Sacerdotem, & cum eo dicunt alternatim totum psal. *Miserere*. Quòd si in Cæremoniali Episc. lib. 2. cap. 31. procedit solus celebrans hoc iubetur, ibi ob reuerentiam Episcopi præsentis, vt coram eo cum minori pompa celebrans procedat. *Nota quòd in die Paschatis, & Pentecostes, aspersio fit cũ aqua pridiè benedicta in fonte baptismi, ante infusionem olei & chrismatis accepta.* Tenent mi-

nistri

niſtri librum ante celebrantẽ, dum dicit verſus & orationẽ. Poſt orationẽ deponitur pluuiale, & alsumitur manipulus cum caſula pro miſsa.

7 Benedictio Agni ad communem menſam in Paſchate, fit ex vſu Romano.

8 Abbates & alij Regulariũ ſuperiores, poſsũt benedicere veſtes Sacerdotales Eccleſiarum ſibi Subditarum tantùm, non aliarum, ex decr. Sac. Rit. Cong. 24. Aug. 1609. Nullo modo Sacerdotes ſimplices benedicere poſsunt proprias veſtes, neque Protonotarij *ex decr. Sac. Rit. Cong. 17. Iul. 1627.* Et hic finis totius miſsalis.

Quintam huius operis partem de induſtria omiſimus, vt pote quæ ſolis conſtat appendicibus, ſiue quibus pleniſſima poteſt haberi rubricarum omnium notitia, quod noſtri erat inſtituti compendiosè pro viribili tractare.

IN GRATIAM eorum, qui non habent proprias Miſſis Sanctorum, nuper in Calendario Romano additorum; operę pretium viſum fuit eas in calce huius Tractatus apponere.

In Decembri.

2. Dec. In feſto Sanctæ Bibianę V. & M. Miſſa, Me expectauerunt. de communi.

Oratio.

Deus omnium largitor bonorum, qui in famula tua Bibiana, cum virginitatis flore martyrij palmam coniunxiſti, mentes noſtras eius interceſſione tibi caritate coniunge, vt amotis periculis præmia conſequamur æterna. Per Dominum.

minum. Secreta, *Hostias* &c. Postcom. *Diuini muneris* &c.

In Martio.

4. Mart. In festo S. Casimiri confess. Missa. *Os iusti.* præter orationem propriam, quæ sequitur. *Oratio.*

Deus qui inter regales delicias,& mundi illecebras, Sanctum Casimirum virtute constantiæ roborasti: quæsumus, vt eius intercessione, fideles tui terrena despiciant, & ad cœlestia semper spirent. Per Dominum.

In Aprili.

30. Apr. In festo S. Catharinæ. Virg. Missa. *Dilexisti.*

Oratio.

Da quæsumus omnipotens Deus: vt qui B. Catharinæ virginis tuæ natalitia colimus; & annua solemnitate lætemur, & tantæ virtutis proficiamus exẽplo. Per.

Secreta.

Ascendant ad te Domine

quas in Beatæ Catharinæ ſolemnitate offerimus preces,& hoſtia ſalutaris virgineo flagrans odore. Per. &c.

Poſt Communio.

Æternitatem nobis Domine conferat qua paſti ſumus menſa cœleſtis: quæ Beatę Catharinæ Virginis, vitam etiam aluit temporalem. Per.

In Maio.

26. Maij. In feſto S. Philippi Nerii Conf. Miſsa. *Os iuſti.*

Oratio.

Deus qui beatum Philippũ Confeſsorem tuum ſanctorum tuorum gloria ſublimaſti; concede propitius: vt cuius ſolemnitate lætamur, eius virtutum proficiamus exemplo. Per Dominum. *Secreta.* Præſta nobis. *Poſt Com.* Quæſumus.

In Iunio.

6. Iun. In feſto S. Norberti Epiſc. & Conf. Miſsa. *Statuit.*

Oratio.

Deus qui beatum Norbertum

tum Confeſsorem tuum, atque Pontificem, verbi tui præconem eximium effeciſti, & per eum Eccleſiam tuam noua prole fœcundaſti: præſta quæſumus, vt eiuſdem ſuffragantibus meritis, quod ore ſimul, & opere docuit, te adiuuante exercere valeamus. Per Dominum.

In Iulio.

4. Iul. In feſto S. Eliſabeth Reginæ Portugalliæ viduæ. Miſsa. *Cognoui.* *Oratio.*

Clementiſſime Deus, qui beatam Elizabeth Reginam, inter cæteras egregias dotes, bellici furoris ſedandi prærogatiua decoraſti: da nobis eius interceſſione, poſt mortalis vitæ quam ſuppliciter petimus pacem, ad æterna gaudia peruenire. Per Dominum. Epiſtola. *Mulierem fortem.*

14. Iul. In feſto S. Henrici Conf. *Oratio.*

Omnipotens & miſericors

Deus, qui à gloria tua nullam conditionem excludis: te ſuppliciter exoramus, vt ſicut Beato Henrico Cõfeſſori tuo, poſt terreni culmen imperij, cœleſtis regni ſolium contuliſti; ita meritis eius & precibus, nobis quoque famulis tuis æternæ felicitatis præmia largiaris. Per Dominum. Secreta. *Laudis tibi.* Poſt. com: *Refecti cibo.*

In Auguſto.

16. Aug. In feſto S. Hyacinthi Conf. Miſſa. *Os iuſti.*

20. Aug. In feſto S. Stephani Conf.

Oratio:

Concede quæſumus Eccleſiæ tuæ omnipotens Deus: vt Beatum Stephanum Confeſſorem tuum, quem regnantem in terris propagatorem habuit, propugnatorem habere mereatur gloriolum in cœlis. Per. *Secreta.*

Reſpice quas offerimus hoſtias

stias omnipotens Deus,& præsta; vt qui passionis Dominicæ mysteria celebramus, imitemur quod agimus. Per Dominum.

Post-Communio.

Præsta quæsumus omnipotens Deus: vt Beati Stephani Confessoris tui fidem congrua deuotione sectemur: qui eiusdem fidei dilatatione, de terreno regno, ad cœlestis regni gloriam meruit peruenire. Per Dominum.

In Septembri.

20. Sept. In festo SS. Eustachij &c. Missa. *Sapientiam.*

In Octobri.

6. Oct. In festo S. Brunonis Conf. Missa. *Os iusti. Oratio.*

Sancti Brunonis Confessoris tui quæsumus Domine, intercessionibus adiuuemur: vt qui maiestatem tuam grauiter delinquendo offendimus, eius meritis, & precibus, nostrorum delictorum veniam

Digitized by Google

consequamur. Per Dominum. Secreta. *Laudis*. Post-com. *Quæsumus*, vt in secunda Missa.

8. Octob. In festo S. Birgittæ. viduæ. Missa. *Cognoui*.

Oratio.

Domine Deus noster, qui Beatæ Birgittæ per filium tuũ vnigenitum, secreta cœlestia reuelasti: ipsius pia intercessione, da nobis famulis tuis, in reuelatione sempiternę glorię tuæ, gaudere lætantes. Per eumdem Dominum. *Epistola*, Viduas honora.

Pro sancto Patritio Episcop. & Couf. 17. Mart. *Oratio*. Da quæsumus. De communi.

Supererant adhuc Missæ SS. Ioachimi, impressionis stigmatum, Angelorum Custodum, & S. Caroli, sed quia hæ iamiam habentur in Missalibus etiam communioribus, eas omisimus.

TRA-

TRACTATVS SECVNDVS.

TRactatus secundus Breuiarij leges cõplectitur. Rubricæ autem Breuiarii, seu leges, in duas partes, diuiduntur, nempe in generales, quæ initio Breuiarii ponuntur, & in particulares, quę sunt per Breuiarium vndequaque sparsæ. Sed quò conformiores esse possint leges Breuiarii, Missalis legibus; eas in quatuor partes diuidimus, quas eadem methodo, & ordine prosequemur, quo prosecuti sumus Missalis rubricas in priori huius voluminis parte, duabus nem-

pe interiectis partibus, quæ in Breuiario desiderantur: illa scilicet quæ ritus præscribit, & alia quæ defectus patefacit, vtramque ex Gauanti lucubrationibus desumpturi. Nec tamen illius insistemus methodo, vtpote alium omnino ordinem secuturi, ne pars posterior a priori dissideat. Hoc posito fundamento, rubricas Breuiarij in quatuor partes diuidendas censemus, quarum prima contineat generales rubricas; secunda, ritus præscribat seruandos in recitatione tam publica quàm priuata; tertia defectus vitandos doceat; 4. rubricas particulares complectatur.

PARS

PARS PRIMA.

PRima pars rubricarũ Breuiarij, generales rubricas 37. titulis complectitur. Verùm breuitati ſtudentes, titulum vltimum, tamquàm nimiùs neceſſarium omittendum duximus, vel remittendũ ſaltem in calcem operis, cum de appendicibus Breuiarij; vbi latis fusè, de his quæ hoc vltimo titulo comprehenduntur, tractabimus. Sicque ſuper ſunt nobis 36. tituli in hac priori rubricarum parte enucleandi, quos in titulos 26. cõpendiosè redigemus. Rubricæ autem generales in tres partes ſubdiuiduntur. Aliæ enim ſpectant ad totum integrum officium; aliæ attinent ad maiores partes officij; aliæ verſantur circa partium partes. Totum integrum officium eſt vel duplex, vel ſemid. vel ſimplex,

vel dominicale, vel feriale, vel de vigilia, vel de octaua vel de S. Maria in sabbato, vel pro officio, commemorationem habet, vel concurrit cum alio, vel occurrit, ita vt alterius fiat translatio. De quibus agitur in Breuiario, primis 11. titulis. Maiores partes officii, sunt matutinum laudes, prima, tertia, sexta nona, vesperæ, & completo, rium. De quibus titulis 13. 14. 15. 16. 17. & 18. Partium partes, sunt inuitatorium, hymni, antiphonæ, psalmi, cantica, versus, absolutiones, benedictiones, lectiones, responsoria, capitula, orationes, Hymnus. *Te Deum*, Oratio Dominica, Salutatio Angelica Symbolū Apostolorum, Symbolum Athanasij, Preces, suffragia sanctorū, & Antiphonæ B. Mariæ finales, de quibus à titulo 19. ad titulum 36.

De

De duplici. Tit. 1.

QVatuor ſunt duplicium genera. Primum dicitur primæ claſſis ; ſecundũ. ſecundæ claſſis; tertium appellatur maius , 4. minus per annum. Primæ claſſis ſunt *Natiuitatis Domini*, &c. num. 17, in Eccleſia vniuerſali , queis adde *Dedicationem propriè Eccleſiæ , & Cathedralis , Patroni feſtum, & tituli Eccleſiæ* . 2. claſſis ſunt *Circumciſio Domini* &c. nu. 22. in Eccleſia vniuerſali , ſi addas feſtum *S. Stephani & SS. Innocentium* : Duplicia maiora per annum ſunt *Tranſiguratio Domini* &c. queis adde nunc dies octauas , *Epiphaniæ , Paſchæ , Aſcenſionis , & Corporis Chriſti*, numero 16. in Eccleſia vniuerſali ; His etiam addendi ſunt *Patroni minùs principales* , niſi ſint altioris ordinis in kalend. Reliqua duplicia ſunt minora quibus in kalendario apponitur hæc vox

Du-

quas in Beatæ Catharinæ ſolemnitate offerimus preces,& hoſtia ſalutaris virgineo flagrans odore. Per. &c.

Poſt Communio.

Æternitatem nobis Domine conferat qua paſti ſumus menſa cœleſtis: quæ Beatę Catharinæ Virginis, vitam etiam aluit temporalem. Per.

In Maio.

26. Maij. In feſto S. Philippi Nerii Conf. Miſsa. *Os iuſti.*

Oratio.

Deus qui beatum Philippū Confeſsorem tuum ſanctorum tuorum gloria ſublimaſti; concede propitius: vt cuius ſolemnitate lætamur, eius virtutum proficiamus exemplo. Per Dominum. *Secreta.* Præſta nobis. *Poſt Com.* Quæſumus.

In Iunio.

6. Iun. In feſto S. Norberti Epiſc. & Conf. Miſsa. *Statuit.*

Oratio.

Deus qui beatum Norbertum

tum Confeſsorem tuum, atque Pontificem, verbi tui præconem eximium effeciſti, & per eum Eccleſiam tuam noua prole fœcundaſti: præſta quæſumus, vt eiuſdem ſuffragantibus meritis, quod ore ſimul & opere docuit, te adiuuante exercere valeamus. Per Dominum.

In Iulio.

4. Iul. In feſto S. Eliſabeth Reginæ Portugalliæ viduæ. Miſsa. *Cognoui.* *Oratio.*

Clementiſſime Deus, qui beatam Elizabeth Reginam, inter cæteras egregias dotes, bellici furoris ſedandi prærogatiua decoraſti: da nobis eius interceſſione, poſt mortalis vitæ quam ſuppliciter petimus pacem, ad æterna gaudia peruenire. Per Dominum. Epiſtola. *Mulierem fortem.*

14. Iul. In feſto S. Henrici Conf. *Oratio.*

Omnipotens & miſericors

Deus, qui à gloria tua nullam conditionem excludis: te supplíciter exoramus, vt sicut Beato Henrico Cõfessori tuo, post terreni culmen imperij, cœlestis regni solium contulisti; ita meritis eius & precibus, nobis quoque famulis tuis æternæ felicitatis præmia largiaris. Per Dominum. Secreta. *Laudis tibi.* Post. com: *Refecti cibo.*

In Augusto.

16. Aug. In festo S. Hyacinthi Conf. Missa. *Os iusti.*

20. Aug. In festo S. Stephani Conf.

Oratio:

Concede quæsumus Ecclesiæ tuæ omnipotens Deus: vt Beatum Stephanum Confessorem tuum, quem regnantem in terris propagatorem habuit, propugnatorem habere mereatur gloriosum in cœlis. Per. *Secreta.*

Respice quas offerimus hostias

stias omnipotens Deus,& præsta; vt qui passionis Dominicæ mysteria celebramus, imitemur quod agimus. Per Dominum.

Post-Communio.

Præsta quæsumus omnipotens Deus: vt Beati Stephani Confessoris tui fidem congrua deuotione sectemur: qui eiusdem fidei dilatatione, de terreno regno, ad cœlestis regni gloriam meruit peruenire. Per Dominum.

In Septembri.

20. Sept. In festo SS. Eustachij &c. Missa. *Sapientiam.*

In Octobri.

6. Oct. In festo S. Brunonis Conf. Missa. *Os iusti.* *Oratio.*

Sancti Brunonis Confessoris tui quæsumus Domine, intercessionibus adiuuemur: vt qui maiestatem tuam grauiter delinquendo offendimus, eius meritis, & precibus, nostrorum delictorum veniam

consequamur. Per Dominum. Secreta. *Laudis*. Post-com. *Quæsumus*, vt in secunda Missa.

8. Octob. In festo S. Birgittæ. viduæ. Missa. *Cognoui*.

Oratio.

Domine Deus noster, qui Beatæ Birgittæ per filium tuũ vnigenitum, secreta cœlestia reuelasti: ipsius pia intercessione, da nobis famulis tuis, in reuelatione sempiternę glorię tuæ, gaudere lætantes. Per eumdem Dominum. *Epistola*, Viduas honora.

Pro sancto Patritio Episcop. & Couf. 17. Mart. *Oratio*. Da quæsumus. De communi.

Supererant adhuc Missæ SS. Ioachimi, impressionis stigmatum, Angelorum Custodum, & S. Caroli, sed quia hæ iamiam habentur in Missalibus etiam communioribus, eas omisimus.

TRA-

Digitized by Google

TRACTATVS SECVNDVS.

Tractatus secundus Breuiarij leges cõplectitur. Rubricæ autem Breuiarii, seu leges, in duas partes, diuiduntur, nempe in generales, quæ initio Breuiarii ponuntur, & in particulares, quę sunt per Breuiarium vndequaque sparsæ. Sed quò conformiores esse possint leges Breuiarii, Missalis legibus; eas in quatuor partes diuidimus, quas eadem methodo, & ordine prosequemur, quo prosecuti sumus Missalis rubricas in priori huius voluminis parte, duabus nempe

pe interiectis partibus, quæ in Breuiario desiderantur: illa scilicet quæ ritus præscribit, & alia quæ defectus patefacit, vtramque ex Gauanti lucubrationibus desumpturi. Nec tamen illius insistemus methodo, vtpote alium omnino ordinem secuturi, ne pars posterior a priori dissideat. Hoc posito fundamento, rubricas Breuiarij in quatuor partes dividendas censemus, quarum prima contineat generales rubricas; secunda, ritus præscribat seruandos in recitatione tam publica quàm priuata; tertia defectus vitandos doceat; 4. rubricas particulares complectatur.

PARS

PARS PRIMA.

PRima pars rubricarũ Breuiarij, generales rubricas
37. titulis complectitur. Verùm breuitati ſtudentes, titulum vltimum, tamquàm minùs neceſſarium omittendum duximus, vel remittendũ ſaltem in calcem operis, cum de appendicibus Breuiarij; vbi latis fusè, de his quæ hoc vltimo titulo comprehenduntur, tractabimus. Sicque ſuper ſunt nobis 36. tituli in hac priori rubricarum parte enucleandi, quos in titulos 26. cõpendiosè redigemus. Rubricæ autem generales in tres partes ſubdiuiduntur. Aliæ enim ſpectant ad totum integrum officium; aliæ attinent ad maiores partes officij; aliæ verſantur circa partium partes. Totum integrum officium eſt vel duplex, vel ſemid. vel ſimplex,

De duplici. Tit. 1.

QVatuor ſunt duplicium genera. Primum dicitur primæ claſſis ; ſecundũ. ſecundæ claſſis; tertium appellatur maius , 4. minus per annum. Primæ claſſis ſunt *Natiuitatis Domini*, &c. num. 17, in Eccleſia vniuerſali , queis adde *Dedicationem propriè Eccleſiæ , & Cathedralis , Patroni feſtum, & tituli Eccleſiæ* . 2. claſſis ſunt *Circumciſio Domini* &c. nu. 22. in Eccleſia vniuerſali , ſi addas feſtum *S. Stephani & SS. Innocentium* : Duplicia maiora per annum ſunt *Tranſiguratio Domini* &c. queis adde nunc dies octauas , *Epiphaniæ , Paſchæ , Aſcenſionis , & Corporis Chriſti*, numero 16. in Eccleſia vniuerſali ; His etiam addendi ſunt *Patroni minùs principales* , niſi ſint altioris ordinis in kalend. Reliqua duplicia ſunt minora quibus in kalendario apponitur hæc vox

Du-

Duplex. & præterea *dies octauæ festorum habentium octauam*, quarum supra non meminimus.

Festa Beatificatorum, aqualia sunt festis Canonizatorum, dummodò sint eiusdem ordinis.

De sancto cuius habetur insignis reliquia, si concedatur officium, fit duplex minus per annum, *ita Sac. Rit. Cong. 25. Nouembr. 1602.* Translatio Patroni principalis loci, ritu duplici celebratur.

De semiduplici. Tit. 2.

SEmiduplici ritu gaudent dominicæ per annum, & ea sanctorum festa quibus in kalendario appositæ est vox *semiduplex*, item dies infra octauas.

De Sancto cuius habetur reliquia non insignis, si concedatur officium debet esse semiduplex.

De Sanctis locorum cõsueuit sancta Sedes Apostolica

vbi

vbi neque nati, neque mortui sunt, neque reliquiæ insignes extant, concedere officium semiduplex.

Inuentiones & translationes (excepta translatione principalis patroni) ritu semiduplici coluntur.

De Simplici. Tit. 3.

FEsta simplicia quibus in kalendario nihil apponitur; superant hodie centenarium numerum.

De Dominicæ. Tit. 4.

DAntur Dominicæ vacãtes à Natiu. Domini ad Epiphaniam inclusiuè, quia incongruum erat si occurreret festum Natiuitatis Domini vel Circuncisionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quòd vna cum festo Domini, fieret commemoratio de Dominica quod est festum Domini. In gratiam autem Natiuitatis Domini & Circumcisionis, fuit ordinatum, quòd nec in tribus

festis

festis & octauis diebus S. Stephani, S. Ioannis. Et SS. Innocentum, vlla haberetur ratio Dom. occurrentis.

2 Siquę superstit Dominica quę proprie in die Dominico locum non habeat, quod accidere potest in officio 3.4.5. aut 6. Dominicę post Epiphaniam, & 23. post Pentecosten tunc fit de Dominica exclusa, in sabbato precedenti, nō impedito festo 9. lectionum, alioquin in alia immediatè precedenti feria, seu festo simplici, in qua, seu quo, officium fiat de feria, & legantur tres lectiones de homil. Dom. & in laudibus dicatur antiph. *ad Benedictus*, & oratio de Dominica currente in proprio loco, cum commemoratione, festi simplicis. *Sed nota præcedentem feriam non esse ad libitum, sed solũ si Sabbatum impeditum fuerit festo nouem lectionum. Quòd si tota hebdomada sit impedita offi-*

cijs

cùjs nouem lectionum etiam translatis , tunc in Snbbato legatur 9. lectio de homil. Dom. & commemoratio eiusdem in laudibus tantùm cum Antiph. & oratione propria.

Sabbato impedito, aut feria 6. aut 5. à festo simplici non erit anticipandum , officium prædictarum Dominicarum , feria 4. aut 3. in qua nullum fortasse occurrit festum . Nam neque simplex officium B. Marię in sabbato , neque festum simplex in eodem , aut feriis prędictis occurrens , impedit , quominùs in sabbato fiat officium de Dom. quę superfit , sed tantùm officium 9. lect. Curandum tamen est quoad fieri potest vt propriùs ad sabbatū fiat officium de ea Dom.

3 Dominicę primę classis , nempe 1. Dominica Aduent. 1. Quadragesimę , Passionis , Palm. in Albis , excellunt aliis , quibus etiam Patroni cedunt .

4 Do-

4 Dominicæ 2. classis, cedunt festis Patroni loci, tituli Ecclesiæ, & eiusdem dedic. non alijs.

5 Dominica 1. mensis est ea quæ venit in calendis mensis, vel est proximior ipsis, siue ante, siue post.

6 Dominica 1. Aduent. est ea quæ proximior est festo S. Andreæ siue ante, siue post, vel quæ venerit in ipso festo.

De Feriis. Tit. 5.

FEriarum genus duplex: maius alterum, eò quòd de feria maiori fit semper in officio saltem commemoratio, nempe de feria Aduentus, Quadragesimæ quatuor temporum & 2. Rogationum: alterum minus, reliquarum quæ supersunt.

De Vigilijs. Tit. 6.

1 VIgilia occurrens in Dominica, transfertur in Sabbatum præcedens, exceptis vigilijs Natiuitatis Domini, &

Epiph.

Epiph. de quibus fit officium eo die quo occurrunt.

4 Vigilia occurrens in festo 1. classis, in officio nullam habet commemorationem: imò expediret auctoritate maiorum eo casu anticipari ieiunium ante illud festũ 1. classis eo modo quo Nauarrus testatur Leonem statuisse, vt eo anno quo vigilia S. Ioannis Baptistæ incidit in festũ Corporis Christi, pridiè eiusdem festi ieiũnetur 4. scilicet feria. *Caietanus docet in verbo ieiunium, cum Tabiena & alijs, posse Episcopum, in festo solemni Patroni loci, si in eo occurrat vigilia, transferre ieiunium in pridianum diem.* Officium autem vigiliæ, in his casibus non est anticipandum, separari namque possunt officium vigiliæ, & ieiunium eiusdem.

5 Vigilia occurrẽs in feria maiori, omittitur in officio, ita vt nec de ea fiat cõmemoratio.

4 De Vigilia Epiphaniæ fit semper commemoratio quocumque duplici occurrente, quod additum est in postrema Breuiarii recognitione.

De Octaua. Tit. 7.

1 COnsueuerunt cum octauis solemniter celebrari festa sanctorum apud quasdam Ecclesias, Cõgregationes, & Religiones. Quæ non abrogantur in rubrica de octaua num. 1. sed post editum à Pio V. Breuiarium, nulla potest induci octaua vltra prædictas sine sedis Apostolicæ auctoritate. Ex quo apparet non posse fieri festum cum octaua, tum canonizationis, tum beatificationis, precluſa licentia Sanctę sedis Apostolicę.

4 [Inter octau. est differentia quę reuocari potest ad quatuor gradus. In primo gradu, sunt octauę Paschę, & Pentecostes, in quibus non fit de vllo festo. In 2. gradu, oct. Epipha-

phanię admittit tantùm festum Patroni, Titularis, & Dedicationis, non tamen in die octaua, in qua celebratur Baptiſmus Chriſti. In 3. gradu octaua Corporis Chriſti admittit duplicia tantùm, non translata, niſi ſint altioris ordinis, quod in poſtrema Breuiarij recognitione decretum eſt. In quarto gradu ctauę reliquę admittunt quæcumque feſta etiam ſemiduplicia. *Nota quod infra octauas huius vltimi gradus, duplicia translata fiant quocumque die; ſemiduplicia verò non transferuntur vltra proximè ſequentem diem, quæ ſi fuerit impedita feſto 9. lectionum, transferuntur poſt octauam; ſed ſemiduplicia occurrẽtia ante octauam, transferuntur ſine dubio poſt oct.*]

3 Infra octauas Epiphanię Corporis Chriſti, & Natiuitatis eiuſdem, occurrente feſto admiſſo ſemper fit commę-

memoratio de octaua.

4 *Maior dignitas octaua attenditur circa classem festoruminam prima classis est dignior secunda: in eadem autem classe attendi debens persona hoc ordine, Christus, Beata Virgo, Angeli, S. Ioan. Baptista, Apostoli, & alij deinde iuxta ordinem Litaniarum: & caeteris paribus, dignior est octaua quam celebrat vniuersalis Ecclesia ea, quam celebrat particularis.*

5 Dedicationis octaua dignior est octaua patroni, & hæc, dignior octaua Titularis, Sed octaua Assumptionis B. Virginis dignior est octaua Dedicationis.

6 In postrema Breuiarii recognitione, decretum est nihil fieri posse, ne commemorationem quidem de octaua quę non habetur in Calendario Rom. à die 17. Decembris, vsque ad Epiph. inclusiue.

7 *Accidit inchoatas octauas non com-*

compleri in tribus casibus. Primus est quando aduenit dies 17. Decembris; secundus quando aduenit feria 4. Ciner. tertius aduenientе vigilia Pentec. Quare si occurrat dies octaua festi habentis octauam in his tribus, eo casu in pridianis vesperis nihil fiat, neque commemoratio de octaua, cum in sequentibus diebus nihil item sit de ea faciendum.

8 Dies octaua festi cuiuslibet habentis octauam nunquam transfertur; & in occursu cedit tantùm duplicibus primæ & 2. Classis. Itaque excludit, & transferri facit festum duplex in ea occurrens siue maius, siue minus. Excipe octauas dies Natiuitatis Domini, & Epiph. quæ excludunt alia festa quęcumque; & octauam Corporis Christi. quæ cedit tantùm duplici 1. classis ex decr. Ioannis 22. Cedit etiam dies octaua Dominicis priuilegiat. 1.

&

& 2. classis, in quibus fit tantùm cõmemoratio de octaua.

9 In primis vesp. cõmunibus diei octauæ & dominicæ priuilegiatæ, recitari debent vesperæ cum psalmis sabbati, à cap. de dom. priuil. & in fine additur commemoratio octauæ tantùm, vt in primis vesp. festi, *ita decreuit Sac. Rit. Cong. 9. Decemb. 1622.*

10 Si dominica ipsa priuilegiata concurrat cum sequenti festo duplici, adhuc commemoratio octauę fiet post commemorationem dom. si verò sequatur festum semiduplex, vesperæ erunt de Dom. cum commemor. diei octauæ, vt in 2. vesp. festi & deinde semiduplicis, vt in primis eiusdem vesp.

11 Si dies octaua cõcurrat cũ alia die octaua; à cap. fit de sequenti, cum commemor. præcedentis. Quod seruatur etiam in die octaua principa-

lis

lis Patroni, quia octauæ omnes, exceptis octauis Domini, sunt eiusdem solemnitatis. Quod si in octaua S. Ioannis Euangelistæ 2. vesperæ sunt integræ in concursu cũ octaua Innocentum; singularis est casus, in propriis locis notatus, ex quo nihil inferri potest contra generalem rubricam.

12 Si dies octaua concurrat cum sequenti duplici minori per annũ à Cap. fit de sequenti cum com. oct. si cum maiori, fit totum de sequenti, cum com. oct. *Excipe octauas Domini quæ in concursu cum duplici etiã maiori, habent vtrasque vesp. integras, quod de primis vesp. octauæ Ascensionis & Corporis Christi, in postrema Breuiarij recognitione decretum est.*

13 Si concurrat dies octaua cũ festo primæ classis sequentis, nulla fit de die oct. com. vt declaratum est in postrema recognitione Breuiarij, de com.

tit. 9. num. 4. Si verò concur
rat cum sequenti duplici 2
classis, etiam translato, totum
officium erit de sequenti cum
com. precedentis, vt aperte
dicitur, de concurrent. tit. 11
num. 7. & est rubrica gene-
ralis, modò in postrema Bre-
uiarii recognitione, additis
iis verbis, *in secundo ordine*
num. 6.

14 Accidit alius concursus
festi dup. vel semid. cum die
infra oct. & duplex quidem
totum habet offic. cum com.
diei infra oct. nisi illud dup.
sit 1. classis, quia tunc de se-
quenti die infra oct. nulla fit
com. vel 2. classis, quando in
die sequenti, non fit officium
de die infra oct. At festum
semiduplex regulariter habet
officium vsque ad cap. quod
est de die inf. oct. excipe festū
SS. Ioannis & Pauli, quod ha-
bet 2. Vesp. integras cum
com. diei infra octauam S.

Ioan-

Ioannis Baptiſtę vt in rubrica propria.

15 Non cedit ſequenti Dominicę vel ſemiduplici, niſi vſque ad cap. quod erit de Dominica. vel ſemiduplici.

16 Si feſtum ſemid. occurrat in ſabbato ante Dom. priuilegiatam, quę eſt ſimul dies octaua feſti. habẽtis octauam, eo caſu in veſp. ſabbati, antiph. & pſalmi erunt de ſemid. cap. de Dom. priuilegiata, com. primùm de ſemid. & *deinde diei octauæ, quę in toto die ſequent. nihil habet* niſi meram commemorationem.

17 Dies oct. Corporis Chriſti ſola gaudet commemor. in occurſu cum duplici primę claſſis, ſed feſtis 2. claſſis non cedit officium, ex rubr. de translatione. tit. 10.

De Officio S. Mariæ in Sabb.

Tit. 8.

1 IN omnibus ſabbatis non impeditis officio, quoad

ritum, digniori, quale est etiam feriæ maioris, aut Dominicæ anticipatæ, fit officium de S. Maria eo modo quo fit de festo simplici festum simplex cedit huic officio, de festo simplici, fit tantùm commemoratio.

2 Ad modum festi simplicis, officium hoc incipit in vesp. feriæ 6. vel à capitulo, si ille dies ferialis est, vel per commemor. si eo die est festum 9. lectionum.

In completorio feriæ 6. quamuis sit de festo 9. lect. in fine tamen hymni ius habet B. virgo vt dicatur, *Gloria tibi Domine*, vel *Iesu tibi sit gloria*, nisi festum habeat aliunde proprium finem, hymnis omnibus destinatum.

3 Quod si fer. 6. fuerit festum eiusdem B. Virg. in 2. Vesp. omittitur com. officii in sabbato.

De

De Commemorationibus.

Tit. 9.

1 DE feria maiori fit com. quando festum 9. lect. in ea occurrit, neque vnquam omittitur de ea commemoratio.

2 De vigilijs fit semper com. nisi occurrant in feria maiori, vel in festo dup. primæ classis, quia tunc nihil fit de vig. excepta vig. Epiph. de qua nunquam omittitur com.

5 De simplici fit com. quando occurrit in feria maiori, vigilia, S. Maria in Sabb. die infra oct. semid. Dominica, die oct. & in dup. per annum, tam in primis Vesp. quam in laudibus, in duplicibus 2. classis tantùm in laudibus; item in eiusdem festi simplicis 1. Vesp. quando cum eo pridiè concurrit semid. Dom. dies oct. dup. per annum 2. classis (non autem primæ.)

4 De S. Maria in Sabbato fit

com: quando cum ea concurrit pridiè semid.dies oct. dup. per annum (modò non fit festum Beatę Virg.) dup. 2. classis,non primæ.

5 De die infra oct. fit com: quando in ea occurrit dies infra oct. digniorem , semid. Dominica , dies oct. alterius octauæ , duplex per annum , non autem quando dup. 1. vel 2. classis occurrit , exceptis oct. SS. Stephani , Ioan. & Innoc.de quibus fit commem. in festis secundæ classis , ex priuilegio speciali.Item quando concurrit cum sequenti semid. Dom. die oct. alterius octauæ, duplex per annum nō cum aliis.

6 De semiduplici fit com. quando concurrit cum sequēti die infra oct. cum alio semid.Dom.die oct.dup.per annum,non cum aliis.

7 De Dominica fit com.quādo in ea occurrit duplex quod

cum-

cumque, aut dies oct. item quando eadem concurrit cum sequenti die oct. vel dup. per annum, non cum aliis.

8 De die oct. fit com. quando in ea occurrit dies oct. Domini, aut dup. 1. vel 2. classis, aut dom. 1. vel 2. class. Item quando concurrit cum alia die oct. vel dup. quocumque (modò non sit primæ classis) sed diuidit Vesp. cum die oct. & cum dup. minore per annum.

9 De duplici minore per annum fit com. quando concurrit cum sequēti alio dup. quocumque (modo non sit primæ classis) aut cum die oct. sed diuidit vesp. cum dup. minore, & cum die octaua.

10 De duplici maiore per annum fit com. quando concurrit cum alio dup. maiore per annum, aut cum dup. 2. classis, sed cum dup. maiori diuidit vesp.

11 De dup. 2. classis fit com: quando concurrit cum dup. 1. classis; vel cum dup. 2. classis digniore.

12 De dup. 1. classis fit com: quando concurrit cum alio dup. digniore 1. classis.

13 Ex dictis patet quod dup. 1. classis admittit in 1. Vesp. commemorationem de dup. 1. classis minùs digno, de dup. 2. classis, de Dom. 1. aut 2. classis cõsequenter quæ sequũtur.

Item de die oct. aut Dom. per annum (si festum occurrat in die oct. aut Dom.) de feria maiori, non de aliis: In laudibus admittit commemorationem Dom. 2. classis, & per annum, diei octauæ, & feriæ maioris, non tamen vigiliæ.

In 2. Vesp. admittit com. sequentis semid. Dom. die, oct. dup. 1. classis minus digni, & alterius cuiuscumque dup. feriæ maioris, non aliorum.

rum. Vide infra numero 15.

4 Duplex 2. classis admittit in primis Vesp. commemorationem Dom. 1. & 2. classis, & Dominicæ per annum, si festum illud occurrat in Dom. & duplicis 2. classis minùs digni, & dup. per annum, & diei oct. & feriæ maioris, non aliorum. In Laudibus admittit commemorationem diei octauæ, Dominicæ per annum, fer. maioris, vigiliæ, festi simp. Sed non diei infra oct. In 2. Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, duplicis 2. classis minùs digni, duplicis per annum, diei octauę, semiduplicis (diei infra oct. si de ea sequenti die fiat officium) feriæ maioris, S. Mariæ in Sabbato (nisi festum sit B. Mariæ) & festi simplicis sequentis.

Appendix.

SI sequatur aliud festum 2. classis minùs dignum, de

quo idcircò in dictis Vesperis fiat tantùm com. & in eodem festo sequenti occurrit festum simplex; tunc in 2. vesperis integris, precedentis festi, nihil fiet de simplici, consequenter, neque de Dom. per annum, in quâ occurrerat festum præcedens: quia festum sequens, licèt non habeat vesperas, habet tamen ius excludendi cõmemorationes predictas in ijs vesp. quæ suæ primę essent, nisi occurreret cum magè digno. A fortiori si festum primæ classis minùs dignum, sequatur aliud 1. classis magis dignum, de quo idcircò (nempè de minùs digno) in 2. vesperis præcedentis, fiat tantùm com. tunc in ijdem 2. vesp. nulla fiet com. dom. per annum, in qua occurrerat festum præcedens. *Casus accidit Conuenis quoties dedicatio Ecclesiæ Cathedralis (quæ immediatè præcedit festum S. Bertrandi Patroni prin-*

principalis loci) occurris in die Dom.

15 Duplex per annum maius in 1. vesperis admittit com. Dominicæ cuiuscumque, duplicis maioris (cum quo diuidit veſperas) duplicis minoris, diei octauæ, semid. diei infra oct. cum qua concurrit, ferię maioris, festi simpl. eodem die occurrent. In Laudibus admittit com. Dominicæ, diei infra oct. fer. maioris, vigiliæ, & festi simplicis. In 2. vesperis admittit com. dupl. maioris (cum quo diuidit vesp.) Dominicæ cuiuscumque, dupl. minoris, diei, oct. semid. diei infra oct. ferię maioris, B. Mariæ in Sabb. & festi simplicis.

16 Duplex per annum minus in 1. vesp. admittit com. Dominicæ cuiuscumque, tum alterius dup. minoris, aut diei octauæ (cum quibus diuidit veſperas) semid. diei infra

oct. ferię maioris, & festi simplicis . In Laudib. admittit com. Dom. diei infra oct. fer. maioris , aut vigiliæ , & festi simplicis . In 2. Vesperis admittit com. alterius dup. minoris , aut diei octauæ (cum quibus diuidit Vesper.) Dom. cuiuscumque, semid. diei , infra oct. feriæ maioris S. Mar. in sabb. & festi simplicis.

17 Dies oct. easdem commemorationes admittit quas duplex min. sed dies octauę Domini , admittunt eas tantum , quas admittit duplex maius .

18 Dominica per annum in 1. vesperis admittit com. semiduplicis, & diei infra octauam (cum quibus diuidit vesperas) & festi simplicis , eodem die , occurrentis . In Laudibus cō memorationē diei infra octauam , & simplicis . In 2. Vesp. commemor: semiduplicis, diei infra oct. & simplicis ; at Dominica

minica priuilegiat. admittit vltra commemor. prædictas, commemorationem diei octauę, in vtrisque Vesp. & Laudibus. *Hic casus accidit in nostra Cong. in qua dies octaua solemnitatis Domini Iesu (quod festum præcipuum & Titulare est Congregationis nostræ, & celebratur die 28. Ian.) occurrere potest in Dominicis Septuag. Sexag. & Quinquagesimæ.*

19 Semiduplex admittit in primis Vesp. com. semid. & diei infra oct. (cum quibus diuidit Vesperas) fer. maioris & fest. simplicis. In Laudibus commemorationē diei infra octauam, feriæ maioris, vigilię, & festi simpl. In 2. Vesperis, commemorationem Dominicæ, alterius semiduplicis sequentis, diei infra oct. (cum quibus diuidit Vesperas) fer. maioris, & festi simpl.

20 Dies infra oct. admittit easdem com. quas festum semid.

S. Ma-

S. Maria in Sabb. admittit commemor. in 1. vesp. & Laud. festi simp. tantùm.

22 Simplex admittit tantùm com. alterius simpl.

23 Feria maior admittit com. tantùm festi simplicis ; idem dic de vigilia.

24 *De tribus octauis fit com. in vtriſque veſp. & Laud. quocumqs feſto infra eas occurrente , nimirũ Natiuitatis Domini , Epiph. & Corporis Chriſti.*

25 Si ex eodem communi ſumitur commemoratio , vnde ſumptum eſt officium; variantur antiphonæ & verſus , ità vt in veſperis ſumatur commemor. ex Laud. & è contrà : niſi aliter proprijs locis notetur. Quod de Antiphona , & verſu dicitur, intellige quoque de verſu tantùm , vt varietur, ſi eſt opus, & ſimiliter de oratione . Neque refert ſi pro commemor. eiuſdem , contingat dici eundem verſum in

primis

primis Vesp. & Laud. vt in festo S. Donati in quo fit aliquando, de translata Inuentione S. Stephani; & pro commemor. S. Donati, dicitur & in Vesperis, & in Laud. idem versus, *Iustus vt palma* &c. quia in Laudibus nulla est necessitas variandi versum de Laud. proprium.

26 *Antiphonę ad Benedictus de communi Pontificum; & de communi non Pontificum confess. sunt diuersę: vt altera pro officio, altera pro commemor. in Laud. deseruire queant. Habes nunc exemplum in Breuiario recogn. in festo S. Bonauenturę, & S. Henrici.*

17 Quando in officio de vno Martyre, fit commemor. de Martyre altero; & inter suffragia fit commemor. de Patrono item Martyre, per antiphonam de communi, vtere vltimo loco; versu 2. vel 3. nocturni. Idem fiat si quatuor occurrant, adhibita antipho-

na,

na, quę prima est Nocturni primi, & versu Noctuvnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

28 Commemoratio de Dominica, vel de fer. maiori, vel de die octaua SS. Petri, & Pauli quæ habet homiliam cum suo Euangelio proprio (si in ea occurrat festum 1. vel 2. classis) addit lectionem eiusdem homiliæ, in fine tertij noct. pro 9. lectione, id est, vel primam tantùm de homilia, vel tres, in vna simul lectione coniunctas.

29 De Sanctis qui propriam lectionem habent, de vita & gestis ipsorum (non autem appropriatam de communi, vt in festo v. g. S. Margaritę) legitur & est 9. lectio si vna est, vel si duę sint, ex duabus fit vna. Sed hæc lectio omittitur in Dom. quæ habent nonum responsorium, & in officio in quo dicuntur tantum

tres

tres lectiones.

30 Si occurrant duæ cõmem. in eodem officio; scilicet Dominicæ; vel ferię maioris, vel vigiliç, quę habet homiliam; & simplicis festi quod habet propriam lect. omittitur lectio de Sancto, & legitur homilia.

31 De die infra oct. non legitur 9. lectio, licet habeat homiliam propriam, imò neque si habeat Euangelium diuersum ab Euangelio festi, quod accidit infra octau. Apostolorum Petri, & Pauli.

32 Si octaua dies Apostol. Petri, & Pauli occurrat in Dom. in qua fit de Titulari Ecclesiæ, cum com. octauę (quę habet Euangelium proprium) & Dominicę; legatur potius Euangelium cum homilia Dominicę, vt legantur populo per annum in Missa omnia Euangelia Dominicalia. Ex *Gauanto*. Censent alii legendum

dum potiùs Euangelium octauæ, tum quia huius officium dignius est; tum quia huiusmodi Euangelium non potest legi alio die: quod non potest dici de Euangelio Domin. potest enim legi sequentibus diebus infra hebdomadam.

33 Quando contingit fieri plures commemorat. seruetur hic ordo. De duplici, ante diem octauam; de die octaua, ante Dominicam; de Dominica ante festum semid. de semiduplici, ante diem infra octauam; de die infra octauam ante ferias maiores; de ijs ante comm. S. Mariæ in Sabb. de ea, ante festum simplex. *Dixi de semiduplici, ante diem infra oct. quod bene nota, quia semiduplex est festumsdies verò infra octau. est tantùm continuatio festi. Habes casum in 2. Vesp. S. Thomæ Cantuariensis; quando concurrit cum festo S. Siluestri, quo casu, commemoratio S. Thomæ, precedit comme-*

memorat. omnium oct.

34 Fit com. festi simpl. in Vesp. de feria, quando postridie de eodē facienda est rātūm commemorat. ob occurrentem festam maiorem, aut vigiliam, casus accidere potest, in occursu feriæ 4. Ciner. feriæ 4. aut 6. quatuor temporum.

35 Si festum simplex occurrat, in feria 5. in Cœna Domini, tunc in Vesperis præcedentibus feriæ 4. nihil fit de eo vti nec ipso die.

De occurrentia officij diuini, seu de translatione festorum.

Tit. 10.

1 DVplex festum potest occurrere in Dom. Aduētus, & in Dom. à Sept. vsq; ad Dominicam in Albis inclusiuè, in vigilia Natiuitatis Domini, in Circumcisione, in totā octaua Epiphan. in feria 4. ciner. in tota maiori hebdom. infra oct. Paschæ, Ascensione Domini, in diebus à vigilia Pen-

Pentecoſt. incluſiuè, vſque ad feſtum Trinitatis incluſiuè, in feſto Corporis Chriſti, & eius die octaua, in Aſſumptione B. Virginis, & in feſto omnium SS. quæ duo vltima, addita ſunt in poſtrema recognitione Breuiarij; & tunc duplex transfertur in primam diem feſto 9. lectionum non impeditam.

2 Si verò eſt duplex primæ claſſ. de eo fit in Dominicis 2. 3. & quartæ Aduentus & Quadrag. in Dominica Septuag. ſexageſimę & Quinquageſimæ, & infra oct. Epiphaniæ, & in die octaua Corporis Chriſti.

3 Si contingat vt duo feſta dupl. occurrant eodem die infra oct. hoc eſt, in Eccleſia aliqua particulari, quæ fortè celebret octauam Patroni loci, aut aliam, infra quam poteſt occurrere duplex, ex feſtis mobilibus, vna cum duplici per annum in calenda-

rio

rio Rom. eo casu transferrī debet duplex minus, in primā diem similiter non impeditā.
Accidit Tolosæ casus particularis anno 1635. *die* 14. *Iunij*: *occurrerunt enim eodem. die tria officia duplicia, nempe diei octauæ Corporis Christi, translationis S. Exuperij, & S. Basilij magni Octauæ cessit translatio; translationi, vt pote solemniori (festum enim populi est) cessit festum S. Basilij; & singulis annis occurrunt duo posteriora eodem die, quocirca, assignandus esset certus dies festo S. Basilij auctoritate maiorum.*

4 Semiduplex potest occurrere in diebus prædictis num. 1. & secundo, & præterea infra oct. Corporis Christi, & alijs Dominicis per annum, in quibus casibus, transfertur in primam diem nom. impeditā similiter. Si occurrat in Dominica infra octauam, transfertur in proximè sequentem feriam

riam secundam,& si est impedita,vltra octauam. Si occurrat infra octauam Corp. Christi, & immediatè sequantur octauæ S. Ioannis,& SS. Apostol. transfertur post omnes octauas.

5 Occurrentibus pluribus festis nouem lect. transferatur minùs nobile, vel ratione ritus,putà quia semiduplex occurrit cum duplici,vel ratione personæ, quæ sit inferioris ordinis, si sint in ritu æquales.

6 Translatis pluribus festis duplicibus & semid. fiat officium priùs de digniori quoad ritum; quod si æqualis sit ritus, fiat de eo prius quod erat priùs in kalendario.

7 Si occurrat in Dom. in Albis, vel Trinitatis, aliquod festum, quod ex prædictis debet transferri (nulla habita ratione quod habeat ius ad illam Domin.) fiat in feria 2. non impedita de festo priùs translato, ordine seruato dignitatis,

&

zis. & kalendarij, prout verè ſonant verba rubricæ de translatione feſtorum num. 7. examinata in poſtrema Breuiarij recognitione.

8 Feſtum ſimplex nunquam transfertur, ſed vel officium vel commemor. fit de eo; vel omninò omittitur vt in feſtis 1. claſſis.

9 Si feſtum aliquod transferatur à tempore Paſchali, ad tempus non Paſchale, vel è contrà: recitandum erit officium congruens tempori.

10 Si occurrant duo feſta eodem die, ſub vna ratione feſti in kalendario Rom. quorum alterum & Patroni, ſeu Tituli Eccleſiæ, feſtum v. g. S. Sebaſtiani, cui cum S. Fabiano fit ordinariè feſtum; eo caſu fit de Patrono, ſeu Titulari tantum, hoc eſt de S. Sebaſtiano ſolo, vti feſto 1. claſſis, non autem de ſocio eo die. Qui verò hac de cauſa in eorum proprio die omittuntur, vel ſunt

in

in calendario Rom. sub ritu duplici, seu semid. & tunc prima die similiter non impedita fit officium de omissis, sub ritu semiduplici tantùm, putà in exemplo allato, fiet de S. Fabiano ritu semiduplici: post oct. S. Sebastiani: vel sunt sub ritu simplici, & tunc in ea Ecclesia nihil fit de sociis omissis. Exempli gratia, in Eccl. SS. Marcellini & Petri, S. Erasmus nihil habet vnquam, ne quidē commemor. die 2. Iunij.

11 Si ij qui diuiduntur, sunt altioris ordinis, vt in Ecclesia S. Philippi Apostoli, de quo solo fit idcircò festum 1. classis, eo casu prima die non impedita, fiet officium de S. Iacobo, sub ritu duplici 2. classis, & die 4. Maij in Laud. tantùm fiet cō memor. cum 9. lectione S. Monicæ, ex duabus vna.

12 Prædicta separatione facta Patroni, seu Titularis, à sociis quos habent in Calendario Rom.

Rom. curandum erit vt oratio, lectiones, & Euangelium cum homilia, congruant festo, ita vt pro vno, non pro pluribus, officium fiat, & deficientibus proprijs, erit ad commune SS. recurrendum, reseruata Patrono potiùs, quàm socijs, oratione propria, & in numero singulari accommodata; pro socijs autem sumatur de communi, nisi contingat de socijs fieri extra octau. Patroni, vel Tituli, quo casu nulla est variandi necessitas.

13 Si ocurrant eadem die Patronus principalis loci, & Titularis Ecclesiæ Regulariũ in propria Ecclesia Regularium, fit de Patrono loci, translato Titulari. Quod si hoc accidat quotannis, assignãda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, nisi ex priuilegio aliter fieri debeat. A fortiori cedet Patrono loci, aliud quodcumque festũ Re-

gularium inferioris classis.

Officia concessa ad libitum, in pari gradu, cedunt alijs de præcepto, vel ex vi rubricarum recitandis.

De concurrentia officij.

Tit. 11.

1 DAntur in Officio diuino concurrentia, & occurrentia.

Concurrentia est duorum pridiè & hodiè, vel hodiè & postridiè celebrandorum; occurrentia est duorum in eodē die celebrandorum.

2 Festum duplex concurrere potest cum alio dupl. vel die oct. festi habentis octauam. Si ergo sunt æqualia regulariter a cap. fit de sequenti, commemor. precedentis. Si verò inæqualia, vesperæ integrę erunt de digniori, commemoratio de minùs digno; Dixi regulariter, quia in festis Natiuitatis Domini fallit hæc regula, vt eo loco patet.

3 Inæ-

3 Inæqualitas attenditur ex hoc ordine. Festa Domini, præferuntur omnibus alijs, & habent vtrasque vesp. integras; festa B. Mariæ, festis aliorum sanctorum. Festa Angelorum, & Apostolorum, cæteris alijs, imò & Euangelistis: Festa Sanctorum qui in proprijs Ecclesijs solemniter celebrantur, alijs in Kalendario descriptis. Hinc appellantur festa prædicta, vel 1. vel 2. classis, vel duplicia maiora; quæ in concursu cum minoribus, habent integras vtrasque vesp. Errant ergò qui in Ecclesia propria B. Rochi, de eodem vt Patrono recitant primas vesp. cum comm. Assumptionis B. Virgin. cui debentur integræ 2. vesp. ex hac rubrica. Quod autem dictum est, festa solemnia locorum præferri alijs in kalendario descriptis, intelligitur cæteris paribus, habita ratione personarum,

rum, iuxta prædictos gradus, & maioritatis ritus.

[Vnde si Patronus loci, aut Titularis Ecclesiæ, inferiores Apostolis, puta martyres, Cõfessores, aut eiusmodi, concurrant cum festo SS. Petri, & Pauli, festum Apostolorum prę ferri debet, & habere vesp. integras, tùm quia rubrica hoc clarè præscribit; tùm quia inter suffragia consueta, commemoratio Apostol. prę cedit commemorationẽ Patroni, seu Titularis; tum quia in oratione *A cunctis*, hoc idem accidit; tum quia hi Apostoli habentur veluti Patroni vniuersalis Eccl. *ex Durando, lib. 6. c.* 60. Vnde non solùm in officio magno, locum habent in suffragiis sanctorum communibus; sed etiam in officio paruo B. Mariæ, in commemorationibus consuetis. *Quod diximus de concurrentia, idem dicendum de occurrentia.* Si enim in die festo

festo Apostolorum Petri, & Pauli, occurrat Patronus loci, vel Titularis Ecclesiæ, ob easdem rationes, fiet de Apostolis, translato festo Patroni, aut Titularis.]

4 Duplex concurrere potest cum Dom. semid. die infra oct. officio S. Mariæ in Sabb. & simplici, & tunc omnia in secundis vesp. erunt de duplici. cum commemor. illorum, nisi duplex esset 1. classis quod admitteret commemorat. de Dom. aut, semid tantùm; vel 2. classis quod admitteret præterea commemorationem de die infra oct. offic. S. Mariæ in Sabbat. & de simplici sequenti.

5 Dominica concurrere potest cum sequenti duplici, & omnia erunt de dupl. cum commemor. Dominicæ, nisi sequens duplex sit 1. aut 2. classis, quod excludit Dom.

Dominicæ præcedentis commemor. Item cum semiduplici potest concurrere, vel cum festo simpl. & in his casibus, omnia de Dom. cum commemor. de sequent. Quæres cur Dominica habeat 2. Vesperas integras in concursu cum semiduplici sequenti, & non habeat integras primas in concursu cum semiduplici præcedenti? Respondet Gauantus quia psalmi sabbatini minus habent festiuitatis, plus ferialitatis, incongrui visi sunt inter festum semidupl. & Dominicam, quò factum est, vt psalmi essent festiui de semiduplici, & capitulum de Dom. at in secundis vesp. totum est festiuum; & cùm Domin. sit festum Domini, debet habere vesp. integras in cõcursu cum festo æqualis ritus.

6 Semiduplex potest concurrere cum dupl. & omnia de dupl. fiunt, cum commemor. semi-

semiduplicis ; nisi duplex fuerit 1. vel 2. classis. Item potest concurrere cum Domin. aut cum alio semidupl. aut die infra octau. & tunc diuiduntur vesperæ, è capitulo de sequenti. Item potest cõcurrere cum offic. B. Mariæ in Sabbat. aut cum simplici, & eo casu omnia de semidupl. cum commemor. sequentis.

7 Simplex non potest concurrere cum sequenti, quia nõ habet 2. vesperas.

8 Feria item non potest concurrere cum sequenti, quia incipit & desinit, vbi desinit & incipit quodcumque aliud officium.

9 De octauæ concursu actiuo, & passiuo, satis superque, titulo 7. præced. *Titulum 12. de ordinando officio, de industria omisimus, vt pote nihil habentem difficultatis.*

De Patrono loci, & Titulo Ecclesiæ

Appendix. Tit. 12.

PAtronus est quem Episcopus cum populo sibi Patronum elegit, eo vel quia primus eò loci Episcopus; vel quia ibi humatus; vel quia ciuis eiusdem loci, vel quia iuuit aliquando mirabiliter populum, in eius necessitatibus, vel ob alias similes causas; Titulus autem Ecclesiæ est is, sub cuius inuocatione dedicata est Ecclesia. Vt sub inuocatione SS. Trinitatis, Corporis Christi, S. Crucis B. Mariæ, Sanctorum &c. Nonnulli vocant patronus, eos erga quos, solo deuotionis affectu mouentur, non communi toti ciuitati, seu loco. At de ijs non loquitur rubrica, quæ locum accipit pro multitudine cleri, & populi, ex communi modo loquendi.

In

In posterum decernendi erunt Patroni iuxta decretum quod sequitur.

DEcretum super electione sanctorum in patronos à Sacr. Rit. Cong. de ordine S. D. N, Vrbani Papæ 8. mandatum die 3. Martij 1630. Sac. Rit. Cong. annuente SS. D. N. in electione Patronorum mandauit infra scripta in posterum seruari debere, declarans quòd aliter facta electio, nulla sit ipso iure 1. quod eligi debeant in patronos, ij solùm qui ab Ecclesia vniuersali, titulo Sanctorum coluntur, non autem beatificati dũtaxat. 2. Quod de Patrono ciuitatis electio fieri debeat per secreta suffragia, à populo, mediante Cõcilio generali illius ciuitatis, vel loci, non autem ab Officialibus solùm, & quòd accedere debeat consẽsus Episcopi, & cleri illius loci. Idemque seruari debet in

Patrono regni, qui pariter eligi debet, per secreta suffragia, à populo singularum ciuitatum prouinciæ. Et quod repræsentantibus regnum, ciuitatem, prouinciam, nulla competat facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc habeant speciale mandatum, & vlteriùs interueniat consensus Episcopi, & cleri dictarum ciuitatũ. 3. Quod causæ electionis nouorum Patronorum debeant in Sacram Congregationem deduci, & ab ea examinari, ac demùm cognita causa ab eadẽ Congreg. approbari & confirmari, & ne præmissorum ignorantia ab vllo vnquam possit allegari, eadem Sac. Rit. Congregat. supradictum decretum imprimi & publicari mandauit.

Io. Bapt. Card Detius.

Loco † sigilli.

T. Tegrinius, Secret.

I De-

1 DEcretum hoc comprehendit etiam Patronos minùs principales, quos decet esse sanctos vniuersales.

2 Dantur Patroni vnius ciuitatis, & patroni vnius Prouinciæ, vt Mediolanensis Prouinciæ Patronus, est S. Ambrosius.

3 Dantur etiam plures Patroni loci, sed vnus debet esse principalis.

4 Titulus Ecclesiæ vnius materialis, solet esse vnicus; sed tamen potest esse pluriú sanctorum sub pluribus festis; vel plurium sub eodem festo.

5 Tam de Patrono principali loci, quàm de Titulari Ecclesiæ; fit officium vt de dupl. 1. classis, cum octaua, & quæcumque supra dedimus duplici 1. classis; eadem concedenda sunt Patrono in suo loco, & Titulari in sua Ecclesia. *Sacr. Rit. Congr. decreuit* sæpiùs Regulares etiam teneri

ad festum de Patrono loci, & officium solemne, iuxta bullam Gregorij XIII. die 30. Decemb. 1573. non tamen teneri ad octauam eiusdem. Oct. verò satis est, si fiat à clero sæculari illius loci.

6 Si Patroni plures dentur, seu Titulares, officium quidem singulorum duplex erit, sed octaua non conceditur, nisi festo principalis Patroni, & principalis item Titularis Ecclesiæ imò neque 1. classis festum erit, nisi sit solemne principale festum principalis patroni, aut Tituli Ecclesiæ, quale non est patroni translatio, & similia.

7 De Patronis minùs principalibus, non tenentur Regulares officium recitare, laudabile tamen est si recitent. Officium autem erit duplex maius per annum.

8 Si accidat quòd in Cathedrali fiat de Patrono loci absque

que

que octaua, veluti Mediolani de S. Ambrosio, subditi Archiepiscopo huius Cathedralis possunt facere octau. Quandonam transferendum, vide supra de translat. fest. tit. 10. num. 1. & 2.

9 Tanta est solemnitas Patroni loci, vt si incidat in vigiliam quæ fit in Kalend. cum ieiunio de præcepto, nihil in officio fiat de vigilia; in mensa tamen ieiunandum erit, nisi transferatur in præcedentem diem ieiunium, auctoritate maiorem.

10 Habet integras vtrasque Vesp. nisi concurrat cum festis Christi 1. classis, aut B. Virginis Assumptæ, aut dedicationis propriæ Ecclesiæ, eique cedunt in concursu octauæ Domini, nempe Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis & Corporis Christi.

Puto ego iuxta prædicta, tit. 11. num. 3. quòd in concur-

cursu , cum sanctis Apostolis Petro,& Paulo , eis cedit Patronus , vt pote dignioribus ; ob rationes ibidem fusè allatas .]

11 Debentur eidem lectiones in primo Nocturno , quę habentur in communi Sanctorũ ad maiorem celebritatem. *Lectiones 2. & 3. Nocturni . si non adsint propriæ in Breuiario, neque extra Breuiarium approbatæ à S. sede Apostolicæ ; sumantur de cõmuni , & de Octauario Rom. in hanc præcipuè causam edito. Nam in officio , nihil est legendum quod ab eadem sede Apostolica ; non sit approbatum, vt fuse probat ex Gelasio Papa Radulphus ,propositione 11. & Sixtus V. constitutione 74. concedens varias facultates : Sac. Rit Congr. officia Sanctorum Patronorum noluit approbari posse ; inconsulto summo Pontifice ; approbata verò pro certo loco ; negauit sæpiùs S. Congreg: extendi posse ad alia loca, inconsulta eadẽ Cõg.*

12 Ti-

12 Titulus altaris seu capellæ celebrandus est, prout in kalendario Rom. describitur; in quo si neque nominatur, ad illud altare celebrari poterunt Missæ festiuæ, cum hymno Angelico, & tribus orationibus, *vt supra tract.* 1. *parte* 1. *tit.* 9. *num.* 10. sed officium nullatenus fiat sine licentia maiorum, ad quos attinet mutare ritum.

13 Si altare est titulus beneficij, idem agendum.

14 Si est titulus Ecclesiæ diruptæ ad illud altare translatæ, ille qui emolumenta prædictæ Ecclesiæ percipit, recitare debet officium de eo in eius festo, & ritus erit semid. nisi dignitas eiusdem aliud exposcat, sed in his casibus consulatur Sacra Rit. Cong.

15 Beneficiatus habēs Ecclesiam, quæ est titulus beneficij, licèt apud eam non resideat, debet tamen festum eiusdem

colere

colere vti 1. classis , & cum octaua celebrare .

16 Titularis non debet celebrari , extra propriam Ecclesiam , nequidem ritu semiduplici .

17 Dies octaua Patroni loci accidit alicubi in festo dupl. quod ibi est in præcepto, vt in vrbe Rhegii, ditionis Estensis, in qua, octaua dies S. Prosperi occurrit in festo Visitatiouis Beatæ Virg. quod ibi est de præcepto ; Sacra Rit. Cong. approbans officio pro clero Rhegiēsi, decreuit fieri officiū de festo , cum com. octauę ; aliás transferri debet festum , vt supra tit. 7. num. 8

18 In vigilia Patroni quæ habet officium in kalendario , erit ea die omittenda comme mor. de Patr. quę solet fieri inter suffragia.

19 Quæ diximus de Patrono principali loci, eadem conueniunt Fundatori & Patrono Ordi-

Ordinis in toto Ordine, poſt ſolemnem canonizationem eiuſdem.

2o Negamus tamen infra octauas Patroni, ſeu Tituli, aut dedicationis propriæ Eccl. faciendam eſſe commemor. de oct. quocumque aduenente feſto: quia hoc eſt priuilegium octauarum Natiuitatis Domini; Epiph. & Corporis Chriſti.

De proprio ritu ſingularum partium. Tit. 13.

POſt regulas generales totius officii, veniendum eſt ad regulas ſingularum officii partium, hoc eſt horarum quas titulis ſex perſtringendas eſſe conſtat, ſi velimus Breuiarii ordinem ſequi, ſed non video cur ſingillatim de iis ſit agendum, cum nullas difficultates peculiares contineant, his igitur prætermiſſis ad reliqua pergamus, quæ ad partium partes attinent.

De

De partium, hoc est horarum partibus. Tit. 14.

HOrarum partes multæ sũt & variæ, quæ propríos habent ritus, verùm ita claros, vt opus non sit earum titulos sigillatim expendere, sed sufficiet quędam scitu digniora breuiter annotare.

Ex Tit. 20. De Hymnis. Tit. 15.

IN officio semid. de B. Virgine quod à Regularibus ex priuilegio fit in Sabbato, si in primis vesp. fiat tantùm commemor. in Completorio dicitur *Gloria tibi Domine*, vel, *Iesu tibi sit gloria* (quod seruari etiã debet, in vniuersali Ecclesia, quando fit de S. Maria in Sabb. more consueto) in secundis autem vesp. si fiat de ea saltem commem. eodem modo concluduntur hymni vsque ad Completoriũ inclusiuè. Quidni ijsdem vtemur legibus in commemoratione solemnita-

tis

tis B.M.Virginis? atque idem ſeruandum eſt in officio ſemid. de SS. Sacramento in feriis quintis à Regular. ſi verò nulla fiat in Veſp. commemor. neque in Completorio variatur finis hymni.

Ex Tit. 21. De Antiphonis.

Tit. 16.

SI Antiphona ſumitur ex principio pſalmi vel canici, & incipit ſic pſalmus, vel canticum; eo caſu non dicitur principium pſalmi, vel canici, ſed continuatur quod ſequitur in pſalmo vel canticо, ab eo loco vbi deſinit Antiphona. Quod nota præſertim in communi Dedicationis Eccleſiæ in 3. nocturno, in pſalmo *Qui habitat*; nam die primo & octauo, dicta Antiph. à choro, incipi debet pſalmus à 2. verſ. *Dicet Dominus*. Si verò tempore Paſchali addas in fine *Alleluia*, tunc incipitur pſalmus à 1. verſu *Qui*

habitat ; quia illud *Alleluia* . tollit continuationem Antiphonæ cum psalmo, *quod additum est in postrema Breuiarij recognitione.*

In Vesp. ferialibus feriæ 2. dicto initio Antiphonæ ab Hebdomadario, *Magnificat*, cantor & chorus simul prosequuntur, quia diuidi commodè non potest vltima pars versus. *Illud certè obseruandum est in enuntiandis Antiphonis, vt initium nunquam sit vnius Syllabæ ; neque eiusmodi vt absurdè orationem præcidat.* Ex titulo 22. de psalmis, nihil decerpsimus, omnia enim satis clara.

Ex titulo 23. *De Canticis.*

Tit. 17.

TRia cantica Euangelica, *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*, quotidie dicuntur, ad quæ standum, vti fit ad Euangelium in Missa. Plurimi initio horum Canticorum formant sibi crucem à fronte

ad pectus, quia est Euangeliũ & placet, quia hoc idem præscribitur Episcopo ad initium cantici *Magnificat*, in Cærem. Episc. lib. 2. cap. 1.

Ex Tit. 25. *de Absolutionibus & Benedictionibus ante lectiones.*

Tit. 18.

LEctor ante lectionem dicit, *Iube Domne*, &c. Vide quam larga potestas benedicendi data sit ei cui iubere dictum est. Dicit *Domne*, non, *Domine*, quia hic Dei titulus est, ille hominis præclari. Ad vltimam lectionem quicumque inferior Episcopo, debet dicere *Iube Domne*, cui secundus in choro respõdere debet benedictionis congrua verba. Notarunt aliqui quòd ille qui solus recitat officium, dicere debet *Iube Domine*, sicuti Sacerdos hoc idem dicit in Missa priuata ante Euangelium & verè par est ratio, sed dispar vsus.

Ex

1 INitia librorum sacræ Scripturæ regulariter legũtur in Dominicis, quòd si festo aliquo impediantur, æquũ est, vt ab initio libri in sequenti die non impedito auspicetur lectio. Hoc habes in rubricis, tit. 26. num. 6.

2 Ex prædictis libris, aliquid quotannis vel in proprio die, vel in sequenti, vel in præcedenti est legendum, ex eadem rubric. num. 7. etiam si plura Prophetarum initia sint legenda: hac adhibita lege, vt non extra propriam eorum Hebdomadam legantur, neque duo initia sub vna conclusione, *Tu autem*, neque in præcedenti feria, si in sequenti datur locus ea legẽdi. Quòd si alicubi impediantur feriæ, festis locorum proprijs, lectiones erunt de communi, & lectiones propriæ de Prophe-

tis.

tis, quæ alio die legi non possunt, eo anno omittuntur. Excipe sequentes casus: Primus est in Epist. S. Pauli, eç enim omnes constituunt vnicum librum, quem sufficit incepisse; Alter casus est in libris Regum, adueniente Augusto; sufficit enim quod de ijs lectus sit primus vel secundus liber. Vbi verò contingit minui numerum Dominicarũ post Epiphaniam, adueniente citius Dominica Septuagesimę, & ideò in feria, vel alia die proxima fit de offic. Dominicæ tertię, vel sequentium, anticipatè; statim ac factum est officium Dominicæ, in sequentibus diebus legi debent Epistolæ S. Pauli, quæ positæ sunt in Dominica anticipata. *Quod in postrema Breuiarij recognitione decretum est.*

3 Quando de Scriptura per annum distributa, non potest legi in festo 9. lectionum, in

1. No-

1. Nocturno; quia eo die non habetur in Breuiario, putà quia sunt 4. tempora, feria Quadragesimæ, aut feria 2. Rogationum, aut Vigilia Ascensionis, eo casu sumuntur lectiones 1. nocturni de Communi quæ alioquin ad maiorem solemnitatem solent assignari; tunc enim ad necessitatem leguntur. Quod intelligi debet non tantùm in festis occurrentibus, seu in die octaua habentis octauam; sed etiã in diebus infra octauam; eadem enim est ratio de festis. Si tamen in festo habente octauam lectæ fuissent in 1. Nocturno, aliælectiones nõ de Communi Sanctorum; eo casu repetendæ erunt.

4 Accidit assignari etiam in Breuiario, quibusdam festis plurium Apostol. lectiones proprias in 1. Noctur. quæ sunt propriæ alterius illorum, & eo casu si diuidatur

festum

festum, quia alter eorum tantùm est Titulus Ecclesiæ, vel Patronus, ei debentur lectiones propriæ, cuius propriæ sunt; alteri, de communi quæ habentur in 1. Noct. Quæ item legi debent quando aliquod festum in propria Ecclesia solemniter celebratur, hoc est in festo 1, vel 2. classis, imò etiam in festo Patronorum minùs principalium, nisi ob angustiã temporis, ponendum sit initiũ Prophetæ, quod in his vltimis festis poni decretum est, in postrema Breuiarii recognitione.

5 Si hebdomada 4. Octobris fuerit vltima; in feriis 5. & 6. & Sabbato huius hebd. quartæ, legantur lectiones Dom. 5. feriæ 2. & 3. qnæ sequuntur Dominicam 5. qui dies si fuerint impediti, eo anno omittantur illæ lectiones quæ his diebus legi non possunt; si verò in sequenti heb-

domada 5. hę lectiones vel in Domin. vel in ſuis feriis legi non poſſunt , ponantur in ſequentibus ferijs eiuſdem hebdomadę,iuxtà ordinem hiſtoriæ & martyrij Machabeorũ.

Si feſtum ſanctorum Philippi , & Iacobi, occurrat in Sabbato Dominicę 3.poſt Paſcha, tunc in Dominica 4.legi debẽt lectiones feriæ 2. ſequentis,ne bis initium Epiſtolæ S. Iacobi immediatè repetatur.

7 Laudandi non ſunt, qui ritu Rom. recitant officium , & ab officio ritus alieni , mutuò accipiunt lectiones de vita ſanctorum , non approbatas Ro. contra rubr. Breuiar. de dupl. tit.1. num.1. & de lectionibus tit.26. num.9.

8 Monent rubricę quando in Officio nouem lectionum , facienda eſt cõmemor.de ſancto vel de feria , aut Dominica , quæ habet proprium Euangelium , quod legi debet pro 9 lectio-

lectione ; monent, inquam, vt de primę homiliæ (nempe eius de quo fit officium) lectionibus octaua & nona , fiat vna , quæ sit octaua ; quod quamuis sit ad libitum, vt patet ex verbis rubricæ de lectionibus,nu. 3. tamen in quibusdam casibus, deberet omnino legi 9.lectio adiuncta octauæ , nimirum quando in 9. lectione continetur laus propria eorũ, de quibus agitur festum. v. g. in festo SS. septem fratrum eò quòd in 9. lectione laudatur mater ipsorum. Item in festo SS.Martyrũ Nerei &c. quorum laudes propriæ habentur in 9. lectione , & in gratiam huiusce 9. lectionis latum est Euangelium interrum eorum festo, alioquin non valdè congruum ex Dom. 1. post Pent.desumptum.

9 In festis S. Abrahæ & S. Loi , quæ alicubi , celebrantur gi possunt lectiones hausţę

ex Genesi, & ex historia Iobi, quæ videlicet habentur in Dominica Quinquagesimę pro S. Abraham, & in Dom. 1. Septembris pro S. Iob. in 2. Noct. quæ ibidem habentur in eorum commendationem: in 3. Noct. Euangelium *homo quidam nobilis*, cum homilia quæ habetur in festo S. Ludouici Regis. Vel in 1. Noct. lectiones de script. occur. reliqua vt supra. Idem seruari potest, in festis SS. Isaiæ, Hieremiæ, Danielis, Dauidis, & similium vbi celebrantur, propriis è Breuiario, adhibitis eorum lectionibus. *Habes lectiones pro S. Dauid, in Dominica 6. post Pent. de Apologia illius ex libro S. Ambrosii.*

Ex Tit. 27. De Reponsorijs post lect. Tit. 20.

1. *QVi inchoat responsorium idem dicit & versum integrum, imò & Gloria Patri, par enim ratio; ceteri vero de*

de choro, absoluunt Responsorium, & repetunt post versum , & post Gloria Patri .

2 Responsoria primò ponenda in Dominica , si hæc impediatur à festo duplici , ponenda sunt in 1. feria sequenti tãquam historiæ principium, antequam dicantur alia responsoria .

3 Responsoria Tobiæ (si in Dominica aut feria 2. & 3. poni non possunt) ponantur feria quarta, omissis quæ hac die assignantur; tum feria 5. dicantur Responsoria 2. Nocturni Dom. ne bis eadem Responsoria immediatè repetantur.

4 Tempore Passionis omittitur *Gloria Patri* in Resp. officii de temp. sed non in officio Sanctorum , & eius loco resumitur Responsorium à principio, ad finem vsque.

5 Tempore Paschali quidem additur *Alleluia* in fine Resp. sed non in fine versus.

6 In officio trium lect. quando fit de festo, & in ferijs tempore Pasch. dicũtur duo Resp. quę sumuntur de Communi Sanctorum in festis ; & in ferijs, de Dom. præcedenti , nisi propria assignentur , hoc ordine : feria 2. & 5. primum, & secundum Resp. 1. Noct. feria 3. & 6. primum , & secundum 2. Nocturni ; feria 4. & Sabbato , primum , & secundum 3. Nocturni .

[Nota primum,& secundũ; non igitur tertium , loco secundi , quod quidam perperã dicunt, ea ratione moti, quòd in Officio S. Mariæ in Sabb. præscribuntur primum, & tertium Relp. officij parui , vel quod in 3. Resp.est *Gloria Patri* quod non est in secundo; sed hæ rationes non valent ; quia in his casibus, addendum est,*Gloria Patri*, secundo Resp. & ad illud de S.Maria in Sabb. dicimus esse casum singularẽ ;

qui

qui non officit rubricæ generali.

Ex titulo 28. De Responsorijs breuibus horarum. Tit. 21.

1 TEmpore Passionis omittitur *Gloria Patri*, & resumitur initium Responsorij, in Resp. breuibus horarum, sed non omittitur in officio 9. lectionum, ita vt si in Dom. Passionis fiat commemor. in 2. Vesp. de semidupl. sequenti: in Completorio dicendus erit versus, *Gloria Patri*, quia festū est iam inchoatum.

2 Ad primam, fit variatio versus, pro varietate festorum; sed concurrentibus, duobus versibus proprijs, altero, ratione temporis, altero, ratione festi, vt in Conceptione B. Virginis intra Aduentum, præferri debet ratio festi & eius oct. sicuti in fine hymnorū fit: Quare in Dom. infra oct. Conceptionis (vbi fit octaua) dicēdus est versus *qui natus est de*

prima, ad primã non autẽ qui venturus es in mundum. Ex tit. 39. nihil deprompsimus.

Ex Tit. 30. De Oratione. Tit. 22.

SI Oratio pro commemor. sit eadem, cum Oratione principali Officii; mutatur Oratio pro commemor. ne eadem repetatur. Contingit casus iste Tolosæ annis singulis in 2. Vesp. Translationis S. Exuperii, in quibus oratio officii est *Exaudi quæsumus* &c. de Communi Confessoris Pontificis: deinde fit commemor. S. Basilii magni, in cuius Officio, præscribitur eadem Oratio. Sed in hoc casu mutanda est in aliam de Communi *Da quęsumus*. Ex titulis 31. & 32. nihil depromendum reperimus.

Ex Tit. 33. De Symbolo S. Athanasii. Tit. 24.

IN Dom. seu festo SS. Trinitatis, dicitur hoc Symbolum,

lum, quia de Trinitate doctrinam continet ; non tamen quotidiè dicendum est vbi celebratur octaua SS. Trinitatis, quia Dominicæ assignatur ; Quare & in die Octaua dicendum erit .

Ex Tit. 34. De Precibus.

Tit. 24.

QVando quis solus recitat officium, omittere debet *vobis fratres &c.* semelque recitans *Confiteor* , debet addere in plurali quæ sequuntur , *Misereatur nostri peccatis nostris, perducat nos* . Ex quo sequitur , quod recitantes duo officium simul, nihil debent mutare in textu Breuiarii ; sed qui maior est dicat *& vobis fratres* , *& vos fratres*; qui minor *tibi pater & te pater* , sicuti dicunt inuicem, *Dominus vobiscum, & cum spiritu tuo* . Neque moniales mutare debent verba consuetа, in verba, *Matrem, Mater, sorores* , sed eodem modo loqui

nomine Ecclesiæ , ac si essent viri, *ex decreto Sac. Rit. Cong. 18. Aug. 1629.*

Ex Tit. 35. De Commemor. & Suffragijs Sanctorum Communibus. Tit. 25.

NOn fit commemor. de S. Maria inter suffragia cōsueta , ne quidem in propria Ecclesia , quando dicitur eiusdem officium paruum in Choro, nec quandocunque officiū fit de ea; neque enim de eodē fieri debet officium , & commemor. simul . Qui verò priuatim recitat Officium B. Virginis paruum debet in officio de die , facere cōmemorationem de Beata Virg. ac si illud non reciraret ; nisi recitet ratione Chori . Nihil autem refert , si diuidatur officium B. Virginis, ab Officio diei, puta quia illud Vesperi , hoc mane recitatur in Choro; quia vtrūque dicitur , & vnum in ordine ad aliud .

1 De Patrono Principali loci, & de Titulari Ecclesiæ plura sunt notanda.

2 Primò eum esse Patronum loci, qui Maiorum auctoritate & communi sensu populi, colitur vt Patronus: Titulus autem Ecclesiæ ille est a quo denominatur Ecclesia deinde pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, ante vel post S. Mariam, & Apostolos, vel inter eosdem facienda est commemor. hoc est de Titulo Trinitatis, Spiritus Sancti, & Corporis Christi, ante S. Mariam: de Saluatoris Titulo non fit, quando fit de Cruce, quia æquipollent; sed alijs diebus ante S. Mariam. De Angelis, & de S. Ioanne Bap. ante Apostolos. De sanctis veteris testamenti, post Apostolos, licet in Litaniis præcedant Apostolos, ibi enim seruatur ordo temporis, non dignitatis: tum de omnibus aliis.

3 De patrono loci regulariter fit ante Titularem, si sint æqualis dignitatis; si verò inæqualis, seruetur ordo dignitatis, qui colligi potest ex mox dictis, & ex supra notatis tit. 11. num. 3. *Patronus principalis Ordinis, equiparatur Patrono loci; & ijsdem gaudet priuilegijs*. Primum verò locum ante quamcumque commemor. semper habet commemoratio de Cruce; quòd si de Cruce tanquam de Titulo Ecclesiæ facienda est commemoratio, sufficit prædicta quæ fit ante aliàs, *ex decreto Sac. Rit. Cong. 30. Mart.* 1621. & eodem modo sufficit commemoratio de S. Fracisco apud eos ordinis Minorum, quorum Ecclesiæ Titulus est Sacrorum stigmatum.

5 In Ecclesia Omnium Sanctorum nomine dicata, fieri debet commemor. de Apostolis, ante commemorationem de omnibus Sanctis, vti fit in

Officio

Officio paruo B. Mariæ, in quo Oratio Apostolorum præponitur orationi Sanctorum Omnium. Neque incongruit de eodem bis fieri mentionem, semel aperte, semel latenter, quod fit infra Octauam Sanctorum omnium, in qua fiunt commemorationes de sanctis occurrentibus.

5 Oratio de Patrono, seu Titulari, sumitur à die festo eorumdem (non à Vigilia, aut octaua, vt gratis quidam dicunt) mutato verbo *Natiuitatem, Natalitia, in commemorationem*. Quę si minùs congruit, sumatur alia de Communi, in Collecta S. Leonis 2. pro *Commemorationis festa*, lege *Commemorationem*: In Collecta Sanctorum Dionysij, & Sociorum, tace *hodierna die*: In Collecta S. Apollinaris tace *hunc*: Nec est incongruum dicere *præsentem diem honorabilem nobis in B. Ioannis Commemoratione*: neque

qui

qui venerandam, sanctamque lætitiam, in B. Bartholomæi commemoratione.

6 Qui plures habet beneficiorum, & Ecclesiarum Titulos, si Tituli sint de eodem, putà de S. Maria, licet diuersa sint Titulorum festa, sufficit Commemoratio Communis *Sanctæ Mariæ*, & sic de aliis: si verò Tituli sanctorum sunt diuersi, poterit fieri altero ex duobus modis: vel distinguantur classes sanctorum in Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, ita vt vnaquęque classis recolatur, cum propria Antiphona, versu, & oratione, in qua ij nominentur, quorum sunt Tituli beneficiorum; vel de maiorum licentia, formetur Antiphona cum suo versu, & oratione, quæ conueniat omnibus, non exprimendo Titulos Martyrii, virginitatis, & huiusmodi.

7 Regulares debent facere com-

commemorationem de Titulari, cuius Eccleſiæ ſunt adſcripti & quandiù ſunt adſcripti; etiam extra chorum.

8 In Officio Vigiliç Patroni, ſeu Titularis, omittitur eorum commemoratio inter ſuffragia.

9 Cedunt hæ communes cõmemorationes, commemorationi feſti ſimplicis occurrentis, quia feſti commemoratio, priuilegiata eſt Titulo feſtiuo ſupra Communem aliorum commemorationem.

Ex Tit. 36. De fine Officij, & Antiph. finalibus. *Tit.* 26.

IN fine horarum dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, additur verſus *Fidelium animæ* &c. qui verſus non dicitur ante *Pretioſa* ad Primam; neque ad Completorium; neque poſt aliam horam, ſi aliud ſequatur, vt vel Miſſa, vel Officium paruum B. Mariæ; vel Septem Pſalmi, vel Litaniæ,

vel

6 In officio trium lect. quando fit de festo, & in ferijs tempore Pasch. dicũtur duo Resp. quę sumuntur de Communi Sanctorum in festis ; & in ferijs, de Dom. præcedenti , nisi propria assignentur , hoc ordine : feria 2. & 5. primum, & secundum Resp. 1. Noct. feria 3. & 6. primum , & secundum 2. Nocturni ; feria 4. & Sabbato , primum , & secundum 3. Nocturni .

[Nota primum,& secundũ; non igitur tertium , loco secundi , quod quidam perperã dicunt, ea ratione moti, quòd in Officio S. Mariæ in Sabb. præscribuntur primum, & tertium Resp. officij parui , vel quod in 3. Resp.est *Gloria Patri* quod non est in secundo; sed hæ rationes non valent, quia in his casibus, addendum est,*Gloria Patri*, secundo Resp. & ad illud de S.Maria in Sabb. dicimus esse casum singularẽ;

qui

qui non officit rubricæ generali.

Ex titulo 28. De Responsorijs breuibus horarum. Tit. 21.

1 TEmpore Passionis omittitur *Gloria Patri*, & resumitur initium Responsorij, in Resp. breuibus horarum, sed non omittitur in officio 9. lectionum, ita vt si in Dom. Passionis fiat commemor. in 2. Vesp. de semidupl. sequenti: in Completorio dicendus erit versus, *Gloria Patri*, quia festū est iam inchoatum.

2 Ad primam, fit variatio versus, pro varietate festorum; sed concurrentibus, duobus versibus proprijs, altero, ratione temporis, altero, ratione festi, vt in Conceptione B. Virginis intra Aduentum, præferri debet ratio festi & eius oct. sicuti in fine hymnorū fit: Quare in Dom. infra oct. Conceptionis (vbi fit octaua) dicēdus est versus *qui natus est de*

prima, ad primã non autẽ qui venturus es in mundum. Ex tit. 39. nihil deprompsimus.

Ex Tit. 30. De Oratione. Tit. 22.

SI Oratio pro commemor. fit eadem, cum Oratione principali Officii; mutatur Oratio pro commemor. ne eadem repetatur. Contingit casus iste Tolosæ annis singulis in 2. Vesp. Translationis S. Exuperii, in quibus oratio officii est *Exaudi quæsumus* &c. de Communi Confessoris Põtificis: deinde fit commemor. S. Basilii magni, in cuius Officio, præscribitur eadem Oratio. Sed in hoc casu mutanda est in aliam de Communi *Da quęsumus*. Ex titulis 31. & 32. nihil depromendum reperimus.

Ex Tit. 33. De Symbolo S. Athanasii. Tit. 24.

IN Dom. seu festo SS. Trinitatis, dicitur hoc Symbolum,

lum, quia de Trinitate doctrinam continet ; non tamen quotidiè dicendum est vbi celebratur octaua SS. Trinitatis, quia Dominicæ assignatur ; Quare & in die Octaua dicendum erit .

Ex Tit. 34. De Precibus.

Tit. 24.

QVando quis solus recitat officium, omittere debet *vobis fratres &c.* semelque recitans *Confiteor* , debet addere in plurali quæ sequuntur , *Misereatur nostri peccatis nostris, perducat nos* . Ex quo sequitur , quod recitantes duo officium simul, nihil debent mutare in textu Breuiarii ; sed qui maior est dicat *& vobis fratres* , *& vos fratres*; qui minor *tibi pater & te pater* , sicuti dicunt inuicem, *Dominus vobiscum, & cum spiritu tuo* . Neque moniales mutare debent verba consuetæ in verba, *Matrem, Mater, sorores* , sed eodem modo loqui

nomine Ecclesiæ , ac si essent viri, *ex decreto Sac. Rit. Cong.* 18. *Aug.* 1629.

Ex Tit. 35. *De Commemor. & Suffragijs Sanctorum Communibus. Tit.* 25.

NOn fit commemor. de S. Maria inter suffragia cõsueta , ne quidem in propria Ecclesia , quando dicitur eiusdem officium paruum in Choro, nec quandocunque officiũ fit de ea; neque enim de eodẽ fieri debet officium , & commemor. simul . Qui verò priuatim recitat Officium B. Virginis paruum debet in officio de die , facere cõmemorationem de Beata Virg. ac si illud non recitaret ; nisi recitet ratione Chori . Nihil autem refert , si diuidatur officium B. Virginis, ab Officio diei, putà quia illud Vesperi , hoc mane recitatur in Choro; quia vtrũque dicitur , & vnum in ordine ad aliud .

1 De Patrono Principali loci, & de Titulari Ecclesiæ plura sunt notanda.

2 Primò eum esse Patronum loci, qui Maiorum auctoritate & communi sensu populi, recolitur vt Patronus: Titulus autem Ecclesiæ ille est a quo denominatur Ecclesia deinde pro dignitate Patroni, vel Titularis Ecclesiæ, ante vel post S. Mariam, & Apostolos, vel inter eosdem facienda est commemor. hoc est de Titulo Trinitatis, Spiritus Sancti, & Corporis Christi, ante S. Mariam: de Saluatoris Titulo non fit, quando fit de Cruce, quia æquipollent; sed alijs diebus ante S. Mariam. De Angelis, & de S. Ioanne Bap. ante Apostolos. De sanctis veteris testamenti, post Apostolos, licet in Litaniis præcedant Apostolos, ibi enim seruatur ordo temporis, non dignitatis: tum de omnibus aliis.

3 De patrono loci regulariter fit ante Titularem, si sint æqualis dignitatis; si verò inæqualis, seruetur ordo dignitatis, qui colligi potest ex mox dictis, & ex supra notatis tit. 11. num. 3. *Patronus principalis Ordinis, equiparatur Patrono loci; & ijsdem gaudet priuilegijs*. Primum verò locum ante quamcumque commemor. semper habet commemoratio de Cruce; quòd si de Cruce tanquam de Titulo Ecclesiæ facienda est commemoratio, sufficit prædicta quæ fit ante alias, *ex decreto Sac. Rit. Cong. 30. Mart.* 1621. & eodem modo sufficit commemoratio de S. Fraciſco apud eos ordinis Minorum, quorum Ecclesiæ Titulus est Sacrorum stigmatum.

5 In Ecclesia Omnium Sanctorum nomine dicata, fieri debet commemor. de Apostolis, ante commemorationem de omnibus Sanctis, vti fit in

Officio

Officio paruo B. Mariæ, in quo Oratio Apoſtolorum præponitur orationi Sactorum Omnium. Neque incongruit de eodem bis fieri mentionem, ſemel aperte, ſemel latenter, quod fit infra Octauam Sanctorum omnium, in qua fiunt commemorationes de ſanctis occurrentibus.

5 Oratio de Patrono, ſeu Titulari, ſumitur à die feſto eorumdem (non à Vigilia, aut octaua, vt gratis quidam dicunt) mutato verbo *Natiuitatem, Natalitia, in commemorationem*. Quę ſi minùs congruit, ſumatur alia de Communi, in Collecta S. Leonis 2. pro *Commemorationis feſta*, lege *Commemorationem*: In Collecta Sanctorum Dionyſij, & Sociorum, tace *hodierna die*: In Collecta S. Apollinaris tace *hunc*: Nec eſt incongruum dicere *præſentem diem honorabilem nobis in B. Ioannis Commemoratione*: neque

qui

commemorationem de Titulari, cuius Ecclesiæ sunt adscripti & quandiù sunt adscripti; etiam extra chorum.

8 In Officio Vigiliç Patroni, seu Titularis, omittitur eorum commemoratio inter suffragia.

9 Cedunt hæ communes cōmemorationes, commemorationi festi simplicis occurrentis, quia festi commemoratio, priuilegiata est Titulo festiuo supra Communem aliorum commemorationem.

Ex Tit. 36. De fine Officij, & Antiph. finalibus. Tit. 26.

IN fine horarum dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, additur versus *Fidelium anima* &c. qui versus non dicitur ante *Pretiosa* ad Primam; neque ad Completorium; neque post aliam horam, si aliud sequatur, vt vel Missa, vel Officium paruum B. Mariæ; vel Septem Psalmi, vel Litaniæ,

vel

vel Officium defunctorum : Post hunc versum dicitur oratio Dominica pro fine horæ ; tum subiungitur , *Dominus det nobis suam pacem* ; deinde sequitur vna ex Antiphonis B. Virginis , pro temporis varietate .

2 *Alma Redemptoris*, dicitur à primis Vesper. Dominicæ 1. Aduentus , vsque ad Purificationem inclusiuè , itaut si purificatio quoad Officiū transferatur ; Antiphona hæc quoque non dimittatur nisi in fine illius officii ; imò verò si Purificatio alicubi octauā habeat , adhuc Antiphona hæc dicenda erit vsque ad Completoriū diei octauæ exclusiuè , seu vsque ad finem octauæ , si contingat finiri ad Nonam pridiè fer. 4. cinerum, *ita decreuit Sacr. Rit. Cong.* 1616. Si diuidantur vesperę Purificationis. à Completorio eiusdem ; adhuc dicenda est pro Vesperis Antiphona

phona *Alma* : Rubrica enim mutare iubet Antiphonam in fine completorii, ideò in recognitione Vrbana Breuiarii, additum est rubricæ de *Aue Regina Cœlorum*, verbum *inclusiuè, ex decreto Sac. Rit. Cong. 27. Iul.* 1624.

3 *Aue Regina* dicitur à fine Completorii officii Purificationis etiã translati, vel octauæ (si cum octaua celebretur) inclusiuè vsque ad feriam 5. in cœna Domini exclusiuè.

4 *Regina cœli* dicitur à Completorio Sabbati Sancti, vsque ad Nonam Sabbati post Pent. inclusiuè.

5 *Salue Regina* dicitur à primis Vesp. Trinitatis, vsque ad Nonam Sabbati ante Aduentum inclusiuè.

6 Extra chorum, prædictæ Antiph. dicuntur tãtùm in fine completorii, & Matutini post Laudes, si terminetur officium, si verò non terminetur post

Lau-

Laudes, dicũtur poſt vltimam horam, quæ ſequitur mediatè, vel immediatè Laudes: Quandò verò ſeparatur Matutinum à Laudibus, non dicuntur; poſſent tamen dici poſt quãcumque horam ex deuotione. Dicũtur in Choro poſt quancumque horam, quando à Choro diſcedendum eſt, aliàs non. Nunquam verò dicuntur poſt aliquam horam, quando ſubſequitur Officium Defunctorum, etiam ex deuotione, neque quando ſubſequuntur Pſalmi Pœnitentiales, neque quando ſequuntur Litaniæ ſolæ, neque item dicitur quando ſubſequitur Miſſa. Oratio verò mentalis poſt horas, non tollit Antiphonas finales, ſed debent dici, licèt à Choro non diſcedatur. Dicẽdæ etiam ſunt, quando Conciò fit abſolutis Veſp. & quidem ante Concionem, niſi ſtatim, poſt Concionem ſequatur

quatur Completorium. Præterea ſi Miſſa longiori mora differatur, eo caſu erunt dicendę ac ſi diſcedẽdum eſſet á Choro.

7 Si finita Miſſa nulla ſequatur hora, eo caſu non ſunt dicendæ, vti neque poſt officium Defunctorum, Pſalmos pœnitentiales, Litanias ſolas, & ſimilia.

8 Dicuntur flexis genibus, præterquàm in diebus Dominicis, a primis Veſp. Sabb. & toto tempore Paſchali, quibus diebus ſtandum erit quoque ad Orationem Dominicam Salutationem Angelicam, & Symbolum Apoſtolorum, quæ dicuntur poſt huiuſmodi Antiphonas, in fine Completorij, alijs verò diebus erit genuflectendum, etiam ad Orat. Dominicam &c.

Ap-

Appendix de Martyrologio.

EX Legibus initio Martyrologii datis, quarta & 6. præcipuè sunt obseruandæ, vt nimirum primo loco pronuntietur ille regulariter de quo in sequenti die faciendum est officium, & etiamsi non sit in Martyrologio, alij sancti de quibus non fit officium, sed sola Commemoratio, vt de SS. Patricio, Henrico imperat. Stephano Rege, si fiat officium de feria, ponantur 1. loco, si de Sancto; ponantur 2. loco. Alij verò de quibus neque fit Officium, neque Commemor. & de quorum sanctitate nullum est dubium, nominari possunt suis locis martyres, post Martyres, Confessores, post confessores, Virgines, post Virginis. Dixi *pronuntietur*, & *nominari possunt* non autē *describatur*, & *describi possit* nisi

niſi ſeparatim , non autem in ipſomet Rom. Martyrolog. nam illa conceduntur , hæc prohibentur.

2 Translato feſto alicuius ſancti ; non fit Translatio de eodem , in lectione Martyrologii , niſi in caſibus in Martyrologio expreſſis . Quemadmodum in anno Biſſextili transfertur Vigilia S. Matthiæ, & eiuſdem prænuntiatio in diem 24. & feſtum eiuſdem ac prænuntiatio in diē 25. qua ratione conuenit anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & feſto S. Bartholomæi habentur in Martyrolog. Roma. ſed in aliis feſtis hoc non debet obſeruari .

3 Translata quoque Vigilia in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio , licèt anticipetur officium cum ieiunio.

Hacte-

Hactenus de 1. Rubricarum parte quæ generales Rubricas complectitur; quibus enucleatis ad 2. partem quæ ritus præscribit seruandos progrediamur.

PARS

Digitized by Google

PARS SECVNDA.

PArs secunda, ritus in recitatione horarum Canonicarum adhibendos manifestè patefacit. Horæ autem Canonicę, vel ab vno, vel à pluribus simul, vel extra Chorum, vel in Choro, vel solemniter, vel minùs solemniter recitari possunt. Quibus varijs modis, cum varij accidant ritus, operæ pretium est, de his breuiter agere titulis tribus.

De

De Ritibus in priuata horarum Canonicarum recitatione. Tit. I.

1 COnuenienter statur ad Orationem Dominicã, & Salutationem Angelicam, quia sunt de textu Euangelico; ad Symbelum item Apostolorum; vt ad confessionem promptiores videamur. Item ad horarum initia; ad inuitatorium, ad hymnos, qui sunt Laudes Dei solemniores inter quos *Te Deum* numeramus. Ad versus quosque Nocturnorum, & post hymnos; ad textũ Euangelij ante Homiliam; ad capitula, ad Cantica, *Magnificat*, *Benedictus* & *Nunc dimittis*, quia sunt de textu Euãgelij; ad Orationes denique omnes, quibus immediatè Deum alloquimur (excepto triduo maioris hebdomadæ) & ad preces quæ præcedunt Orationem.

2 Standum erit tempore Pas-

cha-

chali, & in omnibus Dominicis, à primis Vesperis ad Antiphonas B. Virginis, quæ dicuntur in fine Officij.

3 Ad Psalmos standum esset, sed plurimi sedent, non pauci partim sedent, partim stant. Ad lectiones quoque in Officio B. Virginis paruo, in Aduentu laudabilius est stare, quia sunt de Euangelio.

4 Genuflectendum erit ad ea verba inuitatorij *Adoremus, & procidamus ante Deum*, ad preces feriales in Laudibus. Vesp. & horis, in diebus pœnitentiæ dicatis. Item in Officio Defunctorum ad preces. Item in hymnis, ad ea, *Veni Creator Spiritus*, *Aue Maris stella*, *O Crux Aue spes vnica*, *Tantum ergo Sacramentum*, si coram Sacramento, etiã latente in tabernaculo immobili, de quo non pauci dubitauere, quidam laudabiliter ad ea quoque, *O Salutaris hostia*, genuflectimus

etiam in hymno *Te Deum*, ad ℣. *Te ergo quæsumus*. Denique ad Antiphonas B. Virginis quę dicuntur in fine Officij, & ad Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum: quæ dicuntur in fine Complet. (exceptis tępore Paschali & Dom.) erit genuflectendum.

5 Caput inclinandum erit ad versus *Gloria Patri* &c. ad nomen Iesu, Mariæ, & Sancti de quo Officium recitatur. Item ad *Confiteor*, quod ad primam & ante Completor, dicitur, vsque ad *Misereatur* inclusiuè, ab eo qui dicit, & cui dicitur, respectiuè, vt in Missa.

6 Signũ Crucis adhiberi debet pollice signando, os, ad illud initio Matutini *Domine labia mea*; Item manu extenta, signando se à fronte, ad pectus, & à sinistro humero, vsque ad dextrum, cum dicitur, *Deus in adiutorium* &c. in initio

tio horarum (non autem cum dicitur ter ad Primam poſt Orat. *S. Maria*) Item ad verſum *Adiutorium noſtrum*, ante Confeſſionem in prima, & Completorio: Item ad *Indulgentiam* & ad ea in fine prime, *Dominus nos benedicat*, & in fine Completorij, *Benedicat, & cuſtodiat* &c. Aliqui ſignum Crucis cum pollice formant in pectore ad *Conuerte nos Deus ſalutaris noſter*. Laudabile quoque eſt ſignum Crucis fieri ad Ant. de Cruce, in feriali Offic.

7 In Pſalmis Gradualibus, quæcumque preces dicuntur flexis genibus, multò magis in pœnitentialibus Pſalmis, Litanijs, & Orationibus (quæ tamen orationes à ſtante hebdomadario dicuntur) Ad alia non incongrue ſedetur, percutiunt ſibi pectus aliqui ad *Agnus Dei*, ſicuti fit in Miſſa, bene verò percutiunt ad ea in Confeſſione, *Mea culpa &c.* vt itidem fit in Miſſa. *De*

De ritibus horarum Canonicarum in Choro recitandarum.

Tit. 2.

PRoprios mores vnaquęque habet Ecclesia & laudabiles consuetudines, quas non tolli à Cæremoniali Rom. neque à rubrica Breuiarij, sæpiùs Sac. Rit. Congr. declarauit, sed cauendum, ne ita pugnent cum vniuersali Ecclesia, vt minùs laudabiles sint peritiorum iudicio.

1 In Breuiario quatuor tantùm annotata reperiuntur, quę ad hanc rem faciunt. Primum est, quod hebdomadarius clara voce dicat *Domine labia mea aperies*, initio Matutini Officii (non autem dicat submissori voce, qua posteà dicturus est *Deus in adiutorium*, eodem enim vocis tono hęc duo cantari debent) alterum quòd in precibus ferialibus dicat clara voce totum *Pater noster*. Tertium quod idem dicat eal-

dem

dem preces feriales flexis genibus, vſque ad verſus *Dominus vobiſcum* excluſiuè, circunſtantibus genuflexis vſque ad *Benedicamus Domino* excluſiuè, quemadmodum in Miſſa feriarum maiorum, dictis Orationib. precisè ſtatim ſurgendum eſt. Sed vſus communior eſt non ſurgendi, niſi dicto verſu *Fidelium anima*, cùm præſertim terminatur Officium, ne rurſum ſtatim genua flectamus ad Antiph. finalem, in fine horæ. Quartum eſt quòd idem ſurgat ad Orationem quæ dicitur poſt Antip. B. Virginis, in fine officij.

2 Habentur quædam in Cæremoniali Epiſc. ad hanc rem per opportuna. Et quòd SS. Sacramento patente, ſtare debeant omnes aperto capite ad horas omnes, vel ſi ſedeant caput nunquam cooperiant.

3 Standum erit ad initia horarum, Inuitatoria, Hymnos,

Capitula; Lectiones breues; Responsoria breuia, Versus; Absolutiones, Benedictiones; Textum Euangelij ante homil. Cantica Euangelica; Orationes, Commemorationes; & Suffragia Communia Sanctorum; Item ad Antiph. finales B. Virginis tempore Paschali; & in diebus Dom. à 1. Vesp. Item in versibus, & resp. quæ in Euang. lecta, genuflexionē postulant vt *Verbum caro factū est: Procidentes adorauerunt eum.* Quidni etiam in Antiphona par certè vbique ratio.

4 Sedendum est ad Lectiones & vbi est consuetudo, ad Responsoria, & ad Martyrolog.

5 Ad Psalmos aliqui stāt; alii sedent; alii ad Psalmos Matutini, & Laudem sedent; ad reliquos stant; alij ad eosdem Psalmos alternatim stant; & sedent; seruanda consuetudo. Sed qui sedent, non debent surgere ad versum. *Gloria Patri*

ſufficit enim profunda capitis inclinatio,capite aperto.

6 Ad Symbolũ Athanaſij *Quicunque* alij ſtãt,alij ſedẽt, certè laudabiliùs recitant ſtantes,*ex decr.Sac.Rit.Cong.23. Dec.*

7 Genuflectitur etiam in Chòro, ad ea quæ ſuperiori Titulo attigimus, & præterea à ad *Tu autem Domine*, in fine Lectionum,à Lectoribus.

8 Inclinatur caput, vt ſuperiori tit. dictum eſt, num. 5. quibus addunntur caſus alii, vt idem fiat à Lectore, dum dicit *Iube Domne* &c. versus Hebdomadarium; ab omnibus ad nomen Papæ viuentis: Præterea ad versus ſecrentes *ſit nomen Domini benedictum; Sanctũ & terribile nomẽ eius. Benedictus Dominus die quotidiè. Benedictũ nomen maieſtatis eius in æternũ: Benedicat nos Deus, Deus noſter, benedicat nos Deus*, in Completorio, ad verſus *Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorum.*

Benedicamus Patrem, & filium cum Sancto Spiritu; Benedictus es Domine in firmamento cœli. Certè non est omittenda inclinatio capitis ad illa verba, *Benedicamus patrem, & filium, cum Sancto Spiritu*, in Cantico trium puerorum, quia Versus ille tenet ibi locum versus *Gloria Patri.* Ex Dur.

9 Signum Crucis sibi adhibēt multi, à fronte ad pectus, præter ea quæ præcedenti tit. annotauimus, num. 6. ad initium Canticorum Euangelicorum, quia Euangelia sunt.

10 Cantores vt plurimùm (ex Cæremon.) cantant Inuitatorium, Initia Psalmorum, ideſt, primam versus partem, vsque ad mediationem non vltrà, & Responsorio; Hæbdomadarius autem initium horarum, primam Antiph. Capitula, Antiphonas ad Cantica Euāgelica, initia quorumdā Hymnorū, & orationem dicit. Lectiones

nes legunt qui in Choro sunt Iuniores, primas; seniores, vltimas; singuli, singulas. Verùm laudabili locorum consuetudini in omnibus standum erit.

De Ritibus Horarum Canonicarum in Choro solemniùs recitandarum. Tit. 3.

QVatuor ex Horis Canonicis solemnitatẽ habẽt in Choro, nẽpe Matutinũ cũ laudibus, vt in nocte Natiuitatis Domini; Prima in Vigilia, Natiuitatis eiusdem, ratione Martyrologij; Vesperę frequentiorem, & Completorium quandoque, de ijs singillatim hoc loco breuiter dicẽdum, in gratiam eorum præsertim quibus non est præ manibus Cæremoniale Episc.

1 Matutinum igitur nunquã cum pluuiali cantatur; sed dum cantantur Lectiones 3. Nocturni, parat se celebrans pluuiali ad legendam 9. lect. pro qua accenduntur duo ce-

rei ab Acolythis ; parantur duo Cantores cum pluuialibus ; neque recedunt Acolythi ; donec tota lectio fuerit absoluta . Ob reuerentiam Maioris stantis (nempe celebrantis) dum legit , stant omnes qui sunt in Choro . Ad Textum Euangelicum nō adhibetur signum Crucis , neque legitur manibus iunctis ; sed hinc inde supra legile positis , aut supra librum, vti fit in aliis lectionibus . Quicumque Episcopo inferior,dicit *Iube Domne* , non *Domine* , & qui maior est inChoro,siue illo superior, siue inferior , profert verba benedictionis . *Te Deum* inchoari debet à Celebrante , sicut & Hymnus post Inuitatorium .

2 Ad cantandas solemniter Laudes, eadem omninò fiunt , quæ ad Vesperas solemnes mox dicemus facienda .

Martyrologium pridiè Natiuita-

tiuitatis Domini ſolemniùs cantatur alicubi cum pluuiali, luminibus & incenſo, alibi minùs ſolemniter. Illud certè notandum eſt ab omnibus, vt audientes ſtent vſque ad ea verba *In Bethleem Iudæ &c.* quibus auditis, ſtatim genuflectant (præter Lectorem) vſque ad ea, *Natiuitas Domini noſtri Ieſu Chriſti ſecundum carnem*; inclusiue.

4 Fuſius de Veſperis Solemnibus, quæ ſæpiùs ab Eccleſiaſticis vnis cantantur, & præſertim in feſtis Titularium: Paratur autem celebrans pluuiali coloris tempori conuenientis, ſeu feſto, ſuper ſuperpelliceum ſine ſtola; & cum eo (vbi fieri poteſt) parantur alij cum pluuialibus; item ſaltem duo, qui eidem hinc inde quãdo opus eſt, miniſtrent.

5 Procedit celebrans de ſacriſtia, ad altare, præcedentibus duobus Acolythis, cum

candelabris,& cereis accensis, quos sequitur solus. Ceremoniarius (si adest) tum alij de Clero, bini & bini, deinde Ministri pluuialibus induti, postremò Celebrans medius inter duos vltimos pluuialibus indutos, qui fimbrias anteriores pluuialis ipsius parumper eleuant. Et omnes ij (exceptis Acolythis) operto capite procedunt. *Ita Ceremon. Episc. lib. 2. cap. 3.*

Cum peruenerint ante altare, discedẽtibus aliis, in chorum formant quasi lineam rectam celebrans, & Ministri pluuialibus induti: genuflectunt omnes (inclinat tantùm caput celebrans, quando in altari non asseruatur Sacramentum in Tabernaculo immobili) & paululùm orant genuflexi, deponentibus interea Acolythis sua candelabra, cum cereis extinctis, super gradu altaris laterali, seu plano

plano capellæ.

Surgunt deinde, & facta altari reuerentia, vt ſupra, accedunt ad parata ſcamna in cornu Epiſtolę, ita vt celebrans ſedeat altiùs, puluino ſaltem ſuppoſito; vel accedit ille ad primam Chori ſedem, in qua poni debet puluinum, & alterum cum tapete, ſuper genuflexorium ante eundem poſitum, ſuper quo erit liber (hoc eſt Breuiarium formæ maioris ad vſum Celebrantis) vel ſuper legili, quod apponitur, & amouetur, prout opus eſt. Reliqui parati ibunt ad ſcamna, loco congruenti præparata in plano Chori. Sedet ibi celebrans, ſtantibus aliis paratis ante illum in plano. Mox ſurgit, & dicit ſecretò verſus altare *Pater noſter*, & *Aue Maria*, quibus dictis, eleuatur eidem pars dextra pluuialis anterior, per viciniorem paratum, ſeu per Cærimoniarium,

rium , & idem ipse se signans signo Crucis morosè , prout verba profert , incipit Vesperas dicens, *Deus in adiutorium* ; ita vt finiat verba , & Crucis signum à fronte ad pectus, vnà simul .

Præintonatur Celebranti ab vno ex paratis initium primæ Antiphon. cum debitis reuerentiis Altari , & Celebranti , ante & post ; quæ intonata à celebrante,& à choro cantata (si duplex est Officium) inchoatur Psalmus à Cantoribus, & sedent omnes post medium versus primi Psalmi ; capite operto ; sed aperiuntur capita , & inclinantur profundè *ad Gloria Patri , & filio , & spiritui Sancto* . Cantores præintonant alias Antiph. dignioribus in Choro, & surgentibus omnibus aliis ad Antiphonã , & initia Psalmorum, Celebrãs non surgit.

Finitis Psalmis , Acolythi

vna

vnà cum candelabris, & cereis accensis, item qui parati sunt pluuialibus, accedunt ad Celebrantem cum debitis reuerentiis. Celebrans post vltimam Antiph. iurgit, & detecto capite, cantat Capitulum manibus iunctis, cui vnus ex Ministris præintonat initium Hymni, quod ille cantat: & sic vsq; ad finem stat, recedentibus prædictis ad loca sua, Acolythisque deponentibus sua candelabra vbi priùs. Si initium Hymni continet inuocationem Christi, vel Dei, celebrans eleuat, & iungit manus, & caput versùs altare inclinat. Post Hymnum cantatur versus à duobus ex paratis Ministris, in medio Chori, seu ante altare, quorum alter statim præintonabit celebranti Antiph. ad *Magnificat*, & ea intonata sedent omnes. Inchoato Cãtico *Magnificat* surgentibus omnibus, Celebrans facto

facto sibi signo crucis à fronte ad pectus, vadit ad altare capite detecto, cum inclinationibus ad vtràmque chori partem, tùm reuerentia Altari debita, medius inter duos paratos vt supra, & si via breuis est detecto capite Ministrorum, sine Acolythis) ascendit ad altare, osculatur illud in medio, & mox vertens se ad cornu Epistolæ, ministrantibus naui culam altero ex paratis, & thuribulum Thuriferario, imponit thus, benedicit, & incēsat Altare, eo prorsus modo, quo describitur initio Missæ *in rubr. Missalis, & prima huius voluminis Parte*: *Parte* 2. *rubr. Missal. tit.* 4. *n.* 4. Si aliud Altare est incensandum puta SS. Sacramenti, quod incensandum est, priùs quàm altare ad quod Vesp. fiunt, seu alterius Sancti, pro more locorum, procedunt Acolythi, & procedunt alij parati, vt initio Vesperarum.

rum. Et celebrans ea omnia facit, quæ in incensatione Altaris fiunt, excepto quod non ponit incensum in Thuribulũ nisi opus sit.

Incensatione Altaris, seu altarium peracta sine Psalmo *Dirigatur* &c. reuertuntur prædicti cum debitis choro reuerentiis ad loca sua; & celebrans stans apud sedem suam, inuitansque sibi viciniorem ad incensationem, ab altero ex paratis incensatur triplici ductu, cum profunda capitis inclinatione ab incensante facta ante, & post, cui etiam celebrans modicum respondet, ideſt modica inclinatione.

Thuriferarius incensat alios de choro, duplici, vnicoue ductu thuribuli prout conuenit, primo saltem in ordine, inclinatio capite; & postremò populum vt in Missa, in medio, à dextris & à sinistris. Cessabit autem initio Orationis, imò

ad

ad ℣. *Dominus vobiscum*, sed ad ℣. *Gloria Patri* conuenit pausam facere,& caput inclinare.

Cum repetitur Antiphona, tunc,non priùs,sedent omnes; interim Acolythi cum candelabris, & cereis accensis, & Ministri parati accedunt ad Celebrantem, qui finita Antiph.surgit cum aliis, & aperto capite, Acolythisq; stantibus, versa facie ad inuicem, stans versùs Altare,iunctis manibus cantat ℣. *Dominus vobiscum*, *Oremus*, & Orat.seu Oration. pro Com.iterùm subdit,*Dominus vobiscum*.

Duo ex Ministris paratis vbi ℣. cantauerunt, ibi cantant alta & plena voce *Benedicamus Domino*, quo dicto,redeunt ad Celebrantem; qui demissiori voce,addit ℣. *Fidelium animæ*, &c. Si discedendū est à Choro; dicitur priùs Or. Dom.secretò, tū à Celebrante additur, *Dominus det nobis* &c.

dein-

deinde cantatur Antiph. B. Virginis pro qualitate temporis; & in fine eiuſdem, Celebrans addit demiſſiore voce Orationem & ℣. *Diuinum auxilium* &c. & tandem diſcedit cum alijs, quibuſcum & eodem modo, & ordine, quo venerat.

In minoribus Eccleſiis vbi deſunt & Miniſtri, & pluuialia, hæc omnia ſeruari non poſſunt, ſed ſeruari debent quæ reſpiciunt celebrantem vbi commodè fieri poteſt.

5 Pro Cõpletorio ſolemniter cantando, organum admitti poteſt: ad Hebdomadarium ſpectat dicere, *Noctem quietam, Adiutorium noſtrum. Pater noſter* Confeſſionem Abſolutionem, vſque ad *Deus in adiutorium* &c. incluſiuè; Cãpitulum, Orationem & ℣. *Benedicat nos Omnipotens* &c. nulla tamen fiet incenſatio Altaris *ad Nunc dimittis.*

Hæc

Hæc de 2. Rubricarum Breuiarij parte ; ad tertiam partem transeamus , quæ contingentes defectus vt patefacit, sic vitandos docet.

TER-

TERTIA PARS.

TErtia pars Rubricarum Breuiarii, defectus in officio Diuino contingentes 9. titulis cõplectitur: ſed antequã auſpicemur, hanc de defectibus materiam, operæ pretiũ videtur aperire, quinã teneantur ad horas canonicas recitandas. Tenentur 1. Beneficiati, qui Titulum habent Eccleſiaſtici beneficii, à die poſſeſſionis adeptæ, imò ab hora, quę reſpondet horæ, in qua poſſeſſio capta eſt. 2. Initiati ſacris Ordinibus, tenentur

nentur ad horas Canonicas, statim ad Ordinati sunt Subdiaconi, scilicet ab ea hora, quæ tunc temporis dicenda esset in Choro 3. Regulares professi tam mares, quam fœminæ, Choro addicti, tenentur ad horas Canonicas ab hora qua professionem votorum solemniter emiserunt.

His positis, agendum est de defectibus circa recitationem Horarum Canonicarum occurrentibus; qui quanti sint, solus nouit, qui cuncta nouit, quique defectibus nullis potest esse obnoxius. Verùm præcipuos & frequentiores, breuitatis ergo ad nouem Titulos reuocabimus, nempe omissionem mutationem, intentionem, attentionem, prolationem, tempus, locum, ordinem horarum, & interruptionem de quibus singillatim agemus.

De

De Omissione. Tit. 1.

QVi totum Officium vnius diei omnittit, etiam absque contemptu, sine iusta causa per solam negligentiam, peccat lethaliter. Est Communis sententia. Idem sentit Nauar. de eo qui omittit horam integram aut horę partē notabilem, quam docet esse tertiam horæ partē. Sed placet mitior sententia Lessii, & Bonacinę horam paruam integrā tantum, esse materiam peccati mortal. Excusari potest, qui omittit Officium. 1. ob infirmitatem corporis, iudicio medici, & si res est adhuc dubia, accedat assensus superioris. 2. Cecus si cum socio (quē non habet) nō potest recitare. 3. Infirmus qui non facilè socium habet, cum quo possit ne sui præiudicio recitare. 4. Grauis occupatio excusat, quæ omitti nequit, neque differri, sine aliorū offensione

& ea

rium , & idem ipſe ſe ſignans ſigno Crucis morosè , prout verba profert , incipit Veſperas dicens, *Deus in adiutorium* ; ita vt finiat verba , & Crucis ſignum à fronte ad pectus, vnà ſimul .

Præintonatur Celebranti ab vno ex paratis initium primæ Antiphon. cum debitis reuerentiis Altari , & Celebranti , ante & poſt ; quæ intonata à celebrante,& à choro cantata (ſi duplex eſt Officium) inchoatur Pſalmus à Cantoribus, & ſedent omnes poſt medium verſus primi Pſalmi ; capite operto ; ſed aperiuntur capita , & inclinantur profunde *ad Gloria Patri , & filio , & ſpiritui Sancto* . Cantores præintonant alias Antiph. dignioribus in Choro, & ſurgentibus omnibus aliis ad Antiphonã , & initia Pſalmorum, Celebrãs non ſurgit.

Finitis Pſalmis , Acolythi

vnà

vnà cum candelabris, & cereis accensis, item qui parati sunt pluuialibus, accedunt ad Celebrantem cum debitis reuerentiis. Celebrans post vltimam Antiph. iurgit, & detecto capite, cantat Capitulum manibus iunctis, cui vnus ex Ministris præintonat initium Hymni, quod ille cantat: & sic v'q; ad finem stat, recedentibus prædictis ad loca sua, Acolythisque deponentibus sua candelabra vbi priùs. Si initium Hymni continet inuocationem Christi, vel Dei, celebrans eleuat, & iungit manus, & caput versùs altare inclinat. Post Hymnum cantatur versus à duobus ex paratis Ministris, in medio Chori, seu ante altare, quorum alter statim præintonabit celebranti Antiph. ad *Magnificat*, & ea intonata sedent omnes. Inchoato Cãtico *Magnificat* surgentibus omnibus, Celebrans facto

facto sibi signo crucis à fronte ad pectus, vadit ad altare capite detecto, cum inclinationibus ad vtràmque chori partem, tùm reuerentia Altari debita, medius inter duos paratos vt supra, & si via breuis est detecto capite Ministrorum, sine Acolythis) ascendit ad altare, osculatur illud in medio, & mox vertens se ad cornu Epistolæ, ministrantibus naui culam altero ex paratis, & thuribulum Thuriferario, imponit thus, benedicit, & incēsat Altare, eo prorsus modo, quo describitur initio Missæ *in rubr. Missalis, & prima huius voluminis Parte: Parte 2. rubr. Missal. tit. 4. n. 4.* Si aliud Altare est incensandum puta SS. Sacramenti, quod incensandum est, priùs quàm altare ad quod Vesp. fiunt, seu alterius Sancti, pro more locorum, procedunt Acolythi, & procedunt alij parati, vt initio Vesperarum.

rum . Et celebrans ea omnia facit , quæ in incensatione Altaris fiunt , excepto quod non ponit incensum in Thuribulũ nisi opus sit.

Incensatione Altaris, seu altariuni peracta sine Psalmo *Dirigatur* &c. reuertuntur prædicti cum debitis choro reuerentiis ad loca sua ; & celebrans stans apud sedem suam , inuitansque sibi viciniorem ad incensationem , ab altero ex paratis incensatur triplici ductu , cum profunda capitis inclinatione ab incensante facta ante, & post,cui etiam celebrans modicum respondet, idest modica inclinatione .

Thuriferarius incensat alios de choro, duplici,vnicoue ductu thuribuli prout conuenit, primo saltem in ordine, inclinatio capite ; & postremò populum vt in Missa,in medio , à dextris & à sinistris . Cessabit autem initio Orationis , imò

ad

ad ℣. *Dominus vobiscum*, sed ad ℣. *Gloria Patri* conuenit pausam facere, & caput inclinare.

Cum repetitur Antiphona, tunc, non priùs, sedent omnes; interim Acolythi cum candelabris, & cereis accensis, & Ministri parati accedunt ad Celebrantem, qui finita Antiph. surgit cum aliis, & aperto capite, Acolythisq; stantibus, versa facie ad inuicem, stans versùs Altare, iunctis manibus cantat ℣. *Dominus vobiscum*, *Oremus*, & Orat. seu Oration. pro Com. iterùm subdit, *Dominus vobiscum*.

Duo ex Ministris paratis vbi ℣. cantauerunt, ibi cantant alta & plena voce *Benedicamus Domino*, quo dicto, redeunt ad Celebrantem, qui demissiori voce, addit ℣. *Fidelium animæ*, &c. Si discedendū est à Choro; dicitur priùs Or. Dom. secretò, tū à Celebrante additur, *Dominus det nobis* &c.

dein-

deinde cantatur Antiph. B. Virginis pro qualitate temporis; & in fine eiuſdem, Celebrans addit demiſſiore voce Orationem & ℣. *Diuinum auxilium* &c. & tandem diſcedit cum alijs, quibuſcum & eodem modo, & ordine, quo venerat:

In minoribus Eccleſiis vbi deſunt & Miniſtri, & pluuialia; hæc omnia ſeruari non poſſunt; ſed ſeruari debent quæ reſpiciunt celebrantem vbi commodè fieri poteſt.

5 Pro Cõpletorio ſolemniter cantandõ, organum admitti poteſt: ad Hebdomadarium ſpectat dicere, *Noctem quietam, Adiutorium noſtrum. Pater noſter* Confeſſionem Abſolutionem, vſque ad *Deus in adiutorium* &c. incluſiuè; Cãpitulum, Orationem & ℣. *Benedicat nos Omnipotens* &c. nulla tamen fiet incenſatio Altaris *ad Nunc dimittis.*

Hæc

Hæc de 2. Rubricarum Breuiarij parte ; ad tertiam partem transeamus , quæ contingentes defectus vt patefacit, sic vitandos docet.

TER-

TERTIA PARS.

TErtia pars Rubricarum Breuiarii, defectus in officio Diuino contingentes 9. titulis cõplectitur: ſed antequã auſpicemur, hanc de defectibus materiam, operæ pretiũ videtur aperire, quinã teneantur ad horas canonicas recitandas. Tenentur 1. Beneficiati, qui Titulum habent Eccleſiaſtici beneficii, à die poſſeſſionis adeptæ, imò ab hora, quę reſpondet horæ, in qua poſſeſſio capta eſt. 2. Initiati ſacris Ordinibus, tenentur

De Omissione. Tit. 1.

QVi totum Officium vnius diei omnittit, etiam absque contemptu, sine iusta causa per solam negligentiam, peccat lethaliter. Est Communis sententia. Idem sentit Nauar. de eo qui omittit horam integram aut horę partē notabilem, quam docet esse tertiam horæ partē. Sed placet mitior sententia Lessii, & Bonacinę horam paruam integrā tantum, esse materiam peccati mortal. Excusari potest, qui omittit Officium. 1. ob infirmitatem corporis, iudicio Medici, & si res est adhuc dubia, accedat assensus superioris. 2. Cecus si cum socio (quē non habet) nō potest recitare. 3. Infirmus qui non facilè socium habet, cum quo possit sine sui præiudicio recitare. 4. Grauis occupatio excusat, quæ omitti nequit, neque differri, sine aliorū offensione

& ea

& ea est ad longum tempus it, vt nihil supersit temporis ad recitandum. 5. Iusta occupatio in Choro, querendj psalmos, aut alios incensandi. 6. Non excusat peregrinatio, etiam susceptа legitimè, neque studiū literarum, etiamsi per substitutum seruiatur Ecclesiæ. 7. Ob carentiam Breuiarij, etiam ex culpa, excusatur; sed à culpa non excusatur. 8. Ignorantia Regularum officij excusat, licet peccet qui susciрit Ordinem, vel Beneficium cum hac ignorantia, nisi bona fide susciрiat, statim cum alio recitaturus. 9. Metus mortis excusat, si ab hostibus periculum vitę immineat. 10. Si absoluatur, non tenetur recitare, sed ab Episcopo non potest absolui.

De Mutatione Officij.

Tit. 2.

1 S*Acr. Rit. Cong. respondit: non esse relinquendum officium debi-*

debitum, pro alio Officio deuotionis. 29. *Nou.* 1603.

2 Episcopus Regularis debet Officium recitare iuxta Ritum suæ Diœcesis non Regulæ: vnde occurrente festo Regulæ, in festo Diœcesis; Diœcesis festum præferri debet. *Ita censuit Sac. Rit. Congreg.* 11. Iun. 1605.

3 Capellani Episcopi qui cũ eo recitant Officium, debent se illi conformare. *eadem Cong.* eadem die.

4 Qui sunt de gremio alicuius Ecclesiæ, debent recitare Officium quod in Choro dicitur, & licèt extra Ecclesiam, vel Diœcesim morentur, decet eos recitare Officium proprium Ecclesię ipsorum. *Eadem Sac. Congreg.* 8. *Septemb.* 1602.

5 Clerici licèt adscripti alicui Ecclesiæ, & eiusdem seruitio, non tamen obligati Choro, & quicumque alii Clerici

Sæculares, Regularesque, in Ciuitate vel Dioœcesi commorantes, non tenentur recitare Officium illius Dioœcesis, vel quæ de consuetudine in eadem Ecclesia recitantur in Choro. *Eadem Sacra Cong. eadem die.*

6 Festum Patroni principalis loci, tenentur omnes cum Officio de eodem, etiam Regulares celebrare; non autem Octauam Regulares, *vt censuit Sac. Rit. Congreg.* 27. *Maij* 1628.

7 His casibus exceptis, & aliis qui habentur apertè in rubricis, seu decretis Sacræ Cong. non licet mutare Officium vnius diei in Breuiario Rom. prescriptum, in officium alterius diei; & qui mutat, præcepto non satis facit, ita Doctores apud Bonacinam, disp. de hor. Canonicis quæstio. 3. puncto 1. num. 17. Quòd si mutatio fiat ex inaduertentia,

ia, debent omissa suppleri. Ita Toletus, in summa lib. 2. cap. 13. num. 6.

8 Neque fieri potest mutatio Ritus, vt scilicet duplici Ritu celebretur festum, quod aliàs simplici sub Ritu, vel semiduplici decretum est. *Sac. Rit. Cong.* 23. *Nou.* 1602. *decreuit*, quòd de Sancto cuius insignis Reliquia habetur, fieri possit officium duplex.

9 Denique *eadem Sac. Rit. Cong. decreto edicto die* 8. *April.* 1628. Rubricis Breuiarii nunc addito, & approbato à SS. D. N. Vrbano 8. censuit & re matura discussa, decreuit, non posse, neque posse locorum Ordinarios, tam Sæculares, quàm Regulares, addere Calendariis, etiam propriis, Sanctorum Officia, nisi ea duntaxat, quæ Breuiarii Romani rubricis, vel Sac. Rit. Cong. seu sedis Apostolicæ licentia concedentur, sub pœna quòd

non satis fiat obligationi recitandi diuini Officii. Et multò minùs adhiberi possunt officia festorum alia, à Sac. Rit. Cong. non approbata, quæ in prædicto decreto, eadem meritò reiecit, & damnauit. Neque item potest Episcopus extendere Officium, quod fieri solet in ciuitate, ad suam Diœcesim, *contra decretum hac de re à Sac. Rit. Cong.* 16. *Ian.* 1607. Et consequenter multò minùs Officium seu lectiones approbatas pro vna Ecclesia, illud vel illas extendere ad alienas Ecclesias, suique Cleri vsum.

De Intentione Officij. Tit. 3.

SVfficit intentio implicita orandi Deum, quæ habetur in sola Breuiarii acceptione, ad recitandum officium.

De Attentione Officij Diuini. Tit. 4.

QVi nõ attẽdit ad verba vel ad sensum verborum

rum vel ad finem in oratione propoſitum, peccat; & duæ primæ attentiones ſingillatim ſufficiunt.

2 Qui recitat ſine attentione, actuali, vel virtuali, peccat mortaliter; nec habitualis ſufficit, quæ abſque vllo voluntatis actu, non rarò contingit.

3 Qui voluntariè diſtractus, alia faciens quę attentionem impediant, ſcribendo, pingendo, & ſimilia faciendo recitat, peccat.

4 Qui recitat dum veſtes induit, exuit, faciem iauat, &c. peccat venialiter.

5 Qui attentè quidem recitat, ſed in animo habet non ſatisfacere præcepto, tenetur repetere.

6 Qui tantùm legit preces horarias, & non orat, minimè ſatisfacit.

7 Qui recitat officium & ſimul audit Miſſam, peccat ta-

men venialiter, ex Caiet. in opusc. tom. 2. tractatu 4. Negat Nauar. cap. 16. num. 71. si iusta sit causa. At concordant omnes, nullum esse peccatum, si recitat quando Sacerdos Missæ secreta dicit.

8 Qui recitat cum aliis, satis est, si attentè audiat verba plurium, non singulorum, ac si ab vno tantùm dicerentur.

De Prolatione Officij Diuini.

Tit. 5.

1 QVi recitat solus, satis est si verba ita proferat, vt seipsum percipiat, & intelligat.

2 Qui verba diminuit, & detruncat, syncopat, & transcurrit (nisi vitio linguæ, vel consuetudine quadam quasi ingenita fiat) peccat saltem venialiter; non tamen tenetur repetere. *Ex Azorio lib.* 10. *cap.* 7. *quæst.* 11.

3 Qui recitat cum socio, satisfacit, siue ille sit obligatus

ad

ad Officium ſiue non, & ſatis eſt, ſi attendat ad Antiph. Capitula, Orationes, & alia huiuſmodi, quæ ſocius ſolus dicit, idem etiam dicendum de lectionibus. In Pſal. autem, & Hymnis recitandis caue, ne ſi plures ſocii ſint, alio modo quàm alternis verſibus, ad modum duarum partium chori dicantur, alioquin non ſatisfit, ait Suar. lib. 4. cap. 25. num. 3.

4 Qui in Choro deſtinatus ad cantandum, non cantat, non ſatisfacit. Ex Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. vbi de Canonicis loquitur. Sed conſuetudo contraria poteſt excuſare.

5 Dum per organum ſonatur verſus, dicatur hic ab aliquo, vt ab aſtātibus audiatur. Suar. tom. 2. lib. 4. cap. 8. numer. 7. & Carem. Epiſ.

De tempore Officij diuini.

Tit. 6.

1 A Media nocte antecedẽtis diei, incipit tempus recitandi officii, & perseuerat vsque ad mediam noctem sequentis inclusiuè. Est Communis apud Bonacin. Disput. 1. quæstio. 3. punct. 3. num. 2. ita vt vltra mediam noctem sequentis diei, Officium præcedentis non valeat. Nauar. cap. 3. num. 54.

2 Matutinum, & Laudes, ex iusta causa possunt recitari in Vesp. præcedentis diei, putà, vt quis deuotiùs oret, vel studiis manè operam det, vel quia non poterit ita commodè recitare, & post Completorium, satis est expectare tertiam, vel quartam horam post meridie S. Tho. quodlib. 5. arat. 28.

3 Prima ante solis ortum, vel paulò post. Tertia aliquantulùm post ortum. Sexta paulò

post;

poſt; Nona propè prandium, Veſperæ, & Completorium poſt prandium, Tol. lib. 2. cap. 13. ſed excuſatur ab omni peccato, qui recitat Primam cum Tertia, ſexta & Nona ſimul duabus vel tribus horis poſt ſolis ortum. Bonacin. loco citato num. 9.

4 Qui differt Matutinum ſine cauſa ad Veſp. vel anticipat Completorium ante prandiū, nimis notabiliter variat tempus, & peccat venialiter. Bonacina ibidem.

5 In Choro, ſtatæ horæ ſunt obſeruandæ magis quàm in priuata recitatione, ſed ob proceſſionem, vel concionem, mutari poteſt hora.

De Loco diuini officij. Tit. 7.

1 VBique recitari poteſt priuatè, modo nõ impediatur attentio, & locus ſit decens.

2 In Choro verò tenentur recitare, qui Choro ſunt addicti,

ex iustitia, iuxta institutionem beneficiorum & consuetudinem locorum, nisi aliud cogat necessitas, vt hyemis tempore in sacristia, vel adsit consuetudo legitima, vel priuilegium Papæ, vel fundatoris institutio.

De Ordine diuini Officij.

Tit. 8.

1 QVi sine iusta causa peruertit ordinem horarũ; peccat venialiter. Iusta verò causa, est obliuio; inaduertentia; vt Chorus iuuetur, vel alius, ad dicendum officium. Azor.cap.10. quæst.1.

2 Peruersio eiusdem horę, seclusо contemptu, & scandalo, ex iusta causa, nullum est peccatum. Bonacin.disp.1.quæst.3. punct.4.nu.5. grauior erit culpa, si in choro, ordo peruertatur. Suar.lib.4.cap.11. num.10.

De

Digitized by Google

De interruptione diuini Officij.

Tit. 9.

1 QVi diuidit Matutinum à Laudibus, nocte tota interposita, non peccat. Doctores apud Bon. disp. 1. quæst. 3. punct. 3. numer. 11. Azorius vult esse veniale sine causa.

2 Qui diuidit Nocturnum à Nocturno per horam vnam, pluresque, cum iusta causa, non vltra tres horas, non peccat, Doct. apud Bonac. num. 13.

3 Qui diuidit horam paruam, vel psalmum, ex iusta causa, nō peccat. Azor. quæst. 5.

4 Interruptio ad longum tēporis spatium, probabiliùs obligat ad repetitionem Nauarr. cap. 16. num. 75. ad breue tempus, non obligat. Idem numer. 75. & cap. 10. num. 42. peccari saltem venialiter, sine iusta causa, est dicendum.

5 Qui interrumpit animo cōtinuandi, vt aliud agat, non

tenetur repetere ; imò nec ille, qui animo repetendi interrumpit, & posteà non repetit. Ita Doct. apud Bonac. disp. 1. quæst. 3. num. 31. Hæc de defectibus.

Absolutus 2. & 3. quas interiecimus partibus, quid superest, nisi vt ad vltimam Rubricarum, Breuiarij partem procedamus, supremam huic operi manum imposituri? Accedamus igitur ad rubricas speciales, & partes eiusdem Breuiarij.

PARS

PARS QVARTA.

PArs 4. Rubricarum Breuiarij, ſpeciales Rubricas, & eiuſdem Breuiarij partes examinandas præbet, quas diligenti ſtudio perſcrutabimur, digniora tantùm relaturi, quadraginta titulis comprehenſa. Quorum priores 21. ad proprium de tempore; medij 13. ad proprium ſanctorum; reliqui poſteriores ad Commune Sanctorum attinent.

De proprio de tempore,

EXpoſcit ordo Breuiarij, vt à proprio de tempore ordiamur Rubricarum ſpecialiũ enucleationem.

De

De Aduentu. Tit. 1.

IN Aduentu, omittimus Suffragia Sanctorum, ne ante Christum natum, implorare videamur eorum opem, quos ipse Christus suo Aduentu sanctitate donauit. Neque fit Commemor. de Cruce ne videatur passus, antequàm natus; Neque de pace, quàm in Natiuitate dedit hominibus bonæ voluntatis. Diebus singulis dicuntur preces feriales flexis genibus, quando fit officium de tempore, præterquàm in die Dominica: & de fer. Aduentus, fit semper Commemor. vtpote de feria maiori.

De Antiphonis maiorib. Aduentus. Tit. 2.

ANtiphonæ maiores in Aduentu, dicuntur eæ, quæ per septem dies ante Natiuit. Domini recitantur, incipientes ab O, quę maiores alijs sunt, quia duplicantur.

Præ-

Digitized by Google

Præcedunt has Antiph. aliæ ad Laudes, quaſi prę paratoriæ ad maiores. Tres aliæ Antiph. ſunt priuilegiatæ in his diebus, prima eſt, *Expectetur* quæ ſemper dicenda eſt in Sabbato, quarto loco, vt concordet cum Cantico Sabbatino; altera eſt *nolite timere*, quæ die 21. menſis Decembr. ſemper eſt ponenda, ſiue ſit feſtum S. Thomę, ſiue Dominica, ne enuntietur falſum extrà quintum diem ante Natiuitatem; Tertia eſt, *Ecce completa ſunt*, quæ vltimo die ante vigiliam Natiuitatis ponitur.

Quando alicubi contingit reponi has Antiph. in feria diuerſa ab ea cui ſunt aſſignatæ; Antiphona quarta erit ea, quæ conformis eſt Cantico recitãdo, ſicuti præſcribitur de Antiph. *Expectetur*, reſeruata Sabbato.

De Dominica 4. Aduentus.

Tit. 3.

COntingit non legi in officio Dominicæ 4. Euangelium, quod ideò saltem in præcedenti Sabbato legitur: putà quando in hac Dom. occurrit Vigilia Natiuitatis, & eo anno omittuntur Antiph. ad Laudes, quæ occurrunt in die S. Thomæ, vt in Sabb. 4. temp. ponantur Antiph. Dominicę 4. quæ omitti non debent.

De Vigilia Natiuit. Domini.

Tit. 4.

SI hæc Vigilia venerit in Sabbato, vice Psalmi *Iubilate*, in Nocturno dicitur Psalmus *Bonum est*, ne bis dicatur idem ad Matutinum, & Laudes.

Legitur Martyrologium cũ maiori quàm aliàs solemnitate, de quo supra in appendice ad primam Rubricarum Breuiarii partem.

Ad

Ad Nonam includitur Aduentus, & ceſſat verſus, *Angelus Domini*, &c.

De Natali Domini. Tit. 5.

DIuiditur Matutinũ à Laudibus, & inter vtrumque cantatur prima Miſſa; Altera poſt primã, quæ dicitur ſummo manè, vt Miſſa cantari queat; Tertia Miſſa dicitur poſt Tertiam.

Antiphonæ in 2. Veſperis *Tecum principium*, &c. nunquam omittuntur infra octauam.

De feſtis infra Oct. Natiuit. Domini. Tit. 6.

FEſtum S. Stephani & SS. Innocentium ſunt 2. claſſis, vti feſtum S. Ioan. Euangeliſtæ. Quocirca cederent feſto occurrenti 1. claſſis; habent priuilegium, quòd de die infrà octauam eorum fit Cõmemoratio in feſtis eorumdem, vt expreſsè notatur in Breuiario.

Si feſtum ex tribus prædictis

Etis sit patronus loci, aut Titulus Ecclesiæ, in 2. Vesperis Natiuitatis, etiam in propria Ecclesia S. Stephani, idem fieri debet quod in Ecclesia vniuersali: inter eadem verò festa, seruentur rubricæ generales, vt Vesperæ primæ & 2. sint de digniori, id est de festo 1. Classis, & Patroni, seu Titularis, cum Commemor. minùs digni, & item de Octaua Natiuitatis, cuius etiam Antiphonæ *Tecum principium*, &c. ad Vesp. recitantur. Ad Laudes verò non fit Commemor. de die infra Octauam alia, quàm de Octaua Natiuitatis Domini, de qua fit semper Commemor.

3 Si Titulus Ecclesiæ (non Altaris maioris) fuerit Innocentium, erit consequenter 1. classis & eo casu poterit dici *Te Deum* in officio, & adhiberi color rubeus cum suis consequentiis in Missa: quia æqua-

lia

lia sunt fieri festum in Domin. & fieri in propria Ecclesia.

4 Quæ diximus de prædictis, quando sunt Titulares Ecclesiarum, valent etiam in sequentibus festis S. Thomæ Cantuariensis, & S. Siluestri: quibus tamen hodie negatur Octaua. In 2. Vesp. S. Siluestri, Antiph. *Tecum principium, &c.* non habent amplius locum, terminatę iam in primis vesp. eiusdem; ergo sumendæ erunt de communi Confessoris Pōtificis, & fiet Commemoratio Circumcisionis.

5 De Dominica infra Octauam Natiuitatis rubrica clara est. Quòd si tota Octaua (vt in quibusdam Ecclesijs accidit) impedita sit festis duplicibus; de eadem fiet Comme. eo die quo vniuersalis Ecclesia facit de eadem Dominica officium vel Commemor.

Si Dedicatio Ecclesiæ occurrat

currat in festo SS. Innocentium, in primis Vesp. post Antiph. & Psalmos de Natiuitate ; capitulum cum reliquis dici debent de Dedicatione, cum Commem. S. Ioannis, cuius festum est 2. classis, & Natiuitatis Domini quæ nunquam omittitur ; de S. Stephano nihil. In Laudibus & Missa fit tantùm Commemor. de Oct. Natiu. In secundis Vesp. Antiphonę & Psalmi de Natiuit. Capitulum Hymnus &c. de Dedicatione, Commemor. de sequenti festo S. Thomæ, vel Dominica, & de Oct. Natiuit. non autem de diebus infra Octauam S. Stephani, & S. Ioannis. Sed eo casu, non fit Octaua de Dedic. quia prohibita est in recognitione Breuiarii. Festum Innocentium (hoc posito) erit celebrandum in die octaua eorumdem; & quia de ijsdem non fit Octaua, poterit dici

Te

Te Deum, cum consequentibus vnà cum vniuersali Ecclesia, & interim non fiet vlla de iisdem Comm. Sed eo anno quo festum hoc occurrit in fer. 5. celebrabitur in Sabbato sequéti, quod erit dies infr. oct. infra quam, fit de dupl. etiam translato: eo autem anno quo occurrit in Sabb. celebrabitur in feria 2. sequenti, & festum S. Thomæ, celebrabitur 1. die non impedita post Oct. Epiph.

De Epiphania. Tit. 7.

1 SI occurrat in hac Vigilia festum duplex, fit tantùm Comm. de Vigilia cum 9. lect. de eiusdem homilia: de Duplici translato non fit in ea: si occurrat festum semid. in ea, transfertur post Octauam Epiph.

2 In die Epiphaniæ, Psalmus *Venite* cantatur vel à duobus Cantoribus, vel meliùs à quatuor; duobus hinc inde alternà-

ternatim cantantibus versus eiusdem,& Choro semper Antiphonam repetente .

3 De Dominica infra oct. Epiph. quando Epiphania occurrit in Dominica,fit in Sabb. præcedenti diem Octauam . Quòd si Patronus incidat in huiusmodi Sabbatum in quo faciendum est officium de prædicta Dominica, officium Dominicæ anticipandum non erit fèria 6. quia sufficit in Sabb. fieri Commemorationē de Dom. cum eiusdem Homilia pro 9. lectione . In 2. autem Vesperis prædicti Patroni, cōcurrentis cum die oct. Epiph. fit comm. tantùm de die octaua Epiph. nihil de Dom. Quod dicimus de Patrono, idem dicito de Titulari aut Ecclesiæ Dedicatione.

4 Quando Epiphania Domini occurrit in feria 3. accidit in Sabbat. ad Vesp. quod pro commem. Epiph. dicitur Antipho-

phona *Omnes de Saba* : & in hoc casu mutatur Versus, & dicitur Versus de Laudibus, *Adorate Deum*. Si occurrat feria 2. in primis Vesp. diei oct. pro comm. Dom. dicitur Antiphona *Fili*, cum Versu *Omnes de Saba*.

De Dominicis post Epiphaniam.

Tit. 8.

1 DOminicæ post Epiph. vsq; ad Septuagesimã, vel ad summum sex, vel ad minimum duo esse possunt, & ideò positum est officium sex Dominicarum.

2 De Domin. 2. post Epiph. semper fit officium ante Septuag. saltem in Sabbato præcedente eamdem Septuag. vel in die prima post octa. Epiph. translato (si opus est) festo semidup. quod semiduplex in Ecclesia vniuersali transferendum, est festum S. Hilarij; quia in Rubrica propria dicitur, prima die post octau.

Quòd

Quòd si festa omnia per hebdomadam sint duplicia, eo casu erit satis Commemor. fieri Dom. 2. in Sabbato; & omittentur Resp. de tempore, sed legetur 9. lectio Euangelium & Homilia eiusdem. Si verò Oct. celebretur aliqua, in ea hebdomada; tunc fiat 1. die de feria, quia dies infra Oct. cedit semiduplici, ergo à fortiori, cedet Dominicæ huic, cui cedit festum semid. sed omittendæ erunt preces cum Suffragijs, ratione Octauæ.

3 Epistolæ S. Pauli quæ legi non possunt, eo anno omittuntur, quia vnicus est liber omnium Epistolarum S. Pauli.

4 Officium Dominicæ 3. 4. 5. 6. si post Epiph. non habeat locum, transferatur post Pentecosten; quòd si nec post Pent. locum habeat, de ea fiat Officium in Sabb. præcedente Septuagesimam, sed impedito

Sab-

Sabbato ob festum 9. lectionum, fiat in feria 6. aut 5. proximè antecedenti. Verùm si tota Hebdom. impediatur festo 9. lect. etiam translato, satis erit quod in Sabbato fiat Comm. Dom. cum 9. lectione Euang. & Homil. eiusdem, vt supra, parte 1. tit. de Dom. num. 2.

De Septuagesima & Dom. sequent. Tit. 9.

1 DEponitur in Septuag. *Alleluia*, & quanquam pro *Alleluia* à musicis dici soleat *in æternum*: à recitantibus tamen officium, nihil eius loco ponitur.

2 Collecta Sexag. non impedit Communem Com. S. Pauli in officio.

3 In fer. 5. Sexagesimæ & item in feria 6. in anno Bissextili dicuntur Antiphonæ, quæ in præcedentibus eiusdê hebdomadæ feriis fuerunt omissę vel certè sumuntur de Psal-

terio; non autem de ferijs Septuag. quarum Antiphonæ si omittantur ob festa Sanctorū, non resumuntur in sequenti hebdomada.

De feria 4. Cinerum.

Tit. 10.

1 HÆc feria est priuilegiata, in qua occurrens quodcumque duplex, transfertur, *ex Decreto Clementis VI. anno* 1352.

2 Nondum dicuntur Vesperæ ante comestionem, vt reseruetur prærogatiua Dominicæ sequentis, quæ est caput Quadragesimæ, cuius primæ Vesp. dicuntur in Choro ante comestionem.

3 Extra Chorum non tenemur recitare ante comestionem, & si sit magis congruum, vt in priuata Vesperarum recitatione, conformemur publicæ.

De

De Dominicis Quadrag.

Tit. 11.

1 INuitatorium in his Dominicis, *non ſit vobis vanum*.

2 De 4. tempor. Quadrag. nihil fit in officio.

3 In feria 5, poſt Dom. 3. Oratio eſt de SS. Coſma & Damiano; ſed non impedit Commune ſuffragium de ijs in Eccleſia eorumdem. Qua de re tract. 1. parte 4.

De Dominica Paſſionis.

Tit. 12.

1 IN primis veſp. etiamſi ſint de Sancto, teguntur Cruces, & Imagines; omittuntur ſuffragia ſeu communes Cōmemor. Sanctorum.

2 Ad Completorium de tēpore, & ad horas Canonicas minores (non autem de Sanctis) in Reſponſorijs breuibus, item in omnibus aliis Reſponſorijs omittitur *Gloria Patri*.

3 In Pſalmis nondum tace-

tur *Gloria Patri*, ſed in triduo tantùm maioris Hebdomadæ.

4 In concurſu ſemiduplicis cum Dominicis Paſſionis, aut Palmarum, in Reſponſorio breui Completorii omittitur *Gloria Patri*, præterquàm in 2. Veſp. Dominicæ Paſſionis, in quibus inchoato feſto ſemiduplici, per Commemor. in Cõpletorio, dicitur *Gloria Patri*, in Reſponſorio breui.

De Dominica Palmarum, & Hebdemada maiore. Tit. 13.

1 IN capit. Nonæ non genuflectitur ad ea verba *In nomine Ieſu*, &c. eadem ratione qua non genuflectitur in Reſponſoriis ad ea *Verbum caro factum eſt* &c. neque in Verſibus precum fit ſignum Crucis ad ea, *Deus in adiutorium* &c.

2 In horis Canonicis vltimi tridui huius hebdomadæ, celebramus exequias triduanas mortis Chriſti.

3 Quin-

3 Quindecim candelę accenduntur in candelabro triangulari , quæ candelæ debent esse ex cera communi non alba. Et in altari debent esse sex eiusdem ceræ .

4 Candelabrum triangulare à latere Epistolæ collocandũ est, *ex Cærem.lib.2.c.22.*

5 Ad vnumquemque Psalmũ extinguitur vna candela , vna post aliam;& 1.loco extinguitur ea quæ est vltima in latere Euangelii , & deinde ab alio latere,& sic successiuè.

6 Oratio dicitur non à stante Sacerdote , vt aliàs , sed à genuflexo.*Ex Cęrem.Pap.lib.2. cap.* 42.

7 In fine horarum huius triduí non dicitur oratio Dominica, nec quicquam aliud.

8 Extinctis(præter vnam quæ est in summitate candelabri) candelis omnibus , occultatur hæc quę accensa manet sub Altari, vel in angulo , tum ab-

soluto Officio rursus ostenditur.

9 Horæ minores recitantur demissa voce. Completorium inchoatur à *Confiteor* ex vsu communiori, qui firmatur rubrica clariori, in postrema recognitione Breuiarii.

10 Vesperę Sabb. in fine missę dicuntur vt in Missali. Extra Missam qui recitant, dicant *Pater*, & *Aue*, & omisso *Deus in adiutorium*, inchoent, ab Ant. *Alleluia*, ad modum duplicis, recitent quæ sequuntur in Breuiario; quibus finitis nihil aliud addatur nisi *Pater*. Quod firmatum est in postrema recognitione Breuiarij.

11 In Completorio Sabbati Sancti, Antiphona ad *Nunc dimittis*, dicitur ad modum semidup.

12 Quod autē dicitur ad Antiph. *Regina cœli*, standum esse neque genua flecti toto tempore Paschali; hoc postremū

in-

intellige de Oratione, non de Adoratione, quæ ſemper fit cum genuflexione, vt patet ad ea verba, *Et Incarnatus eſt*, & *Verbum caro factum eſt*; *Te ergo quæſumus*. Quare ad Salutationem Angelicam, quæ ter in die pulſatur, ſi Orationem putes, ſtare debes; ſi Adorationem, genuflectere. Senſus, & vſus communior eſt, quòd ſit Oratio, ergo non eſt genuflectendum.

13 In hoc triduo, in Nocturnis, & Laudibus, accenduntur cerei in Altari, qui extingũtur cùm cantatur *Benedictus* ab illo verſu, *Vt ſine timore*, ad vnũquemque verſum extinguitur vna candela, & ſic, dictis ſex verſibus, nulla remanet accenſa. In horis ante Miſſam feriæ 5. accenduntur, candelæ. In feria 6. horæ ante Miſſam dicuntur ſine cereis accenſis. In Sabbato idem faciendum eſt ante noui ignis

benedictionem. In Vesperis acceduntur. In Completorio, nunquam. Præterquàm in Cõpletorio Sabbati sancti.

De Paschate & eius Octaua.

Tit. 14.

HÆc octaua est celeberrima, vti & octaua Pentecost. & idcircò nullum admittit officium, ne Titularis quidem, Patroni, aut Dedicationis, sed festa omnia quantumuis solemnia transferũtur post Oct.

De tempore Paschali.

Tit. 15.

1 TEmpus Paschale totum est festiuum, etiam in officio feriali, idcircò diebus ferialibus ad Laudes dicuntur semper Psalmi Dominicales, & in prima, tres tantùm psalmi ritu festiuo.

Si Dominica 4. post Pascha occurrat die 2. Maij, cùm pridiè legatur initium Epist. Iacobi, legantur in hac Dom. lectio-

lectiones feriæ 2. sequentis.

De Litanijs maioribus & minoribus. Tit. 16.

1 SI occurrant Litaniæ Maiores in Paschate, transferendę sunt in feriam 3. *ex decreto Sac. Rit. Congr.* 25. *Sept.* 1627. cum processione, & consequenter Litaniæ à priuatis in eadem feria recitandæ erunt.

2 Licèt oremus stantes tempore Paschali, tamen qui non interstunt Processionibus, flexis genibus Litanias recitare debent, Caueant ii qui in Processione fabulantur, & materialiter tantùm cantant cum aliis Litanias, vel non cantant, ne rei fiant coram Deo: Communis enim opinio est, eos teneri ad priuatam eorumdem recitationem, quia inter absentes eo casu numerantur.

3 Nonnulli eas cantant cum repetitione (vti fit in Sabbato Sancto) in Litanijs Maiori-

bus, non in aliis; alij semper cum repetitione, standum cō. suetudini, habita ratione longioris aut breuioris viæ. Sed repetitio propria est Sabbati Sancti,& Vigiliæ Pentecostes.

4 Si fiat processio, non antè discedatur ab altari, quàm sit cantatum inclusiuè, *Sancta Maria, ora pro nobis, vt dicitur in rituali Pauli* 5. In longiori processione, vel repetātur, vel addantur Psalmi pœnitentiales, seu Graduales. Terminetur autem cum precibus, & orationibus, quæ habentur in fine Litaniarum Breuiarii Rom.

5 Qui recitat Vesperi Matutinum, cum Laudibus, potest etiam recitare statim Litanias omisso ℣. *Fidelium*, quia accessorium sequitur naturam sui principalis,

De festo Ascensionis Domini.

Tit. 17.

BInæ Petri Epistolæ,& Terę Ioannis,habent tantùm ratio-

rationem vnius libri, vt idcircò non sit curandum, si earum initia legi non possint impeditis propriis ferijs, quod in postrema Breuiarii recognitione fuit examinatum. Et si festum Sancti Ioan. ante Portam Lat. occurrat Sabb. infra oct. in Dominica leguntur Lectiones feriæ 2. sequentis. Dies Octauæ vtraſque habet Vesp. integras, si concurrat cum Duplici maiori:

Si feria 6. occurrat festum semid. in 2. Vesp. fit tantùm Commemoratio feriæ 6. si occurrat festum duplex, fit de eo cum commemorat. feriæ in Laudibus, & 2. Vesp. sine lectione Homiliæ. De festo autem semid. translato fit in hac, feria 6. vt alias in Breuiar. Clem. VIII.

De Pentecoste. Tit. 18.

1 AD Tertiã dicitur Hymnus, *Veni Creator*, per totam octauam.

In his 4. temporibns non est genuflectendum ; in Missa ad Orat. sicut in aliis purè ferialib.

De Dominica Trinitatis.

Tit. 19.

1 IN 2. Vesp. huius festi, si concurrat cũ festo 1. classis fit de festo 1. classis, cum comm. Trinitatis tantùm; si concurrat cum festo 2. classis Vesp. integræ erunt de Trinitate, & hæc Dom. 1. post Pent. de qua fit com. in Officio Trinitatis, est eiusdem rationis cum aliis Dom. sequentibus, non enim intelligitur de ea, Rubrica sub Titulo Dominicarum 1. classis quæ nunquam omittuntur, sed de Dominica Trinitatis; & patet, quia de illis fit totum Officium, de hac verò Comm. tantùm: & ipsa Commemor. omittitur in 2. Vesp. si feria 2. celebretur festum 1. aut 2. classis.

De festo Corporis Christi.

Tit. 20.

1 DE simplici infra Oct. corporis Christi fit tantùm Commemor. sed hoc intelligendum est, cum 9. lectione, si propriam habuerit, idem enim dicitur in festis 2. classis, quæ non excludunt Nonam lect. de Sancto, vt patet in festo Inuentionis S. Crucis, & Natiuit. B. Mariæ.

2 Indulgentiæ concessæ ijs qui interfunt horis Canonicis in festo, & per octauam, valent, etiamsi officium dicatur de Sanctis occurrentibus.

De Dominicis post Pentecost.

Tit. 21.

1 NOn minorem viginti tribus, nec maiorē viginti octo, Dominicarum numerum post Pent. fore vsq; ad Aduentum satis patet, quæ supplentur à Dominicis quæ supersunt post Epiphaniam.

2 In gratiam Martyrij Ma-

cha-

Chabæorum, si fortè desit Dominica 5. Octobris, iubemur legere de eo, feria 5. præcedente dictam Dominicam, & eodem modo, si Dominica 5. & feriæ sequentes fuerint impeditæ, quominùs de scriptura legi possit, leguntur in aliis ferijs sequentibus post feriam 3. ità vt saltem inchoentur, sin minùs omnes de eodem Martyrio legi possunt lectiones. Nulla est enim obligatio legendi totam historiā de Martyrio septem Machabæorum, ex qua vel leguntur ferijs 5. 6. & Sabbato Dominicæ 4. vel ijs impeditis, omittuntur quæ legi non possunt: vel in sua propria hebdomada 5. leguntur in suis propriis ferijs, vel in sequentibus 4. vel 5. vel 6. vel Sabbato, iuxtà ordinem Historiæ; nunquam verò vltra tres lectiones in qualibet feria, saltem in Choro, ne grauetur

Clerus.

Clerus. Et hoc fuit, lancitũ in Recognitione Breu. sub Clem. 8. *Atq; hęc de proprio de tempore.*

De proprio Sanctorum.

PRoprium de tempore sequitur proximè proprium Sanctorum, cuius difficultates titulis 13. expendemus.

De Vigilijs, festis, & Octauis Sanctorum. Tit. 22.

1 INdictæ sunt Vigiliæ Sanctorum, vt festum præueniendo sit solemnius.

2 Festa indicta sunt ad excitandum ad imitationem Sanctorum, vel vt meritis eorum consociemur vel vt eorum orationibus adiuuemur.

2 Octauę Sanctorum fiunt ad proroganda festa, vt celebriora sint, tum ad compensanda ea, quę in festis negliguntur.

De festis Sanctorum mense Decembri. Tit. 23.

29 SI Vigilia S. Andręæ venerit in Aduentu, nihil fit de ea, nisi in Missa; quæ

dicitur

dicitur de Vigilia, cum comm. ferię, & S. Saturnini, quibus additur quarta, *Fidelium*, si incidat in feriam 2. & quinta de B. Virgine.

2. Decembr. *Bibianæ*, festum semid. ad Vrbano VIII. anno 1628.

6. Dec. *Conceptionis B. Virginis*. Nonnulli putant in tertia Antiph. ad Landes, pro *Exortæ*, dici debere *Concepta*: sed vsu communi non mutatur hoc verbum, & est commune Conceptioni, & Natiuitati.

10. Decembr. *Melchiadis*. Vbi fit de eo festum nouem lect. dicitur Octauum Bx. *Domine præueniſti*: quia non effudit sanguinem, quod enuntiatur in Bx. *Hic est verè Martyr* idcircò omittendum.

20. Dec. *Vigiliæ S. Thomæ*. Missa de ea, com. feriæ, 3. Oratio, *Deus qui salutis*, si incidat in feriam 4. temporum; in

Missa

Missa de 4. temporibus fit com. Vigiliæ, in officio nihil fit de Vigilia.

21. Dec. Si festum S. Thomæ sit Titulus Ecclesiæ, & occurrat in Dominica 4. Aduentus, in Sabbato dici debent Antip. ad Laudes Domin. 4. Aduentus, cum Antiph. *Expectetur*, & in feria 2. Antiphonæ eiusdem feriæ.

25. De *S. Anastasia*, nihil fit de ea, nisi in 2. Missa Natiuitatis Domini.

29. Dec. *Thomæ Cantuarien-sis*, in Vesp. *Tecum principium*, ca. prout proprio loco in Breuiario notatur.

De festis Sanctorum mense Ian.

Tit. 24.

14. SI festum S. Hilarij transferatur ✠. erit *Iustum deduxit*, quia cessat ratio mutationis, in concursu aliorum duorum Confessorũ. Vbi verò est 1. classis, diuidatur Oct. lectio in duas. Quod fieri debet

in

in similibus.

Eodem die *Felicis in Pincis*. Vbi fit de eo festum 9. lectionum dicitur 8. R. *Dom. Praeuenisti*, quia non fudit sanguinẽ.

21 Ian. *Agnetis*. In 1. Vesp. in propria Ecclesia dicuntur Psalmi Sanctorum virorum Martyrum. Mendum putant aliqui esse in textu 4. lectionis in iis verbis *Natalis est sanctæ Agnes*, sed hæc verba habentur in textu Sancti Ambrosij, & sine mendo, quia in casu genitiuo Agnes erat in vsu apud SS. patres; vtroque igitur modo legi potest & Agnes & Agnetis. Vbi fit Octaua S. Agnetis, in die Octaua dicuntur omnia vt in die festo, excepta oratione; Antiph. ad Magn. in 1. Vesp. lectionibus 1. Noct. de scrip. occur. & lectione 4. quæ est de S. Agnete secundò, 5. & 6. de Communi Virginum, vel vt in octauario Rom.

De

De festis Sanctorum mense Februario. Tit. 25.

2 PVrificationis *B. Mariæ*. Si hoc festum occurrat in Dominicis priuilegiatis, trãsfertur in feriam 2. *ex decreto Clementis* 6.

22. Feb. *Cathedræ S. Petri Antioch.* si concurrat hoc festum cum Dom. Sexagesimæ, nihil refert dici bis orationem de S. Paulo, sub diuersa ratione formali, de quo vide tract. 3. parte 4. tit. 5. num. 15.

23. *Vigiliæ S. Mathiæ*, si dies sequens fuerit feria 4. Ciner. & ideò transferatur festum S. Mathiæ in feriam 5. eo casu in 2. Vesp. Vigiliæ, dicuntur preces feriales cum orat. Dominicæ, non Vigiliæ. In anno Bissextili, in lectione Martyrologii, transfertur pronuntiatio huius Vigiliæ, & festi sequentis vt supra, cùm de Martyrolog. tract. 2. parte 1. in appendice.

24 *Ma-*

24. *Mathiæ Apostoli*. In anno Bissextili Officium fit die seq.

25. Nota quod Officium S. Conradi Conf. nunquam fuit concessum omnibus ad libitu, sed solis Placentinis, & Nerinis, & Ordini Minorum S. Francisci.

De festis Sanctorum mense Mart.

Tit. 26.

4. *Casimiri Conf.* semid. ex præcepto Pauli V. in lectione Martyrologij legatur 1. loco.

17. *Patritij Episc. & Conf.* ex præcepto Vrbani VIII. sine lectione, quia semper occurrit in Quadrag. In Martyrologio erit de eo legendum 1. loco.

19. *Ioseph Conf.* præcepit diem populo festum Gregor. 15. *cum decreto Sac. Rit. Congr.* 8. *Maij* 1621.

20. *Ioachim Conf.* duplex ex præcepto Gregorii 15. conuenit in Quadragesima legi nonam lec. Officij additam Octauæ,

uæ, cum in ea contineatur sũmum S. Ioachim priuilegium.

25. *Annunciationis B. Virginis.* Quid agendum sit quando festum hoc incidit in vltimo biduo maioris hebdomadę, an populus audire Missam teneatur, vel an possit communicare, diximus in 1. tr. par. 4. tit. 9. num. 20. & tit. 10. num. 37. & seq.

De festis Sanctorum mense Aprili. Tit. 27.

2. *Francisci de Paula*, dup. à Paulo 5.

14. *Tiburtij, Valeriani, & Maximi*. Non dicitur *hæc est vera fraternitas*: quia non est B. Paschale, neque sunt omnes fratres.

25. *Marci Euangelistæ.* Decreuit Sacr. Rit. Congr. Litanias maiores occurrentes in die Paschatis, differendas esse in feriam 3. sequentem, *die* 25. *Sept.* 1627. sed hęc translatio est solius diei Paschatis propria,

pria, non autem dierum qui sequuntur. Et eo casu Concio matutina haberi poterit vel ante, vel post processionem, vel à prandio vt in Paschate.

30. *Catherinæ Senensis* semid. ex præcepto Vrbani 8.

De festis Sanct. mense Maio.

Tit. 28.

1 *PHilippi & Iacobi.* Si occurrat hoc fest, in Sabb. Dom. 3. post Pasch. tunc in Dom. 4. debent legi lectiones feriæ 2. sequent. ne bis initium Epistolæ legatur immediatè duabus diebus. Quòd si contingat eos diuidi, eo casu, in Ecclesia S. Philippi, lect. 1. Noct. erunt de Communi Apostol. reseruatis, lectionibus Epistolæ S. Iacobi officio eiusdem cuius est propria. Lectionis 2. Noct. quarta propria, 5. & 6. sumentur de Cōmuni Apostol. Lectiones 3. nocturni, cum Antiph. in Laudibus, vt in proprio festo, quia

sunt

unt magis de S. Philippo.

In Offi. verò S. Iacobi quod transferri debet in 1. diem nõ impeditam, etiam infra oct. S. Philippi Titularis (hoc eſt in diem 4. Maii, vel ſi ea dies Dominica eſt, in diem quintam) 1. lectiones erunt de Epiſt. S. Iacobi. 4. & 5. erunt quæ habentur propriæ nempe quinta, & ſexta, ſexta verò erit de Communi Apoſtol. tertii verò Noct. lect. erunt de Euang. *Ecce nos reliquimus omnia*, vt in eodem Communi Apoſtol. Antiphonę omnes de Communi Apoſtol. tempore Paſch. De S. Monica fiat Com. in Laudibus tantùm, cum 9. lectione, ex duabus vno pro varietate orationum, quæ neceſſaria erit; certè in 2. Veſp. S. Iacobi, ſi die ſequenti fiat de die infra Octau. S. Philippi ſumi poterit Oratio de S. Iacobo Maiore 25. Iulij. Eadem ſeruanda erũt vice verſa ſi feſtum

stum S. Iacobi Minoris sit Titularis Ecclesiæ, aut Patroni loci. *Vbi fit de oct. si intra eamdem occurrat fer. 2. Rogationum, vel Vigilia Ascensionis, lectiones 1. Nocl. sumantur de Communi Apostol.*

3. Si concurrant festa Ascensionis & Inuẽtionis S. Crucis, fiat comm. de festo S. Crucis; licèt videatur festum de eodẽ & differentia satis patet in diuersitate misterij, quidquid alij contra scripserint.

6. *Ioannis ante portam Latinam* si occurrat in fabb. infra octau. Ascens. legitur initium Epist. Dominicæ sequentis, in qu deinde leg. possunt lectione feriæ 2. sequentis, ne bis initi legatur immediatè, ita in re cognitione Breuiarij postre ma. Si occurrat in Dominica vel feria 2. Rogationum, con nenit vt 9. lectio coninnga tur Octauę, quia in illa d Martyrio illius agitur.

Appa-

8. *Apparitionis S. Michaelis Archangeli.* octaua benedictio, *Quorum festum colimus*. Si hoc festum transferatur, vltra tẽpus Paschale, fiat vt in septẽbri: si occurrat in fer. 2. Rog. vel in Dominica, octauæ lectioni adiungatur nona.

12. *Nerei* &c. Si occurrat hoc festum in feria 2, Rogat. conuenit, vt octauæ lectioni iungatur nona.

Si transferatur extra tempus Pasch. mutantur. Ant. & ℣. ℟. non tamen dicitur *hæc est vera fraternitas*. Missa cum orationibus, & Euangel. propriis dicitur eo casu, vt in cõmuni Mart. extra tẽpus Pasch.

26 *Philippi Nerij Conf. semid.* ad libitũ, si fiat off. in lectione Martyrol. legatur primo loco.

De festis San. mẽse Iunio. Tit. 29.

6 N*Orberti Pont. Conf. semid.*

Ex præcepto Pauli V.

In lectione pridiana Martyrologij ponatur 1. loco.

Circumfertur decretum Vrbani VIII. anni 1625. quo transfertur hoc festum in diem 11. Iulij, sed idem Pontifex anno 1631. declarauit, ab ordine Præmonstratensi. transferendũ esse, & à nullis alijs.

11. *Barnabæ Apostoli*, si venerit tempore Pasch. Missa erit, vt in festo S. Marci (exceptis orationibus, Epistola & Euangelio) quæ dicuntur vt in propria Missa. Officium quoque vt in tempore Pasc.

26. *Ioannis & Pauli Martyrũ*. Si hoc festum concurrat cum festo semid. sequentes Vesp. erunt à cap. de sequenti.

30. *Commemorationis S. Pauli*. Si transferatur in diem 4. Iulij, ratione Octauæ Corporis Christi, aut in aliam non impeditam festo 9. lectionum, totum Officium à 1. ad 2. Vesperas inclusiuè fit vt in propria Eccl. ita decretum est, in postrema Breu. recognitione.

Si

Digitized by Google

Si dies 30. fuerit Sabbatum in 2. Vesp. huius diei Commemor. Dom. fieri debet post Commemorationem S. Petri Apostoli, non ante.

De festis sanctor. mense Iulio.

Tit. 30.

1 OCtaua *S. Ioannis*. Si cõtingat non legi de Homilia S. Ambrosij, quæ habetur in 2. vel 4. die infra Oct. S. Ioannis ob Dominicam occurrentem infra eamdem, poterit legi quod omissum est in die Octaua, ad varietatem & ad libitum.

4. *Elisabeth semid.* ad libitũ, Si fiat, offic. legatur de ea 1. loco in Martyrologio.

10 *Septem fratrũ*. Si transferatur hoc festũ in fer. 2. conuenit vt oct. lect. iungatur nona.

14 *Henrici Imperatoris* Commemoratio, ab Vrbano VIII. in recognitione Breuiarii, de quo legendum 2. loco in Mart.

26 *Annæ Matris Mariæ*, Gre-

gorius XV. præcepit diem agi festum vbique.

De festis Sanct. mense Augusto.

Tit. 31.

16 ROchi *Conf.* Sacra Rit. Congr. censuit concedendam esse Missam, & Officium in eius die festo, in Ecclesiis duntaxat, & Eremitoriis, habentibus requisita Ecclesiarum, in honorem eiusdem Deo dicatis, non extra dicta loca. 4. Iulii & clariùs 26. Nouemb. 1629.

Eodem die *Hyacinthi Conf. dupl.* Ex precepto vrbani VIII. in Martyrologii lectione pridiana 1. loco ponatur. Lectiones 1. Noct. de scriptura occur. iuxta rubricam quæ posita est in Breuiario ante Dom. 3. Augusti.

20. *Stephani Hungarorum Regis Conf.* Commemoratio, ab Vrbano VIII. anno 1631. in Martyrologio legatur 2. loco

22. Hac die prænuntiatur

Digitized by Google

in Martyrologio extra Romam, Vigilia S. Bartholomæi.

23 Extra Romam, hodiè prænuntiatur in Martyrol. festum S. Bartolomæi Apostoli.

25. *Ludouici Regis Conf. semid.* ex præcepto Pauli V.

De festis Sanctor. mense Septembri. Tit. 32.

8 *Natiuitatis B. Mariæ Virginis*. Vbi est titularis, in tertio Noct. vel de 7. & 8. lectione fiant tres; vel pro 9. legatur septima diei sequentis infra Oct. parumque refert si die sequenti eadem repetatur.

11 *Proti & Hyacinthi martyr.* Vbi Officium est 9. lect. 8. Ex. erit *Hæc est vera*, &c.

16 *Cornelij & Cypriani*. Lectiones 1. Noct. de Communi Martyrum, eatenùs fuerunt assignatæ, quatenùs de libro Thobię cœptum sit legi; alioquin initium eiusdem libri legatur in hoc festo, ne scili-

cet liber ille omittatur.

17 *Stigmatum S. Francisci semid.* extra ordinem S. Francisci, ad libitum Clerici, vt patet *ex decr. Sac. Rit. Congr.* 28. *Aug.* 1516. *& rursus die* 2. *Oct.* 1627. *& nouo decreto*, deleta sunt ea verba in sexta lectione *Officio duplici* (quæ videbantur ad totum Clerum attinere) *die* 6. *Nouembr.* 1627. Color albus adhibendus est. In Martyrologij lectione pridiana, si fiat officium, ponatur 1. loco.

20 *Eustachij* &c. Vrbanus 8. ritu semidup. celebrari iussit. 8. Kl. non est *Hæc est vera fraternitas*.

30 *Dedicationis S. Michaelis Archang.* ad octa. lect. dicitur *Quorum festum colimus.*

De festis Sanctorum Mense Octobr. Tit. 33.

FEstum Rosarij debet vbique & perpetuò celebrari in iis Ecclesijs, in quibus adest Altare seu Capella Rosarij B.

Vir-

Virginis, duplici maiori Officio, in 1. Dominica Octobris, quæ ſcilicet occurrit in kalendis, vel poſt kalendas, *ex decreto Gregorij* 13. *die* 1. *April.* 1573. Officium recitari conuenit vt in feſto Niuis, cum lectionibus 2. Noct. de Natiuitate B. M. Virginis, mutato verbo *Natali*, in *Solemnitate*. Vbi fit hoc feſtum, legatur de eo in Martyrologio primo loco.

Si dies Octaua Titularis Eccleſiæ S. Michaelis, S. Hieronymi & aliorum in Dom. 1. Octobris occurrat, in qua Roſarii feſtum à Clero eiuſdem Eccleſiæ fieri debet, Officiumque de eodem recitari. Hoc caſu recitandum eſt Officium de Roſario cum Comm. diei Octauæ, & Dom. 1. Octobr. quia Roſarii feſtum, nec eſt omittendum, nec à Dominica dimouendum.

De feſto SS. Angelorum Cu-

stodum concessit Paulus V
27. Sept. 1608. posse fieri O
ficium duplex à se approba
tum, ad libitum cleri; prim
die non impedita Officio
lect. post festum dedication
S. Michaelis. Hoc festum c
dit dominicæ, imò etiam cu
libet diei infra Octauam. V
de non fit infra Oct. S. M
chaelis aut S. Hieronymi
est tantùm duplex minus. L
ctiones 1. Noct. omittunt
si legendum sit initium Esthe
Ad 8. lectionem dicitur *Qu*
rum festum, &c. Licèt quis lo
lus recitet. Si fiat Officium
die Octobr. Octauæ lectio
iungatur nona. Vbi fit ho
Officium, in lectione Marty
rologii legatur 1. loco de eo
dem.

3 *Festum S. Francisci Ass*
sinatis. Est de præcepto vbiqu
locorum ex decreti Sixti 4
sed rursus præcepit, vbiqu
obseruari, *Sac. Rit. Cong. die* 3
Ian.

Digitized by Google

Ian. 1622. annuente Sanctissimo D. N.

5 *Placidi & sociorum* Non dicitur, &c. *hac est vera &c.*

6 *Brunonis*, ex præcepto Gregorii XV. semid. In lectione Martyrol. ponatur 1. loco.

8 *Birgittæ Viduæ semid.* ex præcepto Gregorii XV. in Polonia, fit die septima, sed extra Poloniam fit die 8. Vnde in Martyrol. recognito, translata est lectio de eadem, in hanc diem octauam Octobris.

28 *Simonis, & Iudæ.* Si contingat eos diuidi, quia alter eorum est Titularis Ecclesię, tunc pro S. Simone legatur in 1. Noct. de Communi Apostol. reseruata lec. Epistolæ Iudæ eidem, qui est eiusdem auctor. vide supra in 1. die Maii. At quia lectio 4. non potest diuidi, ea legatur in festo Titularis, & iterùm in Officio alterius translati, sicuti etiam Euang. cum homilia.

Lectiones 5. & 6. variari possunt, & desumi ex Communi Apostolorum. Pro varianda Oratione sumi potest Oratio Vigiliæ in numero singulari, & mutatis verbis *Præuenimus* in *Celebramus* & *Præueniant* in *Imploret*.

De festis Sanctorum mense Nouembri.

Tit. 34.

SI Commemoratio Omniũ Fidelium Defunctorum in Dominica occurrat, transfertur Commemor. hæc in diem Lunæ, & Vespræ in Vesperas Dominicæ, ex decreto Vrbani 6. nisi dies Lunæ sit item impedita festo de præcepto, tunc enim in diem 4. Nouembris (etiamsi sit impedita festo 9. lectionum) transfertur Officium Defunctorum cum missa, cantata de festo altera Missa, vnà cum officio de die.

4 *Caroli*. A Paulo V. ad libitum Cleri semid. si fiat Officium,

ficium , in lectione Martyrol. legatur de eo 1. loco . In tota prouincia Mediolanensi celebrari potest ritu dupl. *ex decreto Sac. Rit. Cong.* 20. *Nouemb.* 1610.

Hæc de proprio sanctorum, nunc ad eorumdem Commune pergamus .

De Communi Sanctorum .

COmmune Sanctorum cõtinet ea , quæ ad Horas Canonicas sunt necessaria , quando in eorum festis non habentur propria , nimirum Hymnos , Antiphonas , Psalmos, & huiusmodi.

Potissimùm autem deseruit ijs Sanctorum festis , qui de numero sunt Apostolorum , Martyrum, Confessorum, Virginum, non Virginum , Patronorum, seu Titularium. Itẽ Dedicationis Ecclesię , & officia S. Mariæ in Sabb. cõplectitur .

Præludium de Patronis, & Titularibus.

FEstum de quo nescitur obitus, neque dies Translationis, neque insignis manifestationis, & eiusmodi, & tamen aliis de causis celebrari debet eius festum cum Maiorum consensu, celebrandum esset in die, quo in Martyrologio, festum alterius sancti eiusdem nominis occurrit, quod obseruari debet, nisi vbi timetur error in populis, qui credant eum quem colunt esse eumdem qui in kalendario Romano descriptus est, quod non sine graui peccato fieri potest; sed eo casu, tutiùs esset celebrari festum illius alio die, puta Translationis, aut eiusmodi.

His præliba tis quæ ad Cõmune Sanctorum attinent 6. Titulis complectemur.

De communi Apostolorum.

Tit. 35.

IN postrema Breuiarii recognitione, repositum est Euangelium, *hoc est præceptum meum*, sub titulo Vigiliæ Apostol. & in 3. Noct. aliud *Ecce nos reliquimus omnia*.

De communi Martyrum.

Tit. 36.

1 ALij sunt Martyres Pontifices, alij non Pontifices, & vtrisque datur Officium commune, excepta Oratione, & lectionibus 1. Noct. quæ leguntur tantùm in festo Martyris Pontificis. Itaque in festo Martyris non Pontificis, leguntur aliæ, quæ habentur in Communi plurimorum Martyrum.

2 Quando in Missa legitur Euangelium, cuius Homilia nulla habetur in Communi, legenda est Homilia, quæ fortè in proprio SS. habetur, vt Homilia super Euangelium,

Nihil

Nihil opertum &c. quæ habetur in festo S. Polycarpi. Quòd si non habetur in Breuiario, veluti super Euang. *Nolite arbitrari*, vel *qui vos audit me audit*, lege in officio Homiliam Euangelii, quam habes in Cõmuni, & in Missa deinde idem Euangelium leges, quod in officio; liberum enim est legere in Missa quodcumque Euangelium de eodem Communi sumptum, iuxta rubric. quæ habetur post primã missam, de Communi vnius Martyris Pontif.

3 Rꝛ. proprium post nonam lect. positũ pro festo 5. sanctorum Martyrum Pontifi. *Domine prꝛeuenisti*, non est ad excellentiam, sed ad euitandum mendacium in eo Rꝛ. futurum, si in eorum festis recitaretur *Hic est verè Martyr, qui pro Christi nomine sanguinem suum fudit* cum ij perierint quidem, sed non effuso sanguine. Adde ijs

ob

ob predictam causam, festa 9. lect. S. Felicis in Pincis, & S. Melchiadis PP. vbi celebrãtur.

℟. *hæc est vera fraternitas*, non dicitur vnquàm, nisi verè ij sint fratres secundùm carnẽ, imò neque si cum fratribus carnalibus celebrentur alii eodem die non fratres.

5 Quæ desunt in Communi Paschal. sumi debent ex Communi extra tempus Paschale, ait rubrica, quod intellige quoad lectiones 1. Nocturni.

De Communi Confessorum.

Tit. 37.

1 PRo summis Pontificibus vnica est differentia ab aliis, in Antiph. ad Magnif. in 2. Vesperis. Dum esset summus Pontifex.

2 Quando fit festum plurium Confessorum, siue Pontificum, siue non Pontif. datur facultas variandi verba tum in oratione, tum in sermonibus, vt sonent numer. pluralem.

v. g.

v. g. *Ad sanctorum ac Beatissimorum patrum Nostrorum* N. N. *vel Beatorum* N. & N. *dies quorum festiuitatem celebramus*; nō tameu in sermone S. Gregorii ex lib. Moralium. *Deridetur iusti simplicitas*, quia nō est propriè sermo de sancto, sed tractatus & expositio libri Iob. In Antiph. Responsoriis, Hymnis & homilijs, nulla fit mutatio, licèt non quadrent pluribus.

3 Tempore Paschali additur *Alleluia*, vbi scilicet non habetur. In Inuitatorio repetitur *Venite adoremus Alleluia*, 3. Psalmi dicuntur sub vna Antiphona, etiam post Ascensionem Domini.

De communi Virginum, & non Virginum. Tit. 38.

DAntur Virgines tantùm, virgines & Martyres, Martyres tantùm, nec Virgines nec Martyres.

1 Lectiones 2. Noct. pro Martyre tantùm, addidit Vrbanus VIII.

VIII. in poſtrema Breuiarij recognitione.

2 Addidit etiam Antiphonã ad Bened. pro nec Virgine nec Martyre. *Date ei de fructu manuum ſuarum, & laudent eam in portis opera eius.*

3 Si fuerint plures, nihil mutatur præter Orationem, & ſi plures ſint Virgines, habent propriam Antiph. in vtriſque veſp. & Laudes *Prudentes Virgines* &c.

4 In concurſu, ſeu occurſu duarum virginum, ſeu Sanctarum mulierũ, poteſt dici oratio, *Indulgentiam nobis Domine*, tacitis titulis virginis & Martyris, ad varietatem.

De communi Dedicationis Eccleſiæ. Tit. 39.

ECcleſiæ materiali duo accidunt, in ordine ad horas Canonicas, nimirum Titulus, & Dedicatio, quæ differunt, & conueniunt in multis.

Titulus Eccleſiæ eſt à quo deno-

denominatur Ecclesia, putà S. Saluatoris, S. Nicolai, & similium: Dedicatio verò Ecclesiæ, est ipsamet consecratio, facta ab Episcopo, quæ ità recolitur quotannis, vt natalis dicatur dies; ex S. Leone. Festum autem Dedic. dignius est quàm S. Patroni loci, & festum Patroni loci dignius Titulari.

Conueniunt in his. Sunt 1. classis, habent octauam; celebrari possunt infra octauam Epiphaniæ, & in Dominicis 2. classis, in eisdem si Vigilia occurrat, nihil fit de ea nec in Missa, nec in officio; habent omnia priuilegia festorum 1. classis. Sed iam de sola Dedicatione.

1 Si cõtingat Dedicari Ecclesiam in aliquo festo ex solemnioribus, ne quotannis occurrentia duo festa, se inuicem impediant, potest Consecrator decernere alium diem ad celebrandam Anniuersariam Dedicatio-

ficationem Ecclesiæ, putà vel diem Dominicum proximiorem, vel alium adeò commodum, vt possint octauæ celebrari liberiùs, & populus præsertim rusticus, maiori frequentia colere festum possit. *Ita decreuit Sac. Rit. Cong. 19. Febr.* 1585. Extra actum verò Consecrationis nou potest mutari festum inconsulta S. Sede Apostolica.

2 Præter propriæ Ecclesiæ Dedicationem, celebrari debet quoque Anniuersaria Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis; In Ciuitate quidem cũ octaua, in Dœcesi sine octaua; *ex decreto Sacr. Rit. Congreg. 2. Maij 1619.* erit tamen in Diœcesi quoque festum primæ classis.

3 Regulares non tenentur ad hoc festum nisi ex quadam congruentia, & præsertim si populare sit Festum, non Cleri tantùm.

4 Si

4 Si concurrant, seu occurrant Dedicationum festa, vel Octauæ, pro varietate Orationum, sumi ea, poterit, quæ assignata est ipsi diei Dedicationis.

5 Occurrentibus Dedicatione propriæ Ecclesiæ, & Dedicatione Cathed. eodem die, præferenda est Dedicatio propriæ Ecclesiæ, quare de hac fiet Officium infra Oct. cum com. oct. Ded. Cathed. translato festo altero in 1. diem non impeditam.

De Officio S. Mariæ in Sabbato. Tit. 40.

NIhil supereſt enucleãdum in hoc capite, quod non superiùs attigerimus tit. 8.

Hic finis esto omnium rubricarum specialium, quæ per corpus Breuiarij sunt vndequaque sparsæ: sed quia in fine Breuiarij addita sunt quædam

iam, quę dici posſunt appen-
dices, quia non ſunt partes
Horarum Canonicarum; nec
ad eas, niſi remotè pertinent;
de ijs ſeruato Breuiarij ordi-
ne, nunc reſtat dicendum.

APPENDICES
Breuiarij 6. Titulis diſtinctæ.

De Officio Paruo B. M. Virg.
Tit. 1.

1 EXtra Chorum, nunc temporis, nemo tenetur recitare hoc Officium, ob Bullã Pij V. qui omnem tollit obligationem recitandi hoc Off. extra Chorum.

2 Penſionarij extra Chorum tenentur ad recitationẽ quotidianam huius Officij, ſub pœna reſtitutionis fructuum penſionis ad ratam, vt patet ex

ex Bulla Pii V. hac de re edi
ta. Verùm si pensionarij reci
tent Horas Canon. eximun
tur ab onere recitandi offici
parui.

3 In Choro si adest consue
tudo recitandi hoc officium
obligat adhuc, imò *Sacr. Ri
Cong.* 1. *Sept.* 1607. *decreuit*
seruandam esse eam consu
tudinẽ qua recitatur in Chor
hoc officium in semiduplicil
& Dominicis. Tandem Vrb
nus VIII. decreuit die 2. Ianu
rij 1627. etiam mutato propri
Breuiario, & Romano acc
ptato, adhuc eos teneri a
quotidianam officii B. M. Vi
ginis recitationem, qui ante
ex consuetudine tenebantur.

4 Vbi non est talis consuetu
do dicitur quando non fit o
ficium 9. lect.

5 Non dicitur in Vigil. Nat
uit. Domini, nec in feriis Ma
ioris Hebdomadæ, nec infr
octaua Paschæ, aut Pent. ne

in Sabb. quando fit officinm de S. Maria , quibus diebus omittitur à Vesp. & in Vigilia Natiuitatis à Matutino .

Tempore Passionis nulla fit detractio , sed dicitur *Gloria Patri*, in Inuit. & Ex. 3. vt in festis Sanctor.

7 Tempore Pasch. dicuntur in Nocturno tres Antiph. vt aliàs, quia non est officium de festo , sed *Alleluia* non additur Inuitatorio , Antiphonis , & Responsoriis, *ex decr. Sacr. Rit. Cong.* 28. *Mart.* 1626.

8 Tempore Aduentus , & in offic. Annuntiationis & Concept. B. Virginis, mutatur in Nocturno Antiph. *post partum*, in *Angelus Domini* ,

9 Si contingat transferri festum Purific. ob Dominicam priuilegiatam , seu aliam ob caulam , eo casu , transfertur etiam mutatio Officii ; sed extra chorum mutatur die 3. Febr. quia in hoc casu attenditur

ditur festum , non Officium Chori .

10. In Choro præponitur Officio diei, in Matutinis, & Vesp. in alijs postponitur horis . In fine Laudum , & Vesperarum huius officij parui , omittitur ℣. *Fidelium anima*; reliquæ horæ postponuntur , prima dicitur antequàm legatur Martyrologium .

Quando dicitur extra Chorum , ante quamcumque horam ., dici debet Salutatio Angelica , tum in fine vltimæ horæ , si plures recitentur simul, Antiph. finalis .

De Officio defunctorum .

Tit. 2.

1 INuitatorium dicitur in die Commemorationis omnium Fidelium Defunct. & in die Depositionis seu Obitus Defuncti , etiamsi vnum tantùm dicatur Nocturnũ . Itemque in die 3. 7. & 30. & Anniuersario , & quandocumque

tres

eres dicuntur Nocturni, per annum omittitur; in die Depositionis seu Obitus, etiamsi vnicum diceretur Nocturnum tamen duplicantur Antiphonæ.

2 Antiphona 9. *Sitiuit anima mea ad Deum viuum*, ita legenda est licet in psalmo dicatur *ad Deum fortem (non fontem) viuum*.

3 In fine Vesperarum, & Laudum, dicuntur preces semper flexis genibus, etiam quando omittuntur Psalmi. *Episcopis autem in Carim. Episc. lib. 2. cap.* 10. *præscribitur vt stantes dicant*, quod non est commune reliquo Clero.

4 Dicitur *Pater noster*. *Et ne nos*; alta voce.

5 ℣. *Requiem æternã*, diuiditur in fine Psalmorum, & in precibus, licèt non diuidatur in ℟. ℟. in fine Psalm. dicitur loco ℣. *Gloria Patri.*

6 Psalmi qui dicuntur in fine

Vesp. & Laudum, non dicuntur in die Commemorationis Omn. Fidel. Defunct. neque in Depositione Defuncti, si tres Noct. dicantur, neque in offic. dupl.

7 Versus qui dicuntur post Psalmum, si pro vno sit officiũ dicuntur in numero singulari, sicut & oratio sequens; reliqua in toto officio non mutantur, neque Versus post orationem.

8 Versus *Requiescant in pace* dicitur in fine, omnibus surgentibus, tam in Vesp. quàm in Laudibus.

9 Regulariter non præmittitur oratio Dominica secretò, neque aliquid aliud, quando Vesp. aut Matutinum Defunctorum dicuntur seperatim ab Horis Canonicis, siue extra Chorum, siue in Choro.

10 Si Matutinum dividatur à Laudibus, eo casu in fine Matutini dicuntur preces sine psalmo,

Digitized by Google

pſalmo, cum oratione, ſeu orationibus, ſaltem in Choro.

11 Veſperæ non ſunt dicendæ ante Matutinum, quod præſente corpore manè cantatur ante Miſſam, quia manè non eſt veſperarum tempus.

12 Permittitur hoc officium in feſtis 9. lect. pro adimplenda voluntate defunctorum dummodò ſeparatim dicatur ab officio diei, *Ita decreuit Sac. Rit. Cong.* 12. *Iunij* 1628.

13 Si ſola dies vltima menſis ſit libera, ea dicatur die.

14 Intra Aduentum, & Quadrageſimam nulla habetur ratio menſis. Quocirca ſi in Aduent. & Quadrageſima dici non queat, in Menſe Decembri & Martio, in feriis 2. eo caſu non erit recitandum in alijs feriis.

15. Occurrent Vigil. Natiuit. Domini in fer. 2. Hebdom. 4. Aduentus, non erit recitandum officium Defunctorum

neque pridiè Veſp.

16 Veſperæ recitari debent poſt Veſp. etiam feſti duplicis, ſi ſequatur feſtum ſimplex aut feria. *Et Sacra Rit. Congr. 25. Maij 1603. pro 1. die menſis ſi hæc ſit libera à feſto 9. lect. decreuit veſperas defunct. recitandas eſse, vltima die precedentis menſis licet ea ſit feſtiua de precepto.* Matutinum verò poſt laudes diei non impeditæ.

Huic Rubricæ inhærendo *Sacr. Rit. Cong. prohibuit in feſto SS. Omnium cantari Matutinum Defunctorum Veſperi, & iuſſit cãtari in ipſomet die Commemor. Omn. Fidel. Defunct. poſt Laudes diei 1. Sept.* 1607. Epiſcopis tantùm conceditur vt in die feſto Omnium SS. poſſint in ſuis Eccleſijs recitare cum Clero ſuo Matutinum Defunctorum.

17 Conſuetudo Regularium recitandi Matutinũ Defunct. Veſperi poſt Completor. pro

die

die ſequenti, non videtur improbanda, ſi de officio ex vi regulæ agatur.

18 Excepta Commem. Omn. Fidelium Defunct. nulla eſt obligatio recitandi hoc offic. extra Chorum.

19 Etiamſi hoc officium concedatur in Choro, in feſtis 9. lect. etiam ſi ſint feſta de præcepto, pro implenda voluntate teſtatorum, tamen non eſſet recitandum in feſtis 1. aut 2. claſſis, neque in vltimo triduo maioris hebdomadæ.

20 Si accidat in ijs obligationibus aliqua neceſſitas, ex cauſa rationabili reducendi, aut cõmutandi, aut eas moderandi ad tempus, ſeu in perpetuũ, declarauit Sac. Trid. Concilij, Cong. Seſſ. 25. cap. 4. poſſe Epiſc. in Synodo, & Regulariũ Superiores in ſuis Capitulis Generalibus, circa hæc Officia decernere quidquid magis expedire videbitur, ea commu-

tando inmissas &c. li ante Cōcilium fuerint imposita ; non autem post, vt patet, ex decreto de Celebratione missarum sub Vrbano VIII. die 21. Iun. 1625.

De Psalmis gradualibus.

Tit. 3.

1 DIcuntur in 4. feriis Quadragesimæ à fer. 4. Cin. incluliuè, sed non dicuntur in maiori hebdomada. Ante matutinum officii parui B. Virg. dici debent. Omittuntur in festis nouem lectionum.

De Psalmis Pœnitentialibus.

Tit. 4.

REcitantur in fer. 6. Quadragesimę, quando officium fit de feria post Laudes diei, dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*.

2 Si consuetudo detur antiqua, & inueterata, recitandi psal. prius in Choro in fer. 5. Quad. post Completor. & in feriis 3. Graduales, *Sac. Rit.*

Con-

Congreg. censuit eam retinere posse 2. Augusti. 1603.

3 Litaniis non debet fieri vlla additio, ne quidem Patronorum loci, aut Titularium inconsulta S. sede Apostolica. *Et Sacr. Rit. Congr. die 22. Mart. 1631. respondit Canonicis Cathedralis Rhegiensis, non posse inseri alios Sanctos in Litanijs, praeter descriptos, etiam tempore pestis, quo ij petebant facultatem addendi sanctos Titul. & Patronos Ciuitatis*, multò minùs inuocandi erunt in Litaniis ij qui nondū sunt Canonizati; imò neque priuatim recitando Litanias.

4 Vacante sede Rom. petitio de domino Apostolico debet omitti, vnà cum ℣. post psalmum in precibus *Oremus pro Pontefice &c.* & oratione de eodē Papa vocatur Domnus, non Dominus; quia Dominus Titulus Dei est, Domnus verò hominis Præclari, vt docet Baronius ex Euodio, anno

416. Apostolicus autem, quia successor Petri principis Apostolorum.

5 Si Litaniæ separatim à Psalmis pœnitentialibus dicendæ sint, dicto *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, statim eę dicuntur, omisso ℣. *Fidelium animæ.*

6 Communior vsus Ecclesiarum vrbis est, quòd (excepto Sabbato Sancto, & Vig. Pent.) Cantores, & Chorus, eas dicãt alternatim in Litaniis maioribus ad distinctionẽ à minoribus, alicubi Chorus repetit, quæ Cantores integrè dicunt, vt in Sabb. S. qua in re standum est locorum consuetudini, longior processio congruè id requirit.

De

De Ordine Commendationis animæ. Tit. 5.

1 IN Rituali Pauli V. præſcribitur commendāti animā vt induat ſuperpelliceum & ſtolam violaceam, aſpergat locum, & infirmum, aqua benedicta dicens *Aſperges me* &c. & imaginem Crucifixi, ægroto tradat oſculandum.

Fax cum Cruce, & lectio Paſſionis Chriſti, mirificè iuuant in agone conſtitutos.

De Benedictione Menſæ, & Itinerario Clericorum. Tit. 6.

1 BEnedictio Menſę quæ fit manè, & Veſperi, originem habet à Chriſto, & Apoſtolis. Eius omiſſio, peccatum eſt veniale, ex Nau. de Orat. c. 18. num. 43.

2 Solemus ad ea verba prædictæ Orat. *Domine nos &c.* ſignare Cruce nos ipſos; & ad ſequentia verba *Et hæc tua dona*, ſignare cibos Cruce.

3 Geminatur initio vox *Benedicite*, quasi inuicem hortemur nos ad benedicendũ Domino.

4 Mutatio ℣. ℣. pro varietate festorum, sicut & Psalmorum fit regulariter à 1. Vesp. festi si cœnatur, quia à 1. Vesp. incipit festum, cessatque mutatio, vt in Rubrica Breuiarij.

℣. ℣. De Natiuitate Domini dicuntur hodiè in postrema recognitione Breuiarii, vsque ad cœnam Vigiliæ Epiph. excluſiuè.

℣. ℣. De Epiph. vsq. ad cœnã diei octauæ incluſiuè.

In triduo maioris Hebd. vt in Breuiario.

℣. De Pasch. *Hæc dies*, vsque ad cœnam sequentis Sabbati excluſiuè, cum iis omnibus quæ in prima benedictione ponuntur, excepro ℣. & psalmo propriis festi Paschalis. Et quia vnus tantùm & idem ℣. dicitur ante & post mensam;

nempe

nempe *hæc dies*; idcircò habes in Breuiario Clementino *hæc dies*, dicitur tantùm, quæ particula *tantùm* vti dubia, deleta est in postrema Breuiarii recognitione.

℣. ℣. De Ascensione, dicuntur vsque ad cœnam fer. 6. post octauam Ascens. inclusiuè.

℣. ℣. De Pentecoste à cœna quę fit in meridie Vigiliæ eiusdem, vsque ad cœnam feriæ 6. quatuor temporum inclusiuè.

5 Quando fit vnica comestio, vocatur cœna, ad quam adhibentur benedictio, & gratiarū actio cœnæ assignata.

6 Lectio mensæ iussa fuit ad mensam Episcop. ab Eusebio Papa, vt in Epitome Cõciliorum: deinde ad mensam Sacerdotum, à Concilio Nannetensi, & Toletano 3. cap. 7. à Gratiano relatis dict. 44.

S. Bernardus curabat legi in refectorio libros sacræ

scripturæ ; qui non leguntur in Choro ; & post Libros Machabęorum , legi 4. Libros Euangeliorum (omissis Passionibus) ad maiorem Dominicæ Passionis reuerentiam . Quod obseruandum videtur .

Antiphona , Canticum Zachariæ . Preces & Orationes Itinerarij Clericorum, sunt itineri faciendo maximè accommodatæ , & à pietate addictis nunquam omittuntur , nisi ex obliuione , aut inaduertentia. His finis esto eorum omnium quæ in Breuiar. Rom. habentur. Plura supersunt in 2. Tho. consequenter quæ sequuntur .

R. P. Barth. Gauanti ; sed quid nisi appendices ex industria omissas , omittẽdas certè non dubitaui , cùm ad maiorẽ Rubricarum notitiam ; nihil conferre posse animaduerti . Nostri enim non fuit instituti cuncta decerpere, sed vtiliora quæque ita colligere , vt ne

dubio.

dubiolum quidem oriri queat cuius ſolutionem haurire poſſis ex Gauanto, quam in hac Epitome non ſtatim reperias.

Vale candide lector, Theſauro noſtris lucubrationibus in compendium redacto, ſoſpes fruere, & ſalutis auctori pro ſalute auctoris pias (vt rogo) preces fundere non graueris.

FINIS.

IN-

Digitized by Google

INDEX

TITVLORVM

Tractatus Primi.

Tractatus Primus diuiditur in quatuor partes, & partes in Titulos plures.

Prima pars continet generales Miſsalis Rubricas primi Ordinis, & Titulos viginti.

DE duplici, tit. 1. p. 29
De ſemid. & ſimp. 2. ibid.
De feria, & vigil. 3. ibid.
De Miſſis votiuis. 4. 32.
De Miſſis defunctorum. 5. 36.
De trãslatione feſtorum. 6. 40.

INDEX

De commemorationibus, 7.41
De Introitu &c. 8.46
De Orationibus, 9.47
De Epiſtola, &c. 10.52
De Symbolo, 11.ibid.
De Offertorio, &c. 12.53
De Communione, &c. 13.55
De Ordinanda Miſſa, 14.56
De Hora celebrandi, 15.ibi.
De ijs quę clara voce, aut ſecretò dicenda ſunt. 16.57
De ordine genuflect. &c. 17.58
De coloribus paramentorum. 18.63.
De qualitate parament. 19.ibi.
De præparatione Altaris, 20. 66.

Secunda pars continet Ritum ſeruandum in celebratione Miſſa, & Titulos tredecim, cum Appendice vnica,

DE præparatione Sacerdotis celebraturi, 1.73
De ingreſſu Sacerdotis ad altare. 2.79
De principio Miſſæ. 3.87
De Introitu, &c. 4.90

De

INDEX

De Oratione, 5.108
De Epistola, &c. 6.101
De Offertorio &c. 7.108
De Canone vsque ad consecrationem, 8.121
De Canone post cosecr. 9.131
De Oratione Dominica, & aliis vsque ad Communionem, 10.132
De Communione, &c. 11.145
De Benedictione, &c. 12.146
De omittendis in Missis Defunctorum, 13.150
De his quæ addenda sunt Missa, quæ celebratur coram Sacramento petente Appendix, 153

Tertia Pars, defectibus circa missam occurrentibus remedia adhibet Titulis decem, & duas Appendices complectitur.

De defectibus in genere, 1.159
De defectibus materiæ, 2.160
De defectu panis, 3.ibid.
De defectu vini, 4.162
De defectibus formæ 5.169

De

INDEX

De defectibus Miniſtri. 6. 167
De defectu intentionis. 7. ibid.
De defectibus diſpoſitionis animæ. 8. 171.
De defectibus diſpoſitionis corporis. 9. 174
De defectibus in miniſterio occurrentibus. 10. 177

Appendices.

De Rubricis præceptiuis, 1. 188.
De Miſſarum oneribus, 2. 193.

Quarta Pars, Rubricas proprias, & Titulos nouemdecim continet.

DE Rubricis Miſſarum in Aduentu, 1. 210
De quatuor temporibus Aduentus. 2. ibid.
De Natáli Domini, &c. 3. ibid.
De Dominicis poſt Epiphaniam, 4. 214.
De Dominicis à Septuageſima vſque ad feriam quartam Cinerum. 5. 215
De feria quarta Cinerum, vſque

INDEX.

que ad Dominicam Passiõnis, 6. 217
De Dominica Passionis, &c. 7. 221
De feria quinta in Cœna Domini, 8. 230
De fer. Sexta in paraſc. 9. 240
De Sabbato Sancto 10. 260
De Die Paschæ, &c. 11. 274
De festo Trinitatis, &c. 12. 277
De Rubricis proprij Missarum de Sanctis 13. 284
De benedictione Candelarum 14. ibid.
De festis in quibus cantandæ sunt duæ Missæ in Collegiatis, 15. 289
De rubricis Missarum, Communis Sanctorum, 16. 297
De Rubricis Votiuarũ, 17. 298
De Rubricis Missarum pro defunctis, 18. 306
De Rubricis Benedictionum. 19. 308
Missæ Sanctorum nuper additorum Calendario Romano, 314

LE-

INDEX
TITVLORVM
Tractatus secundi.

Tractatus secundus quadrifariam diuiditur, & partes quælibet, plures continent titulos.

Prima pars, generales Breuiarij rubricas primi ordini continet, & titulos sex & viginti.

DE duplici, tit. 1. p. 325
De semidupl. 2. 326
De simplici, 3. 327
De Dominica, 4. ib.
De feria, 5. 330
De vigilia, 6. ibid.
De octaua, 7. 332
De officio S. Mar. in Sab. 8. 338
De commemorationib. 9. 351
De occurrentia officii. 10. 355
De concurrentia officii. 11. 362

Ap-

INDEX

Appendix de Patrono. 12.368
De proprio ritu ſingularium partium officii. 13.377
De partium partibus, 4.378
De Hymnis, 15. ibid.
De Antiphonis, 16.379
De Canticis, 17.380
De Abſolutionibus &c. 18.381
De Lectionibus. 19.382
De reſpõſoriis poſt lec. 20.388
De reſp. breuib. horarũ. 21.391
De Oratione. 22.392
De Symbolo S. Athanaſii. 23. ibidem.
De Precibus, 24.393
De Suffragiis. 25.394
De fine officii, 26.399
Appendix de Martyrologio. 404
Secunda pars, Ritum ſeruandum in recitatione officij continet.
Titulus tribus.
DE ritibus in priuata horarum Canonicarum recitatione. 1.408
De ritibus horarum Canon. in choro recitandarum. 2.412
De ritibus horarũ Canonicarum

INDEX

rum in choro solemniter re-
citandarum. 3.417

Tertia pars Defectus in Officio Diuino contingentes vitandos docet.

DE omissione, 1.431
De mutatione offic. 2.432
De intentione. 3.436.
De attentione, 4. ibidem.
De prolatione. 5.438.
De tempore officii. 6.440
De loco officii. 7.441
De ordine officii. 8.442
De interruptione diuini offi-
cii. 9.443

Quarta pars speciales rubricas titulis Quadraginta examinandas prebet.

DE Aduentu 1.446
De Antiph. maioribus Aduentus, 2. ibidem
De Dominica 4. Aduent. 3.448
De vigilia Natiuitatis Domini 4. ibidem

De

INDEX

De natali Domini. 5.449
De festis infra octauam. Nat. Domini. 6. ibidem.
De Epiphania. 7.453
De Domin. post Epiph. 8.455
De Septuag. & Do. seq. 9.457.
De feria quarta Cinerū. 10.458
De Domin. Quadrag. 11.459
De Domin. Passionis. 12. ibid.
De Hebdomada maior. 13.460
De Paschate. 14.464
De tempore Paschali, 15. ibid.
De Litanijs. 16.465
De Ascensione. 17.466
De Pentecoste. 18.467
De Dominica Trinitat. 19.468
De festo Corp. Christi. 20.469
De Dominicis post Pentecost. 21. ibid.
De vigilijs, festis, & octauis SS. 22.471
De festis SS. mense Decembri. 23. ibid.
De mense Ianuario. 24.473
De mense Februario. 25.475
De mense Martio. 26.476
De mense Aprili. 27.477

De

INDEX

De menſe Maio, 28.478
De menſe Iunio, 29.481
De menſe Iulio, 30.483
De menſe Auguſto. 31.484
De menſe Septembri, 32.485
De menſe Octobri, 33.486
De menſe Nouembri. 34.490
De communi Apoſtol. 35.493
De communi Martyrũ, 36.ibi.
De communi Confeſſ. 37.495
De communi Virginum, & nõ Virg. 38.496
De communi Dedicationis ecclesiæ, 39.497
De offi. S. Mariæ in Sab. 40.500

Appendices Breuiarij.

DE officio paruo Beatę Mariæ, 1.501
De officio Defunctorũ, 2.504
De Pſalmis Gradualibus. 3.510
De Pſalmis pœnitent. 4.ibid.
De ordine commendationis animæ, 5.513
De Benedictione Menſæ, & itinerario Clericorum. 6.ib.

FINIS INDICIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google